

دوره دوم، شماره سوم، پیاپی ۵، ۱۴۰۲

دارای اعتبار علمی ب از سوی کمیسیون نشریات علمی کشور از سال ۱۴۰۱

شاپای الکترونیک: ۰۴۵X-۲۸۲۱

نشریه مطالعات دانش پژوهی

این نشریه بر مبنای مجوزهای دریافتی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و کمیسیون سیاست گذاری، پایش و ارتقاء نشریات علمی دانشگاه تبریز به صورت فصلنامه بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی وزارت علوم تحقیقات و فناوری منتشر می شود.

سخن سردبیر: مطالعات دانش پژوهی و نوآوری های اجتماعی

رسول زوارقی

برجستگی های علمی ایران در حوزه علوم اجتماعی در مقایسه با برخی کشورهای اسلامی

قاسم آزادی احمدآبادی

ترسیم و تحلیل ساختار حوزه دانش هورامان پژوهی در ایران با استفاده از تحلیل

هم واژگانی و خوشه بندی اطلاعات

حمید احمدی، ایرج بختیاریان

Relationship Analysis of Food Security with Patents

and Gross Domestic Products

قاسم آزادی احمدآبادی، علی شرفی، علی شعبانی

شناسایی مؤلفه های بازی وارسازی در بازاریابی محتوا

نگار زرگر بالای جمع، میترا صمیعی، عصمت مومنی

ارائه مدل سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی

در بیمارستان های آموزشی ایران

شهناز انصاری، یوسف محمدی مقدم، محمدرضا دلوی

تأثیر زیرساخت های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات

و ارتباطات (مورد مطالعه: اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه)

محسن اعظمی، علی کریمی

نشریه علمی مطالعات دانش پژوهشی، دوره ۲، شماره ۳، پیاپی ۵، ۱۴۰۲
دارای اعتبار علمی ب از سوی کمیسیون نشریات علمی کشور از سال ۱۴۰۱

گروه دبیران

دکتر حسن اشرفی ریزی، استاد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان؛ دکتر حسین اصغرپور، استاد گروه اقتصاد دانشگاه تبریز؛ دکتر محمد اصغری، استاد گروه فلسفه دانشگاه تبریز؛ دکتر رحیم بدری گرگری، استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه تبریز؛ دکتر افشین حمدی پور، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تبریز؛ دکتر فرامرز سهیلی، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه پیام نور؛ دکتر محمد عباس‌زاده، استاد گروه علوم اجتماعی دانشگاه تبریز؛ دکتر آیاز عیسی‌زاده، استاد گروه علوم رایانه دانشگاه تبریز؛ دکتر غلامرضا فدایی، استاد بازنشسته گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تهران؛ دکتر عبدالحسین فرج پهلوی، استاد گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز؛ دکتر محمدرضا قانع، دانشیار گروه پژوهشی ارزیابی و توسعه منابع مرکز اطلاع‌رسانی علوم و فناوری (ISC)؛ دکتر جعفر مهرداد، استاد بازنشسته گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شیراز؛ دکتر مهدیه میرزابیگی، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شیراز؛ دکتر نادر نقشینه، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تهران؛ دکتر وحیده زارع گاوگانی، استاد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز؛ دکتر رسول زوارقی، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تبریز؛ دکتر هاشم عطاپور، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تبریز؛ دکتر محسن نوکاریزی، استاد گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد؛ دکتر حمیدرضا جمالی، دانشیار دانشگاه چارلز استوارت کشور استرالیا؛ دکتر پی.بی. مانگلا، استاد بازنشسته علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه دهلی هند؛ دکتر مژمل طاهیرا، دانشیار مدیریت اطلاعات دانشگاه پنجاب پاکستان؛ دکتر بولنت بیلماز، استاد مدیریت اطلاعات دانشگاه حاجت‌تپه ترکیه

صاحب‌امتیاز: دانشگاه تبریز
مدیرمسئول: دکتر افشین حمدی پور
سرمدبیر: دکتر رسول زوارقی
مدیر اجرایی: دکتر اکبر مجیدی

داوران این شماره

دکتر امیررضا اصنافی، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی؛ دکتر بهروز بیات، استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان؛ دکتر غلامرضا حیدری، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی؛ دکتر لیلا خلیلی، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان؛ دکتر فرشید دانش، استادیار گروه مدیریت اطلاعات مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری؛ دکتر میترا دیلمقانی، استادیار دانشکده مدیریت و مهندسی صنایع دانشگاه صنعتی مالک اشتر؛ دکتر امین زارع، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی کرمانشاه؛ دکتر فرامرز سهیلی، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه پیام نور؛ دکتر رحیم شهبازی، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

ویراستار استنادی: سیما طیاری

ویراستار: سهیلا نبی زاده گیوی

صفحه آرا: فرهود پورنجف

نشانی: تبریز، بلور ۲۹ بهمن، دانشگاه تبریز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی
تلفن: ۰۴۱۳۳۳۹۲۱۴۵ فاکس: ۰۴۱۳۳۳۵۶۰۹ پست الکترونیکی: jkrst@tabrizu.ac.ir / jkrst@tabrizu.ac.ir / jkrst@tabrizu@gmail.com

شیوه‌نامه نگارش و راهنمای نویسندگان

۱- کلیات

مقالات تدوین شده با هدف انتشار در نشریه مطالعات دانش‌پژوهی باید دارای ویژگی‌های زیر باشند:

ارتباط با دامنه موضوعی نشریه: مقاله باید با موضوع و اهداف فصلنامه مرتبط باشد؛

نوآوری: نوآوری در مقاله، جدید بودن و کیفی و کاربردی بودن آن بسیار مهم است؛

روزآمد بودن مقاله: تمام مقاله‌های بارگذاری شده باید از منابع به‌روز داخلی و همچنین از مقاله‌های معتبر جهانی در پایگاه‌های معتبر WOS و JCR و ISC و SCOPUS استفاده کرده باشند؛

نتیجه‌گیری مقاله: در نتیجه‌گیری مقاله ارائه مدل و تئوری و دستیابی به نتایج و ارائه پیشنهاد و راهکارهای کاربردی بسیار مهم است؛

علمی پژوهشی بودن مقاله: مقاله باید در قالب مقالات علمی - پژوهشی نوشته شود. مقاله‌هایی که به‌صورت مروری تهیه می‌شوند به‌شرط جامع بودن و تحلیل دقیق موضوع موردبررسی در روند داوری قرار خواهند گرفت.

۲- کل مقاله اعم از چکیده کوتاه انگلیسی، چکیده مبسوط انگلیسی و منابع آن، چکیده فارسی، متن کامل مقاله به زبان فارسی و منابع آن، باید حداکثر در ۹۰۰۰ کلمه و بر اساس فایل نمونه و تذکرات مندرج در این بخش تکمیل و به همراه فایل‌های پیوستی لازم از طریق سامانه JKRS.tabrizu.ac.ir ارسال شوند.

۳- از آنجاکه چکیده انگلیسی کوتاه (بین ۲۰۰ تا ۲۵۰ کلمه) و مبسوط مقاله (بین ۸۰۰ تا ۱۰۰۰ کلمه) نیز مورد داوری قرار خواهد گرفت بسیار مهم است که این چکیده‌ها با واژگان و گرامر صحیح نوشته شوند.

۴- نویسندگان محترم توجه داشته باشند که هر مقاله باید فقط یک‌بار بارگذاری شود تا کد منحصر به آن دریافت شود. بارگذاری یک مقاله طی دو مرحله و با دو کد متفاوت، بررسی آن را به تعویق خواهد انداخت.

۵- کلیه مقاله‌های دریافتی بعد از بررسی اولیه مدیر داخلی و سردبیر نشریه، مورد ارزیابی داوران تعیین شده از طرف هیئت تحریریه قرار خواهند گرفت و پذیرش نهایی آن‌ها منوط به تأیید هیئت تحریریه است.

۶- موارد زیر در خصوص عنوان مقاله مدنظر باشند:

- عنوان مقاله باید کوتاه و حداکثر ۱۵ کلمه باشد و توصیف‌کننده محتوا و بیان‌کننده هدف اصلی تحقیق باشد؛
- عنوان مقاله باید معرف شاخص‌ها، متغیرها و یا مهم‌ترین یافته‌های تحقیق باشد؛
- از ذکر حروف اختصاری (به‌جز در موارد خاص) در عنوان اجتناب شود؛
- استفاده از کلماتی مانند (بررسی ..) و (نتیجه) (روش‌های ...) در عنوان اجتناب شود.

سایر اطلاعات لازم برای نویسندگان در وبسایت نشریه به آدرس:

<https://jkrs.tabrizu.ac.ir/journal/authors.note?lang=farsi> قابل استفاده است.

فهرست مقالات

سخن سردبیر: مطالعات دانش پژوهی و نوآوری های اجتماعی
رسول زوارقی / ۱

برجستگی های علمی ایران در حوزه علوم اجتماعی در مقایسه با برخی کشورهای اسلامی
قاسم آزادی احمدآبادی / ۷

ترسیم و تحلیل ساختار حوزه دانش هورامان پژوهی در ایران با استفاده از تحلیل هم
واژگانی و خوشه بندی اطلاعات
حمید احمدی، ایرج بختیاریان / ۳۱

Relationship Analysis of Food Security with Patents and Gross Domestic Products

قاسم آزادی احمدآبادی، علی شرفی، علی شعبانی / ۵۱

شناسایی مؤلفه های بازی وارسازی در بازاریابی محتوا
نگار زرگر بالای جمع، میترا صمیعی، عصمت مومنی / ۶۳

ارائه مدل سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی در بیمارستان های آموزشی ایران
شهناز انصاری، یوسف محمدی مقدم، محمدرضا دلوی / ۸۳

تأثیر زیرساخت های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات
(مورد مطالعه: اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه)
محسن اعظمی، علی کریمی / ۱۰۷

سخن سردبیر

مطالعات دانش پژوهی و نوآوری های اجتماعی

این متن دومین سخن سردبیر نشریه مطالعات دانش پژوهی و در واقع اولین سخن سردبیر بعد از ارزیابی این نشریه به عنوان نشریه علمی مورد تأیید کمیسیون نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دریافت رتبه ب است. چنانچه قبلاً نیز به عرض رسیده در این نشریه سعی شده است ابعاد مختلف حوزه مطالعاتی دانش پژوهی مورد کاوش و بررسی قرار گیرد. این ابعاد عبارت‌اند از ابعاد فلسفی و نظری، تاریخی، تربیتی و روان‌شناختی، اقتصادی، جامعه‌شناختی و انسان‌شناختی، فنی و فناورانه (سخت‌افزاری، و نرم‌افزاری) فرایندهای مرتبط با دانش از جمله خلق، فراهم‌آوری، ذخیره، سازمان‌دهی، اشتراک‌گذاری و مدیریت آن.

در واقع با این رویکرد سعی شده میان‌رشته‌گی حوزه مطالعات دانش پژوهی و ارتباط آن با سایر حوزه‌های علمی مرتبط مورد تأکید قرار گیرد. البته استفاده از این چارچوب، لزوماً به معنی تحقق کامل آن نیست و امید است به تدریج تمام ابعاد مزبور مورد بررسی و کاوش قرار گیرد و شاهد انجام پژوهش‌های نو و اصیل و انتشار آنها در خصوص هر یک از این ابعاد در این نشریه علمی و سایر نشریات علمی داخلی و بین‌المللی باشیم.

یکی از رویکردهایی که در حوزه مطالعات دانش پژوهی بسیار مورد توجه است استفاده از ظرفیت‌های آن در توسعه فردی، گروهی و سازمانی در راستای دستیابی به سود شخصی یا سازمانی است. با این وجود کمتر به سود اجتماعی فرایندهای دانشی، مبتنی بر مسئولیت‌های اجتماعی فردی، گروهی، نهادی و سازمانی در راستای رفع مسائل اجتماعی پیرامون توجه شده است. از این روست که باید ضمن فراهم‌آوردن ظرفیت‌های لازم در حل مسائل اجتماعی به واسطه حرفه‌مندان و عمل‌گرایان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، هم‌زمان تلاش نمود تا مبانی نظری و پژوهشی مرتبطی نیز در این زمینه تولید شوند و بر مبنای آن در خصوص ظرفیت‌های حوزه مطالعات دانش پژوهی در حل مسائل اجتماعی به شیوه‌ای نوآورانه و بدیع، بحث و نظریه‌پردازی کرد.

در کل بحث در زمینه حل مسائل اجتماعی با رویکردی نوآورانه در قالب حوزه‌ای تحت عنوان «نوآوری‌های اجتماعی»^۱ مورد بررسی و کنکاش قرار می‌گیرد.

تعاریف متنوعی از نوآوری‌های اجتماعی ارائه شده است. برخی از این تعاریف در این بخش ارائه می‌شوند:

نیلسون (۲۰۰۳، ص ۳) نوآوری اجتماعی را این گونه تعریف می‌کند:

«تغییر قابل توجه، نوآورانه و پایدار در روشی که یک جامعه معین با یک مشکل عمیق و حل‌نشده قبلی (مانند فقر، بیماری، خشونت، یا زوال محیطی) برخورد می‌کند».

گلدنبرگ (۲۰۰۴، ص ۱) نیز در این زمینه معتقد است که «اصطلاح «نوآوری اجتماعی» برای اشاره به توسعه و به کارگیری فعالیت‌ها، ابتکارات، خدمات، فرایندها یا محصولات جدید یا بهبود یافته‌ای به کار می‌روند که برای رسیدگی به چالش‌های اجتماعی و اقتصادی افراد و جوامع طراحی شده‌اند.

آندره و آبرو (۲۰۰۶، ص ۱۲۴) نیز باور بر آن دارند که «...» هر پاسخ جدیدی بر مبنای شناخت اجتماعی باهدف ایجاد تغییرات اجتماعی که به هدف خود نائل شود و ضمناً از سه معیار زیر برخوردار باشد را می‌توان نوآوری اجتماعی نامید: الف. ارضای نیازهای انسانی که از طریق مکانیسم‌های بازار رفع نشده است؛ ب. پیشبرد شمول اجتماعی؛ و ج. توانمندسازی کارگزاران یا بازیگرانی که عملاً یا به‌طور بالقوه در معرض فرایندهای طرد اجتماعی/حاشیه‌نشینی قرار می‌گیرند و در نتیجه تغییراتی با شدت متفاوت در روابط قدرت ایجاد می‌کنند.

به‌زعم فیلز و همکاران (۲۰۰۸، ص ۳۸) نیز نوآوری اجتماعی، «راه‌حلی جدید برای یک مسئله اجتماعی است که مؤثرتر، کارآمدتر، پایدارتر یا عادلانه‌تر از راه‌حل‌های موجود است و ارزش ایجادشده برای آن عمدتاً به جامعه به‌عنوان یک کل تعلق می‌گیرد تا افراد خاص».

مولگان (۲۰۱۰، ص ۵۶) نیز آن را به شکل «ایده‌های جدید (در قالب محصولات، خدمات و مدل‌ها) که ضمن برآورد کردن نیازهای اجتماعی، منجر به ایجاد روابط اجتماعی یا همکاری‌های جدیدی می‌شوند تعریف می‌کند».

بوچارد (۲۰۱۲، ص ۵۱) نیز باور بر آن دارد که نوآوری اجتماعی، «مداخله‌ای است که توسط کنشگران اجتماعی برای پاسخ به یک آرزو، برآوردن نیازهای خاص، ارائه راه‌حل یا استفاده از فرصتی برای اقدام به‌منظور اصلاح اجتماعی آغاز می‌شود» (به نقل از لاپس^۱ و همکاران ۲۰۱۷).

بنابراین، می‌توان گفت که نوآوری‌های اجتماعی، نوآوری‌هایی هستند که هم در اهداف و هم در ابزارشان از ظرفیت‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. از این رو نه تنها برای جامعه سودمند هستند، ظرفیت افراد را نیز برای عمل افزایش می‌دهند. در واقع با نوآوری اجتماعی ضمن حل مسائل اجتماعی، ارزش اجتماعی نیز ایجاد می‌شود. به‌عنوان نمونه نوآوری‌های اجتماعی، ضمن حل بسیاری از مشکلات قدیمی و نوپدید چون بیگانگی، محرومیت، فقر، چالش رفاه و... به پیشرفت و توسعه انسانی بشری نیز کمک می‌کنند.

به‌عنوان نمونه بشر امروزی با برخی چالش‌های نوپدید روبرو است که قبلاً شاهد آنها نبوده است. از جمله: افزایش امید به زندگی^۲ - که مستلزم روش‌های جدید سازمان‌دهی مستمری‌ها، مراقبت‌ها و حمایت‌های متقابل، مدل‌های جدید تأمین مسکن و طراحی شهری (برای خانواده‌های نسل ۴ و ۵ و نیازهای تأمین مسکن در حال تغییر)، و روش‌های جدید برای حل چالش انزوای اجتماعی است؛

1 . Lopes

2 . Rising Life Expectancy

تغییرات اقلیمی^۱ - که نیازمند تفکر جدیدی در زمینهٔ بازطراحی شهرها، سیستم‌های حمل‌ونقل، انرژی و تأمین مسکن با هدف کاهش چشمگیر انتشار کربن است. علی‌رغم اینکه فناوری در این زمینه نقش تعیین‌کننده‌ای دارد؛ اما نوآوری‌های اجتماعی نیز با کمک به تغییر رفتار می‌توانند در این زمینه بسیار بااهمیت باشند؛

تنوع روبه‌رشد کشورها و شهرها^۲ که نیازمند روش‌های نوآورانه نظام رسمی تعلیم و تربیت، آموزش زبان و تأمین مسکن برای جلوگیری از جداسازی و درگیری^۳ است؛

نابرابری‌های فاحش^۴ که در بسیاری از جوامع از جمله ایالات متحده، بریتانیا، چین گسترش یافته است و با بسیاری از آسیب‌های اجتماعی دیگر، از خشونت گرفته تا بیماری روانی مرتبط است؛ افزایش بروز بیماری‌های با عوارض طولانی‌مدت مانند آرتروز، افسردگی، دیابت، سرطان‌ها و بیماری‌های قلبی (به شکل‌های حاد و مزمن) که نیازمند راه‌حل‌های اجتماعی جدید و همچنین مدل‌های جدید پشتیبانی پزشکی هستند؛

مشکلات رفتاری ناشی از ثروت^۵ - از جمله چاقی، رژیم غذایی بد و کم‌تحرکی و همچنین اعتیاد به الکل، مواد مخدر و قمار؛

دوره گذار چالش‌برانگیز از نوجوانی به بزرگسالی^۶ - که نیازمند روش‌های جدیدی برای کمک به نوجوانان است تا با موفقیت، مسیر خود را به سمت مشاغل، روابط و سبک‌های زندگی پایدارتری کنند؛ شادی^۷ - عدم تطابق بین رشد تولید ناخالص داخلی و کاهش رفاه واقعی مستلزم روش‌های جدید تفکر در مورد خط‌مشی‌گذاری عمومی و فعالیت‌های مدنی است (مولگان^۸ و همکاران، ۲۰۰۷).

در واقع برای پاسخ به این چالش‌ها نیازمند اتخاذ رویکردی نو هستیم که در قالب نوآوری‌های اجتماعی و با اهدافی اجتماعی، نوع‌دوستانه و انسان‌گرایانه در حل این مسائل نوپدید بکوشیم؛ بنابراین هیچ فرد و سازمان و رشته و حوزه موضوعی نباید در این زمینه منفعلانه عمل کند؛ بلکه برعکس باید بر مبنای مسئولیت‌های اجتماعی در راستای نوآوری‌های اجتماعی اقدام نمایند.

بررسی متون مرتبط نشانگر آن است که با توجه به اهمیت این موضوع T به تدریج مبانی نظری و نظریات خاصی نیز با عناوین مختلف در این راستا منتشر شده‌اند.

از جمله اینها می‌توان به حوزه مدیریت‌دانش اجتماعی^۹ اشاره کرد که به معنی به‌کارگیری روش‌های مختلف مدیریتی در خصوص دانش اجتماعی بین افراد با در نظر گرفتن شعاع اعتماد و ارتباطات خاص در بین آنها یا حتی مؤسسات با در نظر گرفتن ارتباطات متقابل و هم‌فکری و رعایت قانون است. در واقع مدیریت دانش اجتماعی به‌عنوان یک چارچوب مدیریت دانش تعریف می‌شود که به ما امکان می‌دهد

1. Climate Change
2. Growing Diversity of Countries and Cities
3. Segregation and Conflict
4. Stark Inequalities
5. Behavioural Problems of Affluence
6. Difficult Transitions to Adulthood
7. Happiness
8. Mulgan
9. Social Knowledge Management

نشریه مطالعات دانش پژوهی

3 صفحه

مطالعات دانش پژوهی و

نوآوری‌های

اجتماعی...

محتوا را با استفاده از رسانه‌های اجتماعی و فناوری‌های وب ۲ تغییر دهیم. این حوزه نوپدید، فصل مشترک میان مدیریت دانش اجتماعی و سرمایه اجتماعی بوده و یکی از ابزارهای مهم برای کنترل فرایندهای مدیریت دانش در اجتماعات دانشی از طریق ایجاد اعتماد، برقراری تعامل، احترام گذاشتن به یکدیگر و داشتن علاقه به همدیگر است که با تقویت آن‌ها می‌تواند سبب اعتلای جایگاه اجتماعی افراد در اجتماعات دانشی شده و زمینه رشد و توسعه کارهای گروهی و یادگیری جمعی را در جوامع فراهم کند (شرفی و همکاران، ۱۳۹۹). از این روست که می‌تواند در تحقق نوآوری‌های اجتماعی نقشی عمده ایفا کند. پژوهش‌های دیگری نیز به‌نوعی سعی کرده‌اند حوزه مطالعاتی دانش پژوهی را به تحقق نوآوری‌های اجتماعی سوق دهند. از جمله:

دسمارشلیر، دیجدال، و گالوژ^۱ (۲۰۲۰) در این راستا به‌جای خدمات کسب‌وکار دانش‌محور (KIBS)^۲، خدمات اجتماعی دانش‌محور (KISS)^۳ را برای توسعه نوآوری‌های اجتماعی در بستر شبکه‌های نوآوری‌های اجتماعی پیشنهاد کرده‌اند.

مصطفی، و صمان^۴ (۲۰۲۳) تأثیر خلق دانش بر موفقیت نوآوری‌های اجتماعی سازمانی را با رویکرد دانش‌محور^۵ با تأکید بر مزیت‌های رقابتی سازمان مدنظر قرار داده‌اند.

یانز-فیگوئروا، رامیرز-مونتویا، و گارسیا-پنالوو^۶ (۲۰۲۲) بر تأثیر ایجاد آزمایشگاه‌های نوآوری‌های اجتماعی در راستای ساخت اجتماعی دانش تأکید کرده‌اند.

گینوی و اموری^۷ (۲۰۲۳) نقش دانش خبره^۸ را در تحقق نوآوری اجتماعی بررسی کرده‌اند.

نیکلاس^۹ و همکاران (۲۰۱۳) نقش بسیج و همکاری^{۱۰} دانشی را در تحقق نوآوری‌های اجتماعی بررسی کرده‌اند.

جالی، عباس، و عریفین^{۱۱} (۲۰۱۶) چارچوب مفهومی لازم را برای استفاده از منابع دانشی در جهت تحقق نوآوری‌های اجتماعی ارائه داده‌اند.

مولیانینگسیه، یادو کو و رادیتو^{۱۲} (۲۰۱۶) فرایند نوآوری اجتماعی مبتنی بر دانش^{۱۳} را تشریح کرده و مدل مفهومی آن را در دو سطح فردی (خرد) و سازمانی (میانی) ترسیم کرده‌اند.

اینها صرفاً بخشی از متون مرتبط با حوزه مطالعات دانش پژوهی هستند که نوآوری‌های اجتماعی را مدنظر قرار داده‌اند و در راستای تحقق، تسهیل و گسترش آن پژوهش و کنکاش کرده‌اند. امید است بر مبنای

- 1 . Desmarchelier, Djellal and Gallouj
- 2 . Knowledge Intensive Business Services
- 3 . Knowledge Intensive Social Services
- 4 . Mustapha & Seman
- 5 . knowledge-based view (KBV)
- 6 . Yañez-Figueroa, Ramírez-Montoya, and García-Peñalvo
- 7 . Ghinoi and Omori
- 8 Expert Knowledge
- 9 . Nichols
- 10 . Mobilization and Collaboration
- 11 . Jali, Abas & Ariffin
- 12 . Mulyaningsih, Yudoko & Rudito
- 13 . Knowledge-Based Social Innovation Process

ظرفیت‌های ارزشمندی که در این حوزه مطالعاتی وجود دارد، شاهد پژوهش‌های بیش‌ازپیش در این زمینه در ایران و جهان باشیم.

رسول زوارقی

سردبیر نشریه مطالعات دانش پژوهی

منابع و مأخذ

شرفی، علی؛ نوروزی، علیرضا؛ اسمعیلی گیوی، محمدرضا؛ و حیدری دهوئی، جلیل. (۱۳۹۹). ارائه مدل مفهومی مدیریت دانش اجتماعی با استفاده از روش فراترکیب. *مدیریت دانش سازمانی* ۳(۲): ۵۱-۹۶.

Desmarchelier, B., Djellal, F., & Gallouj, F. (2020). Mapping social innovation networks: Knowledge intensive social services as systems builders. *Technological Forecasting and Social Change*, 157, 120068. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120068>

Ghinoi, S., & Omori, M. (2023). Expert knowledge and social innovation: analysing policy debates in Japan. *Journal of Social Entrepreneurship*, 1-20. <https://doi.org/10.1080/19420676.2023.2178485>

Jali, M. N., Abas, Z., & Ariffin, A. S. (2016). Social innovation and knowledge resource: A conceptual understanding. *Journal of Business and Economics*, 7(9), 1572-1579. [http://dx.doi.org/10.15341/jbe\(2155-7950\)/09.07.2016/020](http://dx.doi.org/10.15341/jbe(2155-7950)/09.07.2016/020)

Lopes, D. P. T., dos Santos Vieira, N., Barbosa, A. C. Q., & Parente, C. (2017). Management innovation and social innovation: convergences and divergences. *Academia Revista Latinoamericana de Administración*, 30(4), 474-489. <http://dx.doi.org/10.1108/ARLA-05-2016-0150>

[Mulgan, G., Tucker, S., Ali, R., & Sanders, B. \(2007\). *Social innovation: What it is, why it matters and how it can be accelerated*. Skoll Centre for Social Entrepreneurship. London: Young Foundation.](#)

Mulyaningsih, H. D., Yudoko, G., & Rudito, B. (2016). Knowledge-based social innovation process in social enterprise: A conceptual framework. *Advanced Science Letters*, 22(5-6), 1393-1397. <http://dx.doi.org/10.1166/asl.2016.6621>

[Mustapha, N. D. B., & Seman, S. B. A. \(2023\). Knowledge Creation as Influence the Achievement of Organisational Social Innovation. *European Public & Social Innovation Review*, 8\(2\), 54-64.](#)

[Nichols, N., Phipps, D., Provencal, J., Hewitt, A. \(2013\) *Knowledge Mobilization, Collaboration, and Social Innovation: Leveraging Investments in Higher Education*. *Canadian Journal of Nonprofit and Social Economy Research*. 4\(1\): 25 – 42.](#)

[Yañez-Figueroa, J. A., Ramírez-Montoya, M. S., & García-Peñalvo, F. J. \(2016, November\). Systematic mapping of the literature: social innovation laboratories for the collaborative construction of knowledge from the perspective of open innovation. In *Proceedings of the Fourth International Conference on Technological Ecosystems for Enhancing Multiculturality* \(pp. 795-803\).](#)

نشریه مطالعات دانش پژوهی

5 صفحه

مطالعات دانش پژوهی و

نوآوری‌های

اجتماعی...

آزادی احمدآبادی، قاسم (۱۴۰۲). برجستگی های علمی ایران در حوزه علوم اجتماعی در مقایسه با برخی کشورهای اسلامی.

Doi: 10.22034/jkrs.2024.59277.1049

نشریه مطالعات دانش پژوهی، ۲ (۳): ۷-۳۰.

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17549.html

ناشر: دانشگاه تبریز

© نویسندگان

این مقاله به صورت دسترسی باز و با لایسنس CC BY NC کرییتیو کامنز قابل استفاده است.

برجستگی های علمی ایران در حوزه علوم اجتماعی در مقایسه با برخی کشورهای اسلامی

قاسم آزادی احمدآبادی^۱

۱. استادیار، گروه پژوهشی ارزیابی سیاست‌ها و پایش علم، فناوری و نوآوری، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، تهران، ایران (نویسنده مسئول) azadi_gh@yahoo.com

تاریخ بازنگری: ۱۰ آذر ۱۴۰۲

تاریخ دریافت: ۳ آبان ۱۴۰۲

تاریخ انتشار: ۲۹ آذر ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۶ آذر ۱۴۰۲

چکیده

هدف: اهمیت دستاوردهای علم و فناوری در دنیای امروز چنان است که بخش اعظمی از توسعه کشورهای بر اساس آن‌ها ارزیابی می‌شود. علوم انسانی و اجتماعی در این میان جایگاه ویژه‌ای دارند. این مطالعه در پی بررسی وضعیت کلی ایران در هریک از زیرحوزه‌های موضوعی علوم اجتماعی در بازه زمانی ۲۰۱۳-۲۰۲۲، حوزه‌های دارای بیشترین برجستگی علمی و رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورهای مورد مطالعه در هریک از آن زیرحوزه‌هاست.

روش‌شناسی: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، تحلیلی-توصیفی است که با رویکرد علم‌سنجی و شاخص برجستگی علمی انجام شده است. جامعه پژوهش، برونداهای علمی حوزه‌های مختلف علوم اجتماعی کشورهای مسلمان شامل ایران، امارات متحده عربی، اندونزی، پاکستان، ترکیه، عربستان، عراق، لبنان، مالزی و مصر را شامل می‌شود و داده‌های پایگاه سایول و طبقه‌بندی زمینه‌های تحقیق و توسعه (فورد) مبنای استخراج اطلاعات قرار گرفته است.

یافته‌ها: در بازه زمانی مورد مطالعه، ۵۰۹۵۴ برونداد علمی از کشور ایران در حوزه علوم اجتماعی در پایگاه اسکوپوس نمایه شده است. زیرحوزه‌های «اقتصاد و کسب و کار»، «سایر علوم اجتماعی»، «روان‌شناسی و علوم شناختی»، «علوم سیاسی»، «حقوق»، «آموزش»، «جغرافیای اقتصادی و اجتماعی»، «جامعه‌شناسی» و «رسانه و ارتباطات» به ترتیب بیشترین حجم خروجی علمی را داشته‌اند. «زنجیره‌های تأمین، مدیریت زنجیره تأمین، صنعت»، «ورزش، دانشجویان، قهرمانان»، «آب، منابع آب و مدیریت آب»، «رسانه، اخبار، روزنامه‌نگاری»، «توجه، مغز، یادگیری»، «اینترنت، دانشجویان» و نیز «مسکن، محله، اعیان‌سازی» از جمله موضوعاتی هستند که ایران در آن‌ها دارای مزیت نسبی است. یافته‌ها نشان داد که برونداهای علمی کشور در زیرحوزه رسانه بسیار پایین است. بعدازآن، سهم جامعه‌شناسی اندک است. ضمن اینکه در مجموع کشور از نظر حوزه‌های موضوعی برجسته نیز جایگاه مناسبی ندارد.

نتایج: یافته‌های این مطالعه دو رویکرد یا گام متفاوت را پیش روی سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان حوزه علم و فناوری کشور، به‌ویژه در حوزه علوم اجتماعی قرار می‌دهد: نخست اینکه بر مزیت‌های رقابتی خود تکیه و آن‌ها را تقویت کنند. دوم اینکه در حوزه‌هایی که سهم کمی و کیفی اندکی برای کشور وجود دارد سرمایه‌گذاری کنند و آن‌ها را به بلوغ نسبی برسانند. این رویکردها می‌تواند در سطح خرد یا در سطح کلان زیست‌بوم علم و فناوری کشور اتخاذ و پیگیری شود.

اصالت و ارزش: استفاده از پایگاه‌های استنادی راهبردی از جمله سایول، امکان بررسی حوزه‌های مختلف را از منظری کلان و در راستای خط‌مشی‌گذاری و شناسایی مزیت‌های رقابتی فراهم می‌آورد.

کلیدواژه‌ها: برتری علمی، مزیت نسبی علمی، حوزه علوم اجتماعی، تولیدات علمی ایران، برجستگی های علمی

۱- مقدمه

یکی از شاخص‌های رشد و توسعه کشورها، توان و ظرفیت علمی آن‌هاست. از این رو در راستای تحقق اهداف توسعه‌ای، رصد و هدایت پژوهش‌ها به سوی اولویت‌های برگرفته از نیازها، امری اجتناب‌ناپذیر است. یکی از گام‌های مهم در شناسایی نیازهای اساسی کشور که در جهت‌دهی و تعریف پژوهش‌های آتی نقشی محوری دارد، بررسی و تجزیه و تحلیل مستمر فعالیت‌های پژوهشی است. ارزشیابی فعالیت‌های پژوهشی، مدیران و برنامه‌ریزان را قادر می‌سازد با هزینه کمتر، بیشترین استفاده را از منابع مالی و انسانی ببرند و از آن در بهینه‌سازی ساختار اقتصادی- اجتماعی کشور بهره‌جویند. علاوه بر این، بررسی خروجی‌های علمی، ابزار مناسبی در راستای شناخت وضعیت گذشته و سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی صحیح فراهم می‌آورد و موجب هدف‌دار کردن حرکت‌های علمی و تعیین اولویت‌های پژوهشی و نیز شناسایی نقاط ضعف و کمبودهای موجود در حوزه‌های مختلف علمی می‌شود. «علم‌سنجی» از رایج‌ترین ابزارها برای مطالعه و بررسی وضعیت تولید اطلاعات علمی در سطح ملی و بین‌المللی است. از این طریق، وضعیت کشورهای مختلف در تولید اطلاعات علمی مشخص و از لحاظ کمی و کیفی با یکدیگر مقایسه می‌شوند. تحقق اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور از بُعد علمی و پژوهشی، که در آن ایران کشوری توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی و علمی در سطح منطقه است، مستلزم مشارکت همه‌جانبه و تحرک علمی دانشگاه‌ها، مؤسسات پژوهشی و پژوهشگران کشور است. نائل شدن به چنین جایگاهی محقق نخواهد شد مگر با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری کارآمد علمی که لازمه آن، شناسایی نقاط ضعف و کمبودهای موجود در عرصه تولیدات علمی، تعیین اولویت‌های پژوهشی و هدف‌دار کردن حرکت‌های علمی است (جنوی و همکاران، ۱۴۰۱). در ارزیابی‌های علم‌سنجی، اصلی‌ترین معیار برای تعیین جایگاه علمی و رتبه‌بندی کشورها، میزان مشارکت در تولید علم، نوآوری و فناوری و به‌طور کلی مشارکت در روند توسعه علوم جهانی عنوان شده است. به عبارت دیگر، امروزه علم، فناوری و نوآوری نماد تلاش بشر در دستیابی به زندگی بهتر تلقی می‌شود و اهمیت آن چنان است که بخش اعظمی از توسعه کشورها نیز بر اساس دستاوردهای علمی و فناوری آن‌ها ارزیابی می‌شود (نوکاریزی و علیان، ۱۳۸۶).

علوم انسانی و اجتماعی در ایران به دلایل مختلف دارای اهمیت‌اند. یکی از مهم‌ترین دلایل اهمیت این علوم، وجود رابطه تنگاتنگ میان توسعه و علوم انسانی و اجتماعی است (قنادی‌نژاد و حیدری، ۱۴۰۰). می‌توان ادعا کرد پیشرفت‌های اجتماعی و علمی پیوندی ناگسستنی با پیشرفت علوم انسانی دارد و بازماندن در این زمینه می‌تواند در بلندمدت آسیب‌هایی جبران‌ناپذیر بر جامعه وارد سازد (حسینی و شهابی، ۱۳۹۷). بخش درخور توجهی از توسعه و رخدادهای فرهنگی، تاریخی، اجتماعی، اعتقادی، اقتصادی و سیاسی دنیا نتیجه ایده‌های صاحب‌نظران در علوم انسانی است (شیخ‌زاده، ۱۳۹۴).

حوزه علوم انسانی و اجتماعی بر اساس نقشه جامع علمی کشور از حوزه‌های اولویت‌دار و راهبردی محسوب می‌شود که می‌تواند نقش مؤثری در پیشرفت و بهبود وضعیت علم و فناوری کشور ایفا نماید.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

«متحول‌سازی و ارتقای کمی و کیفی علوم انسانی و هنر مبتنی بر معارف اسلامی» از جمله راهبردهای کلان این سند است. همچنین راهبردها و اقدامات ملی مورد توجه عبارت‌اند از:

۱. حمایت از تولید و کاربردی کردن علوم انسانی با جهت‌گیری اسلامی؛
۲. تدوین قوانین و مقررات مورد نیاز و تقویت کرسی‌های نظریه‌پردازی و نقد و مناظره برای تولید علوم انسانی و تحقق مرجعیت علمی؛
۳. ایجاد سازوکارهای تشویق نظریه‌پردازان در حوزه‌های علوم انسانی و معارف اسلامی و انتشار دستاوردهای آنان؛

۴. ارتقای جایگاه کرسی‌های نظریه‌پردازی برای فعالیت در سطح بین‌المللی با تأکید بر جهان اسلام؛
۵. ایجاد سازوکارهای لازم برای تقویت مواجهه انتقادی و تطبیقی با متون ترجمه‌ای در علوم انسانی؛
۶. ایجاد گرایش‌های میان‌رشته‌ای بین شاخه‌های علوم اسلامی و علوم انسانی و سایر علوم؛
۷. حمایت از تأسیس و فعالیت مراکز نخبه‌پرور در حوزه علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی؛

۸. ایجاد نظام حمایت معنوی و اعتباری و مالی از پژوهش‌های علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی و حمایت از تألیفات، رساله‌ها، پژوهش‌ها و سمینارهای علمی تخصصی.

اگرچه از علم‌سنجی اساساً به‌مثابه ابزاری مؤثر برای مطالعه علم (غیر از علوم انسانی و اجتماعی) استقبال شد و کاربردهای آن در دیگر قلمروهای دانش علمی نیز آزمایش شد، اما به تدریج در مطالعه رشته‌ها و موضوعات در علوم انسانی و اجتماعی مورد توجه قرار گرفت. دانشمندان علوم اجتماعی مسیر رشته‌های موجود در علوم انسانی و اجتماعی را برای تحلیل علم‌سنجی باز کردند (سوریامورتی^۱، ۱۴۰۲). هامارفلت اعتقاد دارد که هدف علم‌سنجی در علوم انسانی و اجتماعی، مطالعه پایگاه‌های داده یا پوشش آن‌ها نیست، بلکه ارتقای دانش ساختارهای ارتباطی در پژوهش‌ها است. بنابراین مطالعات علم‌سنجی نقش جدی‌تری در درک ماهیت پژوهش‌ها و انتشارات در علوم انسانی و اجتماعی ایفا می‌کنند (هامارفلت^۲، ۲۰۱۶).

فرانسن و ووترز^۳ (۲۰۱۹) پژوهش‌های علم‌سنجی را به سه دسته تقسیم می‌کنند: الف) برخی به شاخص‌های علم‌سنجی و ارزیابی پژوهش‌ها مربوط می‌شوند؛ ب) برخی روش‌های ترسیم نقشه علمی هستند که ساختار شناختی علوم انسانی را مطالعه می‌کنند؛ و ج) پژوهش‌هایی که به استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی ملی و منطقه‌ای برای مطالعه شیوه‌های انتشار می‌پردازند.

ظرفیت علم‌سنجی در مطالعه رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی می‌تواند به ایجاد ارزش و جهت‌گیری در راستای توسعه بسیاری از رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی بینجامد (سوریامورتی، ۱۴۰۲). یکی از اهداف مطالعات علم‌سنجی، ترسیم توسعه یا افول رشته‌ها و یافتن مسیر پیشرفت یا انحطاط آن‌هاست. ارزیابی تحقیق، یکی دیگر از حوزه‌های اصلی است. تعداد کمی از مطالعات سنجش و ارزیابی تحقیق در علوم انسانی و اجتماعی به نتیجه رسیده‌اند. مهم‌ترین هدف ارزیابی پژوهش، پاسخ‌گو کردن پژوهش و آگاهی

1 . Suryamurthy
2 . Hammarfelt
3 . Franssen & Wouters

از نقاط قوت و ضعف پژوهش، در هر دو سطح فردی و سازمانی است (لوپرینو و همکاران^۱، ۲۰۱۶). یکی از ابزارها و رویکردهای این قبیل از ارزیابی‌ها کسب آگاهی از این امر است که حوزه‌های مختلف علم متعلق به یک کشور خاص به چه میزان تکامل یافته و در سطح جهانی مطرح شده است. برای این منظور شاخص‌هایی نیز پیشنهاد شده است.

برجستگی^۲ موضوع در علم، قابلیت پایگاه سایول^۳ را به عنوان ابزار ارزیابی و تحلیلی پیشرفته و بخش مهمی از برنامه‌ریزی راهبردی در حوزه پژوهش، افزایش داده است. با تجزیه و تحلیل داده‌ها مشخص خواهد شد کشورها یا مؤسسه‌ها در حال حاضر در چه موضوعاتی فعال هستند و کدام موضوعات شتاب بالایی دارند و احتمالاً از طریق تجزیه و تحلیل حدود ۹۶۰۰۰ موضوع و ۱۵۰۰ موضوع خوشه از بودجه خوبی برخوردار خواهند شد. می‌توان برنامه‌ریزی راهبردی را با مروری بر موضوعات مرتبط با مؤسسات، کشورها یا پژوهشگران تقویت کرد و بینش خوبی در این باره که پژوهشگران در موضوعات خاصی فعال‌اند، موضوعاتی که هم‌تایان و رقبا در آن‌ها فعال‌اند و موضوعات مرتبط به دست آورد (آزادی احمدآبادی، ۱۳۹۹).

موضوع، مجموعه‌ای از انتشارات با علاقه فکری مشترک است و می‌تواند بزرگ یا کوچک، جدید یا قدیمی، در حال رشد یا روبه‌زوال باشد. با گذشت زمان، موضوعات جدید ظاهر می‌شوند و با پویایی موضوعات، تکامل خواهند یافت. یک مقاله می‌تواند فقط به یک موضوع و یک موضوع می‌تواند به یک خوشه موضوعی تعلق داشته باشد (کاردوسو و همکاران^۴، ۲۰۲۰). انتشارات اسکوپوس از سال ۱۹۹۶ تاکنون با استفاده از تجزیه و تحلیل استنادی مستقیم در دسته‌های موضوعات و خوشه‌های موضوعی دسته‌بندی می‌شوند. از برجسته بودن موضوع در علم می‌توان به شکل‌های مختلف استفاده کرد از جمله:

- رؤسای دانشگاه، مدیران ارشد پژوهش، متولیان یا مدیران گروه‌ها می‌توانند برنامه‌ریزی راهبردی پژوهش‌ها را با مروری بر خروجی مؤسسات و هم‌تایان خود غنی سازند.
- شبکه‌های خدمات پژوهشی و کتابخانه‌ها می‌توانند گزارش‌های سطح مدیریت را تقویت کنند، تلاش‌های همکاری را تسهیل و تقویت کرده و اطلاعاتی درباره مؤسسات و پژوهشگران کلیدی در موضوعات و زمینه‌های پژوهشی فراهم کنند.
- اساتید و پژوهشگران می‌توانند کارشناسان و همکاران بالقوه بین بخشی را در موضوعات خاص شناسایی کنند و موضوعاتی را که احتمالاً به خوبی تأمین مالی می‌شوند، مشخص کنند.
- دولت‌ها و نهادهای تأمین مالی می‌توانند فعالیت‌های پژوهشی کشورهای خود را مشخص و مؤسسات و پژوهشگران کلیدی در موضوعات مورد نظر را شناسایی نمایند.

1 . Loprieno et al.
2 . Prominance
3 . SciVal
4 . Cardoso, et al.

• گروه‌های تحقیق و توسعه شرکتی می‌توانند شرکای فناوری راهبردی بالقوه، تخصص دانشگاهی و موضوعاتی که رقبا در آن‌ها فعال‌اند را شناسایی و پیدا کنند (الزویر^۱، ۲۰۲۲).

یکی از وجوه و ابعاد مرجعیت علمی، برتری در سطح پژوهش و خروجی‌های علمی در سطح بین‌الملل است. تعیین جایگاه کشورها در حوزه‌های علمی در مقایسه با سایر کشورها می‌تواند یکی از سطوح مرجعیت و پیشگامی علمی را تبیین کند. این جایگاه را می‌توان با رویکرد علم‌سنجی و با شاخصی که پایگاه سایول تحت عنوان برجستگی علمی مطرح کرده، بررسی و مطالعه نمود. به این ترتیب، نظر به اهمیت و جایگاه علوم اجتماعی و فعالیت‌های علمی و پژوهشی در این حوزه، مطالعه حاضر تلاش دارد برجستگی‌های علمی ایران را در حوزه علوم اجتماعی در بازه زمانی ده‌ساله ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۲ شناسایی و آن‌ها را با برخی کشورهای اسلامی مقایسه کند. در واقع، این مطالعه با سه پرسش روبه‌روست:

۱. وضعیت کلی ایران در زیرحوزه‌های موضوعی علوم اجتماعی در بازه زمانی ۲۰۱۳-۲۰۲۲ چگونه است؟
۲. حوزه‌های دارای بیشترین برجستگی علمی در زیرحوزه‌های موضوعی علوم اجتماعی کدام‌اند؟
۳. رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورهای مورد مطالعه در زیرحوزه‌های دارای برجستگی علمی چیست؟

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۱

برجستگی‌های علمی
ایران در حوزه علوم
اجتماعی در مقایسه ...

۲-پیشینه پژوهش

به دنبال جست‌وجوهای جامع در پایگاه‌های علمی داخلی و خارجی، پژوهشی یافت نشد که برجستگی‌های علمی ایران را در حوزه علوم اجتماعی ارزیابی و تحلیل کرده باشد. در ادامه، مطالعاتی ملی و بین‌المللی که با رویکردها و داده‌های مختلف تلاش کرده‌اند جایگاه ایران را در برخی حوزه‌های علمی روشن سازند، معرفی می‌شود.

آزادی احمدآبادی (۱۴۰۲) در مطالعه خود به ارزیابی جایگاه ایران در ابعاد و شاخص‌های علمی طی سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ و در مقایسه با برخی کشورهای منطقه پرداخت. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که ایران در ابعاد مختلف علمی و در سال‌های مورد مطالعه، جایگاه‌های متفاوتی را احراز کرده است. طی سال‌های مورد مطالعه، کیفیت آثار علمی کشور در عرصه بین‌المللی بیش از کمیت آن رشد کرده است. رژیم اشغالگر قدس، عربستان و ترکیه رقبای اصلی ایران در این زمینه هستند. تعداد مجلات نمایه ایران در پایگاه استنادی وب‌آوساینس در مقایسه با برخی کشورهای منطقه پایین‌تر است. در بعد حوزه‌های پژوهشی نوظهور نیز کشورهایی هستند که موقعیت بهتری نسبت به کشور ما دارند و توانسته‌اند در مسیر علم جهانی و حوزه‌های موضوعی سرآمد به فعالیت علمی بپردازند.

در پژوهش عبدالله پور و ابجدیان (۱۴۰۲) سعی بر آن بوده که مقالات حوزه هنر اسلامی در مجلات نمایه پایگاه اسکوپوس به صورت موضوعی ارزیابی شود. این پژوهش نشان داد پر تکرارترین کلمات کلیدی در

کل بازه زمانی بررسی شده، به جز هنر اسلامی، موزه، صنایع دستی، هنر و هندسه نقوش بوده و مجله هالی^۱ با داشتن بیشترین انتشار مقالات بهترین مجله حوزه هنر اسلامی بوده است. همچنین مشخص شد که کشور آمریکا بیشترین تولیدات را در این حوزه و دانشگاه «محمد بن عبدالله»، «آکسفورد» و «هنر اسلامی» تبریز رتبه اول را در مشارکت تولیدات این حوزه داشته‌اند. دیگر نتایج نشان داد روند انتشار پژوهش‌های حوزه هنر اسلامی صعودی است. همچنین ایران رتبه پنجم میزان تولید انتشارات حوزه اسلامی را به خود اختصاص داده است.

اولدک^۲ (۲۰۲۲)، مطالعه‌ای درباره مقالات علمی منتشر شده توسط ۱۵ نظام علمی انجام داده است. به طور خاص، کمیت و تأثیر علمی مقالات منتشر شده بین سال‌های ۱۹۹۰ و ۲۰۲۰ را بررسی کرده و تحلیلی مبتنی بر حوزه پژوهشی از روند انتشارات مقاله ارائه کرده است. یافته‌ها نشان داده که سهم مشارکت اکثریت مسلمان در علم جهانی هنوز اندک است، زیرا آن‌ها در سه دهه گذشته فقط ۵/۱۵ درصد از کل مقالات وب علم را در سطح جهان منتشر کرده‌اند. دانشمندان مقیم ترکیه بیشترین تعداد مقالات منتشر شده را دارند. ایران سریع‌ترین کشور در حال رشد بوده و عربستان بیشترین تعداد مقالات مشترک را منتشر کرده است. مصر، ایران، مالزی، عربستان، پاکستان و ترکیه، به طور پیوسته خود را از سایرین در تجزیه و تحلیل انتشارات مبتنی بر منطقه و روندهای کلی متمایز می‌کنند، ترکیه و ایران کشورهای قوی در گروه هستند.

پژوهش صفاهیه و شریفی فرد (۱۳۹۹) باهدف بررسی وضعیت ایران از منظر برون‌دادهای علم و فناوری در بازه زمانی بیست‌ساله ۱۹۹۷ تا ۲۰۱۷ و مقایسه آن با کشورهای اسلامی عضو گروه دی ۸ انجام شده است. طبق یافته‌ها ایران در برون‌دادهای علمی و استنادات، پس از ترکیه جایگاه دوم را دارد. در حوزه برون‌دادهای فناورانه ایران به ترتیب در جایگاه دوم پس از مصر، جایگاه سوم پس از ترکیه و مالزی و جایگاه چهارم پس از ترکیه، مالزی و مصر قرار داشت. با توجه به نسبت برون‌دادهای فناورانه به برون‌دادهای علمی، ایران در بین هشت کشور جایگاه چندان مناسبی نداشته و از این حیث حتی از پاکستان، بنگلادش یا نیجریه عقب تر بوده است.

کریمی و طباطبایی امیری (۱۳۹۹) مطالعه‌ای را باهدف تعیین وضعیت تولیدات علمی کشورهای اسلامی در حوزه جنسیت، زنان و خانواده در پایگاه وب آوساینس و تعیین جایگاه ایران به منظور برنامه‌ریزی برای ارتقای جایگاه و تعیین اولویت‌های پژوهشی کشور در این حوزه انجام دادند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که ترکیه، نیجریه و ایران دارای رتبه اول تا سوم در بین کشورهای اسلامی و قالب مقاله بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است. دانشگاه Univ Nigeria سهم نخست در تولیدات علمی و دانشگاه علوم پزشکی تهران نیز پیش‌تاز در تولید علمی در حوزه زنان بوده‌اند. مجله هوم اکونومیک ریسرچ^۳ و

1. Hali
2. Oldac
3. Journal of Home Economics Research

انیاکوها^۱ بیشترین تولید را به خود اختصاص داده‌اند. حیطه‌های موضوعی زنان، جنسیت، شیوع، بهداشت و سلامت و خشونت خانگی نیز دارای بیشترین تولیدات علمی‌اند.

هدف از انجام پژوهش غفاری، کیانی و ملکی (۱۳۹۸) ارزیابی تولیدات علمی پژوهشگران حوزه روان‌شناسی طی سال‌های ۲۰۱۳-۲۰۱۷ در نظام استنادی وب‌آوساینس بود. یافته‌ها نشان داد بیشترین سهم تولیدات حوزه روان‌شناسی مربوط به سال ۲۰۱۷ است و اخلاق- رفتار، افسردگی، سلامت روان نقاط داغ را تشکیل می‌دهد. رفتار- اخلاق، سلامت، آموزش و پرورش، چشم‌انداز- دیدگاه‌ها و سلامت روانی پرکاربردترین مقولات حوزه روان‌شناسی بوده و سلامت روان بیشترین ارتباط را با دیگر حوزه‌های موضوعی این حوزه داشته است.

کاواسینی^۲ (۲۰۱۶) در مطالعه خود برای یافتن روندها، تولیدات علمی ۱۶ کشور از خاورمیانه را در طی دوره ۱۹۹۶-۲۰۱۴ با ۲۷ کشور اروپای غربی و متوسط جهانی مقایسه کرد. داده‌ها نشان داد ترکیه و ایران از نظر اسناد علمی تولید شده پیشتازند و مصر و عربستان از کشورهای در حال ظهور در خاورمیانه بودند. همچنین، درحالی که ایران، ترکیه، عربستان و مصر به سرعت در حال افزایش در بهره‌وری پژوهشی هستند، در مقایسه با میانگین جهانی، هنوز عملکرد خوبی ندارند.

انتشارات حوزه روان‌شناسی در کشورهای خاورمیانه، موضوع تجزیه و تحلیل بیگلو و همکاران^۳ (۲۰۱۳) را تشکیل می‌دهد. داده‌ها از سایمگو^۴ جمع‌آوری شده است. تغییرات بین کشوری در تولید نشریات روان‌شناسی در منطقه طی یک دوره ۱۵ ساله منتهی به سال ۲۰۱۰ یافت شد. رژیم اشغالگر قدس با ۸۲ درصد از انتشارات قابل استناد در منطقه خاورمیانه در صدر فهرست قرار دارد. ۱۸ درصد باقی‌مانده متعلق به انتشارات ایران، کویت، لبنان، امارات، عراق، اردن، عمان، قطر، عربستان، سوریه و یمن است.

خوب‌نسب جعفری و همکاران^۵ (۲۰۱۲)، عملکرد علمی کشورهای عضو همکاری اسلامی را بررسی کردند. در این پژوهش، تعداد مقالات و اختراعات ثبت‌شده به همراه بهترین مجلات، نویسندگان، نوع سند، دانشگاه‌ها، زبان و موضوعات استخراج شده از اسکوپوس مبنای مقایسه قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد در سال‌های ۱۹۹۰-۱۹۹۴ ترکیه پیشروترین کشور است و پس از آن ایران، مصر، مالزی و نیجریه قرار دارند. کشورها بر اساس مقالات ۲۰۰۶-۲۰۱۰ به این صورت رتبه‌بندی می‌شوند: ترکیه، ایران، مالزی، مصر و پاکستان.

مصطفوی و کیانی (۱۳۹۴) مطالعه خود را باهدف مقایسه تولیدات علمی ایران، ترکیه، مصر و پاکستان در میان سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۲ انجام دادند. یافته‌های پژوهش نشان داد که از نظر سهم تولیدات علمی و میزان استنادها، به ترتیب، کشورهای ترکیه، ایران، مصر و پاکستان قرار دارند؛ ولی در رتبه‌بندی بر اساس متوسط میزان استناد به یک مقاله، کشور ایران پس از ترکیه، مصر و پاکستان قرار گرفته است. در متوسط

1. Anyakoha
2. Cavacini
3. Biglu et al.
4. SCImago
5. Khoubnasabjafari

میزان استناد به یک مقاله نیز، ترکیه در یازده رشته از رشته‌های ۲۲ گانه پایگاه در بالاترین جایگاه و در دو رشته در پایین‌ترین جایگاه و کشور ایران در یک رشته در بالاترین جایگاه و در ده رشته در پایین‌ترین جایگاه، به ترتیب «بهترین و ضعیف‌ترین» عملکرد را داشته‌اند. در مقایسه با کشورهای اسلامی پیشرو در تولید علم، رشد مقالات علمی ایران از لحاظ علمی چشمگیر است؛ در صورتی که میزان رشد استنادها در وضعیتی مطلوب قرار ندارد.

هدف پژوهش قره‌بقلو (۱۳۹۴) تحلیل و بررسی بر برجستگی‌های علمی ایران بر اساس بروندادهای بین‌المللی در بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ بود. جامعه آماری این پژوهش، برجستگی‌های علمی ایران و سایر کشورهای منطقه و توسعه‌یافته و همچنین دانشگاه‌ها و مؤسسات دارای برجستگی در پایگاه استنادی چندگانه سایول بود. یافته‌ها نشان داد در بین کشورهای منطقه ترکیه با ۴۸۳ برجستگی علمی اول است و ایران با ۴۵۴ برجستگی علمی در مکان دوم قرار دارد. مصر، رژیم صهیونیستی، پاکستان و عربستان در مکان بعدی قرار دارند. همچنین مشخص شد بین برجستگی علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی با تعداد تولیدات علمی، همکاری‌های علمی، استناد، سابقه مؤسسات، تعداد اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی رابطه وجود دارد.

هدف پژوهش خاصه و همکاران (۱۳۹۵) تحلیل و بررسی جایگاه پژوهش‌های قرآنی در تولید علم جهانی با استفاده از فنون علم‌سنجی بود. جامعه آماری را آن دسته از مطالعات قرآنی تشکیل می‌دهد که در بازه زمانی ۲۰ ساله در پایگاه وب‌آوساینس نمایه شده‌اند. یافته‌ها نشان داد که در بازه زمانی مذکور تعداد ۱۴۷۹ رکورد در حوزه قرآنی ثبت شده که فقط ۷۰ مورد آن متعلق به ایران است. بر اساس نتایج، ایالات متحده با انجام دادن ۳۳۷ پژوهش قرآنی در مقایسه با دیگر کشورهای جهان در رتبه نخست قرار دارد و ایران در رتبه چهارم جای دارد.

عصاره و باجی (۱۳۸۸) در پژوهشی به بررسی روند رشد، شناسایی و معرفی تولیدات علمی تأثیرگذار و نویسندگان علوم اجتماعی ایران از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۶ در نمایه استنادی علوم اجتماعی پرداختند و نشان دادند که میزان انتشارات علمی نویسندگان حوزه علوم اجتماعی ایران در پایگاه نمایه استنادی علوم اجتماعی طی سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۶ روندی صعودی را طی کرده است.

بررسی پیشینه‌ها حاکی از آن است که پژوهشگران تلاش کرده‌اند تولیدات علمی در حوزه‌های متفاوت موضوعی کشورهای اسلامی یا منطقه را بررسی کنند، اما در این میان، به‌منظور بررسی مقایسه برجستگی‌های علمی کشورهای اسلامی در حوزه علوم اجتماعی، پژوهشی شکل نگرفته و ضرورت انجام این مطالعه را بیش‌ازپیش نمایان می‌سازد.

۳- روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی است که با رویکرد علم‌سنجی و شاخص‌های مرتبط با آن انجام شده است. از منظر گردآوری داده نیز از مطالعات پس‌نگر و اسنادی محسوب می‌شود، از آن جهت که به سراغ داده‌های انباشته شده در یکی از پایگاه‌های تحلیلی استنادی به نام سایول رفته است.

پایگاه سایول، تحت مالکیت الزویر، از حرفه‌ای‌ترین و قوی‌ترین ابزارهای علم‌سنجی برای سازمان‌های پژوهشی و دانشگاه‌ها محسوب می‌شود. یک ابزار قدرتمند و انعطاف‌پذیر که این امکان را فراهم می‌کند تا کارایی تحقیق و پژوهش، ارزیابی مربوط به همکاری مؤسسه‌ها، روند جدید پژوهش‌های در حال ظهور و گزارش‌های منحصربه‌فرد استخراج و تحلیل شود. سایول از داده‌ها و محتویات پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس و ساینس دایرکت استفاده می‌کند. داده‌ها در اسکوپوس روزانه و در سایول هر هفته به‌روزرسانی می‌شود. جامعه پژوهش شامل کشورهای مسلمان ایران، امارات متحده عربی، اندونزی، پاکستان، ترکیه، عربستان، عراق، لبنان، مالزی و مصر هستند. تعداد کشورهای اسلامی بسیار بیش از این موارد است، اما به دلیل محدودیت‌های مطالعه و نیز سهم ناچیز برخی کشورها در عرصه علم، بسیاری از آن‌ها از این مطالعه کنار گذاشته شدند. این کشورها به دلیل انتخاب حوزه علوم اجتماعی برای ارزیابی و مقایسه بین کشورها و بافت دینی و فرهنگی و قرابت مذهبی که با ایران دارند انتخاب شدند و نیز اینکه در اسناد بالادستی کشور، ارتقای وضعیت کشور در حوزه‌های مختلف علم و فناوری بین کشورهای منطقه و اسلامی جزء اهداف و راهبردها بوده است.

جامعه پژوهش در بخش بروندهای علمی، حوزه‌های مختلف علوم اجتماعی هستند و طبقه‌بندی زمینه‌های تحقیق و توسعه^۱ مبنای استخراج اطلاعات قرار گرفته است. این طبقه‌بندی در کتابچه راهنمای فراسکاتی^۲ سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^۳ استفاده شد. علوم کشاورزی، مهندسی و فناوری‌ها، علوم انسانی، علوم پزشکی، علوم اجتماعی، علوم طبیعی عنوان شش دسته موضوعی در این زمینه هستند. موضوع علوم اجتماعی شامل زیرحوزه‌های «اقتصاد و کسب و کار»، «سایر علوم اجتماعی»، «روان‌شناسی و علوم شناختی»، «علوم سیاسی»، «حقوق»، «آموزش»، «جغرافیای اقتصادی و اجتماعی»، «جامعه‌شناسی» و «رسانه و ارتباطات» می‌شود.

شایان‌ذکر است که داده‌ها در بازه زمانی ۲ تا ۸ سپتامبر ۲۰۲۳ از پایگاه استنادی سایول استخراج شده‌اند. پس از ورود به این پایگاه از قسمت Benchmarking بازه موردنظر (۲۰۱۳ تا ۲۰۲۲) و حوزه مورد مطالعه (جامعه‌شناسی) انتخاب شدند. از گزینه Countries, Regions and Groups نیز نام کشورهای موردنظر جستجو و اطلاعات هر یک از آن‌ها به تفکیک در قالب اکسل خروجی گرفته شد. به دلیل محدودیت‌ها در هریک از زیرحوزه‌ها حداکثر ۱۰ مورد از زیرحوزه‌ها گزارش و مقایسه شده است. گفتنی است که رتبه‌بندی کشورها بر اساس شاخص «تأثیرگذاری استنادی وزندهی شده در سطح رشته»^۴ صورت گرفته است. محاسبات و رتبه‌بندی‌ها نیز از طریق صفحه گسترده اکسل انجام گرفت.

پایگاه استنادی تحلیلی سایول، کل شبکه استناد — بیش از ۱ میلیارد پیوند استناد بین ۵۵+ میلیون نشریه نمایه‌شده توسط اسکوپوس از سال ۱۹۹۶ به بعد و بیش از ۲۰ میلیون سند غیرنمایه‌شده را که حداقل دو بار مورد استناد قرار گرفته‌اند — را در نظر می‌گیرد و آن شبکه را تقریباً به ۹۶۰۰۰ موضوع تقسیم می‌کند. یک

1. Fields of Research and Development (FORD)
2. Frascati Manual
3. Organization for Economic Cooperation and Development
4. Field-Weighted Citation Impact

موضوع، زمانی ایجاد می‌شود که در آن پیوندهای استنادی مستقیم درون موضوع قوی و پیوندهای استنادی مستقیم خارج از موضوع ضعیف هستند. فقط انتشارات نمایه‌شده در موضوعات گنجانده شده است. همه انتشارات اسکوپوس با استفاده از تجزیه و تحلیل استنادی مستقیم (برخلاف تجزیه و تحلیل استنادی مشترک) در موضوعات دسته‌بندی می‌شوند. مرزهای بین خوشه‌ها (موضوعات) با توجه به جایی که پیوندهای استنادی ضعیف‌اند، شناسایی می‌شوند. در جایی که پیوندها ضعیف‌اند، خوشه‌ها به موضوعات جداگانه تقسیم می‌شوند. خوشه‌های موضوعی با استفاده از همان الگوریتم استناد مستقیم که موضوعات را ایجاد می‌کند، تشکیل می‌شوند. هنگامی که قدرت پیوندهای استنادی بین موضوعات به یک آستانه می‌رسد، یک خوشه موضوعی تشکیل می‌شود. خوشه موضوعی، مجموعه‌ای از موضوعات با علاقه پژوهشی مشابه در حوزه‌های گسترده‌تر و سطح بالاتر است. از این خوشه‌های موضوعی می‌توان برای به دست آوردن درک گسترده‌تری از پژوهش‌های انجام‌شده توسط یک کشور، مؤسسه (یا گروه) یا محقق (یا گروه)، قبل از بررسی موضوعات خاص یا تخصصی‌تر استفاده کرد. هریک از ۹۶۰۰۰ موضوع با یکی از ۱۵۰۰ خوشه موضوعی مطابقت می‌یابد. همانند موضوعات، یک محقق یا مؤسسه می‌تواند در چندین خوشه موضوعی مشارکت داشته باشد، اما یک موضوع فقط می‌تواند به یک خوشه موضوعی و یک نشریه فقط به یک موضوع (و بنابراین یک خوشه موضوعی) تعلق داشته باشد (کلوانز و بویاک، ۲۰۱۷).

درواقع، برجستگی یک حوزه، نشان‌دهنده حرکت یا قابل مشاهده بودن موضوع خاصی است. برجستگی به معنای «اهمیت» نیست. محاسبه برجستگی یک موضوع سه معیار را برای نشان دادن حرکت موضوع ترکیب می‌کند:

۱. تعداد استنادها در سال n به مقالات منتشرشده در $n-1$ ،

۲. بازدیدهای اسکوپوس در سال n به مقالات منتشرشده در n و $n-1$ محاسبه می‌شود،

۳. میانگین CiteScore برای سال n .

«شاخص تأثیرگذاری استنادی وزن‌دهی شده در سطح رشته» به‌عنوان یکی از شاخص‌های قابل دریافت در این سامانه، بالاتر از یک، نشان‌دهنده عملکرد استنادی بهتر مقاله‌های یک دانشگاه یا کشور در مقایسه با متوسط جهانی مقالات مشابه و شاخص پایین‌تر از یک، نشان‌دهنده عملکرد پایین در مقایسه با متوسط جهانی مقالات مشابه است. این سنجش نشان می‌دهد که چگونه تعداد استنادهای دریافت‌شده توسط انتشارات محققان، با میانگین تعداد استنادهای دریافت‌شده توسط سایر نشریات مشابه که در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس نشان داده شده است، مقایسه می‌شود (الزویر، ۲۰۱۹).

۴- یافته‌ها

الف. وضعیت ایران در هر کدام از زیرحوزه‌های موضوعی علوم اجتماعی در بازه ۲۰۱۳-

۲۰۲۲

جدول ۱، تعداد انتشارات علمی، نرخ رشد، تعداد استنادات، تعداد نویسندگان، میزان رشد نویسندگان، حجم استناد به ازای هر مدرک و ضریب تأثیر استنادی وزن‌دهی شده به تفکیک هریک از زیرحوزه‌های موضوعی علوم اجتماعی را نشان می‌دهد.

جدول ۱. وضعیت بروندهای علمی ایران در زیرحوزه‌های موضوعی علوم اجتماعی در بازه ۲۰۱۳-۲۰۲۲

زیرحوزه‌ها	تعداد انتشارات علمی	نرخ رشد انتشارات علمی	استنادات	نویسندگان	میزان رشد نویسندگان	استناد به ازای هر مدرک	تأثیر استنادی وزن‌دهی شده
اقتصاد و کسب و کار	۱۴۹۵۰	۱۹۵,۲	۲۴۷۰۳۵	۲۱۶۷۴	۱۹۱,۶	۱۶,۵	۱,۲۴
دیگر علوم اجتماعی	۱۲۷۹۹	۲۰۸,۸	۱۲۱۲۹۱	۲۰۷۳۴	۳۰۱,۸	۹,۵	۰,۹
روان‌شناسی و علوم شناختی	۱۱۸۸۶	۴۶۶,۶	۱۱۷۴۱۰	۲۳۳۹۳	۴۶۰,۱	۹,۹	۰,۹
علوم سیاسی	۷۷۹۸	۴۵۶,۹	۱۳۳۶۴۶	۱۴۱۳۷	۴۳۹,۶	۱۷,۱	۱,۲۹
حقوق	۷۱۴۷	۴۰,۶	۱۳۰۷۹۶	۱۳۵۸۹	۳۶۶,۳	۱۸,۳	۱,۳۶
آموزش	۶۸۴۱	۴۵۸,۸	۴۰۰۳۴	۱۱۸۰۴	۵۹۹,۶	۵,۹	۰,۹۱
جغرافیای اقتصادی و اجتماعی	۵۷۵۰	۵۱۴,۴	۷۲۳۳۳	۸۸۳۱	۶۰۸,۴	۱۲,۶	۱,۲۲
جامعه‌شناسی	۳۴۱۰	۵۱۴,۸	۲۰۹۶۲	۵۹۴۰	۶۰۲,۸	۶,۱	۰,۹۶
رسانه و ارتباطات	۹۲۵	۲۹۶,۴	۶۰۰۴	۱۷۲۵	۳۱۶,۴	۶,۵	۰,۹۸
مجموع	۵۰۹۵۴	۳۰۵,۱	۶۲۸۸۰۳	۷۰۷۲۷	۳۲۰,۲	۱۲,۳	۱,۰۶

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۷

برجستگی‌های علمی

ایران در حوزه علوم

اجتماعی در مقایسه ...

بررسی جدول بالا نشان می‌دهد که در بازه زمانی مورد مطالعه، تعداد ۵۰۹۵۴ برونداد علمی از کشور ایران در حوزه علوم اجتماعی در پایگاه اسکوپوس نمایه شده است. زیرحوزه‌های «اقتصاد و کسب و کار»، «سایر علوم اجتماعی»، «روان‌شناسی و علوم شناختی»، «علوم سیاسی»، «حقوق»، «آموزش»، «جغرافیای اقتصادی و اجتماعی»، «جامعه‌شناسی» و «رسانه و ارتباطات» به ترتیب بیشترین حجم خروجی علمی را داشته‌اند. «جغرافیای اقتصادی و اجتماعی» و «جامعه‌شناسی» بالاترین میزان رشد را از نظر بروندهای علمی داشته‌اند. از نظر حجم استنادات دریافتی زیرحوزه‌های «اقتصاد و کسب و کار»، «علوم سیاسی»، «حقوق»، «سایر علوم اجتماعی»، «روان‌شناسی و علوم شناختی»، «جغرافیای اقتصادی و اجتماعی»، «آموزش»، «جامعه‌شناسی» و «رسانه و ارتباطات» به ترتیب بیشترین استناد را دریافت کرده‌اند. «علوم سیاسی»، «اقتصاد و کسب و کار» و «جغرافیای اقتصادی و اجتماعی» دارای بالاترین استناد به ازای هر مدرک بوده‌اند و با دیگر زیرحوزه‌ها فاصله زیادی دارند. این حوزه‌ها به همان نسبت تأثیر استنادی وزن‌دهی شده بالاتری نیز داشته‌اند. بیشترین تعداد نویسندگان در زیرحوزه‌های «روان‌شناسی و علوم شناختی»، «اقتصاد و کسب و کار» و «سایر علوم اجتماعی» فعالیت داشته‌اند.

ب. رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های دارای برجستگی علمی

جدول ۲. رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های اقتصاد و کسب و کار

کشور حوزه	ایران	امارات	اندونزی	پاکستان	ترکیه	عربستان	عراق	لبنان	مالزی	مصر
برق؛ انرژی؛ اقتصاد	۹	۵	۱۰	۱	۳	۱	۷	۴	۶	۸
صنعت؛ پژوهش؛ بازاریابی	۸	۲	۹	۴	۱۰	۴	۳	۶	۱	۷
صنعت؛ نوآوری؛ کارآفرینی	۶	۳	۹	۱	۷	۱	۱۰	۴	۵	۸
زنجیره تأمین؛ مدیریت زنجیره تأمین؛ صنعت	۳	۶	۹	۱	۸	۱	۱۰	۴	۵	۷
کار؛ شخصیت؛ روان شناسی	۱۰	۱	۸	۳	۶	۳	۲	۵	۹	۷
مسئولیت اجتماعی شرکت؛ حاکمیت شرکتی؛ شرکت‌ها	۸	۱	۹	۴	۳	۴	۱۰	۲	۷	۶
گردشگری؛ گردشگران؛ مقصد	۶	۷	۱۰	۱	۸	۱	۹	۳	۵	۴
مدل‌ها؛ خطرات؛ دارایی، مالیه، سرمایه گذاری	۸	۶	۹	۲	۵	۲	۱۰	۱	۷	۴
سیاست‌های پولی؛ رشد اقتصادی؛ صادرات	۹	۱	۸	۲	۴	۲	۱۰	۶	۵	۷
ضایعات؛ مواد زائد جامد؛ زباله جامد شهری	۷	۲	۹	۴	۱۰	۴	۶	۸	۲	۱

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۸

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

جدول ۲، رتبه ایران در مقایسه با سایر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های اقتصاد و کسب و کار را نشان می‌دهد. تنها حوزه‌ای که ایران در مقایسه با دیگر کشورها در آن اثرگذاری بیشتری داشته «زنجیره‌های تأمین؛ مدیریت زنجیره تأمین؛ صنعت» بوده است. در مجموع، امارات، عربستان و ترکیه بهترین جایگاه را در بین کشورهای مورد مطالعه داشته‌اند.

جدول ۳. رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های آموزش

حوزه کشور	ایران	امارات	اندونزی	پاکستان	ترکیه	عربستان	عراق	لیتوان	مالزی	مصر
کار؛ شخصیت؛ روان شناسی	۱۰	۳	۸	۲	۷	۵	۱	۴	۹	۶
کودک؛ نوجوان؛ مدارس	۹	۲	۵	۸	۴	۱	۱۰	۳	۶	۷
دانش آموزان؛ دانشجویان؛ پزشکی؛ آموزش	۸	۳	۶	۹	۵	۲	۱۰	۴	۷	۱
دانش آموزان؛ تدریس؛ آموزش؛ الکترونیکی	۴	۱	۹	۵	۵	۲	۱۰	۷	۸	۳
قمار؛ اینترنت؛ دانش آموزان	۵	۷	۱۰	۳	۵	۲	۹	۱	۸	۳
اختلالات رشد؛ فراگیر؛ کودک؛ اختلال؛ اوتیسم؛ کودک	۹	۳	۵	۱	۷	۴	۲	۸	۱۰	۶
انتشارات؛ ادواری؛ به عنوان؛ موضوع؛ پژوهش	۹	۲	۷	۶	۸	۵	۱۰	۳	۱	۴
معلمان؛ زبان؛ دانشجو	۶	۱	۹	۵	۷	۳	۱۰	۲	۸	۴
زبان؛ خواندن؛ مفاهیم	۸	۱	۷	۱۰	۳	۵	۹	۲	۴	۵
ورزش‌ها؛ دانش آموزان؛ ورزشکاران	۲	۳	۷	۴	۶	۱	۱۰	۹	۸	۵

جدول ۳، نمایانگر رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های آموزش است. مطابق این آمار، زیرحوزه «ورزش، دانشجویان، قهرمانان» تنها موردی بوده که ایران در آن جایگاه خوبی کسب کرده است. عربستان و امارات از جمله کشورهای قوی در این حوزه هستند.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۹

برجستگی‌های علمی

ایران در حوزه علوم

اجتماعی در مقایسه ...

جدول ۴. رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های حقوق

کشور حوزه	ایران	امارات	اندونزی	پاکستان	ترکیه	عربستان	عراق	لبنان	مالزی	مصر
برق؛ انرژی؛ اقتصاد	۹	۵	۱۰	۱	۲	۴	۷	۳	۶	۸
ضایعات؛ مواد زائد جامد؛ زباله جامد شهری	۸	۲	۱۰	۱	۷	۳	۶	۹	۵	۴
بلایا؛ سیل؛ خطرات	۶	۴	۷	۲	۸	۱	۱۰	۹	۵	۳
خشونت؛ زنان؛ کودک	۹	۲	۱۰	۵	۶	۳	۴	۱	۶	۸
چرخه زندگی؛ توسعه پایدار؛ پایداری	۵	۸	۳	۲	۹	۷	۱۰	۱	۶	۴
پشت بام‌ها؛ جزیره گرما؛ ساختمان‌ها	۵	۹	۸	۳	۱۰	۲	۷	۱	۶	۴
خدمات محیط زیستی؛ تمایل به پرداخت؛ ارزش‌گذاری	۶	۴	۵	۹	۳	۱	۱۰	۸	۶	۲
ساختمان‌ها؛ طرح؛ برنامه ریزی شهری	۵	۴	۵	۱۰	۸	۱	۳	۹	۷	۲
آب؛ منابع آبی؛ مدیریت آب	۲	۴	۱۰	۷	۸	۵	۱	۲	۶	۸
غذا؛ مصرف‌کنندگان؛ کشاورزان	۵	۱	۸	۴	۹	۳	۱۰	۷	۶	۲

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۲۰

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

در جدول ۴، رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های حقوق ارائه شده است. «آب، منابع آب و مدیریت آب» موضوعی بوده که ایران توانسته جایگاه خوبی در آن کسب کند. «برق؛ انرژی؛ اقتصاد» و «خشونت؛ زنان؛ کودک» از جمله محورهای موضوعی کمتر مورد توجه بوده است.

جدول ۵. رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های رسانه و ارتباطات

کشور حوزه	ایران	امارات	اندونزی	پاکستان	ترکیه	عربستان	عراق	لبنان	مالزی	مصر
قمار؛ اینترنت؛ دانش آموزان	۵	۷	۱۰	۳	۵	۲	۹	۱	۸	۳
رسانه‌ها؛ اخبار؛ روزنامه‌نگاری	۲	۱	۱۰	۴	۸	۶	۳	۹	۶	۵
روابط عمومی؛ رسانه‌های اجتماعی؛ صنعت	۲	۱	۳	۶	۸	۴	۱۰	۹	۵	۷
بخشش؛ ارتباط؛ دانش آموزان	۶	۸	۳	۲	۷	۱	۱۰	۹	۴	۵
بلاغت؛ فمینیست؛ فمینیسم	۷	۳	۴	۶	۲	۵	۱۰	۸	۱	۹
پژوهش؛ ارتباط؛ رقص	۸	۴	۵	۱	۵	۹	۲	۷	۳	۱۰
نوشتن؛ دانش آموزان؛ ارتباط	۳	۱	۷	۹	۸	۶	۱۰	۲	۴	۵

رتبه کشورها در هریک از زیرحوزه‌های رسانه و ارتباطات در جدول ۵ آمده است. موضوعات «رسانه، اخبار، روزنامه‌نگاری» و «روابط عمومی، رسانه‌های اجتماعی، صنعت» از مواردی است که ایران وضعیت خوبی در آن‌ها دارد.

جدول ۶ رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های علوم سیاسی

کشور حوزه	ایران	امارات	اندونزی	پاکستان	ترکیه	عربستان	عراق	لبنان	مابزی	مصر
برق؛ انرژی؛ اقتصاد	۹	۵	۱۰	۱	۲	۴	۷	۳	۶	۸
ضایعات؛ مواد زائد جامد؛ زباله جامد شهری	۸	۲	۱۰	۱	۷	۳	۶	۹	۵	۴
قمار؛ اینترنت؛ دانش آموزان	۵	۷	۱۰	۳	۵	۲	۹	۱	۸	۳
بلايا؛ سيل؛ خطرات	۶	۴	۷	۲	۸	۱	۱۰	۹	۵	۳
رسانه‌ها؛ اخبار؛ روزنامه‌نگاری	۲	۱	۱۰	۴	۸	۶	۳	۹	۶	۵
خشونت؛ زنان؛ کودکان	۹	۲	۱۰	۵	۶	۳	۴	۱	۶	۸
چرخه زندگی؛ توسعه پایدار؛ پایداری	۵	۸	۳	۲	۹	۷	۱۰	۱	۶	۴
پشت بام‌ها؛ جزیره گرما؛ ساختمان‌ها	۵	۹	۸	۳	۱۰	۲	۷	۱	۶	۴
اخلاق؛ پژوهش؛ رفتار- اخلاق	۹	۳	۷	۵	۶	۴	۱۰	۱	۸	۲
خدمات محیط زیستی؛ تمایل به پرداخت؛ ارزش‌گذاری	۶	۴	۵	۹	۳	۱	۱۰	۸	۶	۲

جدول ۶ وضعیت کشورها در هریک از زیرحوزه‌های علوم سیاسی را نشان می‌دهد. بر این اساس، «رسانه، اخبار و روزنامه‌نگاری» موضوعی است که ایران جایگاه خوبی در آن دارد.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۲۱

برجستگی‌های علمی

ایران در حوزه علوم

اجتماعی در مقایسه ...

جدول ۷. رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های روان‌شناسی و علوم شناختی

کشور حوزه	ایران	امارات	اندونزی	پاکستان	ترکیه	عربستان	عراق	لبنان	مانزی	مصر
کار؛ شخصیت؛ روان‌شناسی	۱۰	۳	۸	۲	۷	۵	۱	۴	۹	۶
کودک؛ نوجوان؛ مدارس	۹	۲	۵	۸	۴	۱	۱۰	۳	۶	۷
احساسات؛ اضطراب؛ افسردگی	۱۰	۴	۹	۲	۸	۳	۷	۱	۵	۶
توجه؛ مغز؛ یادگیری	۵	۲	۸	۷	۴	۱	۱۰	۳	۹	۶
قمار؛ اینترنت؛ دانش‌آموزان	۵	۷	۱۰	۳	۵	۲	۹	۱	۸	۳
اختلالات رشد فراگیر کودک؛ اختلال اوتیسم؛ کودک	۹	۳	۵	۱	۷	۴	۲	۸	۱۰	۶
خشونت؛ زنان؛ کودک	۹	۲	۱۰	۵	۶	۳	۴	۱	۶	۸
اخلاق؛ پژوهش؛ رفتار- اخلاق	۹	۳	۷	۵	۶	۴	۱۰	۱	۸	۲
اختلالات استرس پس از سانحه؛ زخم‌ها و جراحات؛ بلایا	۹	۵	۱۰	۶	۷	۱	۴	۳	۷	۲
زبان؛ خواندن؛ مفاهیم	۸	۱	۷	۱۰	۳	۵	۹	۲	۴	۵

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۲۲

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

رتبه ایران و دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های روان‌شناسی و علوم شناختی در جدول ۷ آمده است. «توجه، مغز، یادگیری» و «اینترنت، دانشجویان» از جمله مواردی است که ایران در آن وضعیت بهتری نسبت به دیگر موضوعات دارد.

جدول ۸. رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های جغرافیای اقتصادی و اجتماعی

کشور حوزه	ایران	امارات	اندونزی	پاکستان	ترکیه	عربستان	عراق	لبنان	مانزی	مصر
برق؛ انرژی؛ اقتصاد	۹	۵	۱۰	۱	۲	۴	۷	۳	۶	۸
کنترل ترافیک؛ حمل و نقل؛ مدل‌ها	۷	۲	۹	۱	۵	۳	۱۰	۴	۸	۶
گردشگری؛ مقصد گردشگران	۸	۳	۱۰	۱	۶	۴	۹	۲	۷	۵
ضایعات؛ مواد زائد جامد؛ زباله جامد شهری	۸	۲	۱۰	۱	۷	۳	۶	۹	۵	۴
بلایا؛ سیل؛ خطرات	۶	۴	۷	۲	۸	۱	۱۰	۹	۵	۳
پشت بام‌ها؛ جزیره گرما؛ ساختمان‌ها	۵	۹	۸	۳	۱۰	۲	۷	۱	۶	۴
خدمات محیط زیستی؛ تمایل به پرداخت؛ ارزش‌گذاری	۶	۴	۵	۹	۳	۱	۱۰	۸	۶	۲
ساختمان‌ها؛ طرح؛ برنامه ریزی شهری	۵	۴	۵	۱۰	۸	۱	۳	۹	۷	۲
آب؛ منابع آبی؛ مدیریت آب	۲	۴	۱۰	۷	۸	۵	۱	۲	۶	۸
غذا؛ مصرف‌کنندگان؛ کشاورزان	۵	۱	۸	۴	۹	۳	۱۰	۷	۶	۲

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۲۳

برجستگی‌های علمی
ایران در حوزه علوم
اجتماعی در مقایسه ...

جدول ۸ وضعیت کشورها در هریک از زیرحوزه‌های جغرافیای اقتصادی و اجتماعی را به نمایش گذاشته است. «آب، منابع آب، مدیریت آب» از جمله موضوعاتی است که ایران در جایگاه خوبی قرار دارد.

جدول ۹. رتبه ایران در مقایسه با دیگر کشورها در هریک از زیرحوزه‌های جامعه‌شناسی

کشور / حوزه	ایران	امارات	اندونزی	پاکستان	ترکیه	عمان	عراق	لبنان	مالزی	مصر
قمار؛ اینترنت؛ دانش‌آموزان	۵	۷	۱۰	۳	۵	۲	۹	۱	۸	۳
رسانه‌ها؛ اخبار؛ روزنامه‌نگاری	۲	۱	۱۰	۴	۸	۶	۳	۹	۶	۵
خشونت؛ زنان؛ کودک	۹	۲	۱۰	۵	۶	۳	۴	۱	۶	۸
اخلاق؛ پژوهش؛ رفتار- اخلاق	۹	۳	۷	۵	۶	۴	۱۰	۱	۸	۲
جشن؛ انتخابات؛ رأی‌دهنده	۹	۱	۸	۶	۲	۴	۱۰	۳	۵	۷
ساختمان‌ها؛ طرح؛ برنامه ریزی شهری	۵	۴	۵	۱۰	۸	۱	۳	۹	۷	۲
غذا؛ مصرف‌کنندگان؛ کشاورزان	۵	۱	۸	۴	۹	۳	۱۰	۷	۶	۲
مسکن؛ محله؛ اعیان‌سازی	۲	۳	۸	۱	۶	۳	۱۰	۵	۷	۸
جنگل؛ جنگل‌زدایی؛ حفاظت	۷	۱	۴	۵	۸	۲	۱۰	۲	۶	۹

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۲۴

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

در جدول ۹ رتبه کشورها در هریک از زیرحوزه‌های جامعه‌شناسی آمده است. بر این اساس، «مسکن، محله، اعیان‌سازی» و نیز «رسانه، اخبار، روزنامه‌نگاری» از جمله موضوعاتی است که ایران در آن توانسته به جایگاه خوبی برسد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

از آنجا که پیشرفت در علم و فناوری، رقابت با کشورهای منطقه باهدف کسب بالاترین جایگاه در این حوزه و همچنین کسب مرجعیت علمی و فناوری از اهدافی است که اسناد بالادستی کشور بر آن تأکید دارند، ارزیابی وضعیت بروندهای علمی و فناورانه کشور و تعیین جایگاه در میان دیگر کشورهای منطقه و رقیب، ضروری است (میرامینی و همکاران، ۱۳۹۳). بر این اساس و با توجه به جایگاه و اهمیت علوم اجتماعی و فعالیت‌های علمی در این حوزه، در مطالعه حاضر تلاش شد تا برجستگی‌های علمی ایران در حوزه علوم اجتماعی در بازه زمانی ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۲ شناسایی و با کشورهای مسلمان مقایسه شود. در این مطالعه تلاش شد بر زیرحوزه‌ها و موضوعات خاص علوم اجتماعی تمرکز و آن‌ها را تحلیل و مقایسه نماید.

آنچه از یافته‌های این مطالعه، حائز اهمیت به نظر می‌رسد این است که بروندهای علمی کشور در زیرحوزه رسانه بسیار پایین است. بعد از آن، سهم جامعه‌شناسی اندک است. ضمن اینکه در مجموع از حیث اثرگذاری علمی در حوزه‌های برجسته جهانی نیز جایگاه مناسبی ندارد. مطالعات دیگر نیز تا حدی این موضوع را تأیید می‌کنند از جمله اینکه سه کشور رژیم اشغالگر قدس، عربستان و ترکیه رقبای اصلی ایران هستند. تعداد مجلات نمایه شده ایران در پایگاه استنادی وب‌آوساینس در مقایسه با برخی کشورهای منطقه پایین تر است. در بعد حوزه‌های پژوهشی نوظهور نیز کشورهایی هستند که موقعیت بهتری نسبت به ایران دارند (آزادی احمدآبادی، ۱۴۰۲). ایران در سال ۲۰۱۶ رتبه پنجم میزان تولید انتشارات حوزه اسلامی را به خود اختصاص داد (عبداله پور و ابجدیان، ۱۴۰۲). در حوزه جنسیت، زنان و خانواده، ترکیه، نیجریه و ایران دارای رتبه اول تا سوم در بین کشورهای اسلامی هستند (کریمی و طباطبائیان امیری، ۱۳۹۹)؛ در حالی که چهار کشور ایران، ترکیه، عربستان و مصر به سرعت در حال افزایش در بهره‌وری پژوهشی هستند و در مقایسه با میانگین جهانی، هنوز عملکرد خوبی ندارند (کاواسینی، ۲۰۱۶). تنها ۱۸ درصد از انتشارات حوزه روان‌شناسی متعلق به انتشارات ایران، کویت، لبنان و سایر کشورهای اسلامی منطقه است (بیگلو و همکاران، ۲۰۱۳). در سال‌های ۱۹۹۰-۲۰۱۰ ترکیه پیشروترین کشور بوده است و پس از آن ایران، مصر، مالزی و نیجریه قرار دارند (خوب نسب جعفری، ۲۰۱۲). در مقایسه با کشورهای اسلامی پیشرو در تولید علم، رشد مقالات علمی ایران از لحاظ علمی چشمگیر است؛ در صورتی که میزان رشد استنادها در وضعیتی مطلوب قرار ندارد (مصطفوی و کیانی، ۱۳۹۴). آسیب‌شناسی این وضعیت در هریک از زیرحوزه‌ها، مستلزم مطالعه جداگانه‌ای است.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۲۵

برجستگی‌های علمی
ایران در حوزه علوم
اجتماعی در مقایسه ...

از دستاوردهای مشخص شده این مطالعه این بود که در زیرحوزه‌های اقتصاد و کسب و کار: پاکستان، عربستان و امارات؛ آموزش: امارات و عربستان؛ حقوق: لبنان، پاکستان و عربستان؛ رسانه و ارتباطات: امارات؛ علوم سیاسی: لبنان و عربستان؛ روان‌شناسی و علوم شناختی: لبنان و عربستان؛ جغرافیای اقتصادی و اجتماعی: پاکستان، عربستان؛ جامعه‌شناسی: امارات و لبنان ظرفیت‌های خوبی دارند. بر این اساس، یکی از راهکارهای پیشنهادی می‌تواند این باشد که مدیران و برنامه‌ریزان و نیز خود پژوهشگران در پی این باشند که در هریک از این حوزه‌ها با کشورهای مطرح، زمینه همکاری فراهم کنند. عموماً همکاری علمی در حوزه انتشارات باعث هم‌افزایی شده، رؤیت‌پذیری آن‌ها را ارتقا می‌دهد و استنادپذیری آن‌ها را بهبود می‌بخشد. حضور فعال و مستمر پژوهشگران این حوزه در شبکه‌های اجتماعی علمی، عاملی اثرگذار در معرفی دستاوردها و شبکه‌سازی خواهد بود.

یافته‌های این مطالعه نیز دو رویکرد یا گام متفاوت را پیش روی سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان حوزه علم و فناوری کشور، به‌ویژه در حوزه علوم اجتماعی قرار می‌دهد:

نخست اینکه بر مزیت‌های رقابتی خود تکیه و آن‌ها را تقویت کنند. «زنجیره‌های تأمین؛ مدیریت زنجیره تأمین»؛ «صنعت»؛ «ورزش، دانشجویان، قهرمانان»؛ «آب؛ منابع آب و مدیریت آب»؛ «رسانه، اخبار، روزنامه‌نگاری»؛ «توجه، مغز، یادگیری»؛ «اینترنت، دانشجویان» و نیز «مسکن، محله، اعیان‌سازی» از جمله این موضوعات است.

دوم اینکه در حوزه‌هایی که سهم کمی و کیفی اندکی برای کشور وجود دارد، سرمایه‌گذاری کنند و آن‌ها را به بلوغ نسبی برسانند. موضوعاتی نظیر «کار، شخصیت، روان‌شناسی»؛ «کودک، نوجوان، مدارس»؛ «خشونت، زنان، کودک»؛ «پژوهش، ارتباط»؛ «اخلاق، پژوهش»؛ «رفتار- اخلاق» و «برق، انرژی، اقتصاد» مواردی از این دست‌اند.

این رویکردها را می‌توان در سطح خرد (گروه‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی) یا در سطح کلان (نهادهای متولی برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری، مانند شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و ...) اتخاذ و پیگیری کرد.

از جنبه کلان برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در این زمینه و حوزه خاص، نیز راهبردها و اقدامات نقشه جامع علمی کشور متناظر با محور «انتشارات علمی» در حوزه علوم اجتماعی، به شرح زیر است:

- توسعه پژوهش‌های بنیادی معرفتی در حوزه علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی و ارائه تولیدات علمی آن‌ها به جهان؛
- ایجاد نظام حمایت معنوی و اعتباری و مالی از پژوهش‌های علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی و حمایت از تألیفات، رساله‌ها، پژوهش‌ها و سمینارهای علمی تخصصی در این زمینه؛
- ایجاد سازوکارهای تشویق نظریه‌پردازان در حوزه‌های علوم انسانی و معارف اسلامی و انتشار دستاوردهای آنان.

این دست اقدامات نیز می‌تواند در راستای حمایت و اعتلای کمی و کیفی فعالیت‌های پژوهشگران حوزه علوم اجتماعی باشد.

مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام^۱ از جمله نهادهایی است که با مأموریت هدایت، ارزیابی و رصد علمی و فناوری کشور، منطقه، کشورهای اسلامی و جهان شکل گرفته و «پایش علم، فناوری و نوآوری در سطح کشور و محیط بین‌الملل و کمک به کشورها، به خصوص کشورهای اسلامی داوطلب و منطقه در نیل به اهداف علمی» و «کمک به دیپلماسی علمی و فناوری در سطح ملی، منطقه‌ای، کشورهای اسلامی و بین‌المللی» از جمله اهداف این مؤسسه است. این نهاد اثرگذار با استفاده از وظایف و اختیارات مؤسسه خود که شامل «ایجاد سامانه جامع علم‌سنجی به‌منظور پایش مستمر فعالیت پژوهشگران، دانشگاه‌ها، مؤسسات پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری ملی و بین‌المللی در زمینه علم، فناوری و نوآوری برای جهت‌دهی به روندها...»، «فراهم آوردن داده‌ها و اطلاعات لازم در سیاست‌گذاری آگاهانه و تصمیم‌سازی در حوزه علم، فناوری و نوآوری» و نیز «برنامه‌ریزی برای شناسایی و انتخاب پژوهشگران، نشریات و مؤسسات برتر در سطح ملی و بین‌المللی و اهداء جایزه» است، می‌تواند با ایجاد تعاملات مناسب با مدیران و نیز پژوهشگران، سهم عمده‌ای در بهبود وضعیت تولیدات علمی حوزه علوم اجتماعی ایفا کند.

۱. Institute for Science Citation (ISC)

در همین راستا، توجه به موانع تحقق مرجعیت علمی در حوزه علوم اجتماعی نیز مهم است. از دیدگاه واثقی بادی، جوانعلی آذر و خندان (۱۴۰۰) این موانع عبارت‌اند از:

- اقدام منفعلانه و ضعف در دیپلماسی علمی با نهادهای مختلف داخلی (علمی و غیرعلمی)؛
- تبدیل نشدن افراد برجسته دانشگاه به جریان علمی در سطح ملی و جهانی؛
- عدم تولی‌گری و شاگردپروری اساتید؛
- تأسیس نشدن پژوهشگاه قدرتمند برای حضور دانش‌آموختگان و دانشجویان دکتری داخلی؛
- عدم تمرکز بر موضوع یا مسئله‌ای خاص و تکثر فعالیت‌های علمی؛
- عدم تعامل باز و مستمر با دیگر مکاتب فکری و اندیشمندان علوم انسانی در داخل و خارج از کشور (عدم ایجاد کرسی‌های آزاداندیشی واقعی)؛
- عدم توانمندی در برندسازی دانشگاه (انجام فعالیت‌های رسانه‌ای وسیع برای دانش‌آموختگان برجسته و محصولات علمی)؛
- پژوهش‌محور نبودن آموزش و عدم جهت‌گیری در راستای تربیت متفکر پژوهشگر در عرصه علوم انسانی.

با توجه به سهم ناچیز انتشارات جهان سوم و کشورهایی از این طیف در تولید دانش در حیطه علوم اجتماعی به دلایلی چون کمبود منابع پژوهشی، کمبود پژوهشگران زبده و روند رو به کاهش بودجه پژوهشی، لازم است افرون بر غلبه بر انزوای پژوهشی و زیرساخت‌های پژوهشی، بر استفاده از الگوهای ارتباط علمی برای بهبود جایگاه دانشی این جوامع و تبدیل شدن به بخشی از جامعه دانش جهانی تلاش شود. گذشته از این، دیگر راهکارهای توسعه و تقویت پژوهش، تولید دانش و بهبود جایگاه کشورهای در حال توسعه در فرایند تولید دانش، به‌ویژه در حوزه علوم اجتماعی است (ریان و دالی^۱، ۲۰۱۹). نکته نگران‌کننده اینکه در برخی حوزه‌ها که انتظار می‌رود ایران یا کشورهای مسلمان، پیشرو و پیشگام باشند، دیگر کشورها گوی سبقت را ربوده‌اند. کما اینکه به‌طور نمونه، بر اساس نتایج مطالعه خاصه و همکاران (۱۳۹۵)، آمریکا با انجام دادن ۳۳۷ پژوهش قرآنی در مقایسه با دیگر کشورهای جهان در رتبه نخست قرار دارد و ایران در رتبه چهارم جای دارد.

در حوزه علوم انسانی و اجتماعی در کشور نهادهای متفاوتی شکل گرفته است از قبیل: شورای تحول علوم انسانی، هیئت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره، کمیسیون امور فرهنگی، اجتماعی، علوم انسانی و اسلامی دبیرخانه شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری، انجمن جامعه‌شناسی ایران، انجمن علمی تحول علوم انسانی و ...

در صورتی که تولید علم بیش و پیش از هر چیز نیازمند مساعد بودن فضا برای تحقیق و پژوهش، از میان برداشتن موانع از جلوی راه عالمان و پژوهشگران و زمینه‌سازی برای سهولت در فرایند تولید و کشف علم است، نه افزودن سازمان‌های جدیدی که پیچ‌وخم جدیدی در مسیر پیش روی عالمان و پژوهشگران باشند (سوزنچی، ۱۳۸۷). به گفته پژوهشگران برای ارزیابی کیفیت بروندادهای علمی حوزه‌های علوم انسانی و

اجتماعی، لازم است رویکردهای کمی نیز به عنوان روش های تکمیلی در کنار رویکردهای کیفی مورد توجه قرار گیرند. شاخص ها و معیارهای مورد استفاده برای این حوزه ها باید ترکیبی از شاخص های کمی و کیفی باشند (قنادی نژاد و حیدری، ۱۳۹۹). شناسایی جایگاه و ارزیابی عملکرد کشور در عرصه تولید علم و فناوری، مستلزم رصد و پایش در فواصل زمانی گوناگون است. چنین ضرورتی ایجاب می کند موقعیت علمی کشور در سطح بین المللی سنجیده و سپس با توجه به مزیت های نسبی آن در این مسیر حرکت و ازسوی دیگر در جهت رفع نقاط ضعف کشور کوشش شود.

محدودیت هایی که این مطالعه با آن ها روبه رو بود، بازه زمانی ده ساله بود که می توانست گسترده تر باشد. به دلیل محدودیت ها در ارائه مطالب، در زیرحوزه ها پژوهشگر توانست فقط ۱۰ مورد اول را ارزیابی و مقایسه کند؛ در این پژوهش، برخی کشورهای اسلامی مطالعه شدند.

به منظور دستیابی به مرجعیت و افزایش رؤیت پذیری برون دادهای علمی، لازم است سیاست ها و برنامه ها به نحوی تنظیم و اجرا شود که افزایش کمیت و کیفیت آن ها را در پی داشته باشد. بر اساس شاخص برجستگی علمی و توجه هم زمان آن به بحث کیفیت و رؤیت پذیری برون دادهای علمی، پیشنهادهایی که به منظور بهبود وضعیت کمی و کیفی فعالیت های علمی در حوزه علوم اجتماعی برای کشور می توان پیشنهاد داد، به شرح ذیل است:

- ✓ تقویت پایگاه های اطلاعاتی مختص رشته های علوم انسانی و اجتماعی؛
 - ✓ تأمین و بهینه سازی بسترهای متناسب با شأن و جایگاه پژوهش و پژوهشگران حوزه علوم اجتماعی؛
 - ✓ ایجاد زمینه برای انتشار ایده های نو در علوم انسانی از طریق راه اندازی مجلات معتبر؛
 - ✓ برنامه ریزی در جهت رؤیت پذیر کردن مجلات و مقالات پژوهشگران ایرانی؛
 - ✓ اتصال مراکز علمی و آموزشی کشور به کتابخانه های بزرگ الکترونیکی و پایگاه های اطلاعاتی غنی جهان؛
 - ✓ تبیین و تعیین اولویت حوزه های پژوهشی کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت از سوی گروه های آموزشی و پژوهشی؛
 - ✓ ترغیب پژوهشگران این حوزه به حضور در رسانه های اجتماعی علمی.
- برای دیگر پژوهشگران علاقه مند به این حوزه، پیشنهادهای زیر ارائه می شود:
- ✓ انتخاب یکی از زیرحوزه ها و مقایسه وضعیت ایران با کشورهای مسلمان در تمام موضوعات دارای برجستگی؛
 - ✓ مطالعه و بررسی وضعیت برون دادهای علمی ایران در حوزه های علوم کشاورزی، مهندسی و فناوری ها، علوم پزشکی، علوم اجتماعی و علوم طبیعی؛
 - ✓ انجام پژوهش کیفی و مصاحبه با پژوهشگران حوزه های علوم اجتماعی در خصوص دلایل ضعف برون دادهای علمی و راهکارهای تقویت آن؛
 - ✓ تکرار این مطالعه برای سال های بعد و بررسی میزان تغییرات حاصل شده.

۶- منابع و مآخذ

- آزادی احمدآبادی، قاسم. (۱۴۰۲). ارزیابی جایگاه علمی جمهوری اسلامی ایران در میان کشورهای منطقه بر مبنای داده‌های سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰. *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، ۵۷(۱)، ۷۹-۱۰۰. doi: 10.22059/jlib.2023.358236.1686
- آزادی احمدآبادی، قاسم. (۱۳۹۹). *شناسایی سیاست‌ها، تبیین مفاهیم و شاخص‌های مرجعیت علم، فناوری و نوآوری*. گزارش طرح پژوهشی. مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.
- جنوی، المیرا؛ منصورزاده، محمدجواد؛ و شاهمرادی، بهروز. (۱۴۰۱). بررسی اولویت‌های نقشه جامع علمی کشور با علوم هم‌جوار جهت متنوع‌سازی نظام پژوهشی ایران با رویکرد پیچیدگی علمی. *پژوهش نامه علم سنجی*، ۸(۲)، ۱-۳۰. doi: 10.22070/rsci.2021.13754.1469
- حسینی، سیدحسین؛ و شهبای، روح‌الله. (۱۳۹۷). علوم انسانی در ایران؛ وضعیت کنونی و راه‌کارهای ارتقای آن با بهره‌گیری از الگوی تحلیل درونی محیطی. *پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی*، ۱۸(۱)، ۱۰۱-۱۲۶.
- خاصه، علی اکبر؛ صادقی، سعید؛ عزتی، ابراهیم؛ و غفاری، سعید. (۱۳۹۵). بررسی جایگاه مطالعات قرآنی در تولید علم جهانی با استفاده از فنون علم‌سنجی. *فصلنامه مطالعات قرآنی*، ۷(۲۸)، ۴۷-۶۹.
- سوریامورتی، آر. (۲۰۲۰). *علم‌سنجی برای علوم انسانی و اجتماعی*. ترجمه قاسم آزادی احمدآبادی و محمود سنگری، ۱۴۰۲. چاپار.
- سوزنجی، حسین. (۱۳۸۷). نقشه جامع علمی کشور و نقدهایی در باره آن. دوهفته‌نامه پگاه حوزه، ۲۴۶.
- شیخ‌زاده، حسین (۱۳۹۴، ۲۳ آذر). *علوم انسانی تحول و ارتقاء در راستای منافع ملی ایران*. کنفرانس بین‌المللی رویکردهای نوین در علوم انسانی، مالزی. <https://civilica.com/doc/439581>
- صفاهیه، هاجر؛ و شریفی فرد، زینب. (۱۳۹۹). دو دهه عملکرد کشورهای اسلامی در حال توسعه عضو گروه D8 در بروندادهای علمی و فناوریانه: مطالعه تطبیقی. *سیاست‌نامه علم و فناوری*، ۱۰(۴)، ۵۳-۶۸.
- عبداله پور، الهام؛ و ابجدیان، فاطمه. (۱۴۰۲). ارزیابی موضوعی پژوهش‌های حوزه هنر اسلامی در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس با تأکید بر مقالات پژوهشگران ایرانی. *پیکره*، ۱۲(۳۲)، ۲۱-۳۷. doi: 10.22055/pyk.2023.18322
- عصاره، فریده؛ و باجی، فاطمه. (۱۳۸۸). تولیدات علمی تأثیرگذار نویسندگان علوم اجتماعی ایران در پایگاه وب آوساینس در سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۶. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۳(۲)، ۶۵-۷۶.
- غفاری، سعید؛ کیانی، شعله؛ و ملکی، ایرج. (۱۳۹۸). ارزیابی تولیدات علمی پژوهشگران حوزه روانشناسی در نظام استنادی ISI طی سال‌های ۲۰۱۳-۲۰۱۷: مطالعه علم‌سنجی. *اطلاع‌رسانی پزشکی نوین*، ۵(۱)، ۳۳-۴۰. Doi: 10.29252/jmis.5.1.33
- قره بقلو، وحید. (۱۳۹۴). *تحلیل شایستگی‌های علمی ایران بر اساس بروندادهای بین‌المللی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شاهد.
- قنادی نژاد، فرزانه؛ و حیدری، غلامرضا. (۱۳۹۹). روش‌ها و شاخص‌های ارزیابی تولیدات علمی در علوم انسانی و اجتماعی: مرور نظام‌مند. *پژوهش‌نامه علم سنجی*، ۶(۲)، ۲۰۳-۲۳۰. doi: 10.22070/rsci.2020.4998.1341
- کریمی، رضا؛ و طباطبایی‌امیری، فائزه‌السادات. (۱۳۹۹). مطالعه روند تولیدات علمی کشورهای اسلامی در حوزه جنسیت، زنان و خانواده در پایگاه وب آوساینس. *مطالعات قرآن و حدیث سفینه*، ۶۹(۱۸)، ۲۷-۵۰.
- مصطفوی، اسماعیل؛ و کیانی، حمیدرضا. (۱۳۹۴). ارزیابی تطبیقی کشورهای اسلامی پیشرو در تولید علم: مطالعه ایران، ترکیه، مصر و پاکستان در پایگاه اطلاعات علمی ESI. *پژوهشنامه علم سنجی*، ۱(۱)، ۵۱-۶۸. doi: 10.22070/rsci.2015.375
- میرامینی، سیدجواد؛ ربیعی، علی؛ محمودی میمند، محمد؛ و پرهیزکار، محمدمهدی. (۱۳۹۳). تدوین شاخص‌های دانایی محوری در بخش علم و فناوری و ارائه مدل استراتژیک دانایی محوری در سند چشم‌انداز. *فصلنامه علمی پژوهشی راهبرد اقتصادی*، ۳(۱۱)، ۳۳-۵۰.
- نوکاریزی، محسن؛ و علیان، مریم. (۱۳۸۹). بررسی وضعیت تولیدات علمی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه بیرجند در پایگاه اسکوپوس با تأکید بر همکاری علمی. *اطلاع‌رسانی و کتابداری*، ۳۰(۸)، ۵۷-۷۸.

واثقی بادی، محمد؛ جوانعلی آذر، مرتضی؛ و خندان، علی اصغر. (۱۴۰۰). شناسایی و اولویت‌بندی موانع تحقق مرجعیت علمی در عرصه علوم انسانی (مورد مطالعه دانشگاه امام صادق علیه‌السلام). *اندیشه مدیریت راهبردی (اندیشه مدیریت)*، ۱۵(۱)، ۷۲-۲۹. doi: 10.30497/smt.2021.239314.3117

- Biglu, M. H., Chakhmachi, N., & Biglu, S. (2014). Scientific study of Middle East countries in psychology. *Collnet Journal of Scientometrics and Information Management*, 7(2), 293-296. <https://doi.org/10.1080/09737766.2013.832900>
- Cardoso, L., Silva, R., Almeida, G. G. F. D., & Lima Santos, L. (2020). A bibliometric model to analyze country research performance: SciVal topic prominence approach in tourism, leisure and hospitality. *Sustainability*, 12(23), 9897. <https://doi.org/10.3390/su12239897>
- Cavacini, A. (2016). Recent trends in Middle Eastern scientific production. *Scientometrics*, 109(1), 423-432. DOI:10.1007/s11192-016-1932-3
- Elsevier. (2019). *Research Intelligence Research Metrics Guidebook*. <https://www.mcgill.ca/research/files/research/elsevier-research-metrics-book-r5-web.pdf>
- Elsevier. (2023). *Topic Prominence in Science – SciVal*. <https://beta.elsevier.com/products/scival/overview/topic-prominence?trial=true>
- Franssen, T., & Wouters, P. (2019). Science and its significant other: Representing the humanities in bibliometric scholarship. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 70(10), 1124-1137. <https://doi.org/10.1002/asi.24206>
- Hammarfelt, B. (2016). Beyond coverage: Toward a bibliometrics for the humanities. In M. Ochsner, S. E. Hug & H.-D. Daniel (Eds), *Research Assessment in the Humanities Towards Criteria and Procedures* (pp. 115–132). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29016-4_10
- Khoubnasabjafari, M., Sadeghifar, E., Khalili, M., Ansarin, K., & Jouyban, A. (2012). Research performances of Organization of Islamic Conference (OIC) members. *BioImpacts: BI*, 2(2), 111-122. doi : 10.5681/bi.2012.017
- Klavans, R., & Boyack, K. W. (2017). Research portfolio analysis and topic prominence. *Journal of Informetrics*, 11(4), 1158-1174. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.10.002>
- Loprieno, A., Werlen, R., Hasgall, A. & Bregy, J. (2016). The “Mesurer les Performances de la Recherche” project of the Rectors’ Conference of the Swiss Universities (CRUS) and its further development. In M. Ochsner, S. E. Hug & H.-D. Daniel (Eds), *Research Assessment in the Humanities Towards Criteria and Procedures* (pp. 13–22). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29016-4_2
- Oldac, Y. I. (2022). Global science and the muslim world: overview of muslim-majority country contributions to global science. *Scientometrics*, 127(11), 6231-6255. DOI:10.1007/s11192-022-04517-0
- Ryan, J. C., & Daly, T. M. (2019). Barriers to innovation and knowledge generation: The challenges of conducting business and social research in an emerging country context. *Journal of Innovation & Knowledge*, 4(1), 47-54. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2017.10.004>

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۳۰

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

احمدی، حمید؛ بختیاریان، ایرج (۱۴۰۲). ترسیم و تحلیل ساختار حوزه دانش هورامان پژوهی در ایران با استفاده از تحلیل هم واژگانی و خوشه‌بندی اطلاعات. نشریه مطالعات دانش پژوهی، ۲ (۳): ۳۱-۴۹.

Doi: 10.22034/jkrs.2024.58983.1037

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17553.html

ناشر: دانشگاه تبریز

© نویسندگان

این مقاله به صورت دسترسی باز و با لایسنس CC BY NC کپی‌رایت‌گامانز قابل استفاده است.

ترسیم و تحلیل ساختار حوزه دانش هورامان پژوهی در ایران با استفاده از تحلیل هم واژگانی و خوشه‌بندی اطلاعات

حمید احمدی^{۱*}، ایرج بختیاریان^۲

۱. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی و پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی غرب کشور، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

(نویسنده مسئول) hamid_ahmadi@razi.ac.ir

۲. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی کتابخانه مرکزی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

تاریخ بازنگری: ۲۷ آذر ۱۴۰۲

تاریخ انتشار: ۲۹ آذر ۱۴۰۲

تاریخ دریافت: ۳ آبان ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۲۸ آذر ۱۴۰۲

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر تحلیل ساختار حوزه هورامان پژوهی در ایران است.

روش پژوهش: این پژوهش از نوع تحلیل محتوا است که با فنون هم واژگانی و خوشه‌بندی اطلاعات انجام شده است. جامعه پژوهش نیز شامل کلیه برون‌داده‌های علمی از ابتدا تا سال ۱۴۰۱ است.

یافته‌ها: یافته‌ها حاکی از آن است در دو دهه اخیر پژوهش‌ها در این حوزه رشد چشم‌گیری داشته است و بیش از ۱۵ ناحیه جغرافیایی مورد پژوهش قرار گرفته است. نتایج مربوط به تحلیل هم واژگانی نشان داد بیش از ۱۵۰۰ مفهوم یا کلیدواژه مطرح شده و مفاهیم «هورامان»، «گردشگری»، «معماری بومی» و «گوش هورامی» بیشترین فراوانی را در بین کلیه مفاهیم داشته است. زوج‌های مفهومی «هورامان-جاذبه‌های گردشگری»، «هورامان-تاریخ» و «هورامان-پالنگان» بیشترین هم‌رخدادی داشته‌اند. نتایج خوشه‌بندی نشان داد دانش این حوزه از ۱۵ خوشه اصلی تشکیل شده است. تجزیه و تحلیل نقشه‌ها حاکی از آن است مفاهیم این حوزه روابط مفهومی زیادی باهم دارند. تمرکز شبکه مفهومی حوزه برابر با عدد ۲/۱۰۲ است که شبکه‌ی نسبتاً متراکمی می‌باشد.

نتیجه‌گیری: ناحیه هورامان به دلیل شرایط زیست‌محیطی آن مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است و ثبت این ناحیه در سازمان یونسکو بیشتر از گذشته آن را مورد توجه قرار داده و به همین دلیل مفاهیم زیادی در مورد آن مورد پژوهش قرار گرفته است. نتیجه این پژوهش همچنین وضعیت پژوهش‌های این ناحیه را از لحاظ روابط مفهومی منعکس کرد و تصویر کلانی از مباحث مطرح شده در پژوهش‌ها را ارائه داد.

اصالت و ارزش: این پژوهش نخستین پژوهش برای تحلیل داده‌های پژوهشی یک ناحیه در غرب ایران است.

کلیدواژه‌ها: هورامان، هورامان پژوهی، تحلیل هم واژگانی، خوشه‌بندی اطلاعات، علم‌سنجی، نقشه‌های علمی

سرزمین زاگرس نشینان به روایت تاریخ چهارراه حوادث بوده و بخشی از تاریخ پرفرازونشیب ایران را تشکیل می‌دهد. علاوه بر آن، قرار گرفتن در این ناحیه از سرزمین کهن که با ناهمواری‌های طبیعی همراه است، شرایط زیستن در آن تا حدود زیادی متفاوت است. در این میان، بخش کوچکی از این سرزمین به نام «هورامان/ اورامان/ اورامانات»^۱ شناخته شده است. هورامان یا اورامان با زبان کُردی: «ههورامان» منطقه‌ای کوهستانی در غرب ایران و شرق عراق واقع شده است. ساکنان آن کُرد هستند و به گویش هورامی که یکی از شاخه‌های زبان کُردی قدیم (گورانی) است سخن می‌گویند.

به دلیل شرایط خاص، ناحیه هورامان همواره مورد توجه مردمان زیادی در طول تاریخ قرار گرفته است. به این دلیل مطالب و محتوای زیادی توسط محققان در مورد آن ثبت و ضبط گردیده است. گردآوری، سازمان‌دهی، تحلیل داده‌ها و اشاعه اطلاعات علمی در حوزه موضوعی هورامان، منجر به کشف ساختار علمی آن و ارزیابی دقیقی از فعالیت‌های علمی این ناحیه تاریخی، طبیعی و فرهنگی مهم می‌گردد. بخصوص به دلیل اهمیت آن این ناحیه در سال ۲۰۲۰ توسط سازمان یونسکو به عنوان منظر فرهنگی ثبت گردید.

امروزه ارزیابی پژوهش‌های علمی به‌طور فزاینده‌ای رو به گسترش است و بیش‌ازپیش بر اهمیت آن افزوده می‌گردد. دانشمندان معتقدند درک روابط پیچیده علم، برای سیاست‌گذاران در دستیابی به برنامه‌های حوزه‌های پژوهش بسیار مؤثر است. با عنایت به این که لازمه‌ی مدیریت هدفمند علم و دانش، حصول شناخت و ارزیابی مستدل از وضعیت کنونی یک حوزه پژوهشی است، در این راستا علم‌سنجی و خوشه‌بندی حوزه‌های پژوهشی می‌تواند مفید باشد (احمدی و همکاران، ۱۳۹۲).

رونق در حوزه هورامان پژوهی این نیاز را به وجود آورده است که با استفاده از فنون علم‌سنجی وضعیت پژوهش‌ها از نقطه‌نظر مفهومی مورد مطالعه قرار گیرد. امروزه با استفاده از تکنیک‌های علم‌سنجی از جمله تحلیل هم‌واژگانی، خوشه‌بندی اطلاعات و ترسیم نقشه‌های علمی و مفهومی این قابلیت را فراروی پژوهشگران قرار داده است تا به روشی علمی وضعیت حاکم بر حوزه‌های دانش‌محور را شناسایی و کشف کنند.

علم‌سنجی یکی از رایج‌ترین روش‌های ارزیابی فعالیت‌های علمی است و مفهومی بسیار مشابه با کتاب‌سنجی دارد؛ نیاز به سنجش و ارزیابی علم که «علم‌سنجی» به دنبال آن است نیز همواره در سطح جهان مطرح بوده و هست (عصاره و همکاران، ۱۳۸۸). تحلیل هم‌واژگانی به‌عنوان روشی در علم‌سنجی که بر اساس هم‌رخدادی واژگان^۲ در متون عمل می‌کند و برای کشف روابط و مفاهیم میان افکار، ایده‌های بشری و ردیابی علم در یک زمینه پژوهشی مورداستفاده قرار می‌گیرد، مورد توجه خاص پژوهشگران قرار گرفته است. واژگان و مفاهیم بافتی درهم‌تنیده هستند که متن را می‌سازند (احمدی و

۱. این ناحیه در منابع مختلف با نام‌های هورامان، اورامان و اورامانات ذکر شده است. در این مقاله از واژه هورامان که در منطقه و جهان پذیرفته‌تر است و به انگلیسی (Hewraman) نوشته‌اند و همچنین سازمان یونسکو نیز همین نام را ثبت کرده است، استفاده می‌شود.

عصاره، ۱۳۹۶). بررسی واژه‌های مدارک، سال‌هاست به‌عنوان ابزاری برای تعیین و شناسایی ابعاد حوزه‌های پژوهشی به کار گرفته می‌شود. خوشه‌بندی نیز به معنای دسته‌بندی اعضای مجموعه بدون نظارت و دخالت است. در این روش، خوشه‌ها یا دسته‌ها از قبل تعیین شده نیستند (آنتونی^۱، ۲۰۰۷). نویل^۲ و همکاران (۲۰۰۳) خوشه‌بندی را یک فعالیت توصیفی می‌دانند که شناسایی گروه‌بندی طبیعی داده‌ها را مورد کاوش قرار می‌دهد. در پژوهش حاضر از طریق خوشه‌بندی اطلاعات این حوزه، می‌توانیم به روابط بین مدارک پی ببریم. روابط مدارک در هر حوزه بیانگر انسجام و یا تراکم بین موضوعات نوشته‌شده است.

۲- پیشینه پژوهش

نتایج جستجو در ابعاد ناحیه هورامان در پایگاه‌های مختلف داخلی و خارجی نشان داد تا به امروز این حوزه مورد مطالعه قرار نگرفته است. در نتیجه پیشینه‌ای مرتبط با این پژوهش قابل ذکر نیست؛ اما در سال‌های اخیر حوزه‌های زیادی در داخل و خارج از کشور با تکنیک‌های علم‌سنجی از جمله تحلیل هم‌واژگانی مورد مطالعه قرار گرفته است که در این قسمت به چند پژوهش اشاره می‌شود. حوزه ادبیات تطبیقی ایران (احمدی و همکاران، ۱۳۹۲)، حوزه کارآفرینی (خاصه و حبیبی، ۱۳۹۷)، حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی (حیدری و همکاران، ۱۳۹۷)، حوزه علوم قرآن و حدیث (قاضی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۷)، مطالعه حوزه علم اطلاعات (سهیلی و همکاران، ۱۳۹۸)، حوزه تجهیزات پزشکی و آزمایشگاهی (امامی و همکاران، ۱۳۹۹)، حوزه تحقیقات مدیریت دانش (کاملی و همکاران، ۱۳۹۹)، حوزه پرستاری (گرایی و همکاران، ۱۴۰۰)، ساختار آموزش عالی ایران (رحیمی و همکاران، ۱۴۰۰)، حوزه تجاری‌سازی (حسینی آهنگر و همکاران، ۱۴۰۱)، حوزه کتابخانه دیجیتال (داوری و همکاران، ۱۴۰۱)، حوزه کتاب‌درمانی (خوئینی و همکاران، ۱۴۰۱). همچنین نویسندگانی در خارج از کشور حوزه‌هایی همچون: آموزش عالی (الظفری^۳، ۲۰۱۷)، حوزه کتابخانه دیجیتال (لیو^۴ و همکاران، ۲۰۱۲)، رفتار اطلاعاتی (شن^۵ و همکاران، ۲۰۱۷)، پژوهش‌های گردشگری پزشکی (دی لا هوز کوره^۶ و همکاران، ۲۰۱۸) دانش شبکه (ژو و ژانگ^۷، ۲۰۲۰)، پیش‌بینی آینده علم اطلاعات (تاسکین^۸، ۲۰۲۰) را مورد مطالعه قرار داده‌اند.

در کلیه پژوهش‌های معرفی‌شده از تحلیل هم‌واژگانی بر اساس هم‌رخدادی واژگان جهت به دست آوردن مفاهیم پربسامد، کشف و شناسایی واژگان نوظهور، خوشه‌بندی مفاهیم و همچنین ترسیم نقشه‌های علمی حوزه مورد پژوهش خود استفاده کرده‌اند و نتایجی ارائه داده‌اند. در پژوهش حاضر

1. Anthony
- 2 Neville
- 3 Alzafari
- 4 Liu, G. Y
- 5 Shen
- 6 De la Hoz-Correa
- 7 Zhu, X., & Zhang, Y
- 8 Taşkın

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۳۳

ترسیم و تحلیل ساختار

حوزه دانش

هورامان پژوهی ...

نیز همانند پیشینه‌های معرفی شده از روش تحلیل هم واژگانی جهت تحلیل ساختار حوزه دانش هورامان پژوهی از طریق ارزیابی مفاهیم، خوشه‌بندی اطلاعات حوزه، روابط بین مدارک و نقشه مفهومی دانش این حوزه استفاده می‌کند. لذا هدف پژوهش حاضر تحلیل ساختار دانش حوزه هورامان-پژوهی در ایران است. در همین راستا، به منظور دست یافتن به هدف پژوهش سؤال اصلی عبارت است از:

ساختار دانش هورامان پژوهی در ایران بر اساس تحلیل هم واژگانی چگونه است؟
تحلیل و ارزیابی تولیدات علمی حوزه دانش هورامان مشکلاتی دارد و به واکاوی دقیق مدارک نیاز دارد. آمارها و ارزیابی‌های پژوهش حاضر کمی است اما همین ارزیابی کمی می‌تواند مقدمه و دستاورد چشمگیری برای ارزیابی‌های کیفی دانش نوشتاری این ناحیه فرهنگی باشد.

۳- روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع بنیادی-کاربردی است. بخش بنیادی آن نتایجی دارد که می‌توان از آن برای پژوهش‌های دیگری استفاده کرد؛ بخش کاربردی آن نیز بالفعل است و بعد از اتمام آن می‌توان از آن در حل مسائل پژوهشی بهره برد.

در این پژوهش از روش تحلیل هم واژگانی با رویکرد علم‌سنجی، خوشه‌بندی و تحلیل نقشه مفهومی استفاده شده است. تحلیل هم واژگانی روشی کارآمد برای تحلیل محتواست (لیو^۱، ۲۰۱۲)، که در میزان ارتباط بین واژگان کلیدی در داده‌های متنی تأثیرگذار است و فضای واژگان کلیدی را به مجموعه‌ای از گراف‌های شبکه‌ای محدود می‌کند و به‌طور تأثیرگذار به تشریح قوی‌ترین ارتباط موجود بین توصیفگرها می‌پردازد (وایتکر^۲، ۹۸۹، ۴۷۳-۴۷۵). اگر محققان مختلف بر روی موضوعات پژوهشی و مفاهیم یکسانی تمرکز و مطالعه کنند، انتظار می‌رود که در طیفی گسترده، واژگان مشابهی را برای مفاهیم مهم یا مسائل حوزه تخصصی خود به کار برند (لیدسدورف^۳، ۲۰۱۰)، این روش برای کشف پیوند و رابطه میان موضوعات در یک حوزه پژوهشی استفاده می‌شود و از این طریق می‌توان توسعه و پیشرفت آن حوزه از علم را پیگیری نمود.

برای نتیجه گرفتن از این روش، بعد از انتخاب حوزه مورد پژوهش، مراحل به شرح ذیل باید انجام گیرد (احمدی و عصاره، ۱۳۹۶).

گام اول: استخراج مفاهیم یا واژگان از مدارک

برای استخراج مفاهیم از مدارک دو شیوه وجود دارد: شیوه اول، به روش تحلیل محتوا و به صورت دستی و شیوه دوم با روش‌های متن‌کاوی و به صورت خودکار انجام می‌شود. در شیوه اول، واژگان و مفاهیم از عنوان، چکیده و کلیدواژگان توصیفگر استخراج می‌شود. در پژوهش حاضر از شیوه متن‌کاوی با روش خودکار، داده‌های مورد نیاز از مدارک گردآوری شده استخراج گردید.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۳۴

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

1. Liu
2. Whittaker
3. Leydesdorff

گام دوم: آماده‌سازی و انتخاب نهایی مفاهیم

در این مرحله، معمولاً چهار عمل صورت می‌گیرد که شامل یکدست‌سازی واژه‌ها، برچسب‌گذاری، تهیه سیاهه کلمات بازدارنده و انتخاب روش و عملی که به وسیله آن از میان واژه‌های استخراج شده اولیه، مفاهیم یا کلیدواژه‌های مهم انتخاب می‌شود.

گام سوم: ساخت ماتریس هم‌رخدادی واژگان

تحلیل ویژگی‌ها و شاخص‌های ماتریس هم‌رخدادی مهم‌ترین مرحله از تحلیل هم‌رخدادی واژگان است.

گام چهارم: خوشه‌بندی، تحلیل داده‌های هم‌رخدادی و ترسیم نقشه‌های مفهومی

خوشه‌بندی داده‌ها و ترسیم نقشه‌های مفهومی یکی از خروجی‌های داده‌های هم‌رخدادی واژگان است که معمولاً بعد از مرحله ماتریس‌سازی انجام می‌شود. خوشه‌بندی نوعی رده‌بندی و ایجاد نقشه‌های مفهومی نوعی ترسیم ساختار حوزه تلقی می‌شود.

جامعه مورد مطالعه این پژوهش شامل مقاله‌ها، کتاب‌ها، پایان‌نامه‌های تحصیلی، مقاله‌های همایش‌ها و طرح‌های تحقیقاتی است که از سال‌های قبل تا ۱۴۰۱ در فرمت‌های چاپی و الکترونیکی منتشر شده‌اند. در گردآوری داده‌ها، بازه‌ی زمانی خاصی مورد نظر نبوده و کلیه مدارکی که در طول زمان در مورد هورامان نوشته شده است انتخاب گردید. برای گردآوری داده‌ها از کلیه پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی داخل ایران و فهرست کتاب‌های کتابخانه‌ها استفاده شد. چون ملاک گردآوری کلیه منابع اطلاعاتی مرتبط با موضوعات ناحیه هورامان بوده از تمامی مسیرهای جستجوی داده استفاده گردید. راهبرد جستجو به صورت مروری بوده و از کلیدواژگان «هورامان، اورامان، اورامانات» حداکثر استفاده برده شد و همچنین از طریق نام نواحی مورد پژوهش در هر سه ناحیه استان کرمانشاه، استان کردستان و بخش هورامان کردستان عراق برای یافتن داده‌ها جستجو صورت گرفت. در مجموع، به دنبال این جستجوی گسترده، ۱۹۵۷ مدرک در فرمت‌های مختلف مرتبط با حوزه هورامان پژوهی گردآوری شد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها شامل یافته‌های توصیفی و پاسخ به سؤال اصلی پژوهش در چند مرحله است. ماتریس مفاهیم از طریق نرم‌افزار Ravar_matrix انجام شد. در این پژوهش از طریق روش k-means با استفاده از نرم‌افزار شبکه عصبی MATLAB خوشه‌بندی‌ها صورت گرفت. خوشه‌بندی k-means به کار گرفته شده این قابلیت را دارد N خوشه که در آن هر یک متعلق به خوشه‌ای با نزدیک‌ترین میانگین وزن به آن است، انتخاب کند. خوشه‌بندی با این روش برای آنالیز داده کاوی محبوبیت دارد. جهت تحلیل بهتر خوشه‌های شکل گرفته عمل وزن دهی به منظور رتبه‌بندی، تعیین مفاهیم متناظر صورت گرفت. برای ترسیم نقشه‌های مفهومی حوزه، از طریق نرم‌افزار Ucinet پیش‌پردازش‌های لازم از جمله تبدیل و تغییر فرمت داده‌ها انجام شد، سپس با نرم‌افزار NetDraw و VOSviewer، نقشه مفهومی لازم ترسیم شد و بر اساس پردازش‌ها و بازنمون‌های این نرم‌افزارها داده‌ها تحلیل شدند.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۳۵

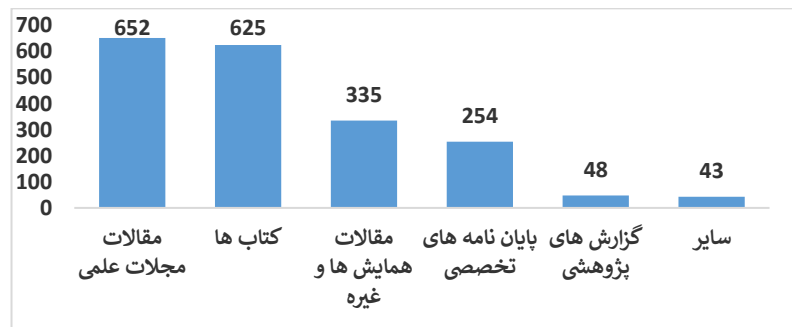
ترسیم و تحلیل ساختار

حوزه دانش

هورامان پژوهی ...

۴- یافته‌ها

بیشترین منابع اطلاعاتی در ناحیه هورامان مربوط به مقالات مجلات علمی و کتاب‌های منتشر شده چاپی و الکترونیکی است. در نمودار زیر رشد پایان‌نامه دانشجویی هم به‌خوبی دیده می‌شود در این میان تعداد طرح‌های تحقیقاتی اندک بود. در مجموع ۱۹۵۷ مدرک در مورد موضوعات ناحیه هورامان منتشر شده است. آمارها نشان می‌دهد که به‌طور طبیعی زبان غالب در تولید مدارک، زبان فارسی است و در این میان به ۸۰ درصد مدرک می‌رسد. ۱۵ درصد به زبان کردی و ۵ درصد به زبان بین‌المللی انگلیسی پدید آمده است. نمودار زیر وضعیت منابع ازلحاظ زبان نوشتاری منابع را به‌خوبی نشان می‌دهد.

نمودار ۱: تعداد کل مدارک حوزه علمی هورامان به تفکیک نوع مدارک

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۳۶

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

بررسی اطلاعات کتابشناختی منابع نشان می‌دهد قدیمی‌ترین منبع هورامان به تاریخ ۱۲۰۰ شمسی رقم خورده است. در این میان بیش از ۱۰۰ منبع اطلاعاتی تا سال ۱۳۵۷ منتشر شده است. از ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۸۵ روند انتشار منابع در فرمت‌های مختلف تقریباً یکسان بوده و سالانه بین ۱۵ تا ۲۰ مدرک علمی نوشته شده است. از سال ۱۳۸۵ تاکنون روند رشد منابع اطلاعاتی در این ناحیه به‌صورت جهشی افزایش پیدا کرده است. در مجموع با توجه به محاسبات صورت گرفته، نرخ رشد این حوزه برابر با ۱۵/۳۴ درصد است که رشدی متوسط است. در سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۱ مدارک علمی زیادی در مورد موضوعات این ناحیه از ایران پژوهش و نگارش شده است.

موضوعات مرتبط با ناحیه هورامان بسیار متنوع هستند. این مسئله ناشی از تنوع فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و جغرافیایی آن است. نویسندگان زیادی در زمینه هورامان تحقیق و پژوهش کرده‌اند و گزارش‌های خود را در قالب کتاب، مقاله، پایان‌نامه و غیره انتشار داده‌اند و همچنین پدیدآورندگان سازمانی نیز نقش پررنگی داشته‌اند. بیش از ۲۳۰۰ نویسنده در تولید آثار علمی ناحیه هورامان نقش داشته‌اند. در این میان، داود جمینی با ۳۶ مدرک علمی، سوران حمزه‌رهش با ۲۰ مدرک و مظهر ادوای با ۱۷ مدرک به ترتیب نویسندگان برتر این حوزه هستند. در مورد همکاری گروهی در خلق آثار علمی باید گفت، همکاری گروهی ضعیف بوده به‌طوری‌که ۱۲۲۳ اثر به‌صورت تک نویسنده پژوهش و نگارش شده است. تنها کمتر از ۱۰ درصد مدارک، حاصل فعالیت‌های علمی گروهی بوده است؛ به عبارتی از الگوی تک نویسنده پیروی می‌کنند.

۴-۱- ساختار دانش هورامان پژوهی در ایران

برای پاسخ به سؤال اصلی پژوهش به روش تحلیل هم واژگانی، ابتدا جدول نواحی مورد پژوهش مورد بررسی واقع شد و سپس واژگان یا مفاهیم پر کاربرد حوزه و به دنبال آن زوج‌های هم رخدادی واژگان با «هورامان» و در ادامه خوشه‌بندی مفاهیم شکل گرفته، تحلیل و ترسیم نقشه‌ی مفهومی و در نهایت هم رخدادی مفاهیم درون شبکه مورد بررسی قرار گرفته است.

۴-۲- نواحی جغرافیایی مورد پژوهش

منطقه زیادی در ناحیه هورامان هدف نگارش قرار گرفته است. در این راستا ناحیه هورامان بخشی از استان‌های کرمانشاه، کردستان و استان حلبچه در کردستان عراق را شامل می‌شود، با توجه به متن کاوی و استخراج نام نواحی مورد پژوهش، در جدول ۱ تعداد ۱۶ شهر، بخش و روستا که بیشترین مدارک علمی در مورد آن پژوهش شده نشان داده شده است.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۳۷

ترسیم و تحلیل ساختار

حوزه دانش

هورامان پژوهی ...

جدول ۱: نواحی مورد مطالعه حوزه هورامان پژوهی

رتبه	نواحی جغرافیایی	تعداد مدارک علمی	رتبه	نواحی جغرافیایی	تعداد مدارک علمی
۱	شهرستان پاوه	۱۶۲	۸	شهرستان ثلاث	۲۱
۲	شهرستان جوانرود	۷۶	۹	روستای پالنگان	۱۷
۳	هورامان تخت	۷۵	۱۰	روستای شمشیر	۹
۴	شهرستان روانسر	۶۳	۱۱	حلبچه	۸
۵	روستای هجیج	۴۴	۱۱	بخش نودشه	۸
۶	سروآباد	۲۵	۱۲	بخش شاهو	۶
۷	بخش نوسود	۲۷	۱۳	روستای خانقاه	۵
۸	شهرستان نوسود	۲۱	۱۴	مرز شوشمی	۳
	جمع مدارک علمی	۵۷۰			

همان گونه که از داده‌های این جدول استنباط می‌شود شهرستان‌های پاوه، جوانرود، روانسر و روستای هجیج در بخش استان کرمانشاه و هورامان تخت، سروآباد و روستای پالنگان در بخش استان کردستان بیشتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. در بخش هورامان کردستان عراق تعداد ۸ مورد در ارتباط با شهرستان حلبچه پژوهش صورت گرفته است.

۴-۳- مفاهیم پربسامد در مدارک تولیدشده حوزه دانش هورامان پژوهی

یکی از نتایج این پژوهش، توانایی رصد مفاهیم تولیدشده مدارک علمی مرتبط با هورامان پژوهی است. این نکته محرز است که چنانچه محققان مختلف بر روی موضوعات پژوهشی و مفاهیم یکسانی تمرکز و مطالعه کنند، این انتظار به وجود می‌آید که در طیفی گسترده، واژگان مشابهی را برای مفاهیم مهم و یا مسائل حوزه تخصصی خود به کار برند. یکی از کاربردهای تحلیل هم واژگانی متون، کشف الگوهای برجسته و رویدادهای نوظهور و به بیان ساده، شناخت مفاهیم پر کاربرد در یک حوزه علمی

است. بر این اساس، نتایج این روش بر روی مدارک علمی ناحیه هورامان منجر به استخراج مفاهیم و کلیدواژگان زیادی گردید. در جدول ۲ مفاهیم پربسامد حاصل از این روش به شرح زیر مشاهده می‌شود.

جدول ۲: رتبه‌بندی مفاهیم حوزه دانش هورامان پژوهی بر اساس فراوانی

رتبه	مفاهیم	فراوانی	رتبه	مفاهیم	فراوانی
۱	هورامان	۱۹۶	۲۴	بازارچه مرزی	۲۳
۲	گردشگری	۱۴۳	۲۵	ایل اردلان	۲۲
۲	معماری بومی	۱۳۶		صنایع دستی	۲۲
۳	گویش هورمی	۱۰۲		گردشگری پایدار	۲۲
۴	جاذبه‌های گردشگری	۱۰۱		گردشگری مذهبی	۲۲
۵	گردشگری روستایی	۸۶		معماری پایدار	۲۲
۷	جغرافیای تاریخی	۸۰		معماری پلکانی	۲۲
۸	فرهنگ عامه	۶۹		اشتغال	۲۱
۹	شعر کردی	۶۸	۲۶	منظر فرهنگی	۲۱
۱۰	عمران روستایی	۶۸		مسکن روستایی	۲۲
	تاریخ هورامان	۶۷	ایلات و عشایر	۲۰	
۱۲	عمران شهری	۵۸	۲۷	سیا و چمانه، ترانه	۲۰
۱۳	شعر هورامی	۵۵		مرزها	۲۰
		موسیقی محلی	۵۵	جنگل و جنگلداری	۱۹
۱۴	جنگ ایران و عراق	۴۷		رودخانه سیروان	۱۹
۱۵	هنجیج، روستا	۴۲	۲۸	اقتصاد گردشگری	۱۸
۱۶	پیر شالیار	۳۶	۲۹	غذاهای محلی	۱۸
۱۷	آداب و رسوم	۳۴		سرگذشت نامه	۱۶
۱۸	عملیات پایه	۳۰	۳۰	سکونتگاه‌های کوهستانی	۱۶
	زنان	۳۰		قاجار، سلسله	۱۶
۱۹	ضدانقلاب	۲۹		موسیقی هورامان	۱۶
۲۰	روستاها	۲۸	۱۵	پالنگان، روستا	۱۵
۲۱	امنیت مرزها	۲۶	۳۱	توسعه پایدار	۱۵
	جغرافیای باستان	۲۶		سکونتگاه‌ها	۱۵
۲۲	آیین یارسان	۲۵		طریقت قادریه	۱۵
	پهلوی، سلسله	۲۵		غار قوری قلعه	۱۵
۲۳	سکونتگاه‌های روستایی	۲۵		قاچاق کالا	۱۵
	زبان کردی	۲۴		کارآفرینی	۱۵

در جدول فوق، واژگان و مفاهیمی که حداقل ۱۵ بار در مدارک این حوزه بسامد داشته‌اند، آمده است. در این میان، غیر از کلیدواژه یا مفهوم «هورامان» که در اکثر مدارک حضور دارد، مفاهیمی همچون «گردشگری»، «معماری بومی» و «گویش هورامی» در رتبه‌های اول تا سوم قرار دارند. سایر مفاهیم مورد توجه عبارت‌اند از: جاذبه‌های گردشگری، گردشگری روستایی، جغرافیای تاریخی، تاریخ هورامان، شعر کردی، فرهنگ عامه، عمران روستایی، شعر هورامی، عمران شهری، موسیقی محلی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در کل از مجموع مدارک این حوزه تعداد ۱۵۰۰ مفهوم-واژه به دست آمد.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۳۸

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

۴-۴- زوج‌های هم‌رخدادی با مفهوم «هورامان»

ساختار شبکه حاصل از هم‌واژگانی هورامان با سایر مفاهیم این حوزه در جدول ۳ ارائه شده است. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود هم‌رخدادی بین دو مفهوم «هورامان-جاذبه‌های گردشگری»، «هورامان-تاریخ»، «هورامان-روستای پالنگان» دارای بیشترین هم‌رخدادی باهم دارند. در جدول زیر تعداد ۲۰ مفهوم که تا ده بار با مفهوم «هورامان» هم‌رخدادی داشته‌اند نشان داده شده است.

جدول ۳: توزیع فراوانی ۲۰ زوج برتر هم‌واژگانی در حوزه هورامان پژوهی

رتبه	زوج‌های هم‌واژگانی	فراوانی	رتبه	زوج‌های هم‌واژگانی	فراوانی
۱	جاذبه‌های گردشگری	هورامان	۱۲۳	۱۱	زبان کردی
۲	تاریخ	هورامان	۹۷	۱۲	زنان
۳	پالنگان	هورامان	۸۵	۱۳	جنگل
۴	هجیج	هورامان	۷۶	۱۴	سکونتگاه‌ها
۵	گویش هورامی	هورامان	۶۸	۱۵	توسعه پایدار
۶	معماری بومی	هورامان	۶۳	۱۶	شاهو
۷	آداب‌ورسوم	هورامان	۵۳	۱۷	منابع طبیعی
۸	فرهنگ عامه	هورامان	۵۲	۱۸	هورامان تخت
۹	گردشگری	هورامان	۴۷	۱۹	اقتصاد گردشگری
۱۰	معماری روستایی	هورامان	۴۳	۲۰	پیرشالیار

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۳۹

ترسیم و تحلیل ساختار
حوزه دانش
هورامان پژوهی ...

۴-۵- خوشه‌بندی هوشمند مفاهیم مدارک علمی دانش هورامان پژوهی

با توجه به موارد فوق در ادامه نتایج مربوط به تحلیل دانش حوزه، به منظور شناسایی الگوی رایج ارتباطات مفهومی در مدارک مورد بررسی و درک کلی از موضوع‌های حاکم بر آنها، خوشه‌های مفهومی حوزه هورامان پژوهی بر اساس انتشارات آن شناسایی شدند. برای خوشه‌بندی مفاهیم، از میان ۱۵۰۰ مفهوم-واژه استخراج شده این حوزه، تعداد ۱۷۶ مفهوم که حداقل ۵ بار در مدارک بسامد داشته‌اند انتخاب گردید. دلیل انتخاب این آستانه تولید خوشه‌های باکیفیت بوده است. نتایج خوشه‌بندی دانش هورامان پژوهی به شرح جدول ذیل مشاهده می‌شود.

جدول ۴: خوشه‌های شکل گرفته حوزه هورامان پژوهی (بازنمایی حداکثر ۶ مفهوم با وزن بالا)

خوشه دوم: ۲۲ مفهوم				خوشه اول: ۲۹ مفهوم			
زبان و ادبیات ناحیه هورامان				تاریخ و مفاهیم تاریخی مرتبط با موضوعات هورامان			
برچسب	x	y	وزن	برچسب	x	y	وزن
شعر کردی	0.6002	0.2972	120	تاریخ	0.4908	0.2683	144
شعر هورامی	0.5489	0.2628	116	ایل اردلان	0.4595	0.1759	56
گویش هورامی	0.6063	0.2766	90	آیین یارسان	0.5489	0.3386	48
زبان کردی	0.7134	0.2655	38	ایلات و عشایر	0.4595	0.2669	48
الماس خان کندیوله‌ای	0.6568	0.231	28	پهلوی، سلسله	0.3945	0.2172	34
تاریخ و نقد	0.6461	0.3055	24	قاجار، سلسله	0.4556	0.2048	32
خوشه چهارم: ۱۸ مفهوم				خوشه سوم: ۲۰ مفهوم			
امنیت، مسائل و مشکلات مرزنشینی				توسعه، اشتغال و اقتصاد ناحیه هورامان			
برچسب	x	y	وزن	برچسب	x	y	وزن
امنیت مرزها	0.334	0.2628	384	اشتغال	0.3027	0.3676	204
بازارچه مرزی	0.3119	0.2738	212	اقتصاد روستایی	0.2254	0.3731	118
زیستگاه‌ها	0.2285	0.1634	48	اقتصاد گردشگری	0.3088	0.3207	116
فرهنگ جغرافیایی	0.3027	0.2324	34	بیکاری	0.2805	0.3	114
قاچاق کالا	0.2713	0.2545	22	توسعه پایدار	0.347	0.3745	78
کولبری	0.2553	0.2159	18	دزلی، دهستان	0.4732	0.3703	70
خوشه ششم: ۱۵ مفهوم				خوشه پنجم: ۱۶ مفهوم			
اکو توریسم و منابع طبیعی هورامان				عوامل مرتبط با جاذبه‌های گردشگری در منطقه			
برچسب	x	y	وزن	برچسب	x	y	وزن
اکو توریسم	0.2461	0.2903	190	آب‌ها	0.2713	0.3579	364
باغبانی	0.1948	0.2945	68	آب‌های زیرزمینی	0.3409	0.4628	154
بلوط	0.3042	0.4697	50	پهنه‌بندی	0.2461	0.2752	50
بنه، درخت	0.3218	0.4586	40	جاذبه‌های گردشگری	0.3294	0.3648	36
جنگل سامان عرفی	0.2002	0.4228	36	جهانگردی	0.1887	0.3593	32
جنگل و جنگلداری	0.23	0.3883	30	رودخانه سیروان	0.1948	0.3869	26
خوشه هشتم: ۹ مفهوم				خوشه هفتم: ۱۳ مفهوم			
سکونت و مسکن در ناحیه هورامان				آداب‌ورسوم و ادبیات عامیانه هورامان			
برچسب	x	y	وزن	برچسب	x	y	وزن
سکونتگاه‌های کوهستانی	0.4197	0.4448	76	آداب‌ورسوم	0.4862	0.3428	134
سند مالکیت	0.5046	0.5303	72	ادبیات عامه	0.6002	0.3262	78
قباله‌ها	0.4434	0.54	68	افسانه‌ها و قصه‌ها	0.5948	0.3483	74

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۴۰

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

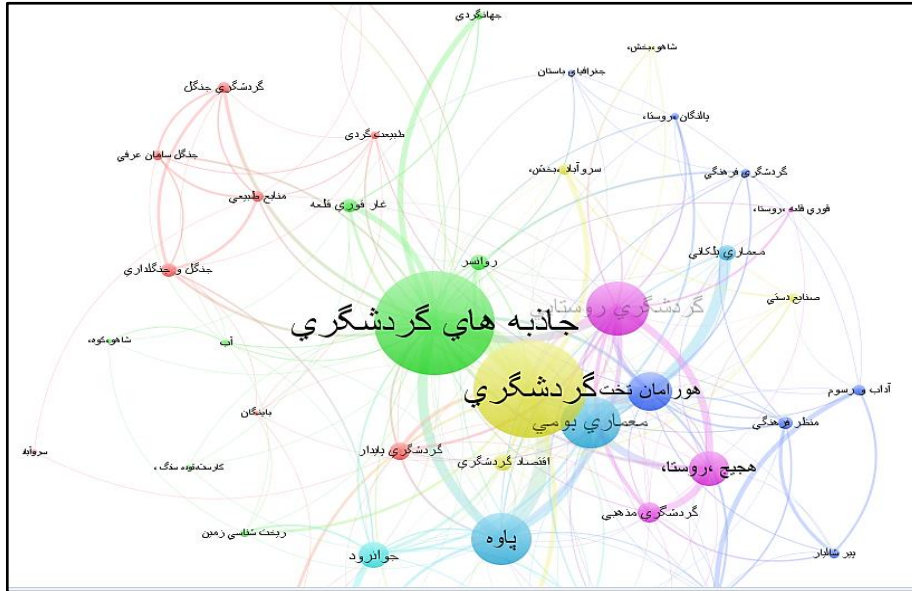
نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۴۱

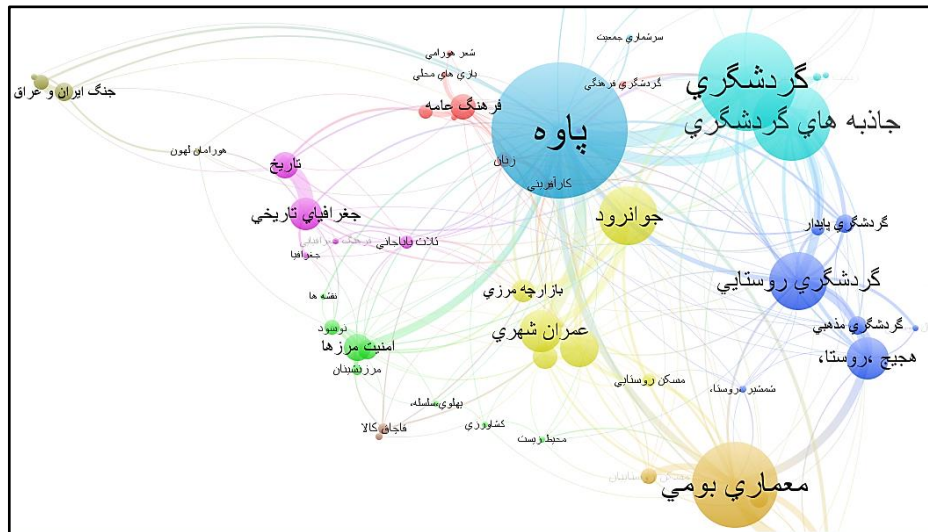
ترسیم و تحلیل ساختار
حوزه دانش
هورمان پژوهی ...

مسکن روستاییان	0.3593	0.3483	50	بازی‌های محلی	0.4816	0.2517	52
مسکن هورامان	0.4579	0.4448	36	داستان‌های کردی	0.7088	0.3538	50
معماری بومی	0.4273	0.351	16	داستان‌های کودکان	0.6109	0.4131	36
خوشه دهم: ۷ مفهوم				خوشه نهم: ۸ مفهوم			
جغرافیای تاریخی ناحیه هورامان				اشتغال گردشگری در روستاهای ناحیه هورامان			
برچسب	x	y	وزن	برچسب	x	y	وزن
جغرافیای باستان	0.4495	0.3372	404	اشتغال روستایی	0.4763	0.3772	240
جغرافیای تاریخی	0.396	0.2669	148	قوری قلعه	0.3677	0.4338	150
راهنمای گردشگری	0.23	0.3345	44	کوسه هجیج	0.4419	0.4903	72
فناوری‌های نوظهور	0.2407	0.2559	24	گردشگری پایدار	0.3325	0.34	62
گردشگری	0.3501	0.3331	16	گردشگری روستایی	0.3883	0.3552	20
مادها، قوم	0.5444	0.3	10	گردشگری مذهبی	0.4304	0.3593	16
خوشه دوازدهم: ۵ مفهوم				خوشه یازدهم: ۷ مفهوم			
موسیقی نواحی و مقامی هورامان				دوران دفاع و مسئله ضدانقلاب در ناحیه هورامان			
برچسب	x	y	وزن	برچسب	x	y	وزن
ترانه‌های کردی	0.5964	0.3621	98	پیشمرگه مسلمان	0.2851	0.1552	106
سیاوچمانه، ترانه	0.6048	0.3483	52	جنگ ایران و عراق	0.3562	0.2186	68
موسیقی دانان	0.6361	0.4366	40	ضد انقلاب	0.4319	0.1938	16
خوشه چهاردهم: ۲ مفهوم				خوشه سیزدهم: ۴ مفهوم			
آشپزی و غذاهای محلی در هورامان				اعتقادات فرهنگی تاریخی در نواحی هورامان			
خوشه پانزدهم				برچسب	x	y	weight
بافندگی در نواحی هورامان				پیر شالیار	0.4832	0.4021	54
				داستان‌های تخیلی	0.5398	0.4876	38
				گردشگری فرهنگی	0.4258	0.3952	28
				منظر فرهنگی	0.4403	0.3883	22

لبه‌ها نشان‌دهنده قدرت لینک آن‌ها باهم است. رنگ گره‌ها نشان‌دهنده هم موضوعی یا همان هم خوشه‌ای بودن مفاهیم است. میانگین تراکم در شبکه مفهومی حوزه معادل ۱۳۵۸/۱ است. می‌توان گفت شبکه نسبتاً متراکم است. تمرکز شبکه برابر با ۲/۱۰۲ است. این عدد نشان‌دهنده این است بیش از ۲ درصد از ارتباطات شکل گرفته است.

شکل ۲: شبکه مفهومی حوزه هورامان پژوهی با مرکزیت مفهوم «جاذبه های گردشگری»

شکل ۳: شبکه مفهومی هورامان پژوهی با مرکزیت «پاوه (بخش هورامان لهن)»

در نقشه‌های شکل ۲ و ۳ بزرگ‌ترین شبکه مفهومی با مرکزیت شهرستان «پاوه» به عنوان مرکز بخش هورامان لهن در استان کرمانشاه و مفهوم «جاذبه های گردشگری» به ترتیب با نمره درجه مرکزیت ۲/۲۵۲ و ۲/۱۳۵ شکل گرفته است. این اعداد از عدد تمرکز کل شبکه (۲/۱۰۲) بیشتر است.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۴۳

ترسیم و تحلیل ساختار
حوزه دانش
هورامان پژوهی ...

۴-۷- زوج‌های برتر از لحاظ هم‌رخدادی در شبکه مفهومی

به‌منظور درک بیشتری از شبکه مفهومی شکل‌گرفته بین مفاهیم، تعداد ۴۰ مفهوم که دوه‌دو دارای بیشترین لینک باهم هستند در جدول زیر ارائه شده است. همان‌طور که در جدول ۵ نیز مشاهده می‌شود مفهوم «گردشگری با جاذبه‌های گردشگری» با قدرت لینک ۹۸ بیشترین هم‌رخدادی را باهم در شبکه مفهومی حوزه داشته‌اند. آستانه این قدرت از صفر تا ۱۰۰ در نظر گرفته شده است. سایر هم‌رخدادی‌ها شامل: «شعر کردی با شعر هورامی» و «گردشگری با شهرستان پاوه» و «تاریخ با جغرافیای تاریخی» به ترتیب در رتبه‌های دوم تا چهار قرار دارند. به عبارتی قدرت لینک آن‌ها به هم بیش از ۵۰ است.

جدول ۵: ۲۰ زوج‌های هم‌رخدادی مفاهیم در شبکه مفهومی بر اساس قدرت لینک به هم

رتبه	هم‌رخدادی مفاهیم	قدرت لینک	رتبه	هم‌رخدادی مفاهیم	قدرت لینک
۱	گردشگری**جاذبه‌های گردشگری	۹۸	۱۰	سکونتگاه**سکونتگاه‌های روستایی	۳۰
۲	شعر کردی**شهر هورامی	۵۳	۱۰	ترانه‌های سیاوچمانه**موسیقی محلی	۳۰
۳	شهرستان پاوه**گردشگری	۵۲	۱۰	جاذبه‌های گردشگری**روستاها	۳۰
۴	تاریخ**جغرافیای تاریخی	۵۰	۱۱	روستای هجیج**گردشگری مذهبی	۲۶
۵	معماری بومی**معماری پایدار	۳۸	۱۲	موسیقی محلی**موسیقی هورامان	۲۴
۶	معماری بومی**معماری پلکانی	۳۷	۱۳	غار قوری قلعه**جاذبه‌های گردشگری	۲۲
۷	هورامان تخت**معماری بومی	۳۴	۱۳	زنان**زنان روستایی	۲۲
۷	شهرستان پاوه**جاذبه‌های گردشگری	۳۴	۱۳	جاذبه‌های گردشگری**جهانگردی	۲۰
۸	جنگ ایران و عراق**عملیات پاوه	۳۲	۱۴	روستاها**توسعه پایدار	۱۸
۱۰	سکونتگاهی کوهستانی**معماری بومی	۳۰	۱۵	آداب‌ورسوم**فرهنگ‌عامه	۱۸

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۴۴

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

۵. بحث و نتیجه‌گیری

نتایج داده‌های توصیفی حاکی از این است حوزه هورامان پژوهی دانشی تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، هنری و معماری است و به‌طور گسترده پژوهشگران به آن روی آورده‌اند. تولید حدود ۲۰۰۰ مدرک تأییدی بر این نکته دارد. بیشترین مدارک مربوط به تألیف کتاب و نگارش مقالات است و موضوع هورامان نیز در پایان‌نامه‌های تحصیلی دانشجویان در سال‌های اخیر رو به افزایش است. به‌نحوی که ۲۴۵ اثر پژوهشی مربوط به پایان‌نامه‌ها است. این آمار نشان‌دهنده رشد پژوهش‌های دانشجویی است. به نظر می‌رسد ثبت جهانی منظر فرهنگی هورامان در سازمان یونسکو، سبب جلب توجه پژوهشگران به این ناحیه فرهنگی، تاریخی شده است. اما داده‌ها نشان می‌دهد مشارکت و همکاری گروهی نویسندگان در این حوزه کم است. با توجه به اینکه ما در عصری زندگی می‌کنیم که با پدیده جهانی‌شدن و رشد فزاینده ارتباطات همه‌جانبه در فراسوی مرزهای جغرافیایی روبه‌رو هستیم، انتظار می‌رود مشارکت و همکاری علمی در این حوزه بیشتر گردد. لذا این نوعی ضعف برای پژوهش‌های این حوزه است.

نتایج تحلیل هم واژگانی بر روی پژوهش‌های صورت گرفته اعم از مقالات، کتاب‌ها، پایان‌نامه و سایر پژوهش‌های دیگر به خوبی نشان داد پژوهشگران جنبه‌های تاریخی، فرهنگی و گردشگری این ناحیه را بیشتر مورد توجه قرار داده‌اند. به نظر می‌رسد دلیل اصلی ثبت جهانی این ناحیه از منظر فرهنگی وجود فرهنگ خاص، آداب و رسوم، گویش منحصر به فرد و معماری بومی آن بوده است. این وضعیت نیز در پژوهش‌ها کاملاً مشهود است. کما اینکه ۳۴ مفهوم پربسامد بخصوص «جاذبه‌های گردشگری» رابطه معناداری را در ابعاد فرهنگی و تاریخی ترسیم کرده است. این مفاهیم پربسامد شاکله اصلی مطالعات هورامان پژوهی را تشکیل می‌دهند. پیشینه پژوهشی این ناحیه در غرب ایران بیشتر از نوع فرهنگی، تاریخی، اجتماعی، هنر و معماری و تا حدودی سیاسی و امنیتی است. نتایج این پژوهش از نظر فرهنگ گردشگری، پژوهش دی لا هوز کورا (۲۰۱۸) که مطالعه‌ای در حوزه گردشگری پزشکی انجام داده است را تأیید می‌کند. در مجموع در هر سه بخش هورامان (هورامان لهون، هورامان تخت و هورامان بخش کردستان عراق) مفاهیم «جاذبه‌های گردشگری، گویش خاص منطقه (هورامی) و معماری بومی آن» وجه قالب پژوهش‌ها و مطالعات پژوهشگران بوده است.

نکته بارز در واژه‌های به دست آمده از پژوهش‌ها این است که مفاهیمی از جنس حقوقی و دعاوی و یا بزهکاری و مفاهیمی از این دست مشاهده نشد. این نتیجه نشان‌دهنده این موضوع است که در نواحی هورامان خوشبختانه از این مشکلات کمتر وجود دارد. به همین دلیل منطقه‌ای مستعد برای جهانگردی در سطح ملی و بین‌المللی است.

نتایج خوشه‌بندی هوشمند بر اساس تحلیل هم واژگانی مدارک نشان داد که پژوهش‌های این حوزه از لحاظ موضوعی را می‌توان به ۱۵ خوشه‌ی نسبتاً مستقل تقسیم کرد. ایجاد این تعداد خوشه برای این حوزه کوچک پژوهشی شاید کم سابقه باشد. این حجم از موضوعات مجزا در مورد این ناحیه در غرب ایران نشان می‌دهد پژوهشگران به درستی زمینه‌های مستعد پژوهشی را درک کرده‌اند و برای معرفی آن در سطح جهانی پرتلاش ظاهر شدند. به عنوان مثال «خوشه اول» در مورد «تاریخ» این ناحیه با بیشترین مفاهیم شکل گرفته است. تاریخ هورامان به بیش از ۳ هزار سال قبل از میلاد برمی‌گردد. علاوه بر آن قدیمی‌ترین سند تاریخی مربوط به چند قباله معامله در ناحیه هورامان کشف شده است. به همین دلیل بیشتر پژوهش‌ها در مورد تاریخ و جنبه‌های تاریخی آن بوده است؛ اما تا به امروز کمترین کاوش‌های باستان‌شناسی در این ناحیه صورت گرفته است. همین‌طور خوشه دوم در مورد مفاهیم زبان و گویش‌های خاص منطقه تشکیل شده است. واضح و روشن است این گویش یکی از قدیمی‌ترین گویش‌های زبان کردی است که تاریخ‌نگاران آن را گویش قوم مادها تلقی می‌کنند. به همین دلیل پژوهش‌های زیادی در مورد آن انجام شده است و به عنوان یک خوشه موضوعی مستقل خودنمایی می‌کند. خوشه سوم در زمینه توسعه و اشتغال شکل گرفته است. دلیل آن نیز می‌تواند به مسئله گردشگری و توسعه در این زمینه بر گردد. همین‌طور به دلیل مرز کوهستانی و در همسایه بودن با کشور عراق و همچنین وجود عوامل امنیتی، سیاسی و مرزی خوشه چهارم به‌طور مستقل در مورد آن تشکیل شده است.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۴۵

ترسیم و تحلیل ساختار

حوزه دانش

هورامان پژوهی ...

خوشه‌های پنجم و ششم از لحاظ موضوعی شبیه به هم هستند و به نقش جاذبه‌هایی همچون عوامل فرهنگی و طبیعی در گردشگری می‌پردازد. این ناحیه از سرزمین ایران به دلیل شرایط محیطی و جغرافیایی با وجود جنگل‌ها، کوه‌ها و منابع طبیعی زیاد از جاذبه‌های زیادی برای گردشگری برخوردار است. آداب و رسوم و ادبیات عامیانه، اعتقادات و باورهای فرهنگی، معماری روستایی، موسیقی نواحی و مقامی، غذاهای محلی و بافندگی خاص منطقه از جمله خوشه‌های مستقل دیگری هستند که در این حوزه پژوهشی شکل گرفته است. در مجموع نتایج به دست آمده حاکی از آن است که با توجه به گستردگی موضوعات مورد بحث این حوزه، خوشه‌بندی آن نیز متنوع بوده است. خوشه‌بندی مفاهیم شکل گرفته در حوزه هورامان پژوهی زمینه مناسبی برای پژوهش‌های کیفی و نظری فراهم خواهد کرد. روش خوشه‌بندی این پژوهش از لحاظ فنی تا حدود زیادی منطقی به نظر می‌رسد. به تعبیر دیگری اگر دو مفهوم در یک خوشه قرار گیرند، نشان‌دهنده آن است که آن دو مفهوم در مدرک موجود، بیشتر از سایر مفاهیم با یکدیگر به کار رفته‌اند و حوزه دانش مورد مطالعه در زمینه تأثیرات آن‌ها بر یکدیگر غنی بوده و به نقش یک مفهوم در مفهوم دیگر توجه قابل قبولی صورت گرفته است. این شباهت بدین معنا نخواهد بود که این دو واژه یا مفهوم الزاماً از نظر معنای اصطلاحی شان به هم نزدیک‌اند، بلکه هم رخدادی آن‌ها با هم می‌تواند به جهت تبیین یک مسئله در پژوهش خاصی باشد؛ مانند مفهوم «فناوری‌های نوظهور» و مفهوم «راهنمای گردشگری» در خوشه هفتم که از لحاظ معنایی متفاوت هستند و احتمالاً به دلیل استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی جدید در جهت راهنمای گردشگری یا گردشگران با هم در این خوشه قرار گرفته‌اند. به طور کلی تحلیل خوشه‌ها نشان می‌دهد که حوزه هورامان پژوهی از خوشه‌های متنوع و منطقی موضوعی و تا حدود زیادی مستقل از هم هستند که هر یک به نوبه خود از اهمیت زیادی برخوردارند.

ترسیم نقشه مفهومی حوزه دانش هورامان پژوهی بر اساس مدارک تولید شده این حوزه، از دیگر نتایج این پژوهش بود. تحلیل این نقشه بدین معناست که مفاهیم حوزه هورامان پژوهی مترکب است و ارتباط بین مفاهیم در نقشه به خوبی نمایان است. در این نقشه‌ها روابط پیچیده و لینک‌های بسیار گسترده‌ای صورت گرفته است. مفاهیم داغ و پر مستعد با گره بزرگ‌تر مشخص است. با توجه به نمره قدرت لینک مفاهیم در شبکه، به نظر می‌رسد حداقل ۴۰ مفهوم اصلی و مهم این حوزه هم رخدادی‌های بیشتری با هم دارند و تأثیر یکی بر دیگری مشهود است. در این میان، لینک‌های قدرتمندی حول محورهای مفاهیمی همچون: گردشگری، جاذبه‌های گردشگری، گویش‌ها، تاریخ و جغرافیای تاریخی، معماری، سکونتگاه‌ها، موسیقی، زنان روستایی، عوامل امنیتی، توسعه پایدار، فرهنگ عامه و آداب و رسوم شکل گرفته است. در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت تراکم شبکه مفهومی حوزه هورامان-پژوهی زیاد است و مفاهیم در ارتباط تنگاتنگ با هم هستند. به نظر می‌رسد دلیل این روابط مفهومی گسترده همان مسائل فرهنگی، اجتماعی و تاریخی خاص این ناحیه باشد که درهم تنیده است و بدون در نظر گرفتن این عوامل و مسائل در کنار هم نمی‌توان شناخت دقیقی از منطقه و حل مشکلات احتمالی آن داشت. این پژوهش تصویری کلان در مورد مفاهیم پژوهش‌های صورت گرفته این ناحیه

فرهنگی، تاریخی و طبیعی است. امید است مسئولان، دست‌اندرکاران و پژوهشگرانی که برای توسعه این منطقه مستعد فعالیت می‌کنند از نتایج این پژوهش استفاده نمایند.

در نهایت بر مبنای این نتایج می‌توان پیشنهادهای زیر را ارائه داد:

۱. با توجه به اینکه مناطق مستعد مانند هورامان در ایران زیاد است، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های دیگری سایر مناطق فرهنگی، تاریخی و میراث ناملموس در ایران با روش این پژوهش مطالعه شود و نتایج آن نیز با نتایج پژوهش تبیین گردد.
۲. همچنین به مسئولین و فرمانداران شهرستان‌های کرمانشاه کردستان پیشنهاد می‌شود با توجه به خوشه‌های موضوعی و مفاهیم پر مستعد این حوزه زمینه را برای پژوهشگران در انجام طرح‌های پژوهشی و تحقیقاتی در اولویت قرار دهند.

۶. سپاسگزاری

از رئیس محترم پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی غرب کشور و کارگروه هورامان پژوهی دانشگاه رازی تشکر و تقدیر می‌نماید.

۷. منابع و مآخذ

احمدی، حمید؛ سلیمی، علی؛ و زنگی‌شاهی، الهه. (۱۳۹۲). علم‌سنجی، خوشه‌بندی و نقشه‌دانش تولیدات علمی ادبیات تطبیقی در ایران. *کاوش‌نامه ادبیات تطبیقی (مطالعات تطبیقی میان عربی - فارسی)*، ۳ (۱۱)، ۱-۲۳.

احمدی، حمید؛ و عصاره، فریده. (۱۳۹۶). مروری بر کارکردهای تحلیل هم‌واژگانی. *مطالعات کتابداری و سازمان‌دهی اطلاعات*، ۲۸ (۱)، ۱۲۵-۱۴۵.

امامی، مریم؛ ریاحی‌نیا، نصرت؛ و سهیلی، فرامرز. (۱۳۹۹). ترسیم ساختار علمی حوزه تجهیزات پزشکی و آزمایشگاهی با استفاده از تحلیل هم‌رخدادی واژگان. *پژوهش‌نامه علم‌سنجی*، ۶ (۱)، ۴۱-۵۶. doi: 10.22070/RSCI.2018.696

مومیوند، حجت‌الله؛ حسینی‌آهنگر، محمدرضا؛ طهماسب‌کاظمی، بهروز؛ صالح‌نژاد، سید عبدالله؛ و کاملی، بهروز. (۱۴۰۱). ترسیم و تدوین نقشه‌دانش حوزه تجاری‌سازی بر اساس تحلیل هم‌واژگانی مقالات نمایه شده در web of science، مدیریت دانش سازمانی، ۲ (۵)، ۷۷-۱۱۰.

حیدری، غلامرضا؛ زوارقی، رسول؛ مختارپور، رضا؛ و خاصه، علی‌اکبر. (۱۳۹۷). ساختار فکری علم اطلاعات و دانش‌شناسی: از نظر دیداری‌سازی حوزه دانش. *مطالعات کتابداری و سازمان‌دهی*، ۲۹ (۳)، ۳۹-۶۰. doi: 10.30484/NASTINFO.2018.2254

خاصه، علی‌اکبر؛ و حبیبی، روزبه. (۱۳۹۷). ترسیم دو دهه پژوهش جهانی در حوزه کارآفرینی: تحلیل علم‌سنجی. *مدیریت اطلاعات و دانش‌شناسی*، ۵ (۲)، ۶۳-۷۸.

خوئینی، سهیلا؛ نوروزی، علیرضا؛ جوزی، زینب؛ و مصطفوی، اسماعیل. (۱۴۰۱). تحلیل هم‌واژگانی برونداهای علمی حوزه کتاب‌درمانی در پایگاه وب‌آوساینس. *علم‌سنجی کاسپین*، ۹ (۱)، ۱۳-۲۸. doi: 10.22088/cjs.9.1.13

داوری، مجید؛ ضیایی، ثریا؛ و قره بقلو، وحید. (۱۴۰۱). ساختار فکری دانش در حوزه کتابخانه دیجیتال: مطالعه هم واژگانی. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۲(۲)، ۲۹ - ۵۳. doi: 10.22067/INFOSCI.2022.68914.1013

رحیمی، صالح؛ سهیلی، فرامرز؛ و شرفی، ناهید. (۱۴۰۰). شناسایی و تحلیل ساختار دانشی مطالعات آموزش عالی ایران بر اساس تحلیل شبکه‌ی هم واژگانی مقالات در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام. *مطالعات برنامه درسی آموزش عالی*، ۲۴، ۳۱۳-۳۳۱

سهیلی، فرامرز؛ خاصه، علی‌اکبر؛ و کرانیان، پریش. (۱۳۹۸). ترسیم ساختار فکری حوزه علم اطاعات و دانش شناسی ایران بر اساس تحلیل هم رخدادی واژگان. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۳۴(۴)، ۱۹۰۴-۱۹۳۸. doi: 10.35050/JIPM010.2019.026

عصاره، فریده؛ حیدری، غلامرضا؛ زارع فراشبندی، فیروزه؛ و حاجی زین‌العابدینی، محسن. (۱۳۸۸). *از کتاب‌سنجی تا وب‌سنجی: تحلیلی بر مبانی، دیدگاه‌ها، قواعد و شاخص‌ها*. کتابدار.

قاضی‌زاده، حمید؛ سهیلی، فرامرز؛ و خاصه، علی‌اکبر. (۱۳۹۷). ترسیم ساختار دانش در پژوهش‌های علوم قرآن و حدیث ایران با استفاده از تحلیل هم واژگانی. *پژوهش‌نامه علم‌سنجی*، ۴(۲)، ۱۱۰-۱۲۲. <https://doi.org/10.22070/RSCI.2018.1015>

کاملی، بهروز؛ یزدانی، حمیدرضا؛ حکیم، امین؛ و جعفری، سید محمدباقر. (۱۳۹۹). ترسیم قلمرو و خوشه‌بندی تحقیقات مدیریت دانش بر اساس تحلیل هم واژگانی مقالات نمایه شده در پایگاه وب علوم (WOS). *مدیریت نوآوری در سازمان‌های دفاعی*، ۳(۱۰)، ۷۷-۱۰۴. doi: 10.22034/QJIMDO.2020.227052.1295

گرایبی، احسان؛ فرشید، راضیه؛ و فرجی، فاطمه. (۱۴۰۰). تحلیل هم رخدادی واژگانی در حوزه علمی پرستاری. *علم‌سنجی کاسپین*، ۱(۱)، ۴۴-۵۷. Doi:10.22088/cjs.8.1.44

Alzafari, K. (2017). Mapping the literature structure of 'quality in higher education' using co-word analysis. *Quality in HigHer education*, 23(3), 264-282. <https://doi.org/10.1080/13538322.2017.1418607>

Anthony, A., & desJardins, M. (2007, October). Data clustering with a relational push-pull model. In *Seventh IEEE International Conference on Data Mining Workshops (ICDMW 2007)* (pp. 189-194). IEEE.

De la Hoz-Correa, A., Muñoz-Leiva, F., & Bakucz, M. (2018). Past themes and future trends in medical tourism research: A co-word analysis. *Tourism management*, 65, 200-211. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2017.10.001>

Leydesdorff L. (2010). Eugene Garfield and algorithmic historiography: co-word, co-authors, and journal Nams. *Annals of Library and Information Studies*, 57 (3), 248-260.

Liu, G. Y., Hu, J. M., & Wang, H. L. (2012). A co-word analysis of digital library field in China. *Scientometrics*, 91(1), 203-217. <https://doi.org/10.1007/s11192-011-0586-4>

Neville, J., Adler, M., & Jensen, D. (2003, August). Clustering relational data using attribute and link information. In *Proceedings of the text mining and link analysis workshop, 18th international joint conference on artificial intelligence* (pp. 9-15).

Shen, L., Xiong, B., & Hu, J. (2017). Research status, hotspots and trends for information behavior in China using bibliometric and co-word analysis. *Journal of Documentation*, 73(4), 618-633. <https://doi.org/10.1108/JD-10-2016-0125>

Taşkın, Z. (2021). Forecasting the future of library and information science and its sub-fields. *Scientometrics*, 126(2), 1527-1551. [https://doi.org/ 10.1007/s11192-020-03800-2](https://doi.org/10.1007/s11192-020-03800-2)

Whittaker, J. (1989). Creativity and conformity in science: Titles, keywords and co-word analysis. *Social Studies of Science*, 19(3), 473-496. <http://dx.doi.org/10.1177/030631289019003004>

Zhu, X., & Zhang, Y. (2020). Co-word analysis method based on meta-path of subject knowledge network. *Scientometrics*, 123(2), 753-766. <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03400->

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۴۹

ترسیم و تحلیل ساختار

حوزه دانش

هورمان پژوهی ...

Azadi Ahmadabadi, Ghasem; Sharafi, Ali; Shabani, Ali (2023). Relationship Analysis of Food Security with Patents and Gross Domestic Products. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 2 (3), 51-61.

Doi: 10.22034/JKRS.2024.59460.1051

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17561.html?lang=en

©The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

Relationship Analysis of Food Security with Patents and Gross Domestic Products

[Ghasem Azadi Ahmadabadi](#)¹, [Ali Sharafi](#)², [Ali Shabani](#)³

1. Assistant Professor, Policy Evaluation and Monitoring of Science, Technology, and Innovation Department, *National Research Institute for Science Policy (NRISP)*, Tehran, Iran.
2. PhD in Knowledge and Information Management of University of Tehran, Senior Expert of central Library of Shahed University, Tehran, Iran (Corresponding Author) a.sharafi96@ut.ac.ir
3. Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran

Received: October, 06, 2023

Revised: November, 28, 2023

Accepted: December, 16, 2023

Published: December, 20, 2023

Abstract

Purpose: Food security is a critical global challenge that is influenced by research and innovation in the field. Therefore, the objective of this study is to analyze the scientific output of developing countries in food security and examine its relationship with patents and Gross Domestic Product (GDP).

Methodology: This applied research utilized the Scientometric approach. A total of 8,416 papers published between 1992-2023 in the field of food security by developing countries were included in the study using citation databases from Clarivate Analytics. Additionally, patent registrations from the WIPO database and GDP data from the World Bank were analyzed. Information was collected through note-taking, and the data was analyzed using Pearson's correlation coefficient.

Findings: The findings reveal an upward trend in the publication and citation of scientific outputs related to food security in developing countries. China has higher numbers of papers, patents, GDP, and food production index compared to Iran, Japan, and South Korea. There is also a positive correlation observed between population and the number of papers, gross production and the number of papers, food production and the number of published papers, as well as the number of patents and papers citing scientific outputs of countries.

Conclusion: These results highlight the significant relationship between increasing scientific output, GDP, the number of patents, and food security. Greater emphasis on food security contributes to enhanced scientific output, GDP, and innovation. Similarly, increasing scientific output, GDP, and innovation positively impact food security in countries.

Value: This study emphasizes the importance of scientific outputs in driving technological advancements, innovations, and ultimately, ensuring food security in developing countries.

Keywords: Agricultural Biotechnology, Food Security, Biotechnology Development Policies, Gross Domestic Product, Patents.

1. Introduction

Today, the popularity and value of organic food are increasing steadily. The growing demand is mainly driven by consumer concerns about the negative consequences of conventional agriculture on human health and the environment. Particularly in developed countries, consumers perceive organic food as being safer and healthier than non-organic options (Funk and Kennedy, 2016). Consumers in wealthier nations also believe that organic agriculture is better for the environment, climate protection, and animal welfare (Seufert et al., 2017).

In Europe, organic agriculture has a positive public image and is often regarded as a model for sustainable farming. Food security is an essential criterion for organic and sustainable agriculture, ensuring access to sufficient food for a healthy and active life for all members of society. Achieving food security requires attention to various components on national, local, and international levels. Due to its importance, international organizations and institutions are giving special attention to addressing this issue. Currently, providing food security is one of the biggest challenges globally, complicated by factors such as environmental issues, population growth, demand growth, economic and political conditions, cultural influences, and consumption patterns.

Food security is incorporated into macro policies in Iran, most notably through the "National Biotechnology Document of the Islamic Republic of Iran" approved in 2015. The document outlines the goal of utilizing biotechnology to improve agricultural products, achieve relative self-sufficiency, and ensure food security in the country. The policy also emphasizes resolving the national crisis related to food security, health, and the environment. Short-term goals include applying biotechnology to produce 10% of food, health, industrial, mineral, and energy products, while long-term goals aim to reach 20% by the end of the fifth development plan. It is clear that food security holds a special place in the country's macro policies, with various dimensions taken into account.

Despite the emphasis on food security in Iran, recent years have seen a worrying decline in efforts to ensure it. This trend can be attributed to the lack of comprehensive policies on the matter. Achieving food security and effectively monitoring it requires cooperation among organizations and institutions responsible for food production, importation, education, promotion, information, and macroeconomic policies (Qaraizadeh, 2016).

Therefore, macro-policy should focus on fostering innovation, generating new patents, promoting food security, and increasing GDP, as these factors contribute to better food security in different societies. Increasing GDP positively impacts a country's scientific development (Hassanzadeh, 2020), making patent licenses critical indicators that influence scientific development, economic growth, and improved food security worldwide.

In developing countries, creating innovations in the field of food security plays a vital role in enhancing overall food security. Gross domestic product (GDP) serves as a measure of a country's economic growth rate (Schick, 2019) and significantly influences food security outcomes. Studies have demonstrated that countries with higher GDP face fewer challenges in providing food security compared to those with lower GDP. Examining the relationship between food security, the number of patents, scientific research output, and GDP can play a crucial role in improving

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۵۲

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

food security within communities. Therefore, this study aims to analyze the relationship between scientific outputs related to food security in the Clarivate databases and assess the number of patents in the Global Brand Database (WIPO) to answer several questions regarding developing countries' contributions to publications, patents, and GDP from 2010-2021, as well as the interrelationship between papers on food security and GDP/patent numbers during the same period. Additionally, the analysis will explore the correlation between GDP, patent numbers, and population figures from 2010-2021.

2. Research Background

Food security is a crucial aspect of sustainable national security, and selecting an appropriate strategy for achieving it is of utmost importance. A study conducted by Salimizadeh (2014) on Iran's economy and self-sufficiency in essential items highlighted the significant factors influencing food security in the country, including the ratio of urban to rural population, grain cultivation area, and irrigation coefficient in agricultural lands. Strengthening the farming sector plays a vital role in ensuring food security in Iran, as it contributes to employment opportunities and economic development. Fostering scientific growth and development in various fields is also necessary to address the needs of the agricultural sector.

Investigating the relationship between scientific productivity indicators and development markers in Asia, Allahiari et al. (2017) discovered a strong correlation between the variables measuring societal development levels and scientific variables. Additionally, the number of scientific outputs showed a significant correlation with three key indicators: human development, gross national product, and gender inequality. Notably, there was a stronger correlation between the index of human development and gender inequality.

Bagherzadeh Azar (2017) examined the state of food security in Iran and its relation to economic variables. The study found that GDP, economic openness, and government investment in the agricultural sector significantly positively impact food security. Conversely, urbanization, population, and food price index negatively affect food security. Furthermore, Qaraizadeh's (2016) analysis of the future of food security in Iran forecasted that optimal conditions can be achieved through proper planning and creating favorable circumstances related to drivers and critical factors affecting food security. The development of the agricultural sector and international trade were identified as major drivers in achieving countries' food security.

Heydari Chaianeh et al. (2019) explored the impact of agricultural development on various aspects of food security in developing nations. They observed that enhancing the farm sector, particularly by increasing the added value of agricultural industry, improves food access, leading to enhanced food security and GDP. Increasing income positively affects all three dimensions of food security, while rising prices negatively impact food security by reducing accessibility and purchasing power. Urbanization has mixed effects on food security but generally leads to a decline in this area. Additionally, Sakhi et al. (2021) studied the relationship between international trade and food security in middle-to-high-income countries. They found that food security initially decreases with trade

development before starting to improve once trade liberalization surpasses a certain threshold.

The growth of scientific outputs and GDP significantly contribute to ensuring food security. Vinkler's (2008) examination of the correlation between the structure of scientific research, scientometrics indicators, and GDP in EU and non-EU countries revealed variations in the number of publications and citations among the countries analyzed, with GDP showing a direct and substantial connection with scientific indicators. Similarly, Świetlik (2018), through an analysis of economic growth levels and food security in selected countries from 2012-2015, discovered a positive association between higher GDP levels and improved food security. High-performing countries in terms of food security were predominantly those experiencing rapid per capita GDP growth. For poorer nations, economic growth and real income growth are vital requirements for enhancing global food security.

Food security also impacts the economic growth, life expectancy, employment, and poverty reduction in developing countries (Manap and Ismail, 2019). The COVID-19 pandemic has further highlighted the influence of crises, such as infectious diseases, on national food security. Beckman et al. (2021) examined the impact of COVID-19 on GDP, food prices, and food security. Their findings indicated a significant decrease in global GDP and grain prices due to COVID-19-related quarantines. Consequently, the number of people facing food insecurity increased compared to the previous year, with an additional 211 million individuals (27.8%) affected.

In light of these challenges, promoting organic agriculture becomes crucial in reducing food insecurity. Dash et al. (2023) investigated the dimensions of food security and sustainability in organic agriculture, highlighting India's contribution to research in this field. The authors emphasized the effectiveness of scientometric studies in enhancing policy-making processes, understanding the growth trajectory of organic agriculture research, as well as facilitating collaboration within universities and research institutions. Overall, a review of research backgrounds underscores various influential factors in ensuring food security at the national level, including population dynamics, urbanization, employment, agricultural growth and development, scientific outputs and citations, food prices, infectious diseases, human development, economic growth, GDP, proper planning, and the creation of favorable conditions. Policymakers in this field must focus on addressing existing obstacles and challenges.

3. Methodology

This research utilized a scientometrics approach to analyze scientific papers on food security in Iran, South Korea, Japan, and China. The data used for the analysis included citation information from Clarivate (data extraction time 10/16/2022), patent data from the WIPO database, and GDP data from the World Bank website.

The World Bank website was used to extract data on the food production index, while the WIPO database provided information on patent registrations. These countries were chosen because they represent a range of development levels, with some being developing, developed, and advanced nations. Additionally, these countries were selected due to their high publication rates, patent registrations, and higher GDP compared to other Asian countries.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۵۲

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

Table 1. Research variables and their place of extraction

	Variables	Extract from
1.	Gross domestic product (GDP) data	The World Bank Organization (https://www.worldbank.org/)
2.	Patent data	World Intellectual Property Organization (https://www.wipo.int/)
3.	Scientific outputs (papers)	Web of Science platform (https://clarivate.com/)
4.	food production index	The World Bank Organization (https://data.worldbank.org/indicator/AG.PRD.FOOD.XD?view=chart)

The study focused on patent registration statistics from 2010 to 2021, as this period had available data in the WIPO database. The sample size for patent registrations was determined based on this timeframe. The relationship between patents and GDP was assessed using data from the World Bank website. The number of food security papers was analyzed using the Clarivate Analytics citation database, specifically considering the period from 2010 to 2021.

The food production index used in this research refers to the price and volume of edible food products that provide nutritional value, excluding coffee and tea. Coffee and tea were excluded from consideration due to their lack of significant nutritional content. The relationships between papers counts published in the field of food security and the GDP and patent registrations of countries were evaluated using Pearson's correlation coefficient.

4. Findings

According to the findings, China has the highest number of papers (6522 papers, 78%) compared to Japan (872 article titles), Iran (572 papers), and South Korea (450 papers) in the Clarivate Analytics database (Figure 1). Furthermore, the findings show a significant difference in the publication rate of scientific papers in China compared to other countries. This disparity may be one of the main reasons for the higher population of researchers in China.

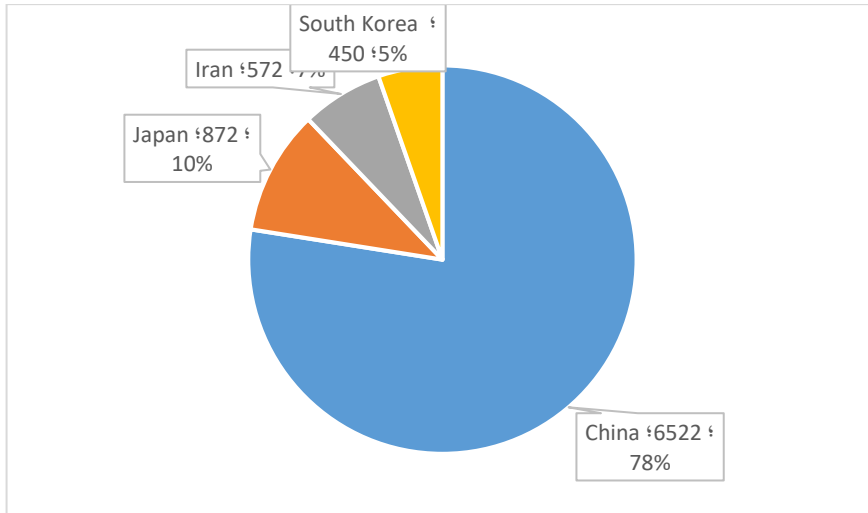

Figure 1. Number of papers published by countries

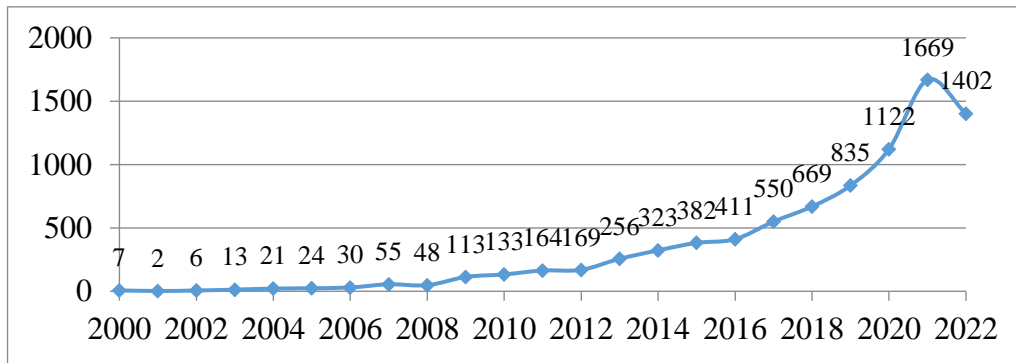

Figure 2. The publication process of countries' papers

The publication trend of the countries' papers has been consistently increasing from 2000 to 2022, with the highest number of papers published in 2021 being 1669 (Figure 2). It should be noted that there were some publications in 1992, 1998, 1999, and 2023, which were not included in figure 1, consisting of one article in 1992 and three articles in 1998. Additionally, four papers were published in both 1999 and 2023.

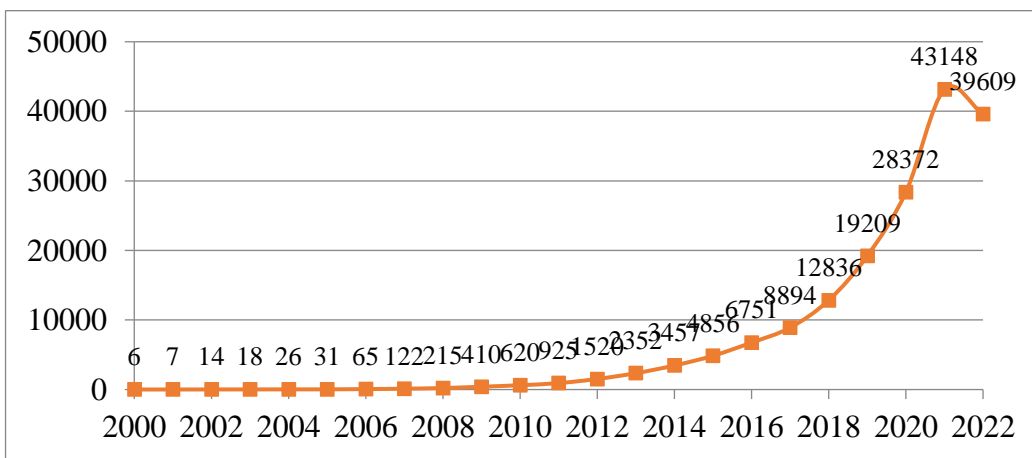

Figure 3. Citation process of scientific outputs

The citation trend of the countries' papers also shows an upward trajectory from 2000 to 2022. Since 2017, there has been a significant jump in the citation trend, which has continued to grow at a high rate since 2019 (Figure 3). This indicates the increasing importance of food security in developing countries. The number of citations to papers has increased from 12,836 citations in 2019 to 43,148 citations in 2022.

Population, gross product, patents, and food production of countries are important factors to consider. In this section, the following components will be explained and compared:

- Population statistics, gross production, patents, papers, and food production of countries
- Correlation between papers counts and the population of countries
- Correlation between papers counts and the gross production of countries
- Correlation between papers counts and the food output of countries
- Correlation between papers counts and country citations

Table 2. Population statistics, gross production, patents, papers, and food production of countries

Country	Population	GDP	Patents	papers	Food production
China	1410000000	17.73 trillion	12224084	6522	103
Japan	125681593	4.94 trillion	9671777	872	99.2
Iran	85028760	231.55 billion	204092	572	99.4
South Korea	51844876	1.8 trillion	3492042	450	98.4
Total	1672455229	256.02	25591995	8416	*

China has a GDP of 17.73 trillion dollars, with 12,224,084 patents and a population of 1,410,000,000. Additionally, they have published 6,522 papers. It is worth noting that China has a better food production status (103.0) compared to other countries (Table 2). Japan, with a GDP of 4.94 trillion dollars, has 9,671,777 patents and a population of 125,681,593 people. They have published 872 papers, which are at a lower level in terms of food production index compared to other countries. Moreover, Iran has a lower GDP than other countries, while South Korea's food production index is also lower.

Table 3. Correlation of papers counts with the population of countries

Country	Population	Number of patents	Correlation
China	1410000000	6522	0.483
Japan	125681593	872	0.678
Iran	85028760	572	0.762
South Korea	51844876	450	0.845
Total	1672455229	8416	0.963

The correlation coefficient between a country's population and its scientific outputs was found to be 0.964 (Table 3). This strong positive correlation suggests

a strong relationship between population size and the number of scientific papers published.

Table 4. Correlation between papers counts and the gross production of countries

Country	GDP	Number of papers	Correlation
China	17.73 trillion	6522	0.573
Japan	4.94 trillion	872	0.645
Iran	231.55 billion	572	-0.677
South Korea	1.8 trillion	450	0.793
Total	24.7	8416	0.990

Similarly, the correlation between a country's GDP and papers counts published was found to be 0.99 (Table 4), indicating a strong positive correlation. In other words, an increase in GDP is associated with an increase in the number of scientific papers, and vice versa.

Table 5. Correlation of papers counts with food production of countries

Country	Number of papers	Food production	Correlation
China	6522	103.0	-0.379
Japan	872	99.2	0.892
Iran	572	99.4	0.998
South Korea	450	98.4	0.97
Total	8416	400	0.983

Furthermore, a strong positive correlation of 0.983 (Table 5) was found between papers counts published by countries and the food production index. This implies that increasing scientific outputs positively impact food security.

Table 6. Correlation of papers counts with countries' patents

Country	Number of patents	Number of papers	Correlation
China	12224084	6522	0.689
Japan	9671777	872	0.876
Iran	204092	572	0.217
South Korea	3492042	450	0.698
Total	25591995	8416	0.888

The correlation between the number of patents and the publication of papers in countries was determined to be 0.888 (Table 6). This indicates a positive and strong correlation between the two. Therefore, there is a reciprocal relationship between papers counts and patents.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۵۸

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

Table 7. Correlation of papers counts with country citations

Country	Number of citations	Number of papers	Correlation
China	103408	6522	0/789
Japan	21615	872	0/819
Iran	6572	572	0/273
South Korea	10674	450	0/987
Total	142269	8416	0/653

Additionally, a positive correlation of 0.653 (Table 7) was found between the number of citations to papers and the number of papers. This suggests that an increase in citations reflects the importance of food security in developing countries.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۵۹

5. Discussion and Conclusion

Examining the relationship between food security and various factors such as population growth, scientific development, GDP, patents, and research undertaken by different countries is crucial in today's society. This analysis focuses on studying the food security status of developing nations and its association with the number of patents, GDP, and research publications. Results demonstrate an upward trend in the publication and citation of scientific outputs in Iran, China, Japan, and South Korea. Additionally, China shows a better food production situation due to its higher number of patents and GDP. However, despite Japan's higher GDP, innovation, and paper count, it lags behind Iran and South Korea in terms of the food production index. Furthermore, Iran has a lower GDP than other countries, and South Korea's food production index is also comparatively lower.

In conclusion, our findings indicate a strong positive correlation between populations and papers counts in countries. Moreover, there is a reciprocal relationship between papers counts and GDP. Lastly, the correlation between the number of patents and papers suggests a strong positive relationship as well.

In general, these studies examined various aspects of food security in Iran and its relationship with different factors. Salimizadeh (2014) researched the food security strategy in Iran's economy and self-sufficiency in essential items. Allahiari and Zahighi Masuleh (2016) analyzed the relationships between scientific productivity indicators and human development indicators in Asia. Bagherzadeh Azar (2016) explored the state of food security in Iran and the effect of economic variables on it. Qaraizadeh (2016) focused on analyzing the future of food security in Iran. Heydari Chianeh et al. (2019) studied the impact of agricultural development on various dimensions of food security in developing countries. Sakhi, Hosseini, and Fatahi Ardakani (1400) analyzed the effects of international trade on food security. Winkler (2008) examined the correlation between the structure of scientific research, scientometric indicators, and GDP in EU and non-EU countries. Sovitlik (2018) researched the relationship between the level of economic growth and the state of food security worldwide. Manaf and Ismail (2019) investigated the relationship between food security and economic development. Bakudano and Countryman (2021) studied the impact of the

COVID-19 pandemic on GDP, food prices, and food security. Desh, Priyadarshini, and Dola (2023) focused on the dimensions of food security and the sustainability of organic agriculture.

These studies found that factors such as the ratio of urban to rural population, the area under grain cultivation, and the coefficient of irrigation under pressure in agricultural lands are effective in ensuring food security in Iran. They also highlighted the importance of strengthening the farm sector for employment and economic development in the country. Additionally, there is a strong correlation between the number of scientific outputs and the Hirsch Index, as well as between human development indicators, gross national product, and gender inequality. The studies emphasized the role of correct planning, favorable conditions in drivers and critical factors of food security, and government investment in the agricultural sector for achieving food security.

Iran has implemented policy strategies to improve food security, including the national knowledge-based document (2021) on food security. This document aims to create convergence and continuous movement towards food security, emphasizing the importance of knowledge-based approaches, research funding, and increasing the budget share for agricultural extension education. Monitoring indicators such as the contribution of total support to the agriculture and food sector from GDP and the contribution of agricultural research from research credits and GDP are also suggested.

It is evident that there is a positive relationship between scientific outputs, patents, GDP, and food security. Therefore, supporting applied research, preventing brain drain, and utilizing scientific research results are crucial for ensuring food security. To improve food security, policymakers should focus on correct scientific policy-making and planning, supporting scientific institutions, identifying capacities and threats, prioritizing applied research, promoting agricultural methods due to water scarcity, modeling from leading countries, and increasing self-sufficiency in food production. Other suggestions include improving nutritional literacy, creating research laboratories, supporting development projects, amplifying quality and health assurance systems, and changing import and export policies.

Further research should compare other countries using similar variables, explore additional factors related to food security, repeat the present study for comparison, and examine science, technology, and innovation policies' impacts on food security."

6. References

- Allahyari, M., & Daghighi Masouleh, Z. (2017). Analysis of Relationship between Scientific Productivity and Development Indexes in Asia by Applying the Canonical Correlation Technique. *Scientometrics Research Journal*, 3 (1), 67-84. doi: 10.22070/rsci.2017.794 [In Persian]
- Bagherzadeh Azar, F. (2016). *The status of food security and the effect of economic variables on it in Iran*. PhD Thesis. University of Tabriz. [In Persian]
- Beckman, J., Baquedano, F., & Countryman, A. (2021). The impacts of COVID-19 on GDP, food prices, and food security. *Q Open*, 1(1), qoab005.
- Dash, S., Priyadarshini, S., & Dulla, N. (2023). Food Security and Sustainability Dimensions of Organic Farming: A Comprehensive Scientometric Review (2010-2022). DOI: 10.21203/rs.3.rs-2384053/v1

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۶۰

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

- Fernandes, M., & Samputra, P. L. (2022). Exploring linkages between food security and economic growth: a Systematic mapping literature review. *Slovak Journal of Food Sciences*, 16, 206-218. DOI:10.5219/1734
- Funk, C., & Kennedy, B. (2016). *The New Food Fights: US Public Divides over Food Science*. Pew Research Center.
- Hassanzadeh, M., Naseri, N., & Zandian, F. (2020). Impact of Economic factors on scientific development in Iran. *Scientometrics Research Journal*, 6 (2), 61-78. doi: 10.22070/rsci.2019.4339.1282 [In Persian]
- Heydari, L., Mohammadinejad, A., Zeraatkish, S. Y., & Moghaddsi, R. (2021). The Impact of Agricultural Development on Different Dimensions of Food Security in Developing Countries. *Agricultural Extension and Education Research*, 13(4), 15-30. [In Persian]
- Qarazadeh, S. (2016). *Analysis of the future of food security in Iran in the horizon of 1414*. Master's thesis. University of Tehran. [In Persian]
- Manap, N. M. A., & Ismail, N. W. (2019). Food security and economic growth. *International Journal of Modern Trends in Social Sciences*, 2(8), 108-118.
- Salimizadeh, M. H. (2014). *Food security strategy in Iran's economy and self-sufficiency in basic items*. Master's Thesis. University of Tehran. [In Persian]
- Schick, I. C. (2019). *The Relationship between Annual Patent Filings and GDP*. Retrieved from: <https://blog.specif.io/2019/03/29/the-relationship-between-annual-patent-filings-and-gdp>.
- Seufert, V., Ramankutty, N., & Mayerhofer, T. (2017). What is this thing called organic?—How organic farming is codified in regulations. *Food Policy*, 68, 10-20. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2016.12.009>
- Świetlik, K. (2018). Economic growth versus the issue of food security in selected regions and countries worldwide. *Problems of Agricultural Economics*, 3(356), 127-149. DOI: 10.22004/ag.econ.276629
- The secretariat of the national document of the knowledge base of agriculture and food. (2021). *National and strategic document on the evolution of food security 1410-1401*. Nashramozesh (Institute of Agricultural Education and Extension). [In Persian]
- Vinkler, P. (2008). Correlation between the structure of scientific research, scientometric indicators and GDP in EU and non-EU countries. *Scientometrics*, 74(2), 237-254. DOI: 10.1007/s11192-008-0215-z
- Zhang, H., Sun, C., Huang, L., & Si, H. (2021). Does government intervention ensure food safety? Evidence from China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(7), 3645. DOI: 10.3390/ijerph18073645

زرگر بالای جمع، نگار؛ صمیعی، میترا؛ مومنی، عصمت (۱۴۰۲). شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا. نشریه مطالعات دانش پژوهی، ۲ (۳): ۶۳-۸۲.

Doi: 10.22034/JKRS.2024.58005.1034

URL: https://jkr.s.tabrizu.ac.ir/article_17562.html

ناشر: دانشگاه تبریز

© نویسندگان

این مقاله به صورت دسترسی باز و با لایسنس CC BY NC کپی‌رایت‌کامانز قابل استفاده است.

شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا

نگار زرگر بالای جمع^۱، میترا صمیعی^{۲*}، عصمت مومنی^۳

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
۲. دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) samiei@atu.ac.ir
۳. دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

تاریخ بازنگری: ۱۴ آبان ۱۴۰۲

تاریخ دریافت: ۲۵ شهریور ۱۴۰۲

تاریخ انتشار: ۲۹ آذر ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۲۱ آبان ۱۴۰۲

چکیده

هدف: پژوهش حاضر باهدف شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه و موزه ملی ملک انجام شده است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت از نوع کاربردی است و با روش پیمایشی-توصیفی انجام شده است. در این پژوهش جامعه پژوهش تمامی مدیران و کتابداران کتابخانه و موزه ملی ملک به تعداد ۲۰ نفر بود. ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته بود که شامل چهار مؤلفه و ۵۰ گویه بود. روایی این پرسشنامه با نظر متخصصان، مطلوب و پایایی آن بر اساس محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۷۷۹ محاسبه شد. پس از جمع‌آوری داده‌ها، اطلاعات به وسیله نسخه ۲۴ نرم‌افزار SPSS و با استفاده از آمار توصیفی درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار و آزمون فریدمن تحلیل شدند.

یافته‌ها: عامل مکانیک بازی‌وارسازی با رتبه میانگین ۲/۱۳ در استراتژی محتوا اهمیت بیشتری از نظر شرکت‌کنندگان در پژوهش داشت. در بحث تولید محتوا، دینامیک بازی‌وارسازی با رتبه میانگین ۲/۳۱ اهمیت بیشتری نسبت به دو عامل دیگر داشت. در حوزه ایجاد و بهینه‌سازی محتوا، از نظر شرکت‌کنندگان عامل دینامیک بازی‌وارسازی (رتبه میانگین ۲/۱۹) نسبت به دو عامل دیگر اهمیت بیشتری داشت. در حوزه اشاعه و توزیع محتوا، عامل مکانیک بازی‌وارسازی به رتبه میانگین ۲/۳۸ نسبت به دو عامل دیگر دارای اهمیت بیشتری است.

نتایج: دو عنصر مکانیک و دینامیک بازی‌وارسازی در بحث بازاریابی محتوایی از دیدگاه کتابداران و مدیران کتابخانه و موزه ملی ملک اهمیت بیشتری داشتند. با توجه به افزایش استفاده از فناوری‌های نوین و همچنین فرایندهای بازاریابی جدید، لازم است کتابخانه‌ها برای شناسایی خدمات و فعالیت‌های خود به کاربران ضمن آشنایی با این موضوعات، از آن‌ها در جذب مخاطب جدید و وفاداری کاربران ثابت به‌درستی استفاده نمایند.

اصالت و ارزش: با توجه به ماهیت ارائه خدمات در کتابخانه‌ها و موزه‌ها و همچنین سهم آن‌ها در تولید ملی، ترکیب بازی‌وارسازی و بازاریابی محتوا می‌تواند به رشد، گسترش و برآوردن نیازها و خواسته‌های مشتریان کمک زیادی کند.

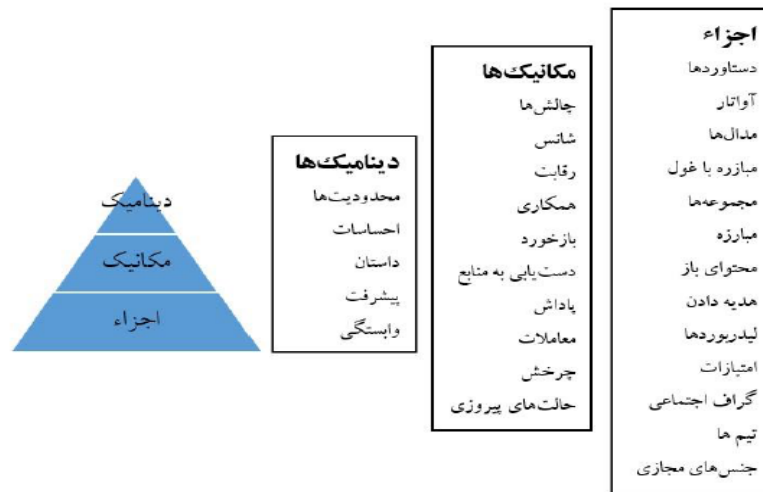
کلیدواژه‌ها: بازاریابی محتوا، بازی‌وارسازی (بازی‌وارسازی)، کتابداران، کتابخانه و موزه ملی ملک

بازی‌وارسازی مفهومی جدید در کسب‌وکار بوده و در تلاش است با استفاده از سرگرمی و مفاهیم مطرح در بازی‌ها، کاربران را به آغاز و یا ادامه فعالیت تشویق کرده، مشارکت آنان را افزایش داده، برخی از چالش‌ها را حل نموده و یا رفتاری خاص را در جامعه هدف خود ایجاد نماید. به سخن دیگر، بازی‌وارسازی ابزاری برای حل چالش‌های کسب‌وکار است که با کاربران و مشارکت آنان در ارتباط بوده و از طریق به‌کارگیری سرگرمی انجام می‌شود. بازی‌وارسازی به معنای تبدیل تمام کسب‌وکار به بازی نیست بلکه به معنای استفاده از ابزارها و روش‌های مورد استفاده در بازی‌ها برای حل چالش‌های مرتبط با مشارکت کاربران در کسب‌وکار است حتی اگر راه‌حل‌های ارائه شده شبیه بازی نباشند. بر این اساس برای طراحی و اجرای موفق بازی‌وارسازی تسلط بر دو حوزه دانش مورد نیاز است: دانش حوزه کسب‌وکار و دانش حوزه طراحی بازی. با ترکیب این دو حوزه و تعامل مناسب آن‌ها می‌توان روش‌هایی را طراحی و پیاده نمود که با کمک آن‌ها چالش‌های کسب‌وکار برطرف شده و اشتیاق و انگیزه کاربران افزایش یابد (زرین‌بال، ۱۳۹۷).

بازی‌وارسازی درباره تاثیر گذاشتن بر روی رفتار درست است و ریشه‌ی آن در روانشناسی (توانایی، انگیزش و تحریک کردن) است. بازی‌وارسازی در بازاریابی، راهی برای به‌کارگیری حس عمیق برنده شدن در معامله فروش یک محصول یا خدمت است. استفاده از گیمیفیکیشن برای مصرف‌کننده می‌تواند به یادماندنی باشد و مصرف‌کننده بعد از آن، می‌تواند این حس خوب را درباره جزئیات بازی گونه با دوستان اجتماعی خود به اشتراک گذارد. به‌کارگیری بازی‌وارسازی جهت افزایش دفعات استفاده مصرف‌کننده از محصول، می‌تواند سطح جذب شدن آن‌ها را به نام تجاری محصول به‌شدت افزایش دهد. این رویکرد می‌تواند تصمیمات خرید آینده مصرف‌کنندگان را به‌صورت مثبت مورد تأثیر قرار دهد (ناب آفرینی، ۱۴۰۲). چهارچوب ام‌دی‌ای^۱، یکی از مهم‌ترین چهارچوب‌های طراحی بازی شناخته می‌شود که مخفف سه کلمه است: مکانیک‌ها؛ دینامیک‌ها؛ زیبایی‌شناسی. این چارچوب، نوعی آنالیز «پس از مرگ» عناصر یک بازی محسوب می‌شود. ام‌دی‌ای به ما کمک می‌کند که با استفاده از تفکر سیستمی، تعامل عناصر بازی را توصیف کرده و از آن‌ها در دنیای خارج از بازی استفاده کنیم. مکانیک‌ها شامل اجزای عملکردی بازی می‌شوند. این عناصر به طراح بازی اجازه می‌دهند تا رفتار بازیکن را تحت کنترل بگیرد و هدایت کند. به تعامل بازیکنان با این عناصر، دینامیک‌های بازی گفته می‌شود؛ یعنی هر بازیکن در برخورد با هر نوع مکانیک، چه واکنشی می‌دهد. گاهی مکانیک‌ها و دینامیک‌های بازی به‌جای یکدیگر استفاده می‌شوند؛ اما آن‌ها به طرز محسوسی با یکدیگر تفاوت دارند. درنهایت، احساسات خروجی سیستم، احساسات بازیکنان هنگام تعامل با مکانیک‌های بازی است. می‌توان این بخش را خروجی دینامیک‌ها و مکانیک‌های بازی و احساسات ایجاد شده توسط بازیکنان با بازی دانست. (زرین‌بال ماسوله، ۱۳۹۷). البته این چهارچوب بعداً توسط ورباخ و هانتز^۲ (۲۰۱۲) اصلاح گردید و اجزا جایگزین زیبایی‌شناسی شد. ورباخ و هانتز یک

مدل از عناصر بازی ایجاد کردند که به شکل یک هرم است. هرم دارای سه دسته از عناصر است: دینامیک، مکانیک و اجزا. آن‌ها در یک ترتیب نزولی انتزاعی سازمان‌دهی شده‌اند، به این ترتیب که هر مکانیک به یک یا چند دینامیک گره خورده و هر جزء به یک یا چند مکانیک با دینامیک گره خورده است (ورباخ و هانتز، ۲۰۱۲).

شکل ۱. هرم عناصر بازی (ورباخ و هانتز ۲۰۱۲)

امروزه در بسیاری از کشورهای جهان، سهم مهمی از تولید ناخالص ملی مربوط به بخش خدمات است. با افزایش تعداد سازمان‌های خدماتی و پیرو آن رقابت فزاینده، همچنین تغییر بی‌وقفه و مداوم سلیقه‌های مشتریان و بالا رفتن سطح انتظارات آن‌ها، بزرگ‌ترین چالشی که این سازمان‌ها با آن مواجه هستند، حفظ و ایجاد مزیت رقابتی است. همچنین، وجود رقابت‌های گسترده در میان موسسه‌ها و بنگاه‌های خدماتی برای کسب سهم بیشتر از بازار و تلاش برای رسیدن به رضایتمندی بیشتر موجب شده است که مؤسسات به دنبال کسب موقعیت‌های ممتاز باشند. رسیدن به این اهداف با بررسی دو مفهوم ارتباط نزدیکی دارد، بازی‌وارسازی و بازاریابی محتوا. می‌توان ادعا نمود که رایج‌ترین تلاش‌های مرتبط با بازی‌وارسازی بر حوزه بازاریابی و ارتقا سطح آگاهی از محصولات (اعم از کالاها و خدمات) سازمان‌ها تمرکز داشته است. بازی‌وارسازی ترجمانی است از به بازی درآوردن اهداف سازمانی و تجاری در قالب انتظارات مشتری یا رفتارهای کارکنان، استفاده از نظام امتیازدهی برای رفتارهای مطلوب، و تقویت تجارب از طریق نیل به نشان‌ها (یا موفقیت‌ها)، چالش‌ها، جستجوها، عناصر اجتماعی و پاداش‌ها. الگوی بازی‌وارسازی به این امر منتهی شد که شل (۲۰۱۰) پدیده «آخرالزمان بازی» را مطرح نماید؛ یعنی آینده‌ای برای بازی‌های پایان‌ناپذیری که در آن افراد امتیازاتی لایتناهی و تمام‌نشده برای فعالیت‌های مرتبط با مؤلفه‌های بازی‌های رایانه‌ای در آینده زندگی و تعاملات روزمره تمامی افراد را شکل خواهند داد. در آن زمان هر لحظه از زندگی شما در واقع به نوعی بازی تبدیل شده و در حقیقت دیگر زندگی نمی‌کنید بلکه بازی می‌کنید (به نقل از بصیریان و همکاران، ۱۳۹۵).

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۶۶

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

حاتمی (۱۳۹۸) بیان می‌کنند که بازی‌وارسازی، یکی از کلمات کلیدی در دنیای امروزی بازاریابی است اما این کلمه، می‌تواند برای هر کس، معنای متفاوتی داشته باشد. بعضی‌ها آن را به چشم روشی برای فروش و تبلیغ محصولات و خدمتشان می‌بینند. برخی هم بازی‌وارسازی را به‌عنوان راهی برای تغییر رفتار افراد یا روشی برای تمرین دادن کاربران در نظام‌های پیچیده می‌شناسند. بازی‌وارسازی این‌گونه تعریف می‌شود: پروسه تفکر بازی‌گونه و استفاده از مکانیک بازی‌ها برای درگیر کردن کاربران و حل مشکلات. این چارچوب برای درک بازی‌وارسازی، نیرومند و انعطاف‌پذیر است. این تعریف را می‌توان در تمامی مشکلات که با نفوذ در رفتار و انگیزه‌های انسانی حل می‌شوند، پیاده کرد (حاتمی، ۱۳۹۸).

همچنین، امروزه مشتریان به‌طور چشمگیری رفتارشان را هم‌راستا با فناوری و محیط اقتصادی دنیا تغییر داده‌اند. آن‌ها حجم زیادی از اطلاعات را به دست می‌آورند، از محصولات باخبر و با آن‌ها آشنا می‌شوند، آگاهی خود را نسبت به محصول پیش از تماس با فروشنده افزایش می‌دهند، از فرایند تبلیغات و جزئیات اجرایی و عملیاتی آن آگاهی می‌یابند و به‌راحتی تحت تأثیر آن قرار نمی‌گیرند و اعتمادشان را به تبلیغات از دست می‌دهند. از طرفی، محصولات و خدمات سفارشی را ترجیح داده و کانال‌های خرید خود را تغییر می‌دهند. این موارد افزون بر گران شدن بسترهای سنتی تبلیغات، قواعد بازاریابی را تغییر داده است. بنابراین، کسب و کارهای تولیدی و خدماتی برای اینکه از عهده تغییرات تقاضا و نیاز مشتریان خود برآیند مجبور به اصلاح یا حتی تغییر روش‌های بازاریابی، خط‌مشی‌های ایجاد نشان تجاری و فعالیت‌های ارتباطی با مشتریان خود و اقتباس جدیدترین گرایش‌های بازاریابی هستند. «بازاریابی محتوا» یا راهبرد بازاریابی از طریق محتوا جدیدترین راهبردی بازاریابی است که با تولید و توزیع محتوای ارزشمند، مرتبط و موثق، جذب و حفظ مشتریان را به دنبال دارد (ناصری و همکاران، ۱۳۹۶).

بنابراین باید اذعان داشت که بازی‌وارسازی در دهه‌های اخیر به‌عنوان یک عامل مهم و اساسی در بیشتر جنبه‌های زندگی بشر نفوذ کرده است و توانسته است عرصه‌های مهمی از جمله آموزش، سلامت، سبک زندگی و حتی بازاریابی را تحت تأثیر قرار دهد. از طرفی دیگر باتوجه به خدماتی بودن کتابخانه‌ها و موزه‌ها و همین‌طور با مشخص شدن سهم آن‌ها در میزان تولیدات ملی، دو عنصر بازی‌وارسازی و بازاریابی محتوا می‌تواند کمک شایانی به رشد و گسترش و همچنین شناخت و پاسخگویی به نیازها و تقاضای مشتریان برآید. بنابراین، پژوهش حاضر باهدف شناسایی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی (گیمیفیکیشن) در بازاریابی محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه و موزه ملی ملک دنبال پاسخگویی به سؤالات زیر است:

۱. شناسایی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در استراتژی محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران در کتابخانه و موزه ملی ملک چقدر است؟
۲. شناسایی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در تولید محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران در کتابخانه و موزه ملی ملک چقدر است؟
۳. شناسایی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در ایجاد و بهینه‌سازی محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران در کتابخانه و موزه ملی ملک چقدر است؟

۴. شناسایی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در اشاعه و توزیع محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران در کتابخانه و موزه ملی ملک چقدر است؟

۲- پیشینه پژوهش

بازی‌وارسازی نوعی فعالیت واقعی است که از راه یک سیستم بازی مهارت - محور تعیین می‌شود که موجب یادگیری مزایای رفتار صحیح کاری، حتی در نبود واسطه‌های بیرونی برای ادامه به مشارکت با تمایل شخصی می‌گردد (حاتمی، ۱۳۹۸). علاوه بر این، بازی‌وارسازی برای بازاریابی می‌تواند تکرار پیام نام تجاری را در طی فرایند انجام دهد. بازی‌وارسازی (گیمیفیکیشن)، یکی از کلمات کلیدی در دنیای امروزی بازاریابی است. برخی آن را روشی برای فروش و تبلیغ محصولات و خدماتشان می‌بینند. برخی هم بازی‌وارسازی را به‌عنوان راهی برای تغییر رفتار افراد یا روش تمرین دادن کاربران در نظام‌های پیچیده می‌شناسند. بازاریابی زمینه‌ای است که بازی‌وارسازی برای آن به اجرا درمی‌آید. تغییر رفتار انسان‌ها به‌منظور اینکه نسبت به یک برند یا سرویس وفادارتر باشند، ایجاد انگیزه بیشتر برای انجام کاری که مایل به انجام آن نیستند، و یا بهبود عادت‌های فردی برای زندگی سالم‌تر و جامعه‌ای قابل‌پذیرش‌تر، همه از تأثیرات بازی‌وارسازی در بازاریابی است (زرگر، ۱۴۰۱).

بازی‌وارسازی در پژوهش حاضر به دنبال شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا در کتابخانه‌هاست. جهت دستیابی به پیشینه پژوهش، پایگاه‌های اطلاعاتی و سایت‌های خارجی از جمله گوگل اسکالر، امرالد^۱، ساینس دایرکت^۲، اشپرنگر^۳، پروکوئست^۴، الزویر^۵، و همچنین پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی نظیر کتابخانه ملی ایران، نورمگز^۶، مگیران^۷، پرتال جامع علوم انسانی^۸، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)^۹، پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (سید)^{۱۰}، کتابخانه دیجیتال دانشگاه علامه طباطبائی^{۱۱} مورد جستجو قرار گرفت. نتایج جستجو نشان داد که مطالعات اندکی در موضوع پژوهش حاضر انجام شده است و یک خلأ مطالعاتی در زمینه شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا در کتابخانه‌ها در ایران وجود دارد و این مسئله باعث شد که پژوهش حاضر انجام گیرد. در ذیل به برخی از پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه بازی‌وارسازی و بازاریابی محتوا اشاره می‌شود:

برون (۱۴۰۱) در پژوهش خود با عنوان «طراحی مفهومی پلتفرم مبتنی بر مؤلفه‌های بازی‌وارسازی (گیمیفیکیشن) برای خدمات کتابخانه‌های کودکان و نوجوانان»، به این نتیجه رسید که از بازی‌وارسازی

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۶۷

شناسایی مؤلفه‌های
بازی‌وارسازی در
بازاریابی محتوا ...

1. Emerald : <https://www.emerald.com/insight/>
2. Science Direct : <https://www.sciencedirect.com/>
3. Springer : <https://www.springer.com/gp>
4. ProQuest : <https://www.proquest.com/>
5. Elsevier : <https://www.elsevier.com/>
6. <https://www.noormags.ir/view/fa>
7. <https://www.magiran.com/>
8. <http://ensani.ir/fa>
9. <https://irandoc.ac.ir/>
10. <https://www.sid.ir/>
11. <https://d-lib.atu.ac.ir/faces/home.jspx>

جهت ایجاد انگیزه و تلاش می‌توان استفاده کرد. در طراحی بخش مکانیکی پلتفرم بازی وارسازی به مؤلفه‌های امتیازات، مراحل، نشان‌ها، جدول‌بندی، جدول پیشرفت، مسابقات توجه شود. در طراحی بخش دینامیکی به مؤلفه‌های موفقیت، رضایت و پاداش اهمیت داده شود. در طراحی بخش زیبایی‌شناختی بازی‌ها درگیر کردن احساسات کودکان و نوجوانان مورد توجه قرار گیرد.

موسوی و شامی زنجانی (۱۴۰۰) در پژوهش خود با عنوان «تأثیر بازی وارسازی بر تجربه دیجیتال و درگیرسازی مشتری»، به این نتیجه رسید که به واسطه فناوری‌های دیجیتال و رسانه‌های اجتماعی، سازمان‌ها می‌توانند رفتارها را با تغییر فرآیندهای سنتی به تجربه درگیرسازی بازی‌گونه برای کارکنان و مشتریان تبدیل کنند.

آدیمی و همکاران^۱ (۲۰۲۱) در پژوهش خود با عنوان «کاربرد بازی وارسازی در خدمات کتابخانه: آگاهی، درک و آمادگی کتابداران دانشگاهی در نیجریه» که به روش کیفی انجام شد، به این نتیجه رسید که بیشتر کتابداران دانشگاهی در نیجریه در مورد بازی وارسازی خدمات کتابخانه آگاهی ندارند. همچنین، نشان داده شده است که بین آگاهی و درک مثبت از بازی وارسازی خدمات کتابخانه ارتباط وجود دارد.

ناصری و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود با عنوان «ارزیابی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های تولید محتوای دیجیتال برای بازاریابی کالاها و خدمات کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی»، به این نتیجه رسیدند که مؤلفه‌هایی مانند «قابل یافتن و دسترسی»، «غیر مزاحم و مفید»، «واضح» و «قابل توجه» از ارکان اصلی تولید محتوا هستند و از اهمیت بالایی برخوردارند.

تک (۱۳۹۹) در پژوهش خود با عنوان «شناسایی مؤلفه‌های بازی وارسازی (گیمیفیکیشن) در ارتباط با تجربه کاربر در خدمات کتابخانه‌های دیجیتالی»، به این نتیجه رسید که به کارگیری عناصر بازی وارسازی برای هر خدمت کتابخانه دیجیتالی، مؤلفه‌های پویایی و محرک بازی وارسازی از جمله حس رقابت، جذابیت، هیجان، امیدواری، مبارزه، پیروزی و ... را در کاربر پدید می‌آورد که در نهایت منجر به کاربرد خدمات کتابخانه دیجیتالی و حس رضایتمندی در کاربر می‌شود.

خلیل نژاد و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود با عنوان «رابطه بازی وارسازی با کیفیت تجربه کاربری با تعدیل‌گری استراتژی‌های قیمت‌گذاری در پلتفرم‌ها» به این نتیجه رسید که استفاده از ابزار بازی وارسازی در پلتفرم‌ها به خودی خود باعث بهبود و یا افزایش کیفیت تجربه کاربری نمی‌شود. پلتفرم‌ها و شرکت‌ها یا سازمان‌هایی که مدل کسب و کار پلتفرمی دارند در صورتی می‌توانند از بازی وارسازی برای افزایش کیفیت تجربه کاربری استفاده کنند که از استراتژی‌های قیمت‌گذاری مناسب و صحیحی استفاده کنند.

بصیریان جهرمی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهش خود با عنوان «طراحی و پیاده‌سازی نرم‌افزار بازی وارسازی شده وب‌سایت کتابخانه‌ای و بررسی تأثیر کاربرد آن بر مؤلفه‌های خود تعیین‌گری کاربران کتابخانه»، به این نتیجه رسیدند که مؤلفه‌های بازی وارسازی به واسطه ماهیت منطبق با انگیزه انسانی‌شان و در صورت طراحی مناسب می‌توانند بستری را فراهم نمایند که به واسطه آن امکان پذیرش تغییرات در سطح

کتابخانه‌ها از سوی مدیران و سپس کارکنان و کاربران راحت‌تر اتفاق افتد. این امر می‌تواند به حل «بحران مشارکت» کتابخانه‌ها یاری رساند.

بیگدلی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهش خود با عنوان «سامانه کتاب‌دان: نخستین سامانه کتابخانه‌ای بازی-وارسازی شده در ایران»، به این نتیجه رسیدند که برای طراحی چنین سامانه‌ها و نرم‌افزارهایی در وب-سایت‌های کتابخانه‌ای باید در کنار توجه به مؤلفه‌های سه‌گانه بازی‌وارسازی (مکانیک‌ها، دینامیک‌ها و ساختارهای بازی) به نظریه‌های انگیزشی رایج در این حوزه نیز اهتمام ویژه‌ای داشت.

حاتمی (۱۳۹۸) در پژوهش خود با عنوان «تأثیر بازی‌وارسازی بر هدف تعامل و نگرش نام تجاری»، به این نتیجه رسید سودآوری درک شده، تأثیرات اجتماعی درک شده، درک سهولت، لذت درک شده بر هدف تعامل و نگرش نام تجاری تأثیر مثبت و معناداری دارد.

لوکاسن و جانسن^۱ (۲۰۱۴) در پژوهشی که با عنوان «بازاری‌وارسازی در بازاریابی مصرف‌کننده آینده یا مغالطه» انجام شد، به این نتیجه رسیدند که همه مدیران بازاریابی، بازی‌وارسازی را یک افزودنی ارزشمند برای فعالیت‌های بازاریابی و برند می‌دانند و این امر به دلیل افزایش مشارکت مخاطبان از طریق تعاملات مثبت است.

بررسی پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه بازی‌وارسازی و بازاریابی محتوا نشان می‌دهد، که دو متغیر به‌صورت جداگانه مورد بررسی قرار گرفتند و هیچ‌کدام از پژوهش‌ها این دو متغیر را باهم بررسی نکردند. بنابراین پژوهش حاضر درصدد شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا در کتابخانه‌هاست.

شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا ...

۳- روش‌شناسی پژوهش

از آنجا که پژوهش حاضر درصدد بررسی نقش مدیران و کتابداران کتابخانه و موزه ملی ملک در بازاریابی محتوا بر اساس مؤلفه‌های بازی‌وارسازی است تا از این طریق نظر مدیران و کتابداران کتابخانه مذکور را موردسنجش قرار دهد، کاربردی و از نظر اجرا، گردآوری و تحلیل داده‌ها از نوع پیمایشی-توصیفی است. جامعه پژوهش تمامی کتابداران کتابخانه و موزه ملی ملک در سال ۱۴۰۲، به تعداد ۲۰ نفر است که به دلیل کم بودن تعداد جامعه آماری، نمونه‌گیری انجام نشد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته است. پژوهش حاضر در دو مرحله انجام گردید که در شکل ۱ قابل مشاهده است. مرحله اول شناسایی عوامل بازاریابی محتوا بر اساس مؤلفه‌های بازی‌وارسازی بود. در این مرحله از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و پژوهش‌های پیشین، پرسشنامه پژوهش تدوین شد. سپس با توزیع پرسشنامه در میان متخصصان و اعمال اصلاحات، این پرسشنامه اصلاح گردید و در پنج بخش نهایی شد. مرحله دوم تحلیل دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه و موزه ملی ملک بود. برای تحلیل دیدگاه، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی جامعه آماری پژوهش توصیف گردید و سپس شاخص‌های مرکزی و پراکندگی (میانگین و انحراف معیار) و رتبه‌بندی برای پنج مؤلفه میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در استراتژی محتوا، میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی

1. Lucassen, G., & Jansen, S.

وارسازی در تولید محتوا، میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در ایجاد و بهینه‌سازی محتوا و میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در اشاعه و توزیع محتوا محاسبه گردید.

شکل ۱. فرایند انجام پژوهش

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۷۰

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

به منظور سنجش روایی پرسشنامه، از روایی محتوایی استفاده شد. بدین منظور ابتدا پرسشنامه برای گروهی از اساتید خبره گروه علم اطلاعات و دانش شناسی از طریق پست الکترونیکی ارسال شد. پرسشنامه پس از استفاده از نظرات خبرگان اصلاح گردید و پس از اعمال اصلاحات لازم در نهایت در پنج بخش و ۵۰ سؤال طراحی گردید. پایایی پرسشنامه، به روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که ضریب آلفای کرونباخ با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ محاسبه گردید و نتایج آن در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱. جدول مقدار آلفای کرونباخ در سطح پرسشنامه

مقدار آلفای کرونباخ	مؤلفه
۰/۸۰۴	میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در استراتژی محتوا
۰/۷۷۵	میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در تولید محتوا
۰/۷۹۲	میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در ایجاد و بهینه‌سازی محتوا
۰/۷۴۵	میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در اشاعه و توزیع محتوا
۰/۷۷۹	مجموع

برای تحلیل داده‌ها از آماره‌های توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و آزمون آماری فریدمن استفاده شد. نرم‌افزار مورد استفاده جهت تحلیل داده‌ها، نسخه ۲۴ نرم‌افزار SPSS بود.

۴- یافته‌ها

۴-۱- متغیرهای جمعیت شناختی

- جنسیت: یافته‌ها نشان می‌دهد که از بیست نفر پاسخ‌دهندگان، ده نفر (۵۰ درصد) زن و ده نفر (۵۰ درصد) مرد بودند.

- تحصیلات: بر اساس اطلاعات جمع‌آوری‌شده، از ۲۰ نفر پاسخ‌دهنده، ۱۰ نفر از پاسخ‌دهندگان دارای مدرک کارشناسی (۵۰ درصد)، ۸ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد (۴۰ درصد) و دو نفر (۱۰ درصد) دارای مدرک دکتری بودند.

- سمت در محل کار: بر اساس اطلاعات جمع‌آوری‌شده از ۲۰ نفر شرکت‌کننده در پژوهش، سه نفر (۱۵ درصد) مدیر و ۱۵ نفر (۷۵ درصد) کتابدار بودند. دو نفر نیز به این سؤال پاسخی ندادند.

۴-۲- آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

در جدول شماره ۲ آمار توصیفی سه مؤلفه تحقیق در ۴ بعد بررسی شده‌اند.

جدول شماره ۲. آمار توصیفی مؤلفه‌های تحقیق

بعد	مؤلفه	نماد	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
استراتژی محتوا	مکانیک بازی‌وارسازی	MB1	۲۰	۲/۴۰	۴/۸۰	۳/۷۷	۰/۸۳
	دینامیک بازی‌وارسازی	DB1	۲۰	۲/۳۳	۴/۶۷	۳/۶۲	۰/۷۴
	فرایند بازی‌وارسازی	FB1	۲۰	۳/۰۰	۴/۰۰	۳/۴۶	۰/۵۰
تولید محتوا	مکانیک بازی‌وارسازی	MB2	۲۰	۳/۰۰	۴/۸۰	۳/۷۷	۰/۶۰
	دینامیک بازی‌وارسازی	DB2	۲۰	۲/۶۷	۴/۶۷	۰/۷۵	۰/۶۶
	فرایند بازی‌وارسازی	FB2	۲۰	۳/۰۰	۴/۵۰	۳/۵۰	۰/۵۰
بهینه‌سازی محتوا	مکانیک بازی‌وارسازی	MB3	۲۰	۳/۰۰	۴/۶۰	۳/۸۰	۰/۶۰
	دینامیک بازی‌وارسازی	DB3	۲۰	۲/۲۵	۴/۵۰	۳/۷۵	۰/۷۳
	فرایند بازی‌وارسازی	FB3	۲۰	۲/۷۵	۴/۵۰	۳/۷۱	۰/۶۷
اشاعه و توزیع محتوا	مکانیک بازی‌وارسازی	MB4	۲۰	۳/۲۰	۴/۸۰	۴/۰۰	۰/۵۱
	دینامیک بازی‌وارسازی	DB4	۲۰	۳/۲۵	۴/۵۰	۳/۹۰	۰/۴۴
	فرایند بازی‌وارسازی	FB4	۲۰	۳/۲۵	۴/۲۵	۳/۶۲	۰/۴۰

بر اساس تحلیل توصیفی مکانیک بازی وارسازی در استراتژی محتوا دارای میانگین $3/77$ و انحراف معیار $0/83$ است. دینامیک بازی وارسازی در استراتژی محتوا دارای میانگین $3/62$ و انحراف معیار $0/74$ است. فرآیند بازی وارسازی دارای میانگین $3/46$ و انحراف معیار $0/50$ است.

در تولید محتوا، مکانیک بازی وارسازی دارای میانگین $3/77$ و انحراف معیار $0/60$ است. دینامیک بازی وارسازی دارای میانگین $3/75$ و انحراف معیار $0/66$ است. فرآیند بازی وارسازی دارای میانگین $3/50$ و انحراف معیار $0/50$ است.

در بهینه‌سازی محتوا، مکانیک بازی وارسازی دارای میانگین $3/80$ و انحراف معیار $0/60$ است. دینامیک بازی وارسازی دارای میانگین $3/75$ و انحراف معیار $0/73$ است. فرآیند بازی وارسازی دارای میانگین $3/71$ و انحراف معیار $0/67$ است.

در اشاعه و توزیع محتوا، مکانیک بازی وارسازی دارای میانگین $4/00$ و انحراف معیار $0/51$ است. دینامیک بازی وارسازی دارای میانگین $3/90$ و انحراف معیار $0/44$ است. فرآیند بازی وارسازی دارای میانگین $3/62$ و انحراف معیار $0/40$ است.

پاسخ به پرسش اول پژوهش: شناسایی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های بازی وارسازی در استراتژی محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران در کتابخانه و موزه ملی ملک چقدر است؟

به‌منظور بررسی میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی وارسازی در استراتژی محتوا از دیدگاه شرکت‌کنندگان در پژوهش، از آزمون فریدمن استفاده شده است که نتایج آن در جداول زیر نشان داده شده است:

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول شماره ۳، ساختار برخوردار با رتبه میانگین $3/69$ در بالاترین رتبه قرار دارد. ساختار دستاوردها دارای رتبه $3/44$ ، ساختار چالشی بودن $3/00$ ، ساختار رقابت $2/63$ و ساختار سیستم پاداش رتبه میانگین $2/25$ را دارند.

جدول شماره ۳. مؤلفه‌های مکانیک بازی از نظر استراتژی محتوا

مؤلفه بازی وارسازی	رتبه میانگین	آماره آزمون	سطح معناداری
مکانیک بازی وارسازی	2/25	7/79	0/07
	3/00		
	3/69		
	3/44		
	2/63		

بر اساس اطلاعات جدول شماره ۴، ویژگی کارکنان با رتبه میانگین $2/25$ در بالاترین رتبه قرار دارد.

خودکنترل بودن رتبه میانگین $2/06$ و جهت‌گیری رتبه میانگین $1/69$ دارد.

جدول شماره ۴. مؤلفه‌های دینامیک بازی‌وارسازی از نظر استراتژی محتوا

سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی
۰/۰۴۱	۳/۸۲	۱/۶۹	جهت‌گیری کارکنان در ارائه خدمات
		۲/۲۵	ویژگی کارکنان پیش از بازی در ارائه خدمات
		۲/۰۶	خودکنترل بودن در ارائه خدمات

بر اساس نتایج جدول شماره ۵، امتیازها با رتبه میانگین ۲/۶۳ دارای بالاترین رتبه است. آواتارها دارای رتبه میانگین ۲/۵، مراحل مختلف در ارائه خدمات ۲/۴۴ و نمایش گرافیکی دارای رتبه میانگین ۲/۴۴ است.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

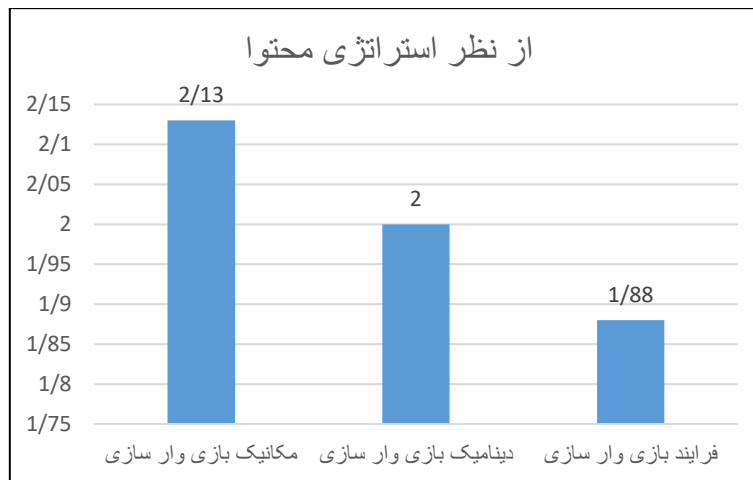
صفحه ۷۳

جدول شماره ۵. مؤلفه‌های فرآیند بازی‌وارسازی از نظر استراتژی محتوا

سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی
۰/۰۰۷	۴/۱۸	۲/۴۴	مراحل مختلف در ارائه خدمات
		۲/۶۳	امتیازها در ارائه خدمات
		۲/۵۰	آواتارها (نقش انتزاعی) در ارائه خدمات
		۲/۴۴	نمایش گرافیکی وضعیت در ارائه خدمات

شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا ...

در نمودار شماره ۱ مؤلفه‌های (مکانیک، دینامیک، فرآیند) بازی‌وارسازی از نظر استراتژی محتوا به ترتیب اهمیت، نشان داده شده است:

نمودار شماره ۱. اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی از نظر استراتژی محتوا

بر اساس نتایج به دست آمده در نمودار ۱، مکانیک بازی‌وارسازی با رتبه میانگین ۲/۱۳ در بالاترین رتبه قرار دارد. دینامیک بازی‌وارسازی در رتبه دوم و فرآیند بازی‌وارسازی در رتبه سوم قرار دارد.

پاسخ به پرسش دوم پژوهش: شناسایی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در تولید محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران در کتابخانه و موزه ملی ملک چقدر است؟

به‌منظور بررسی میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در تولید محتوا از دیدگاه شرکت‌کنندگان در پژوهش، از آزمون فریدمن استفاده شده است که نتایج آن در جداول زیر نشان داده شده است:

بر اساس اطلاعات به‌دست آمده در جدول شماره ۶، ساختار برخورد با رتبه میانگین ۳/۴۴ در بالاترین رتبه قرار دارد. ساختار دستاوردها دارای رتبه ۳/۱۳ ساختار چالشی بودن ۲/۵۶، ساختار رقابت ۳/۳۸ و ساختار سیستم پاداش رتبه میانگین ۲/۵۰ را دارند.

جدول شماره ۶. مؤلفه‌های مکانیک بازی از نظر تولید محتوا

سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی	
۰/۰۲	۰/۰۵	۲/۵۰	ساختار سیستم پاداش در ارائه خدمات	مکانیک بازی‌وارسازی
		۲/۵۶	ساختار چالشی بودن در ارائه خدمات	
		۳/۴۴	ساختار برخورد در ارائه خدمات	
		۳/۱۳	ساختار دستاوردها در ارائه خدمات	
		۳/۳۸	ساختار رقابت در ارائه خدمات	

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول شماره ۷، خودکنترل بودن با رتبه میانگین ۲/۴۴ در بالاترین رتبه

قرار دارد. ویژگی کارکنان رتبه میانگین ۱/۸۱ و جهت‌گیری رتبه میانگین ۱/۷۵ دارد.

جدول ۷. بررسی مؤلفه‌های دینامیک بازی از نظر تولید محتوا

سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی	
۰/۰۰۹	۴/۶۲	۱/۷۵	جهت‌گیری کارکنان در ارائه خدمات	دینامیک بازی‌وارسازی
		۱/۸۱	ویژگی کارکنان پیش از بازی در ارائه خدمات	
		۲/۴۴	خودکنترل بودن در ارائه خدمات	

بر اساس نتایج به‌دست آمده در جدول شماره ۸، امتیازها با رتبه میانگین ۲/۸۸ دارای بالاترین رتبه است.

آواتارها دارای رتبه میانگین ۲/۱۳، مراحل مختلف در ارائه خدمات ۲/۳۸ و نمایش گرافیکی دارای رتبه میانگین ۲/۶۳ است.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۷۲

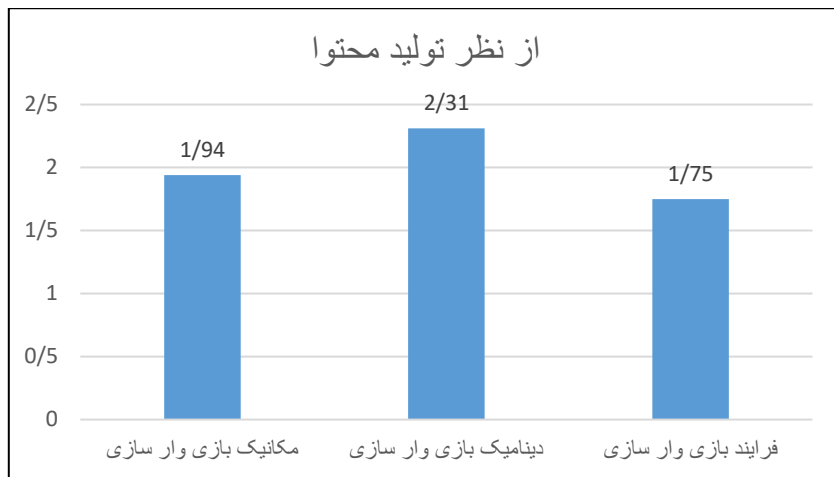
دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

جدول شماره ۸. مؤلفه‌های فرآیند بازی‌وارسازی از نظر تولید محتوا

سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی	
۰/۰۳۶	۳/۱۴	۲/۳۸	مراحل مختلف در ارائه خدمات	فرآیند بازی‌وارسازی
		۲/۸۸	امتیازها در ارائه خدمات	
		۲/۱۳	آواتارها (نقش‌انتزاعی) در ارائه خدمات	
		۲/۶۳	نمایش گرافیکی وضعیت در ارائه خدمات	

در نمودار شماره ۲ مؤلفه‌های (مکانیک، دینامیک، فرآیند) بازی‌وارسازی از نظر تولید محتوا به ترتیب اهمیت، نشان داده شده است:

نمودار شماره ۲. اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی از نظر تولید محتوا

بر اساس نتایج نمودار شماره ۲ دینامیک بازی‌وارسازی با رتبه میانگین ۲/۳۱ در رتبه اول قرار دارد. مکانیک بازی‌وارسازی در رتبه دوم و فرآیند بازی‌وارسازی در رتبه سوم قرار دارد.

پاسخ به پرسش سوم پژوهش: شناسایی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در ایجاد و بهینه‌سازی محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران در کتابخانه و موزه ملی ملک چقدر است؟

به منظور بررسی میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بهینه‌سازی محتوا از دیدگاه شرکت‌کنندگان در پژوهش، از آزمون فریدمن استفاده شده است که نتایج آن در جداول زیر نشان داده شده است:

بر اساس اطلاعات به دست آمده در جدول شماره ۹، ساختار دستاورد با رتبه میانگین ۳/۵ در بالاترین رتبه قرار دارد. ساختار بازخورد دارای رتبه ۲/۸۸، ساختار چالشی بودن ۲/۶۳، ساختار رقابت ۳/۰۰ و ساختار سیستم پاداش رتبه میانگین ۳/۰۰ را دارند.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۷۵

شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا ...

جدول شماره ۹. مؤلفه‌های مکانیک بازی از نظر بهینه‌سازی محتوا

سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی
۰/۰۰۷	۴/۸۲	۳/۰۰	ساختار سیستم پاداش در ارائه خدمات
		۲/۶۳	ساختار چالشی بودن در ارائه خدمات
		۲/۸۸	ساختار بازخورد در ارائه خدمات
		۳/۵۰	ساختار دستاوردها در ارائه خدمات
		۳/۰۰	ساختار رقابت در ارائه خدمات
			مکانیک بازی‌وارسازی

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول شماره ۱۰، ساختار بازخورد با رتبه میانگین ۳/۰۰ در بالاترین رتبه قرار دارد. ویژگی کارکنان رتبه میانگین ۲/۹۴ و جهت‌گیری رتبه میانگین ۱/۸۸ و خودکنترل بودن رتبه میانگین ۲/۱۶ دارد.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۷۶

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

جدول شماره ۱۰. مؤلفه‌های دینامیک بازی از نظر بهینه‌سازی محتوا

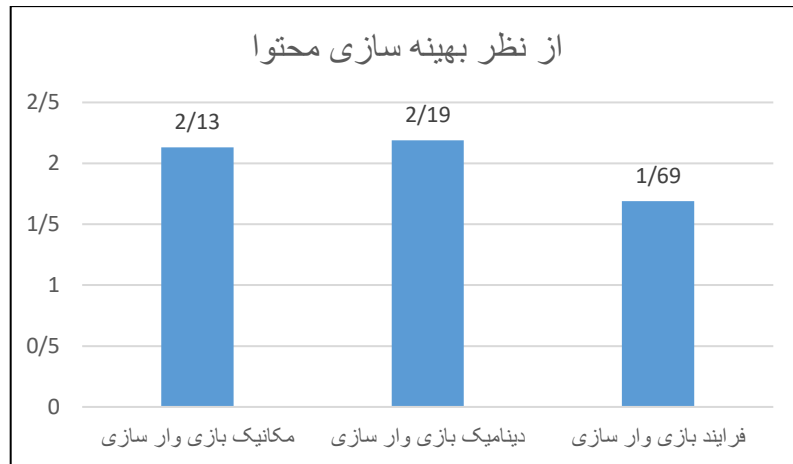
سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی
۰/۰۰۹	۶/۴۹	۱/۸۸	جهت‌گیری کارکنان در ارائه خدمات
		۲/۹۴	ویژگی کارکنان در ارائه خدمات
		۳/۰۰	ساختار بازخورد در ارائه خدمات
		۲/۱۶	خودکنترل بودن در ارائه خدمات
			دینامیک بازی‌وارسازی

بر اساس نتایج به‌دست آمده در جدول شماره ۱۱، امتیازها و آواتارها با رتبه میانگین ۳/۰۰ دارای بالاترین رتبه هستند. مراحل مختلف در ارائه خدمات ۲/۲۵ و نمایش گرافیکی دارای رتبه میانگین ۲/۷۵ است.

جدول شماره ۱۱. مؤلفه‌های فرآیند بازی‌وارسازی از نظر بهینه‌سازی محتوا

سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی
۰/۰۲۴	۴/۱۳	۲/۲۵	مراحل مختلف در ارائه خدمات
		۳/۰۰	امتیازها در ارائه خدمات
		۳/۰۰	آواتارها (نقش انتزاعی) در ارائه خدمات
		۲/۷۵	نمایش گرافیکی وضعیت در ارائه خدمات
			فرآیند بازی‌وارسازی

در نمودار شماره ۳ مؤلفه‌های (مکانیک، دینامیک، فرآیند) بازی‌وارسازی از نظر بهینه‌سازی محتوا به ترتیب اهمیت، نشان داده شده است:

نمودار شماره ۳. اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی از نظر بهینه‌سازی محتوا

بر اساس نتایج نمودار شماره ۳، دینامیک بازی‌وارسازی با رتبه میانگین ۲/۱۹ در رتبه اول قرار دارد. مکانیک بازی‌وارسازی در رتبه دوم و فرآیند بازی‌وارسازی در رتبه سوم قرار دارد. پاسخ به پرسش چهارم پژوهش: شناسایی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در اشاعه و توزیع محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران در کتابخانه و موزه ملی ملک چقدر است؟

به‌منظور بررسی میزان اهمیت مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در اشاعه و توزیع محتوا از دیدگاه شرکت کنندگان در پژوهش، از آزمون فریدمن استفاده شده است که نتایج آن در جداول زیر نشان داده شده است:

بر اساس اطلاعات جدول شماره ۱۲، ساختار بازخورد با رتبه میانگین ۳/۵۰ در بالاترین رتبه قرار دارد. ساختار دستاورد دارای رتبه میانگین ۳/۱۹، ساختار چالشی بودن ۲/۵۶، ساختار رقابت ۳/۰۰ و ساختار سیستم پاداش رتبه میانگین ۲/۷۵ را دارند.

جدول شماره ۱۲. مؤلفه‌های مکانیک بازی از نظر اشاعه و توزیع محتوا

سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی
۰/۰۰۶	۳/۷۳	۲/۷۵	ساختار سیستم پاداش در ارائه خدمات
		۲/۵۶	ساختار چالشی بودن در ارائه خدمات
		۳/۵۰	ساختار بازخورد در ارائه خدمات
		۳/۱۹	ساختار دستاوردها در ارائه خدمات
		۳/۰۰	ساختار رقابت در ارائه خدمات

بر اساس اطلاعات جدول شماره ۱۳، ویژگی کارکنان با رتبه میانگین ۲/۸۱ در بالاترین رتبه قرار دارد. ساختار بازخورد رتبه میانگین ۲/۷۵، جهت‌گیری رتبه میانگین ۲/۱۹ و خودکنترل بودن رتبه میانگین ۲/۲۵ دارد.

جدول شماره ۱۳. مؤلفه‌های دینامیک بازی از نظر اشاعه و توزیع محتوا

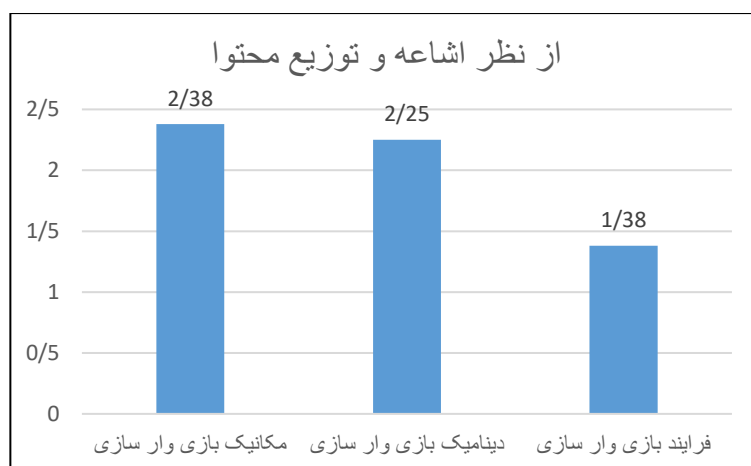
سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی
۰/۰۴۵	۲/۶۱	۲/۱۹	جهت‌گیری کارکنان در ارائه خدمات
		۲/۸۱	ویژگی کارکنان در ارائه خدمات
		۲/۷۵	ساختار بازخورد در ارائه خدمات
		۲/۲۵	خودکنترل بودن در ارائه خدمات
			دینامیک بازی‌وارسازی

بر اساس نتایج جدول شماره ۱۴، امتیازها با رتبه میانگین ۳/۴۴ دارای بالاترین رتبه است. آواتارها دارای رتبه میانگین ۱/۶۹، مراحل مختلف در ارائه خدمات ۲/۴۴ و نمایش گرافیکی دارای رتبه میانگین ۲/۴۴ است.

جدول شماره ۱۴. مؤلفه‌های فرآیند بازی‌وارسازی از نظر اشاعه و توزیع محتوا

سطح معناداری	آماره آزمون	رتبه میانگین	مؤلفه‌های بازی‌وارسازی
<۰.۰۱	۱۱/۴۲	۲/۴۴	مراحل مختلف در ارائه خدمات
		۳/۴۴	امتیازها در ارائه خدمات
		۱/۶۹	آواتارها (نقش انتزاعی) در ارائه خدمات
		۲/۴۴	نمایش گرافیکی وضعیت در ارائه خدمات
			فرآیند بازی‌وارسازی

در نمودار شماره ۴ مؤلفه‌های (مکانیک، دینامیک، فرآیند) بازی‌وارسازی از نظر اشاعه و توزیع محتوا به ترتیب اهمیت، نشان داده شده است:

نمودار شماره ۴. اهمیت مؤلفه‌های از نظر اشاعه و توزیع محتوا

بر اساس نتایج نمودار شماره ۴، مکانیک بازی‌وارسازی با رتبه میانگین ۲/۳۸ در رتبه اول قرار دارد. دینامیک بازی‌وارسازی در رتبه دوم و فرآیند بازی‌وارسازی در رتبه سوم قرار دارد.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۲۸

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

۵- بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر باهدف شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه و موزه ملی ملک انجام گرفت. نتایج این مطالعه نشان داد که به‌صورت کلی تمامی عوامل و مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بحث بازاریابی محتوایی از نظر مدیران و کتابداران کتابخانه و موزه ملی ملک، اهمیت داشتند. در این میان در بحث استراتژی محتوا، مکانیک بازی‌وارسازی نسبت به دو عامل دیگر از نظر افراد شرکت‌کننده در پژوهش اهمیت بیشتری داشت. همچنین مؤلفه‌های ساختار دستاوردها در مکانیک بازی‌وارسازی، ویژگی‌های کارکنان پیش از بازی در ارائه خدمات در دینامیک بازی‌وارسازی و امتیازها در ارائه خدمات در فرایند بازی‌وارسازی نسبت به سایر مؤلفه‌ها، از اهمیت بیشتری برخوردار بودند.

در بحث تولید محتوا این عامل دینامیک بازی‌وارسازی بود که اهمیت بیشتری را از دیدگاه کتابداران و مدیران به خود اختصاص داد. همچنین در عامل مکانیک بازی‌وارسازی مؤلفه ساختار بازخورد در ارائه خدمات، در عامل دینامیک بازی‌وارسازی مؤلفه خودکنترل بودن در ارائه خدمات و در عامل فرایند بازی‌وارسازی مؤلفه امتیازها در ارائه خدمات، اهمیت بیشتری داشتند. نتایج پژوهش با پژوهش‌های ناصری و همکاران (۲۰۲۱)، برون (۱۴۰۱)، بصیریان جهرمی و همکاران (۱۳۹۶) همسو است.

در بحث ایجاد و بهینه‌سازی محتوا، عامل دینامیک بازی‌وارسازی رتبه مهم‌ترین عامل را در بین سه عامل بازی‌وارسازی داشت. همچنین کتابداران و مدیران از میان مؤلفه‌ها ساختار دستاوردها در ارائه خدمات را در مکانیک بازی‌وارسازی، ساختار بازخورد در ارائه خدمات را در دینامیک بازی‌وارسازی و امتیازها در ارائه خدمات و آواتارها (نقش‌انتزاعی) در ارائه خدمات را در فرایند بازی‌وارسازی، را به‌عنوان مؤلفه‌های بااهمیت شناختند. نتایج پژوهش با پژوهش‌های برون (۱۴۰۱)، تک (۱۳۹۹)، آدیمی و همکاران (۲۰۲۱)، بیگدلی و همکاران (۱۳۹۶) که به عامل مکانیک در ارائه خدمات کتابخانه‌ای تأکید داشتند، همسو است.

در بحث اشاعه و توزیع محتوا، مهم‌ترین عامل، مکانیک بازی‌وارسازی شناخته شد. مؤلفه‌های مهم نیز در هر عامل مربوط به ساختار بازخورد در ارائه خدمات در عامل مکانیک، ویژگی کارکنان در ارائه خدمات در عامل دینامیک و امتیازها در ارائه خدمات در عامل فرایند بود. نتایج پژوهش با پژوهش‌های موسوی و شامی زنجانی (۱۴۰۰)، خلیل نژاد و همکاران (۱۳۹۹)، حاتمی (۱۳۹۸)، لوکاسن و جانسن (۲۰۱۴) همسو است.

به‌طورکلی می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که بازاریابی محتوا اگرچه اصطلاح جدیدی در حوزه بازاریابی است اما امروزه به دلیل حجم زیاد محتوایی که در فضای آنلاین و حتی آفلاین تولید می‌شود، از اهمیت ویژه‌ای در کسب و کارها و حتی سازمان‌ها برخوردار است؛ زیرا ظرفیت انسان در استفاده و مصرف محتواها بسیار محدود است و بسیاری از محتوا بدان صورت که دلخواه تولیدکنندگان است،

دیده نمی‌شوند و یا محتواها از کیفیت مناسبی برخوردار نیستند. لذا استفاده صحیح از استراتژی‌های بازاریابی محتوایی می‌تواند راهبرد مناسبی برای جذب مخاطب و تبدیل آن به مشتری و یا کاربر باشد.

از طرفی استفاده از فناوری‌های نوین همچون استفاده از بازی‌ها که تحت عنوان «بازی‌وارسازی» یا «گیمیفیکیشن» شناخته می‌شوند، در جذب مخاطب به سمت یک فعالیت یا کالای خاص جایگاه خاصی در میان کسب‌وکارها و حتی سازمان‌هایی همچون کتابخانه‌ها قرار گرفته است. کتابخانه‌ها می‌توانند از طریق شبیه‌سازی خدمات کتابخانه و یا حتی برگزاری تورهای بازدید مجازی از طریق بازی، کاربران را به استفاده از کتابخانه ترغیب کنند. همچنین استفاده از این فناوری در فرایندهای بازاریابی کتابخانه نیز می‌تواند از راهکارهای جذب کاربر باشد. بدین صورت که کتابداران می‌توانند برای تولید محتوای مناسب به شکل بازی‌وارسازی به عوامل این فناوری توجه داشته باشند.

توجه به فرایندهای بازاریابی محتوایی و طراحی چرخه آن در قالب یک بازی می‌تواند سبب جلب نظر کاربران شود. زیرا در بازاریابی محتوایی هدف صرفاً ارائه محصولات و خدمات کتابخانه نیست؛ بلکه یک رویکرد بازاریابی استراتژیک است که بر ایجاد و توزیع محتوای ارزشمند، مرتبط و ثابت برای جذب و حفظ مخاطبان مشخص و در نهایت هدایت مخاطب به سمت سودآوری برای کسب‌وکار یا سازمان است. در این روش بازاریابی، به جای ارائه محصولات و خدمات، محتوای واقعاً مرتبط و مفیدی برای کاربران احتمالی و کاربران ثابت ارائه می‌شود تا به حل مشکلاتشان کمک شود. البته در بازاریابی محتوایی، بحث مدیریت نیز اهمیت دارد که شاید بتوان نقش بازی‌وارسازی را در این مبحث پررنگ‌تر دید. از طریق بازی‌وارسازی می‌توان هم با کاربر به تعامل پرداخت و هم به وی در مورد نحوه استفاده از کتابخانه و خدمات آن آموزش داد و از این طریق به صورت فعالانه هم کتابدار را به عنوان تولیدکننده محتوا و هم کاربر را به عنوان استفاده‌کننده از خدمات، درگیر کرد و در نهایت از نظرات وی برای بهبود وضعیت بازاریابی محتوایی استفاده نمود.

در نهایت اینکه استفاده از فناوری‌های نوین و ادغام آن با فعالیت‌های جدید بازاریابی، می‌تواند راهکار مناسبی برای جذب کاربر به کتابخانه و بهبود وضعیت و کیفیت خدمات کتابخانه‌ای شود. کاربر می‌تواند از طریق بازاریابی محتوایی صورت گرفته در قالب بازی‌وارسازی این استنباط را داشته باشد که کتابخانه صرفاً بر خدماتی که به صورت پیش‌فرض برای کتابخانه تعریف شده، متمرکز نیست بلکه به ارائه و اشاعه اطلاعات در قالب‌ها و فرمت‌های مختلف برای اقشار مختلف جامعه، توجه می‌کند و همین امر سبب جلب نظر وی به استفاده از خدمات کتابخانه خواهد شد. بر اساس نتایجی که از این پژوهش به دست آمده است پیشنهاد می‌شود:

- مدیران کتابخانه و موزه ملی ملک به مباحث مربوط به بازاریابی محتوایی در ارائه خدمات خود به کاربران توجه نمایند و چرخه بازاریابی محتوایی را در برنامه‌های جذب کاربر قرار دهند.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸۰

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

- در صورتی که مدیران اجرایی برنامه‌های بازاریابی محتوایی را در دستور کار خود قرار دهند، اجرای این برنامه را در قالب فناوری‌های نوین مانند بازی‌وارسازی صورت دهند.
- در صورت اجرای برنامه‌های بازاریابی محتوایی با استفاده از بازی‌وارسازی، پیشنهاد می‌شود سه عنصر اصلی طراحی بازی‌وارسازی شامل مکانیک، دینامیک و فرایند به‌درستی در طراحی بازی، مورد توجه قرار گیرند. همچنین مؤلفه‌های این سه عنصر نیز به فراخور موضوع ارائه شده در بازی، به کار گرفته شوند.

۶- منابع و مآخذ

- برون، زینب. (۱۴۰۱). طراحی مفهومی پلتفرم مبتنی بر مؤلفه‌های بازی‌وارسازی (گیمیفیکیشن) برای خدمات کتابخانه‌های کودکان و نوجوانان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبائی.
- بصیریان جهرمی، رضا؛ بیگدلی، زاهد؛ حیدری، غلامرضا؛ و حاجی یخچالی، علیرضا. (۱۳۹۵). بازی‌وارسازی خدمات کتابخانه‌ای: مفهومی نوین در تعامل با کاربران. *تعامل انسان و اطلاعات*، ۳ (۲)، ۷۱-۷۹.
- بصیریان جهرمی، رضا؛ بیگدلی، زاهد؛ حیدری، غلامرضا؛ و حاجی یخچالی، علیرضا. (۱۳۹۶). طراحی و پیاده‌سازی نرم‌افزار بازی‌وارسازی شده وبسایت کتابخانه‌ای و بررسی تأثیر کاربرد آن بر مؤلفه‌های خودتعیین‌گری کاربران کتابخانه. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۳۳ (۱)، ۳۵۵-۳۸۰. doi: 10.35050/JIPM010.2017.015
- بیگدلی، زاهد؛ حیدری، غلامرضا؛ حاجی یخچالی، علیرضا؛ و بصیریان جهرمی، رضا. (۱۳۹۶). سامانه کتاب‌دان: نخستین سامانه کتابخانه‌ای بازی‌وارسازی شده در ایران. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۷ (۲)، ۱۱۳-۱۲۸. doi: 10.22067/riis.v7i2.51963
- تک، فاطمه. (۱۳۹۹). *شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی (گیمیفیکیشن) در ارتباط با تجربه کاربر در خدمات کتابخانه‌های دیجیتالی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبائی.
- حاتمی، کامران. (۱۳۹۸). تأثیر بازی‌وارسازی بر هدف تعامل و نگرش نام تجاری. *بازاریابی پارس مدیر*، ۵ (۱۵)، ۱۰۵-۱۱۹.
- خلیل‌نژاد، شهرام؛ قنبری، میلاد؛ و رضائیان آستانه، محدثه. (۱۳۹۹). رابطه بازی‌وارسازی با کیفیت تجربه کاربری با تعدیل‌گری استراتژی‌های قیمت‌گذاری در پلتفرم‌ها. *چشم‌انداز مدیریت بازرگانی*، ۱۹ (۴۳)، ۹۸-۹۸. doi: 10.52547/jbmp.19.43.98.118
- زرگر بالای جمع، نگار. (۱۴۰۱). *شناسایی مؤلفه‌های بازی‌وارسازی در بازاریابی محتوا از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه و موزه ملی ملک*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبائی.
- زرین بال ماسوله، مرضیه. (۱۳۹۷). *بازی‌وارسازی: مفاهیم و کاربرها*. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک).
- موسوی، سید امیر محسن؛ و شامی زنجانی، مهدی. (۱۴۰۰). تأثیر بازی‌وارسازی بر تجربه دیجیتال و درگیری‌سازی مشتری. *کاوش‌های مدیریت بازرگانی*، ۱۳ (۲۵)، ۳۹۵-۴۱۸. doi: 10.22034/bar.2021.13259.3356
- ناب آفرینی. (۱۴۰۲). *وفادارسازی مشتریان با بازی‌وارسازی یا بازی‌کاری*. قابل بازیابی از <https://nabafarini.ir/P/256>
- ناصری، زهرا؛ نوروزی، علیرضا؛ فهیم‌نیا، فاطمه؛ و منیان، امیر. (۱۳۹۶). بازاریابی محتوایی: شناسایی مؤلفه‌ها و ابعاد اساسی به‌منظور ارائه مدل مفهومی. *پژوهش‌های نظری و کاربردی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی*، ۷ (۱)، ۲۸۰-۳۰۳. Doi: 10.22067/RIIS.V7I1.44681

- Adeyemi, I. O., Esan, A. O., & Aleem, A. (2021). Application of gamification to library services: Awareness, perception, and readiness of academic librarians in Nigeria. *The Electronic Library*, 39(5), 767-781. <https://doi.org/10.1108/EL-05-2021-0096>
- Lucassen, G., & Jansen, S. (2014). Gamification in consumer marketing-future or fallacy?. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 148, 194-202. DOI:10.1016/j.sbspro.2014.07.034
- Naseri, Z., Noroozi Chakoli, A., & Malekolkalami, M. (2021). Evaluating and ranking the digital content generation components for marketing the libraries and information centres' goods and services using fuzzy TOPSIS technique. *Journal of information science*, 49(1), 261-282. DOI:10.1177/0165551521998045
- Werbach, K., & Hunter, D. (2012). *For the win: How game thinking can revolutionize your business*. Wharton Digital Press.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸۲

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

انصاری، شهناز؛ محمدی مقدم، یوسف؛ دلوی، محمدرضا (۱۴۰۲). ارائه مدل سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی در بیمارستان‌های آموزشی ایران. *نشریه مطالعات دانش پژوهی*، ۲ (۳): ۸۳-۱۰۶.

Doi: 10.22034/jkrs.2024.58983.1037

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17553.html

این مقاله به صورت دسترسی باز و با لایسنس CC BY NC کپی‌رایت کاملاً قابل استفاده است. © نویسندهگان
ناشر: دانشگاه تبریز

ارائه مدل سازمان یاددهنده

با تأکید بر توسعه منابع انسانی در بیمارستان‌های آموزشی ایران^۱

شهناز انصاری^۱، یوسف محمدی مقدم^{۲*}، محمدرضا دلوی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۲. استاد، گروه مدیریت قضایی، دانشگاه علوم قضایی، تهران، ایران و استاد مدعو گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول) Yousef.mohammadi@apu.ac.ir
۳. دانشیار، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران و استاد مدعو گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

تاریخ بازنگری: ۰۴ آذر ۱۴۰۲

تاریخ دریافت: ۰۲ مهر ۱۴۰۲

تاریخ انتشار: ۲۹ آذر ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۲ آذر ۱۴۰۲

چکیده

هدف: هدف این پژوهش ارائه مدل سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی در بیمارستان‌های آموزشی ایران است. **روش‌شناسی:** این پژوهش در چارچوب رویکرد کیفی و با روش گراندد تئوری در بیمارستان‌های آموزشی ایران انجام شده است. واحد مطالعه این پژوهش شامل: اساتید، کارشناسان و متخصصان نسبت به موضوع پژوهش است که با روش نمونه-گیری گلوله برفی انجام شد. حجم نمونه با استفاده از نمونه‌گیری قضاوتی (هدفمند) انتخاب شد و پژوهشگران بعد از مصاحبه با ۱۶ نفر به اشباع نظری دست یافتند، اما برای اطمینان مصاحبه را تا ۱۸ نفر ادامه دادند. گردآوری داده‌ها با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شد.

یافته‌ها: نتایج مراحل کدگذاری، نشان‌دهنده استخراج بالغ بر ۸۹۲ کد یا مفهوم اولیه از مصاحبه‌ها است که با توجه به تعداد فراوان کدها به ۲۷۲ کد ثانویه تبدیل و ۹۹ مفهوم و ۳۳ مقوله احصاء شد که در قالب مدل نهایی پژوهش به دست آمد. **نتایج:** بیمارستان‌های آموزشی با تبدیل شدن به سازمان یاددهنده باعث افزایش بهره‌وری، بهبود عملکرد فردی و سازمانی، تقویت فرهنگ یادگیری و یاددهی، ارتقا دانش فردی و سازمانی، ایجاد سازمان توسعه‌گرا شده و به موازات آن بهسازی سازمانی را می‌توانند شاهد باشند.

اصالت و ارزش: این پژوهش اولین مطالعه در بیمارستان‌های آموزشی در زمینه ایجاد سازمان یاددهنده است.

کلیدواژه‌ها: یادگیری سازمانی، سازمان یادگیرنده، سازمان یاددهنده، توسعه منابع انسانی، داده‌بنیاد

۱. پژوهش حاضر برگرفته از رساله دکتری با عنوان «طراحی الگوی سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی در بیمارستان‌های آموزشی ایران» ارائه شده در گروه مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران می‌باشد.

امروزه زندگی آدمی در معرض تغییر و تحول است و برای غلبه بر این تغییرات و دگرگونی‌ها لازم است که یاد بگیرد. با یادگیری است که تغییر در ابعاد وجودی انسان پدید می‌آید. یادگیری، بستر پرورش و شکوفایی استعدادهای انسانی است و ابزار موردنیاز برای بقا و تداوم سازمان‌ها در عصر دانش و اطلاعات است و هر سازمانی که قصد پیروزی در این دوره را دارد به آن نیازمند است (نظری و دهقان‌منشادی، ۱۳۹۷).

توسعه منابع انسانی با فراهم کردن شرایط یادگیری و ایجاد فرصت‌ها؛ راهبردهای کسب و کار، سطح عملکرد فردی، گروهی و سازمانی را بهبود بخشیده و موردحمایت قرار می‌دهد و از این جهت است که سازمان‌های یادگیرنده^۱ نقش بسیار اساسی در توسعه منابع انسانی با استفاده از رویکردهای پیشرفته دارند (ستایش و همکاران، ۱۳۹۹). از طرفی دیگر به نظر می‌رسد صرفاً یادگیرنده بودن برای سازمان‌ها زمینه پیشرفت همه‌جانبه را فراهم نمی‌کند و چه بسا سازمان و افراد آن، چنان غرق یادگیری و جمع‌آوری اطلاعات می‌شوند که زمینه‌های انتقال آموخته‌ها را که مهم‌ترین رویکرد یادگیری است، فراموش می‌کنند؛ بنابراین سازمان‌ها بایستی به سازمان یاددهنده^۲ مبدل شوند. از این رو می‌توان گفت سازمان یادگیرنده و فراسوی آن سازمان یاددهنده لازم و ملزوم یکدیگرند و سازمانی برنده و موفق است که ویژگی هر دو سازمان را داشته باشد (فلاحی، ۱۳۹۲).

عدم تمرکز بر یادگیری و توسعه مهارت‌ها در سازمان‌ها می‌تواند منجر به مشکلات جدی و تأثیرات منفی در عملکرد و موفقیت سازمانی شود. برخی از این مشکلات عبارت‌اند از:

- عقب ماندن از رقبا: سرعت تغییرات و پیشرفت در هر صنعتی بسیار سریع است. سازمان‌های یادگیرنده توانایی سازگاری با این تغییرات را دارند، اما سازمان‌هایی که به یادگیری توجه نمی‌کنند، عقب‌افتاده و از رقبا فاصله می‌گیرند.

- کاهش نوآوری: یادگیری و توسعه مهارت‌ها می‌تواند به ایجاد فضایی برای نوآوری و ایده‌های جدید منجر شود و عدم توجه به یادگیری منجر به کاهش نوآوری و ابتکار در سازمان می‌شود.

- کاهش رضایت کارکنان: کارکنانی که فرصت‌های یادگیری و توسعه شخصی را نداشته باشند، ممکن است احساس کنند که در محیط کار خسته و محدود شده‌اند و این موضوع می‌تواند منجر به کاهش رضایت و انگیزه آن‌ها شود.

- افزایش نرخ اشتباهات و مشکلات: در سازمانی که یاددهنده و یادگیرنده نباشد، کارکنان مهارت‌های لازم برای انجام وظایف خود را پیدا نخواهند کرد و بنابراین با مشکلات و اشتباهات بیشتری روبرو شده و افت کیفیت و بهره‌وری و افزایش هزینه‌ها را شاهد خواهیم بود.

- از دست دادن استعدادها: عدم توجه به یادگیری و توسعه مهارت‌ها در سازمان‌ها باعث از دست دادن استعدادهای باارزش منابع انسانی در سازمان می‌شود، زیرا افراد با استعداد به دنبال فرصت‌های یادگیری و

پیشرفت هستند و در صورت عدم فراهم کردن این فرصت‌ها ممکن است سازمان آن‌ها را از دست بدهد (شهابی‌زاده، ۱۳۹۹).

سازمان‌های آموزشی به‌خصوص دانشگاه‌ها و مؤسسات وابسته به آن که موفقیتشان در گرو توسعه منابع انسانی است نیز از این امر مستثنا نیستند (دهقان‌منشادی و همکاران، ۱۳۹۷). از جمله این مراکز آموزشی، بیمارستان‌های آموزشی هستند که از مراکز مهم وابسته به دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور بوده که در رسیدن دانشگاه به اهداف خود در مرحله عمل نقش ویژه داشته و پیشاهنگان توسعه و ارائه خدمات پزشکی به افراد بیمار می‌باشند (آصف‌زاده، ۱۳۹۰). نقش بیمارستان‌های آموزشی در بازتوانی و حفظ سلامت بیماران و بازگشت آن‌ها به جامعه بسیار چشم‌گیر است (کاملی و همکاران، ۱۳۹۹). در سال‌های اخیر این مراکز با چالش‌های زیادی از جمله پاندمی کووید ۱۹ روبرو شدند که تهدید فوری برای عملکرد و دوام سازمان‌ها گردید و سازمان‌ها مجبور شدند در این راستا نیروهای کاری خود را از نظر دانشی، مهارتی، فیزیکی و روانی - اجتماعی تغییر دهند که قبلاً چنین موردی دیده نشده بود (کارنوال و هتک، ۲۰۲۰). در چنین شرایطی این مؤسسه‌ها در صورتی می‌توانند پایدار بمانند که تغییر کنند؛ بنابراین لازم است خود را به ابزارهایی نظیر یادگیری تجهیز نموده و خود را با آهنگ رشد و تحولات جهانی همسو نمایند (عزیزکندی، ۱۳۹۴).

ضرورت توجه به بیمارستان‌های آموزشی به‌عنوان سازمانی یاددهنده به معنای اهمیت ویژه‌ای است که باید به این موضوع اختصاص یابد. یک سازمان یاددهنده مسئول ارائه و تسهیل فرآیند یادگیری و آموزش است و باید به موارد زیر توجه کند:

- تعیین اهداف یادگیری: سازمان یاددهنده باید ابتدا اهداف یادگیری را مشخص کند و برنامه‌های آموزشی را بر اساس این اهداف طراحی کند.
- تدوین برنامه‌های آموزشی: سازمان یاددهنده باید برنامه‌های آموزشی مناسب را برای کارکنان و اعضای سازمان طراحی و تدوین کند که به بهبود عملکرد و دانش آن‌ها کمک کند.
- ارزیابی و بازخورد: سازمان یاددهنده باید فرآیند ارزیابی و بازخورد را برای ارزیابی اثربخشی برنامه‌های آموزشی و بهبود آن‌ها انجام دهد.
- انتخاب روش‌های آموزشی مناسب: سازمان یاددهنده باید روش‌های آموزشی مناسب را برای ارائه مطالب آموزشی به کارکنان یا اعضای سازمان انتخاب کند.
- مدیریت منابع آموزشی: سازمان یاددهنده باید منابع مالی، فنی و انسانی موردنیاز برای اجرای برنامه‌های آموزشی را مدیریت کند (زارع و همکاران، ۱۳۹۶).

سازمان یاددهنده نسبت به سازمان غیر یاددهنده سریع‌تر و هوشمندتر بوده و از سرمایه بهتر استفاده می‌کند و منابع انسانی بهتری دارد. از آنجایی که سازمان یاددهنده شخصیت کارکنان سازمان را منعکس می‌کند و چون آن‌ها به‌طور مستمر با تغییرات محیطی سازگار می‌شوند و ایده‌های جدید را می‌پذیرند مدام تغییر می‌یابند. به عبارتی، سازمان یاددهنده شکل جدیدی از سازمان‌های گذشته

است که در آن افراد به دنبال یادگیری و افزایش مهارت و قابلیت خود هستند. مهارت‌ها و قابلیت‌ها را با یکدیگر به اشتراک گذاشته تا توانایی‌های خود را از این طریق بهبود بخشیده تا بتوانند انعطاف لازم جهت پاسخگویی به مشکلات پیشرو در شرایط ابهام و رقابتی امروز را داشته باشند. بنابراین نیاز به انجام پژوهشی که بتواند مدل سازمان‌های یاددهنده را ترسیم کند ضروری به نظر می‌رسد. بنابراین هدف اصلی پژوهش حاضر ترسیم مدل سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی با رویکرد داده‌بنیاد است و در این راستا به بررسی شرایطی که برای ایجاد سازمان یاددهنده در بیمارستان‌های آموزشی لازم است پرداخته شده تا سازمان بتواند نیروهایی را پرورش دهد که در آینده با توجه به تغییرات و تحولات سریع، واکنش مناسب از خود بروز دهد و با مطرح کردن شرایط مداخله‌ای و فراهم کردن زمینه‌ها و راهبردهای لازم، مسیر رسیدن به سازمان یاددهنده را هموار نماید. در پایان این سؤال به ذهن متبادر می‌گردد که: مدل سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی با رویکرد داده‌بنیاد به چه صورت است؟

۲- پیشینه پژوهش

ریشه توسعه منابع انسانی به سال ۱۸۸۰ میلادی در دوران انقلاب صنعتی برمی‌گردد. برخی پژوهشگران بیان می‌کنند که مفهوم توسعه منابع انسانی با آموزش کارکنان برای بهبود و افزایش بهره‌وری در خط تولید کارخانه «فورد» مطرح شد (ورنر و دیسمون، ۱۳۹۸). تعریف توسعه منابع انسانی موضوعی پیچیده است (گوپتا و ساهو^۱، ۲۰۱۷) از این رو هر نظریه پرداز از منظر خود نسبت به تعریف این مفهوم اقدام کرده است. در جدول زیر مهم‌ترین تعاریف توسعه منابع انسانی بر اساس مطالعات پیشین (سوانسون و هالتون^۲، ۲۰۲۲؛ رخشانی و همکاران، ۱۳۹۹) ذکر شده است:

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸۶

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

جدول ۱. تعاریف توسعه منابع انسانی در گذر زمان

تعاريف	محقق
توسعه منابع انسانی مجموعه‌ای از فعاليت‌های سیستماتیک و برنامه‌ریزی شده است که توسط یک سازمان طراحی می‌شود تا اعضای سازمان فرصت یادگیری مهارت‌های لازم جهت برآوردن الزامات فعلی و آتی شغل خود را داشته باشند.	ورنر و دیسمون (۲۰۱۸)
توسعه منابع انسانی مکانیسم شکل‌دهی ارزش‌ها و مزایا و مهارت‌های فردی و گروهی از طریق فعاليت‌های مرتبط با یادگیری است تا از عملکرد مطلوب سیستم سازمانی میزبان حمایت کند.	وانگ ^۱ (۲۰۱۷)؛ به نقل از سوانسون و هالتون، (۲۰۲۲)
توسعه منابع انسانی به‌عنوان ترکیب یادگیری، توسعه شغل و توسعه سازمان، یکپارچگی تئوریک را پیشنهاد کرده، تا شکل‌گیری سازمان یادگیرنده را مهیا سازد.	مارسیک و واتکینز ^۲ (۱۹۹۴)؛ به نقل از سوانسون و هالتون، (۲۰۲۲)
توسعه منابع انسانی عبارت است از: کاربرد یکپارچه آموزش و بهسازی، توسعه شغل و توسعه سازمان با هدف ارتقاء و اثربخشی فردی و سازمانی.	مک لگان ^۳ (۱۹۸۹)؛ به نقل از رخشانی و همکاران (۱۳۹۹)
توسعه منابع انسانی عبارت است از: مجموعه‌ای از فعاليت‌های سازمان‌یافته که در یک‌زمان خاص هدایت می‌شوند و برای ایجاد تغییرات رفتاری طراحی شده‌اند.	نادلر ^۴ (۱۹۶۹)؛ به نقل از رخشانی و همکاران (۱۳۹۹)

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸۷

ارائه مدل سازمان

یاددهنده ...

بیشتر اندیشمندان این رشته معتقدند که منظور از توسعه منابع انسانی یعنی: آموزش، یادگیری، رشد و توسعه فردی و سازمانی و نیز بهبود عملکرد است (گادت و همکاران، ۲۰۱۷).

در دهه ۱۹۸۰ هنگامی که سازمان‌ها به این نتیجه رسیدند که به یادگیری نیاز دارند، «آرجیریس و شون»^۵ با بیان این که کوشش برای جستجو و یافتن یک نظریه مدیریتی برای اداره سازمان‌ها رد شده است و هر نظریه مدیریتی هر قدر هم که جامع و فراگیر باشد، نمی‌تواند پاسخگوی پیچیدگی مسائلی باشد که در اجرای امور سازمان‌ها به وجود می‌آید، مفهوم یادگیری سازمانی را ارائه کردند (فلاحی، ۱۳۹۲). «گانز»^۷ یادگیری سازمانی را این گونه تعریف می‌کند: کسب و کاربرد دانش، مهارت‌ها، ارزش‌ها، عقاید و نگرش‌های بهبودبخش در نگهداری، رشد و توسعه سازمان. ریشه‌های تئوری یادگیری سازمانی، پایه و اساسی برای طرح اولیه یک سازمان یادگیرنده می‌باشد (پاشوی، ۱۳۹۰).

سازمان یادگیرنده حاصل فرایند یادگیری سازمانی است. نظریه پرداز اصلی سازمان یادگیرنده «پیتز ام سنگه»^۸ (۱۹۹۰) است. «سنگه» به دنبال راه‌های جدیدی برای پاسخگویی به جهان متغیر متحول امروزی بود. به نظر او، امروزه سازمان‌های پیچیده جهان، باید توانایی تطابق با تغییرات مداوم برای نیل به موفقیت را داشته باشند. به عبارتی، سازمان‌ها باید سازمان‌های آموزنده یا یادگیرنده شوند.

1. Wang
2. Marsik & Whatkise
3. Mc Lagan
4. Nadler
5. Gaudet, Brown & Lunsford
6. Argyris & Schon
7. Ganz
8. Peter M Senge

اگر یادگیری سازمانی به معنای یک فرایند باشد سازمان یادگیرنده را باید به‌عنوان هدف یا ایده‌آل این فرایند قلمداد کرد (فلاحی، ۱۳۹۲).

در جدول زیر مهم‌ترین مؤلفه‌ها و ویژگی‌های سازمان‌های یادگیرنده بر اساس مطالعات پیشین (نوری‌زاده، ۱۳۹۵؛ نجف‌پور و همکاران، ۱۳۹۹) ذکر شده است:

جدول ۲. دیدگاه‌های صاحب‌نظران درباره مؤلفه‌های سازمان یادگیرنده

مؤلفه‌ها/ ویژگی‌های سازمان یادگیرنده	دیدگاه‌ها
برگرفته از نظریه‌های یادگیری و یادگیری سازمانی	آرجیس و شون (۱۹۷۸)؛ به نقل از: نوری‌زاده (۱۳۹۵)
تسلط فردی، مدل‌های ذهنی، آرمان مشترک، یادگیری تیمی و تفکر سیستمی	سنگه (۱۹۹۰)؛ به نقل از: نجف‌بیگی و دانش‌فرد (۱۳۹۹)
یادگیری مستمر، تولید دانش و مشارکت آن در تفکر سیستماتیک و انتقادی، فرهنگ یادگیری، روحیه انعطاف‌پذیری، تجربه‌گرایی و کارمندمحوری	جفارت و مارسیک ^۱ (۱۹۹۶)؛ به نقل از: نوری‌زاده (۱۳۹۵)
یادگیری مستمر، بالا بردن سطح پژوهش و گفتگو، تشویق حس همکاری و یادگیری گروهی، توانمندسازی کارکنان برای رسیدن به یک بینش جمعی، طراحی و اجرای سیستم‌هایی برای مشارکت افراد در یادگیری، مرتبط بودن سیستم با محیط خود و رهبری استراتژیک	واتکینز و مارسیک (۲۰۰۴)؛ به نقل از: نجف‌بیگی و دانش‌فرد (۱۳۹۹)

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸۸

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

از اوایل دهه ۱۹۹۰، بسیاری از سازمان‌ها منابع مالی و انسانی زیادی را صرف نمودند تا بتوانند خود را به‌صورت یک سازمان یادگیرنده درآورند. اگرچه این تلاش‌ها موجب توفیق آن‌ها را نسبت به دیگر سازمان‌ها فراهم ساخت، اما این نکته را برای آن‌ها آشکار نمود که برای پاسخگو بودن نسبت به تغییر و تحولات، لازم است نگاهی عمیق به سازمان‌های یاددهنده داشته باشند (پاشوی، ۱۳۹۰). «نوئل ام تیچی^۲» (۱۹۹۸) اولین دانشمندی بود که به ارائه مفهوم سازمان یاددهنده اقدام نمود (دهقان‌منشادی و همکاران، ۱۳۹۵). «تیچی» در تکمیل نظریات «سنگه» این موضوع را مطرح نمود که فقط سازمان یادگیرنده بودن عامل کافی برای ادامه حیات سازمان در محیط پرقاب‌ت امروزی نیست، یادگیری برای توسعه منابع انسانی فراتر از سطح سازمان‌های یادگیرنده است. در نتیجه، مدیران نیاز به ساختن سازمان‌هایی دارند که نه فقط یادگیرنده، بلکه یاددهنده نیز باشند (پائولونی^۳، ۲۰۱۷). شخص باید یادگیری را انتقال دهد و دیگران را برانگیزاند که یاددهنده باشند. او بیان می‌کند که سازمان‌های یاددهنده، سازمان‌هایی برنده و پیش‌تاز هستند (مهدی‌زاده رستم و همکاران، ۱۳۹۹).

سازمان یاددهنده، سازمانی است که هر یک از اعضای علاوه بر شاگرد بودن، معلم نیز هست و یادگیری و یاددهی متقابل در تمام فعالیت‌های روزمره آن‌ها تنیده شده است. «تیچی و همکاران» (۱۹۹۹) در پژوهش

1. Jeffart & Marsik
2. Tichy
3. Pauliene

خود در خصوص سازمان‌های یاددهنده، به مؤلفه‌هایی شامل: دیدگاه قابل یاددهی، ارزش‌ها، انرژی، هیجانی، قاطعیت در تصمیم‌گیری و ایده‌ها اشاره کردند و به این موضوع پرداختند که ایجاد کردن پارادایم جدید در سازمان جهت تسهیم دانش و یادگیری مادام‌العمر آسان نیست. این موضوع به-خصوص در دانشگاه‌ها بیشتر نمایان است، زیرا خیلی از دانشگاه‌ها از وضعیت فعلی خود راضی هستند و در برابر تغییر مقاومت می‌کنند (عزیزکنندی، ۱۳۹۴).

در سازمان‌های یاددهنده هریک از اعضای آن علاوه بر شاگرد بودن، یک معلم هستند و یادگیری و یاددهی متقابل در تمام فعالیت‌های روزمره آن‌ها تنیده شده است. مشخصات سازمان‌های یاددهنده شامل موارد زیر است:

- اهداف و مأموریت: تعیین اهداف و مأموریت اصلی سازمان یاددهنده برای ارتقاء یادگیری و آموزش در جامعه.

- برنامه‌ها و فعالیت‌ها: ارائه برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی و یادگیری برای افراد و سازمان‌ها.

- منابع آموزشی: فراهم کردن منابع و ابزارهای آموزشی برای استفاده عموم.

نظام‌ها و فرآیندها: از جمله نظام‌های مدیریت آموزشی، فرآیندهای ارتباطی با مشتریان و مدیریت دانش (عالی‌پور، ۱۳۹۵).

- همکاری با سایر سازمان‌ها: برقراری همکاری با سایر سازمان‌ها و مؤسسات آموزشی به منظور ارتقاء فرهنگ یادگیری.

- ارزیابی و پیگیری: ارزیابی عملکرد و پیگیری اثربخشی برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی (تیچی و کوهن^۱، ۲۰۱۲).

با توجه به مطالب بیان شده می‌توان گفت: سازمان یاددهنده شکل تازه‌ای از سازمان‌های گذشته است که در آن، همه افراد به دنبال یادگیری و افزایش مهارت و قابلیت خود هستند. مهارت‌ها و قابلیت‌ها را با یکدیگر به اشتراک گذاشته تا توانایی‌های خود را از این طریق بهبود داده و بتوانند انعطاف لازم را جهت پاسخگویی به مشکلات و چالش‌های پیشرو در شرایط ابهام و رقابتی امروز داشته باشند.

محمدی‌کیا و همکاران (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای با عنوان «طراحی الگوی تعاملی یادگیرنده-یاددهنده»، از مؤلفه‌های تسلط فردی، مدل‌های ذهنی، چشم‌انداز مشترک، نگرش سیستمی و یادگیری تیمی برای سازمان یادگیرنده و مؤلفه‌های دیدگاه یاددهی، ایده‌ها، ارزش‌ها، قابلیت در تصمیم‌گیری و انرژی هیجانی برای سازمان یاددهنده، نام می‌برند. نتایج مطالعه «حسینی کلکو» (۱۳۹۷) با عنوان «رتبه‌بندی مؤلفه‌های سازمان یاددهنده در دو محیط فازی و خاکستری»، نشان داد که از بین مؤلفه‌های سازمان یاددهنده، دیدگاه قابل یاددهی، ایده‌ها، ارزش‌ها، انرژی هیجانی و قاطعیت در تصمیم‌گیری، دیدگاه قابل یاددهی، بیشترین توجه مدیران را به خود اختصاص داده است. «بغدادچی» (۱۳۹۷) در مطالعه‌ای با عنوان «شناسایی عوامل مؤثر بر رشد و توسعه منابع انسانی در

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۹۰

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

دانشگاه‌ها، عوامل مؤثر بر رشد و توسعه منابع انسانی را در چهار دسته کلی: عوامل داخلی (استفاده از مدیر متخصص، بهره‌مندی از کارمند ماهر و خلاق، جلوگیری از مهاجرت خبرگان، استفاده از برنامه‌های استراتژیک، تحول در سیستم و روش‌ها، اولویت‌بندی تخصیص منابع و فرهنگ درون دانشگاهی)؛ عوامل خارجی (عوامل فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگ حاکم بر جامعه)؛ عوامل مهارتی و ارتباطی (بهره‌رودن مهارت‌ها، برقراری ارتباط با کارکنان و ارائه بازخورد و اطلاعات صحیح و تأمین فناوری‌ها و ابزارها) و عوامل پشتیبانی (پشتیبانی از کارمندان، حمایت از نوآوری‌ها، همکاری‌ها و به اشتراک‌گذاری تجربیات، نظارت و مشوق‌های غیرمالی) را شناسایی و معرفی می‌کند. «نظری و دهقان‌منشادی» (۱۳۹۷) در مطالعه‌ای با عنوان «ارائه الگوی سازمان‌یاددهنده برای دانشگاه علوم ورزشی» با استفاده از روش داده‌بنیاد نتیجه گرفتند که در الگوی پارادایمی، شرایط علی (عوامل فردی، سازمانی و مدیریتی)؛ پدیده محوری (یاددهی و یادگیری متقابل بین اعضا)؛ شرایط محیطی (محیط فرهنگی-اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، اطلاعاتی و فناوری و محیط زیستی)؛ شرایط زمینه‌ای (سازمان‌یادگیرنده، جوسازمانی و زیرساخت‌های سخت‌افزاری)؛ راهبردها (فکرافزایی و راهبردهای نرم‌افزایی) و پیامدها شامل پیامدهای فردی (رضایت‌مندی، افزایش سلامت روان و رشد و بالندگی حرفه‌ای) و پیامدهای سازمانی (مدیریت دانش، بهره‌وری سازمانی و جانشین‌سازی) است. «زارعی» (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای با عنوان «شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه حرفه‌ای منابع انسانی در دانشگاه علوم پزشکی قم» به این نتیجه دست‌یافت که عوامل آموزشی، محیطی، فردی و عوامل مدیریتی جزو مؤلفه‌های تأثیرگذار در توسعه حرفه‌ای منابع انسانی دانشی است. «عزیز‌کندی» (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی عوامل اثرگذار بر تبدیل دانشگاه علم و فرهنگ به یک دانشگاه یاددهنده» نشان داد که آموزش دانشی و مهارتی منابع انسانی موجب تبدیل دانشگاه به وضعیت چابکی را دارد. «پاشوی» (۱۳۹۰) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی میزان کاربست مؤلفه‌های سازمان‌یادگیرنده و یاددهنده و ارتباط آن‌ها در دانشگاه شهر ارومیه» نشان داد که مؤلفه‌های سازمان‌یاددهنده و یادگیرنده باهم متفاوت است و دانشگاه شهر ارومیه تا رسیدن به مرحله به‌کارگیری میزان مطلوب از سازمان‌یاددهنده و یادگیرنده فاصله زیادی دارد. نتایج مطالعه «پوت نورو و همکاران»^۱ (۲۰۲۰) با عنوان «شیوه‌های توسعه منابع انسانی، شایستگی کارکنان و اثربخشی سازمانی: نقش فرهنگ یادگیری سازمانی» نشان داد که آموزش و توسعه تأثیر قابل‌توجهی بر شایستگی کارکنان دارد و اثر تعدیل‌کننده فرهنگ یادگیری سازمانی بر رابطه بین شیوه‌های توسعه منابع انسانی و شایستگی کارکنان معنادار است و ارائه برنامه‌های توسعه منابع انسانی کافی نیست، بلکه محیط اطراف باید تبادل دانش را ترویج کنند و کار تیمی و یادگیری تیمی را تسهیل کنند و فرهنگ یادگیری سازمانی را به‌عنوان راهنمای ایجاد یک محیط دوستانه و حمایتی و تشویق به اشتراک‌گذاری دانش قلمداد کنند. تحلیل نتایج مطالعه «ساگونا سوپرمان»^۲ و همکاران (۲۰۱۹) با عنوان «رهبری تحول‌آفرین و نوآوری در فعالیتهای یاددهی و یادگیری» نشان داد که مدیریت دانش نقش مهمی در فعالیتهای یاددهی و یادگیری دارد. مدیریت دانش یک عامل مهم در تعیین اثربخشی یک سازمان

1 . Potnuru, Sahoo & Parle
2 . Sugounah Super mane

است و همچنین نقش میانجی را بین سایر عوامل سازمانی ایفا می کند. نتایج مطالعه «چو^۱ و همکاران» (۲۰۱۸) با عنوان «عوامل مؤثر بر رفتار یاددهی نوآورانه معلمان با فناوری اطلاعات و ارتباطات: نقش میانجی جو نوآوری سازمانی» نشان داد که وقتی جو نوآوری سازمان ها قوی تر باشد، ایجاد انگیزه برای متعهد شدن معلمان به رفتار یاددهی نوآورانه با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات راحت تر خواهد بود. محیط آموزشی با انسجام گروهی، استقلال شغلی، یادگیری گروهی و فرهنگ نوآورانه معلمان را تشویق به استفاده از نوآوری و خلاقیت می کند. «بلتازده^۲» (۲۰۱۶) در مقاله ای با عنوان «مبنای آموزش عالی و سازمان یاددهنده» بیان می کند که هرگونه اصلاحی در سیستم آموزشی یا تصمیمی برای ایجاد سازمان یاددهنده باید به صورت علمی و توسط صاحب نظران صورت بگیرد. در غیر این صورت، وضعیت ناپایدار نامتعادلی در تمام فرایندهای یاددهی و یادگیری ایجاد می شود (حسینی کلکو، ۱۳۹۷). «تیلور^۳» (۲۰۰۹) در مقاله ای با عنوان «رشد سازمان های یاددهنده» اشاره می کند که مدیران باید روی یاددهی و یادگیری افراد تمرکز کنند و فرصت به اشتراک گذاری دانش را از دست ندهند. مهم ترین ایده برای موفقیت سازمان ها این است که بهترین سازمان جهت یاددهی و یادگیری باشند، زیرا ما هرگز بهترین معلم های خود را فراموش نخواهیم کرد (نقل در عزیز کندی، ۱۳۹۴). به نظر «ویلیام^۴» (۲۰۰۲) یاددهندگان بزرگ، یادگیرندگان بزرگ و دائمی هستند و اگر فردی نتواند یاددهنده باشد نمی تواند مدیریت کند. مدیری که یاددهنده است می تواند به افراد روحیه ببخشد و در جهت کسب دانش و رشد بیشتر در آن ها انگیزه ایجاد نماید (نقل در فلاحی، ۱۳۹۲). «فرنچ و بازالت^۵» (۲۰۰۱) در پژوهشی با عنوان «از سازمان های یادگیرنده به سازمان های یادگیرنده-یاددهنده» بیان می کنند که ایده یادگیری به عنوان مبنا برای فرایندهای سازمانی، عالی بوده و یکسری از خصوصیات که این سازمان دارا می باشد را ارائه می دهد، از جمله ایجاد کردن یک وبسایت برای بخش های پژوهشی و آموزشی تا بتوانند دانش و اطلاعات خود را در آن به اشتراک بگذارند. «گاروین^۶» (۲۰۰۰) در مطالعه خود متوجه شد که پذیرش مدل سازمان یادگیرنده بسیار بالا بوده ولی پیشرفت در آن، روند کندی داشته است. وی توضیح می دهد که سازمان یادگیرنده در تئوری پذیرفته شده است اما هنوز در عمل بسیار نادر می باشد (عزیز کندی، ۱۳۹۴).

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۹۱

ارائه مدل سازمان یاددهنده ...

۳- روش شناسی پژوهش

روش پژوهش مورداستفاده برای این مقاله، روش گراند تئوری است که به نام های تئوری داده-بنیاد، نظریه داده بنیاد، نظریه بنیادی، نظریه زمینه ای، نظریه برخوردارانه از داده ها نیز شناخته می شود

1. Chou
2. Beltadze
3. Taylor
4. William
5. French & Basalt
6. Garvin

(کوربین و اشتراوس^۱، ۲۰۱۸). روش داده‌بنیاد نوعی روش شناسی کیفی است که از رویه‌های نظام‌مندی، برای ایجاد نظریه داده‌بنیاد درباره یک پدیده از روش استقرایی استفاده می‌کند. به عبارت دیگر، هدف نهایی این راهبرد، ارائه تبیین‌های جامع نظری درباره یک پدیده خاص است که به صورت استقرایی از مطالعه آن پدیده حاصل می‌شود (فراستخواه، ۱۴۰۱).

واحد مطالعه این پژوهش شامل ۱۸ نفر از متخصصان به موضوع پژوهش هستند که با روش نمونه‌گیری گلوله برفی، مورد مطالعه قرار گرفتند. حجم نمونه با استفاده از نمونه‌گیری قضاوتی (هدفمند) انتخاب شدند و پژوهشگران با توجه به قاعده اشباع نظری با ۱۶ نفر مصاحبه نمودند اما برای اطمینان مصاحبه را تا ۱۸ نفر ادامه دادند. مشخصات مشارکت‌کننده (توزیع نمونه‌ها) به شرح جدول زیر است:

جدول ۳. توزیع حجم نمونه‌ها

مشارکت‌کننده	جنسیت	سن	مدرک	رشته تحصیلی	شغل	سابقه کاری
۱	مرد	۵۴	دکتری	مدیریت دولتی	مدیر منابع انسانی	۲۹
۲	مرد	۴۲	لیسانس	پرستاری	سرپرستار بخش ویژه	۱۸
۳	زن	۵۶	فوق لیسانس	مدیریت دانش	مدیر آموزشی	۲۹
۴	زن	۴۴	دکتری	مدیریت دولتی	هیئت علمی دانشگاه	۱۹
۵	مرد	۴۶	فوق لیسانس	مدیریت دولتی	مدیر منابع انسانی	۲۲
۶	مرد	۴۴	دانشجوی دکتری	مدیریت دولتی	مدیر منابع انسانی	۲۰
۷	زن	۵۶	دکتری	مدیریت منابع انسانی	هیئت علمی دانشگاه	۲۸
۸	مرد	۴۴	دکتری	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	هیئت علمی	۲۰
۹	زن	۴۰	فوق لیسانس	مدیریت دولتی	مدیر منابع انسانی	۱۶
۱۰	زن	۵۵	فوق لیسانس	مدیریت آموزشی	سوپروایزر آموزشی	۳۰
۱۱	زن	۵۰	دکتری	مدیریت اطلاعات	مدیر پژوهش	۲۵
۱۲	مرد	۴۳	دکتری	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	معاون پژوهشی	۲۱
۱۳	زن	۵۰	دکتری	مدیریت دولتی	هیئت علمی	۲۶
۱۴	زن	۴۵	دانشجوی دکتری	مدیریت خدمات پزشکی	معاون آموزشی	۲۲
۱۵	زن	۴۳	فوق لیسانس	مدیریت دولتی	مدیر منابع انسانی	۲۰
۱۶	مرد	۴۸	فوق لیسانس	مدیریت آموزشی	سوپروایزر آموزشی	۲۶
۱۷	زن	۴۴	دکتری	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	هیئت علمی	۲۲
۱۸	زن	۴۹	دکتری	مدیریت دولتی	مدیر منابع انسانی	۲۴

گردآوری داده‌ها با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته به صورت حضوری و غیر حضوری (از طریق شبکه‌های اجتماعی) انجام و داده‌ها پس از گردآوری، در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی و توسط نرم‌افزار مکس کیودا^۲ مورد تحلیل قرار گرفتند.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۹۲

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

1. Corbin & Strauss
2. MAXQDA

برای حصول اطمینان از روایی ابزار موارد زیر مورد توجه قرار گرفت:
 - درگیری طولانی مدت پژوهشگر با فضای پژوهشی و ایجاد اعتماد در خبرگان و آشنایی با فرهنگ آن محیط؛

- مثلث سازی (سه سوسازی^۱) از طریق گردآوری شواهد از منابع مختلف شامل: تئوری‌های گوناگون، افراد مختلف، منابع اطلاعاتی متنوع و شیوه‌های گوناگون؛
 - کنترل بیرونی پژوهش از طریق داوری یا گزارش شخص ثالث؛

- روشنگری متخصصان و خبرگان از همان ابتدا در مورد سوگیری‌های احتمالی خود با ذکر تجربیات قبلی، سوگیری‌ها و تمایلاتی که احتمالاً تفسیرها و رویکردهای مطالعه را شکل داده‌اند و - استفاده از آرا و نظرات داوران بیرونی.

به منظور تعیین پایایی کدگذاری داده‌ها از روش پایایی ارزیاب‌ها استفاده گردید، یعنی علاوه بر پژوهشگر که کدگذاری اولیه مصاحبه‌ها را انجام داد، از پژوهشگر دیگر که به موضوع پژوهش و همچنین روش‌های کدگذاری آشنا بود، درخواست شد تا همان متنی را که خود پژوهشگر کدگذاری کرده را بدون اطلاع از کدهای وی و به صورت جداگانه کدگذاری نماید. در صورتی که کدهای این دو پژوهشگر به هم نزدیک باشد، نشان‌دهنده وفاق بالا بین این دو کدگذاری هست که بیان‌کننده پایایی است. برای محاسبه پایایی ارزیاب‌ها، تعداد ۶ مصاحبه در اختیار پژوهشگر دیگری قرار گرفت. پژوهشگر از درون مصاحبه‌های انتخاب شده ۱۸ کد را استخراج کرده و کدگذار دیگر ۱۵ کد را از درون این مصاحبه‌ها استخراج نمود.

ضرایب توافق بین دو کدگذاری یا پایایی ارزیاب از طریق فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$\text{پایایی ارزیاب‌ها} = \frac{\text{تعداد توافق}}{\text{تعداد توافق امکان‌پذیر}}$$

جدول زیر نشان‌دهنده کدهای استخراجی توسط دو کدگذار است. در این جدول عدد یک (۱) نشان‌دهنده توافق بین دو کدگذار و عدد صفر (۰) نشان‌دهنده عدم توافق بین این محقق است.

جدول ۴. کدهای استخراجی توسط دو کدگذار

کدهای استخراجی کدگذار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸
کدگذار اول	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
کدگذار دوم	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌گردد، بین دو کدگذار، ۱۵ بار وفاق و سه بار عدم وفاق صورت پذیرفته است. بنابراین زمانی که اعداد را در فرمول قرار می‌دهیم، ضریب پایایی ارزیاب‌های

به دست آمده ۰/۸۳ معادل می‌شود. باتوجه به این که ضریب پایایی ارزیاب‌ها از ۰/۶ درصد بیشتر است؛ بنابراین می‌توان ادعا نمود که ابزار مورد استفاده برای استخراج کدها از پایایی قابل توجهی برخوردار بوده است.

۴- یافته‌ها

در این بخش خلاصه نتایج مربوط به یافته‌های گراندد تئوری ارائه شده است.

۱-۴- کدگذاری اولیه (باز)

کدگذاری باز فرآیندی تحلیلی است که طی آن مفاهیم شناسایی شده و ویژگی‌ها و ابعاد مربوط به هر مفهوم کشف می‌شوند. در کدگذاری باز، وقایع یا چیزهای مشاهده شده در داده‌ها نام‌گذاری می‌شوند و بر فهم مشخصه‌هایی تمرکز می‌شود که موجب منحصربه‌فرد شدن وقایع می‌شوند. در این مرحله پس از مطالعه متن مصاحبه‌ها، تمامی نکات کلیدی مصاحبه‌ها احصاء و به هر نکته یک کد اولیه (یک عنوان یا عبارت) تخصیص داده شده است. در ادامه به نمونه‌ای از کدگذاری باز انجام شده در قالب جدول زیر اشاره می‌شود.

نشریه مطالعات دانش‌پژوهی

جدول ۵: مفاهیم استخراجی از مصاحبه‌ها در فرایند کدگذاری اولیه (باز)

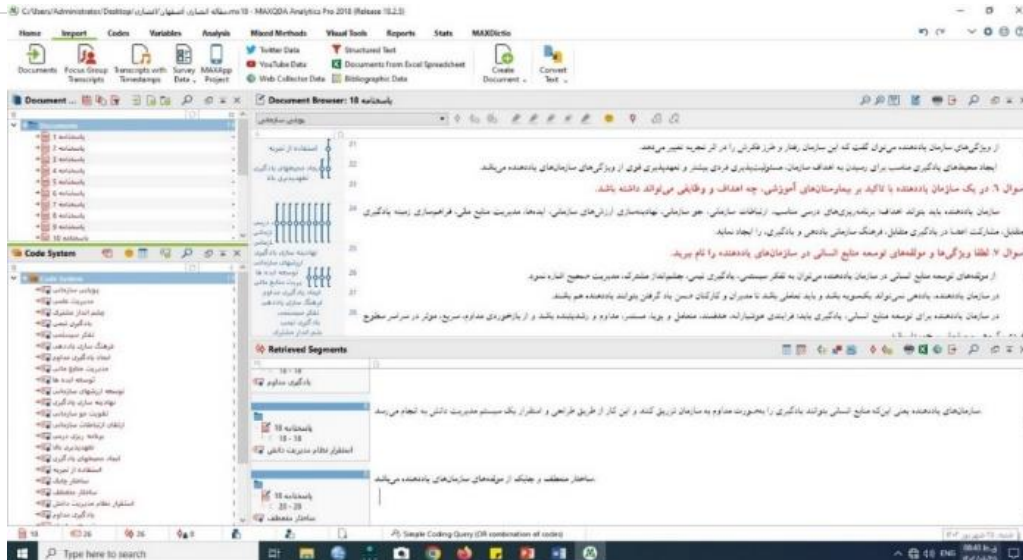
کد مصاحبه	کدگذاری اولیه	متن مصاحبه (نکات کلیدی)
۱	نقش شاگردی و معلمی مدیران؛ نقش شاگردی و معلمی کارکنان؛ یادگیری و یاددهی متقابل	سازمان یاددهنده، سازمانی است که هریک از مدیران و کارکنان آن علاوه بر شاگرد بودن، یک معلم نیز می‌باشند و یادگیری و یاددهی متقابل در تمام فعالیت‌های روزمره آن‌ها جریان دارد.
۲	ایده‌ها و اندیشه‌های بدیع؛ نیروی انسانی دانشی؛ برنامه‌های مداوم آموزش؛ توجه به دانش و فناوری در کار	مؤلفه‌های مؤثر سازمان یاددهنده شامل: ایده‌ها یا اندیشه‌های بدیع، نیروی انسانی دانشی، برنامه‌های مداوم آموزش، توجه به دانش و فناوری در کار است.
۳	ارائه فرصت‌های آموزشی؛ توسعه کارراهه؛ برنامه جانشین‌سازی؛ مدیریت و توسعه عملکرد؛ مربی‌گری؛ توسعه سازمانی	توسعه منابع انسانی از طریق ارائه فرصت‌های آموزشی، توسعه کارراهه، برنامه جانشینی، مدیریت و توسعه عملکرد، مربی‌گری و توسعه سازمانی برای تحقق اهداف سازمانی، از مؤلفه‌های توسعه منابع انسانی در سازمان‌های یاددهنده است.
۱۰	جوسازمانی خوب؛ فرهنگ سازمانی مناسب	جوسازمانی خوب و فرهنگ سازمانی مناسب در سازمان‌های یاددهنده را می‌توان از ویژگی‌های این سازمان‌ها شمرد.
۱۱	توجه به آموزش کارکنان جدید	از وظایف اساسی سازمان یاددهنده می‌توان به یادگیری اعضا و آموزش به اعضای جدید که دارای دانش سازمانی قبل از آن نبوده‌اند اشاره نمود.

تصویر ۱ شمایی از کدگذاری انجام شده در نرم‌افزار مکس کیودا را نشان می‌دهد:

صفحه ۹۴

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

تصویر ۱: شمای کلی از نحوه کدگذاری اولیه مصاحبه‌ها در نرم‌افزار مکس کیودا

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۹۵

پژوهشگر بر اساس متن مصاحبه‌ها ابتدا به درج جملات کلیدی که حاوی پیام و محتوای درخور اهمیت برای این پژوهش بود، اقدام نمود و سپس به استخراج مقولات و کدهای اولیه اقدام نمود که می‌توانست در توضیح جمله فوق نقش داشته باشد. طبیعتاً در این بخش تعداد زیادی کدهای اولیه استخراج شد که این کدها در مراحل بعدی کدگذاری مورد بازبینی مجدد قرار گرفت. کل کدهای اولیه احصاء شده در این بخش تعداد ۸۹۲ کد است.

در ادامه به نمونه‌هایی از مصاحبه اشاره می‌گردد:

مصاحبه‌شونده ۱:

«... به نظر من، سازمان یاددهنده، سازمانی است که هریک از مدیران و کارکنان آن علاوه بر شاگرد بودن، یک معلم نیز می‌باشند و یادگیری و یاددهی متقابل در تمام فعالیت‌های روزمره آن‌ها جریان دارد. در واقع سازمان یاددهنده سازمانی است که در آن همه افراد اعم از مدیر و کارمند یادگیرنده و یاددهنده هستند...»

مصاحبه‌شونده ۹:

«... شش ویژگی ضروری برای سازمان یاددهنده را می‌توان نام برد که شامل: یادگیری مستمر در تمام سطوح سیستم‌ها، تولید دانش و مشارکت در آن، تفکر سیستماتیک و انتقادی، فرهنگ یادگیری، روحیه انعطاف و تجربه‌گرایی، کارمندمحوری است...»

مصاحبه‌شونده ۹:

«... سازمان‌های یاددهنده با سازمان‌های یادگیرنده در این هدف که هر فردی یا گروهی باید به‌طور دائم، دانش و مهارت جدیدی کسب کند مشترک هستند، اما سازمان یاددهنده علاوه بر آن، هدف دیگری نیز دارد به این صورت که هر فرد باید آموخته‌های خود را به دیگران انتقال دهد. سازمان‌های یاددهنده به‌صورت خودکار یادگیرنده نیز هستند، اما سازمان یادگیرنده نوعاً یاددهنده نیست»

ارائه مدل سازمان

یاددهنده ...

و به صورت نظام مند اهمتمند در جهت ياددادن و انتقال دانش و مهارت‌های كسب‌شده خود به ديگران به عمل نمي‌آورد...».

۲-۴- كدگذاري محوري

كدگذاري محوري، مرحله دوم تحليل در نظريه‌پردازي داده‌بنياست. هدف از كدگذاري محوري ايجاد رابطه بين مقوله‌های توليدشده (در مرحله كدگذاري باز) است. اين عمل معمولاً بر اساس الكوي پارادايمي انجام مي‌شود و به نظريه‌پرداز كمك مي‌كند تا فرايند نظريه‌پردازي را به سهولت انجام دهد. اساس ارتباطدهي در كدگذاري محوري بر بسط و گسترش يكي از مقوله‌ها قرار دارد. در ادامه به نمونه‌اي از كدگذاري باز انجام‌شده در قالب جدول زير اشاره مي‌شود.

جدول ۶: شكل‌دهي طبقه‌های اصلي (كدگذاري محوري)

طبقه‌های اصلي	طبقه‌های فرعي
رفع موانع سازماني	ساختار رسمي و سلسله مراتبي؛ بي‌اعتمادی سازماني؛ مديريت نامناسب؛ تبعيض سازماني؛ ناکارآمدی مهارتي؛ محيط نامناسب كاري
الزامات آموزش و توانمندسازي	الزامات توانمندسازي؛ ارتقاي آموزش كاركنان؛ توانمندسازي
الزامات يادگيري و ياددهي	الزامات يادگيري و ياددهي؛ يادگيري مداوم و مستمر؛ ياددهي مداوم و مستمر؛ يادگيري سازماني؛ محيط يادگيري؛ يادگيري مشاركتي؛ يادگيري تعاملی
الزامات فناوري اطلاعات و ارتباطات	الزامات فناوري؛ به‌كارگيري فناوري اطلاعات؛ به‌كارگيري فناوري ارتباطات
الزامات شغلي و سازماني	توسعه مشاغل؛ تغييرات ماهيت مشاغل؛ توسعه شغلي؛ الزامات سازماني
توسعه منابع انساني توسعه سازمان ياددهنده	حفظ و توسعه سرمايه انساني؛ ايجاد سازمان ياددهنده
توسعه فرهنگ يادگيري و ياددهي	توسعه فرهنگ يادگيري؛ توسعه فرهنگ ياددهي؛ تقويت فرهنگ يادگيري؛ تقويت فرهنگ ياددهي
مديريت دانش و آگاهي	ارتقاي دانش فردي؛ ارتقاي دانش سازماني؛ توسعه دانش فردي؛ توسعه دانش سازماني؛ ارتقاي سطح آگاهي؛ ارتقاي سطح علمي؛ به‌روزرساني دانش و تخصص؛ حمايت علمي؛ مديريت دانش
سازمان‌های توسعه‌گرا و دانشي	زيرساخت سازمان ياددهنده؛ ايجاد سازمان توسعه‌گرا؛ ايجاد سازمان پويا
توسعه و ارتقاي سازماني	توسعه سازماني؛ بهسازي سازماني؛ تحول سازماني؛ ارتقاي سازماني؛ انعطاف‌پذيري سازمان

تصوير ۲ شمائي از كدگذاري انجام‌شده در نرم‌افزار مكس كيودا را نشان مي‌دهد:

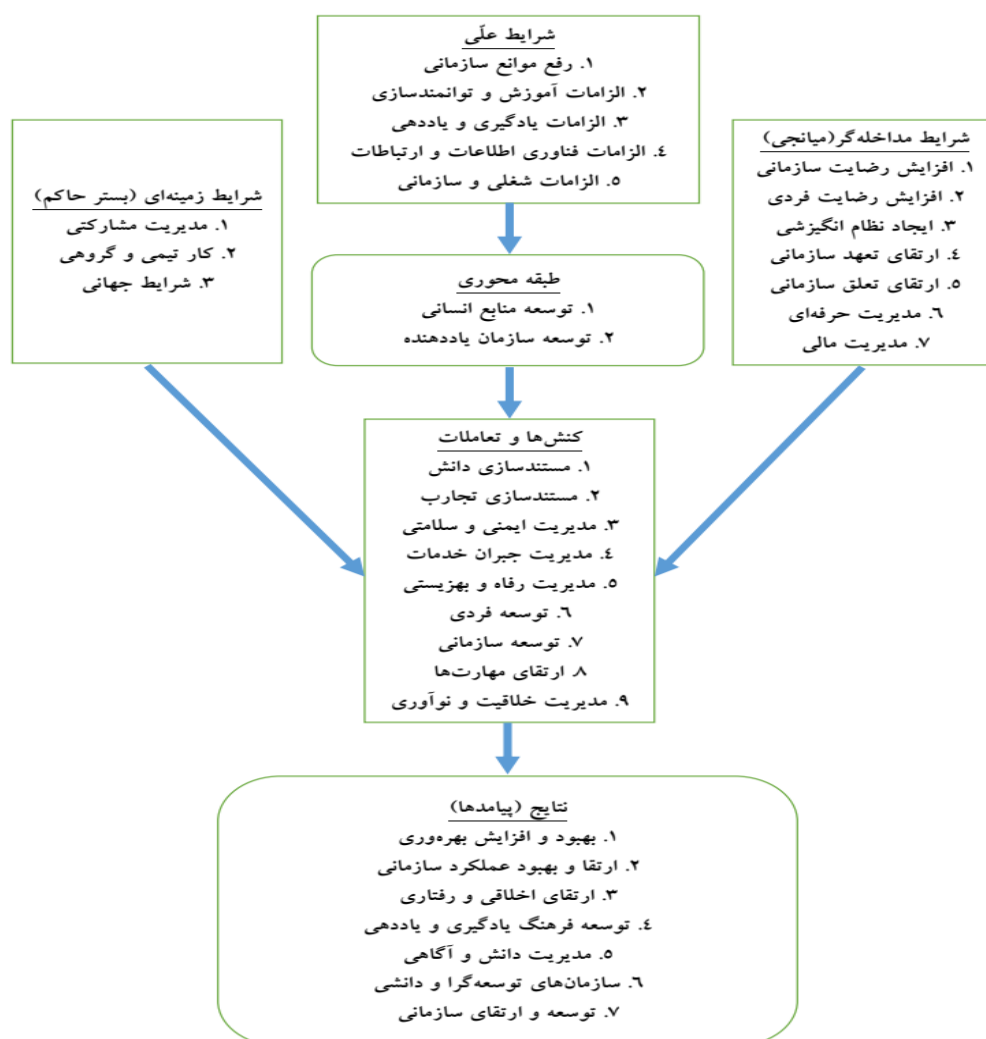

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۹۶

دوره ۲، شماره ۳

پياپی ۵

تصویر ۳: مدل نهایی پژوهش

۱-۲-۴- تشریح مدل پژوهش در عمل

- چرایی انتخاب طبقه محوری: شناسایی مؤلفه‌های سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی این مقوله همان برچسب مفهومی است که برای چارچوب یا طرح به وجود آمده، در نظر گرفته می‌شود. با توجه به این که در این پژوهش «ترسیم مدل سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی با رویکرد داده‌بنیاد» مورد مطالعه قرار گرفته است، پس از گردآوری داده‌ها و تحلیل آن‌ها در مرحله کدگذاری باز و بررسی ویژگی‌های ارائه شده، این مفهوم به عنوان طبقه محوری انتخاب شده است که شامل: ۱. توسعه منابع انسانی و ۲. توسعه سازمان یاددهنده است.

- شرایط علی: این شرایط باعث ایجاد و توسعه پدیده یا طبقه محوری می‌شوند. از میان طبقه‌های تولید شده، ۱. رفع موانع سازمانی، ۲. الزامات آموزش و توانمندسازی، ۳. الزامات یادگیری و یاددهی، ۴. الزامات فناوری اطلاعات و ارتباطات و ۵. الزامات شغلی و سازمانی، به عنوان شرایط علی در نظر گرفته شده است.

- شرایط زمینه‌ای (بستر حاکم): به شرایط خاصی که بر کنش‌ها و تعاملات تأثیر می‌گذارند بستر گفته می‌شود. این بستر ناظر بر فضای حاکم بر توسعه منابع انسانی با تأکید بر سازمان یاددهنده است. این شرایط را مجموعه‌ای از مفاهیم و طبقه‌ها یا متغیرهای زمینه‌ای تشکیل می‌دهند و در مدل معرفی شده عبارت‌اند از: ۱. مدیریت مشارکتی، ۲. کار تیمی و گروهی و ۳. شرایط جهانی.

- شرایط مداخله‌گر (میانجی): شرایط عامی هستند که مجموعه‌ای از متغیرهای میانجی و واسط را تشکیل می‌دهند و کنش‌ها و تعاملات هم از آن‌ها متأثر می‌شوند و عبارت‌اند از: ۱. افزایش رضایت سازمانی، ۲. افزایش رضایت فردی، ۳. ایجاد نظام انگیزشی، ۴. ارتقای تعهد سازمانی، ۵. ارتقای تعلق سازمانی، ۶. مدیریت حرفه‌ای و ۷. مدیریت مالی.

- کنش‌ها و تعاملات: بیانگر رفتارها و فعالیت‌ها و تعاملات هدف‌داری هستند که در تبعات طبقه محوری و تحت تأثیر شرایط مداخله‌گر است. به این طبقه راهبرد نیز گفته می‌شود که در پژوهش حاضر عبارت‌اند از: ۱. مستندسازی دانش، ۲. مستندسازی تجارب، ۳. مدیریت ایمنی و سلامتی، ۴. مدیریت جبران خدمات، ۵. مدیریت رفاه و بهزیستی، ۶. توسعه فردی، ۷. توسعه سازمانی، ۸. ارتقای مهارت‌ها و ۹. مدیریت خلاقیت و نوآوری.

- نتایج (پیامدها): برخی از طبقه‌ها بیانگر نتایج و پیامدهایی هستند که در اثر اتخاذ راهبردها به وجود می‌آیند. در پژوهش حاضر، «توسعه سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی در بیمارستان-های آموزشی» نتیجه کنش‌ها و تعاملات ایجادشده (و تأثیرپذیر از طبقه محوری، بستر حاکم و شرایط مداخله‌گر) است که عوامل متعددی را شامل می‌شود که عبارت‌اند از: ۱. بهبود و افزایش بهره‌وری، ۲. ارتقا و بهبود عملکرد سازمانی، ۳. ارتقای اخلاقی و رفتاری، ۴. توسعه فرهنگ یادگیری و یاددهی، ۵. مدیریت دانش و آگاهی، ۶. سازمان‌های توسعه‌گرا و دانشی و ۷. توسعه و ارتقای سازمانی.

۳-۴- کدگذاری انتخابی (گزینشی)

در این گام (سوم) نظریه‌پردازی ارائه می‌شود. در این مرحله شرایط مختلفی که (طبقات) در مرحله کدگذاری محوری بیان شده است باهم ادغام می‌شوند و تجزیه و تحلیل کلی صورت می‌گیرد. در نظریه داده‌بنیاد، تلفیق داده‌ها اهمیت زیادی دارد. برای یکپارچه‌سازی، دورویه وجود دارد: الف. به کارگیری یک روایت بر اساس روابط مدل حول مقوله محوری؛ ب. ارائه قضایای نظری (ارائه فرضیه‌ها) بر اساس مدل به دست آمده؛ که در این پژوهش از رویه دوم یعنی ارائه قضایای نظری استفاده شده است. قضیه‌های نظری، بیانگر روابط تعمیم یافته بین یک طبقه و مفاهیم آن با طبقات معین است. قضیه‌ها، متضمن روابط مفهومی هستند، درحالی که فرضیه‌ها مستلزم روابط سنجش پذیر هستند. چون رویکرد نظریه داده‌بنیاد روابط مفهومی تولید می‌کند نه سنجش پذیر، لذا به کارگیری اصطلاح قضایا مرجح است. در قسمت قضایا رابطه بین طبقات اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد. پژوهشگران برای تبدیل پژوهش کیفی به پژوهش کمی قضایای پژوهشی (که سازه، عناصر سازنده آن‌هاست) را به فرضیه‌ها (که متغیرها، عناصر سازنده آن‌هاست) تبدیل می‌کنند تا زمینه آزمون آن‌ها به صورت کمی فراهم گردد. در قسمت فرضیه‌ها باید رابطه طبقات فرعی با هم بررسی شوند (دانایی فرد و اسلامی، ۱۴۰۰). در این پژوهش برای فرآیند کدگذاری انتخابی پنج قضیه نظری بر اساس مدل به دست آمده پژوهش ارائه می‌شود. ذکر این نکته ضروری به نظر می‌رسد که این مرحله (بیان قضایای نظری) معمولاً به این جهت ارائه می‌شود که پژوهشگران دیگر بتوانند از قضایای موجود برای پژوهش‌های کمی استفاده کنند و یا در پژوهش‌های ترکیبی (آمیخته) این بخش مبنای بخش کمی قرار می‌گیرد (اشتراس و کوربین، ۲۰۱۶).

قضیه اول: بین شرایط علی سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی با رویکرد داده‌بنیاد رابطه وجود دارد.

قضیه دوم: بین شرایط زمینه‌ای سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی با رویکرد داده‌بنیاد رابطه وجود دارد.

قضیه سوم: بین شرایط مداخله‌گر سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی با رویکرد داده‌بنیاد رابطه وجود دارد.

قضیه چهارم: بین کنش متقابل و راهبردهای سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی با رویکرد داده‌بنیاد رابطه وجود دارد.

قضیه پنجم: بین پیامدها و نتایج سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی با رویکرد داده‌بنیاد رابطه وجود دارد.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۰۰

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

۵- بحث و نتیجه گیری

دلایل اهمیت سازمان‌های یاددهنده در بیمارستان‌های آموزشی شامل موارد زیر است:
- انتقال دانش و تجربه: با تبدیل بیمارستان‌های آموزشی به سازمان‌های یاددهنده، این مراکز به عنوان منابعی برای انتقال دانش و تجربه به دانشجویان پزشکی و کادر درمانی عمل خواهد نمود و این سازمان‌ها خواهند توانست به دانشجویان راهنمایی و آموزش دهند و تجربیات خود را با آن‌ها به اشتراک بگذارند.

- توسعه حرفه‌ای: بیمارستان‌های آموزشی با تبدیل به سازمان‌های یاددهنده، می‌توانند به کارکنان خود کمک کنند تا در توسعه حرفه‌ای خود کوشا باشند. این سازمان‌ها می‌توانند برنامه‌ها و فعالیت‌هایی را برای ارتقای مهارت‌ها و دانش کارکنان ارائه دهند و به آن‌ها در بهبود عملکرد و دستیابی به اهداف حرفه‌ای کمک کنند.

- ایجاد فرصت‌های شبکه‌سازی: سازمان‌های یاددهنده می‌توانند فرصت‌های شبکه‌سازی را برای کارکنان بیمارستان‌های آموزشی فراهم کنند. این سازمان‌ها می‌توانند فرصت‌هایی برای برقراری ارتباط و تبادل تجربه و دانش بین کارکنان ایجاد کنند و به ایجاد یک جامعه حرفه‌ای قوی در بیمارستان‌ها کمک کنند.

- پشتیبانی روانی و انگیزشی: بیمارستان‌های آموزشی یاددهنده می‌توانند به کارکنان در پشتیبانی روانی و انگیزشی کمک کنند. این سازمان‌ها می‌توانند به کارکنان در مواجهه با چالش‌ها و استرس‌های حرفه‌ای کمک کنند و آن‌ها را در رشد و پیشرفت حرفه‌ای تشویق کنند.

- بهبود کیفیت مراقبت: بیمارستان‌های آموزشی یاددهنده می‌توانند برنامه‌ها و آموزش‌هایی را برای بهبود مهارت‌ها و دانش کارکنان در زمینه‌های مختلف ارائه دهند. این بهبود کیفیت مراقبت می‌تواند به بهبود نتایج بالینی، کاهش خطاها و بهبود تجربه بیماران منجر شود.

هدف این تحقیق ترسیم مدل سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی با رویکرد داده‌بنیاد است. تجزیه و تحلیل داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام گرفت. تحلیل داده‌های به دست آمده از مصاحبه با متخصصان نشان داد که در خصوص مؤلفه‌های قابل توجه در سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی، به صورت طیفی از عوامل می‌باشد که در مدل گراندد تئوری نشان داده شد. سازمان‌های موفق دریافته‌اند که با حرکت در مسیر توسعه منابع انسانی و بهبود مستمر نظام آموزشی خود می‌توانند کارایی و اثربخشی و بهره‌وری فردی و سازمانی را تحقق بخشند که با نتایج مطالعه «زارعی» (۱۳۹۶)، «عزیزکندی» (۱۳۹۴)، مطالعه «پوت نورو و همکاران» (۲۰۲۰)، و «چو و همکاران» (۲۰۱۸) همخوانی دارد. مهم‌ترین عاملی که به سازمان‌ها در انجام فعالیت‌ها و اقداماتش کمک می‌کند، یاددهی و یادگیری است. لذا برای بیمارستان‌های آموزشی توسعه منابع انسانی و سازمان یاددهنده که شکل تکامل یافته سازمان‌های یادگیرنده هستند و در وجود خود ویژگی‌ها و خصوصیات سازمان یادگیرنده را دارند به عنوان پدیده محوری انتخاب

شدند که این مسئله با نتایج پژوهش‌های «فرنج و بازالت» (۲۰۰۱)، «ویلیام» (۲۰۰۲)، «تیلور» (۲۰۰۹)، و «حسینی کلکو» (۱۳۹۷) همخوانی دارد.

شرایط و متغیرهای عدیده‌ای وجود دارند که لزوم پرداختن به این موضوع را در بیمارستان‌های آموزشی تبیین می‌کند. اکثر سازمان‌ها دارای ساختار رسمی و سلسله‌مراتبی پیچیده‌ای هستند که در این بین، بی‌اعتمادی کارکنان نسبت به مدیران و سازمان‌ها و همچنین متغیرهای دیگری از جمله وجود تبعیض‌های سازمانی و محیط نامناسب کاری باعث می‌شود که مدیران منابع انسانی برای رفع موانع سازمانی اقدام به تدوین مدل سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی بپردازند که این مسئله با نتایج مطالعه «نظری و دهقان‌منشادی» (۱۳۹۷)، و «پاشوی» (۱۳۹۰) همسو است. علاوه بر این لزوم توجه به آموزش و توانمندسازی منابع انسانی از طریق یاددهی و یادگیری مداوم ضروری به نظر می‌رسد که در نتایج پژوهش‌های «زارعی» (۱۳۹۶)، «عزیز‌کندی» (۱۳۹۴)، «پوت نورو و همکاران» (۲۰۲۰)، و «فرنج و بازالت» (۲۰۰۱) مورد توجه قرار گرفته است. در کنار این عوامل امروزه الزامات شغلی ایجاب می‌کند که سازمان‌ها به سمت سوی مشاغل جدید با بیشترین کارایی سازمانی حرکت کنند و در این مسیر استفاده از فناوری‌های نوظهور ارتباطی و اطلاعاتی نیز می‌تواند روند روبه رشد این فرایند را تسهیل بخشد.

می‌توان بیان نمود که بستر و شرایط زمینه‌ای که برای اتخاذ راهبردهای مناسب جهت نیل سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی لازم به توجه است، شامل طیفی از متغیرها از جمله لزوم مدیریت مشارکتی، کار تیمی و گروهی، شبکه‌سازی شغلی و سازمانی و همچنین الزامات جهانی و تغییرات سریعی که در جهان در سازمان‌های امروزی به وقوع می‌پیوندد است؛ بنابراین توجه به این امر از طرف مدیران منابع انسانی بیمارستان‌های آموزشی جهت نیل به اهداف و چشم‌انداز سازمان‌های یاددهنده لازم و ضروری به نظر می‌رسد. متغیرهای کار مشارکتی و تیمی که در مطالعه «محمدی کیا و همکاران» (۱۴۰۰) و «پوت نورو و همکاران» (۲۰۲۰) تأکید شده است.

مدیران منابع انسانی باهدف افزایش رضایت سازمانی، افزایش رضایت فردی، ایجاد نظام انگیزشی، ارتقای تعهد سازمانی، ارتقای تعلق سازمانی، مدیریت حرفه‌ای، و مدیریت مالی باید اقدام به تدوین برنامه‌هایی با کمک فرایند یاددهی و یادگیری نمایند تا بتوانند کارایی و توسعه سازمانی را در بیمارستان‌های آموزشی شاهد باشند. این موضوع در مطالعه «نظری و دهقان‌منشادی» (۱۳۹۷)، «زارعی» (۱۳۹۶)، «چو و همکاران» (۲۰۱۸)، و «ویلیام» (۲۰۰۲) نیز شناسایی و پیشنهاد شده است. از ابزارهای نیل به این هدف می‌توان به متغیرهایی چون توجه به اثربخش بودن مدیریت‌ها، وجود نظام تصمیم‌گیری عقلایی در بیمارستان‌ها، وجود مدیریت سیستمی، توجه به مدیریت تغییر، و اجرای قوانین و مقررات اشاره نمود. حال می‌توان بیان نمود که در اثر پرداختن به موارد فوق‌الذکر که بدان‌ها اشاره شد، مدیران منابع انسانی در بیمارستان‌های آموزشی می‌توانند با به کارگیری اقدامات ذیل در نیل به اهداف و چشم‌اندازهای سازمان یاددهنده با تأکید بر توسعه منابع انسانی در سازمان نائل گردند:

– آموزش مستندسازی دانش و تجارب سرمایه‌های انسانی انجام گرفته و سازمان نسبت به مستندسازی دانش و تجارب کارکنانش اقدام نماید.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۰۲

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

- مدیریت ایمنی و سلامتی از طریق فراهم آوردن حداکثر شرایط امنیتی فعالیت در بیمارستان‌های آموزشی برای کارکنان.

- مدیریت جبران خدمات، رفاه و بهزیستی از طریق ارائه برنامه‌های اثربخش به جهت ارتقای انگیزش و کسب رضایت سرمایه‌های انسانی.

- توسعه فردی و ارتقای مهارت‌های منابع انسانی از طریق توسعه شایستگی‌های کارکنان، ارتقای مهارت‌های سازمانی کارکنان، ارتقای مهارت‌های شغلی جدید، و ارتقای مهارت‌های فردی.

- ارتقای بهره‌وری خدمات قابل ارائه در بیمارستان جهت نیل به افزایش کارایی سازمان.

- مدیریت خلاقیت و نوآوری کارکنان از طریق حمایت از ایده‌پردازی، ارتقای خلاقیت، ارتقای نوآوری و اثربخش نمودن خلاقیت و نوآوری کارکنان در بیمارستان‌های آموزشی.

با توجه به موارد فوق‌الذکر به نظر می‌رسد که از رهگذر این فعالیت‌ها بتوان به نتایج و پیامدهای مثبت سازمانی زیردست یافت:

- ارتقا بهره‌وری و افزایش ارزش افزوده برای بیمارستان‌های آموزشی.

- ارتقا و بهبود عملکرد سازمانی از طریق ارتقا و بهبود عملکرد فردی، ارزشیابی و ارزیابی درست و مناسب عملکرد شغلی و ارزیابی عملکرد آموزشی.

- ارتقای اخلاقی و رفتاری منابع انسانی نتیجه مهم دیگر استقرار مؤلفه‌های سازمان‌های یاددهنده در بیمارستان‌های آموزشی است که باعث توجه به نظم، کاهش تخلفات اداری و کاهش رفتارهای نابهنجار از طرف منابع انسانی می‌شود.

- توسعه و تقویت فرهنگ یادگیری و یاددهی از نتایج مهم دیگر است.

- بیمارستان‌های آموزشی در صورت توسعه منابع انسانی طبق استانداردهای سازمان‌های یاددهنده، شاهد توسعه و ارتقای دانش فردی و سازمانی، ارتقای سطح علمی و آگاهی کارکنان، به‌روز شدن دانش و تخصص در بیمارستان‌ها خواهند بود.

- با توجه به مؤلفه‌های سازمان‌های یاددهنده در بیمارستان‌های آموزشی می‌توان به ایجاد سازمان توسعه‌گرا و پویا در بیمارستان‌های آموزشی دست یافت.

- توسعه و ارتقای سازمانی در بیمارستان‌های آموزشی آخرین دستاورد و پیامد مثبت است که در این پژوهش شناسایی شده است و به‌موازات آن بهسازی سازمانی، تحول سازمانی و انعطاف‌پذیری سازمانی را می‌توان شاهد شد.

با توجه به یافته‌ها و نتایج پژوهش پیشنهادها زیر ارائه می‌گردد:

- با توجه به نتایج بررسی پیشینه‌های مربوط به موضوع پژوهش، محدودیت شدید منابع در این خصوص مشاهده شده و به مراکز دانشگاهی پیشنهاد می‌شود مطالعاتی را در خصوص سازمان‌های یاددهنده و ابعاد مختلف آن مدنظر قرار دهند.

- پیشنهاد می‌گردد اعضای هیئت علمی مطالعه و بررسی سازمان‌های یادگیرنده و سازمان‌های یاددهنده و ارتباط موضوعی این دو را در دستور مطالعاتی دانشجویان خود قرار دهند.

- پیشنهاد می‌گردد موضوع سازمان‌های یاددهنده در سازمان‌های دیگر نیز مورد مطالعه قرار گیرد.

- نتایج نشان داد که آموزش و توانمندسازی کارکنان در رشد و ارتقای بیمارستان‌ها به‌عنوان سازمان یاددهنده نقش مؤثری دارد و بنابراین پیشنهاد می‌گردد موضوع آموزش منابع انسانی مورد توجه جدی بیمارستان‌های آموزشی مدنظر قرار گیرد.

- نتایج نشان داد که مستندسازی تجارب و دانش نقش مهمی در ایجاد سازمان‌های یاددهنده و توسعه منابع انسانی دارد و پیشنهاد می‌گردد مستندسازی تجارب و دانش کارکنان مدنظر قرار گیرد.

- مدیریت دانش نقش حیاتی و اصلی در توسعه منابع انسانی در سازمان یاددهنده دارد و لزوم پیاده‌سازی نظام مدیریت دانش در بیمارستان‌های آموزشی احساس می‌گردد.

- نتایج نشان داد که فناوری‌های نوین و اطلاعاتی و ارتباطی نقش مؤثری در ارتقا و توسعه منابع انسانی بیمارستان به‌عنوان یک سازمان یاددهنده داشته و مدیران منابع انسانی لازم است که آموزش‌ها و برنامه‌ریزی‌های لازم را در این خصوص مبذول نمایند.

۶- منابع و مآخذ

- آصف‌زاده، سعید. (۱۳۹۰). مدیریت و تحقیقات بیمارستانی. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی؛ حدیث امروز.
- بغدادچی، رضا. (۱۳۹۷). شناسایی عوامل مؤثر بر رشد و توسعه منابع انسانی در دانشگاه‌ها: یک مطالعه کیفی. *نامه‌ی آموزش عالی*، ۱۱(۴۴)، ۱۷۹-۲۱۲.
- پاشوی، قاسم. (۱۳۹۰). بررسی میزان کاربست مولفه‌های سازمان یادگیرنده و یاددهنده و ارتباط آنها در دانشگاه شهر ارومیه. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- حسینی کلکو، اسماعیل. (۱۳۹۷). رتبه‌بندی مولفه‌های سازمان یاددهنده در دو محیط فازی و خاکستری (مطالعه موردی: موسسه آموزش عالی صنعتی فولاد). پایان‌نامه کارشناسی ارشد. موسسه آموزش عالی صنعتی فولاد اصفهان.
- دانایی‌فرد، حسن؛ و اسلامی، آذر. (۱۴۰۰). کاربرد/استراتژی پژوهشی داده بنیاد در عمل: ساخت نظریه بی‌تفاوتی سازمانی. دانشگاه امام صادق (ع).
- دهقان‌منشادی، منصور؛ سعیدیان خوراسگانی، نرگس؛ و نظری، رسول. (۱۳۹۵). طراحی و اعتبارسنجی مدل معادلات ساختاری سازمان یاددهنده برای دانشگاه‌ها. *آموزش علوم دریایی*، ۳(۵)، ۴۰-۵۰.
- دهقان‌منشادی، منصور؛ سعیدیان خوراسگانی، نرگس؛ و نظری، رسول. (۱۳۹۷). ارائه مدل سازمان یاددهنده برای دانشگاه فرهنگیان. *رهیافتی نو در مدیریت آموزشی*، ۹(۴)، ۲۴۹-۲۶۲.
- رخشانی، جاوید؛ ابراهیم پور، حبیب؛ ستاری اردبیلی، فرزاد؛ رسولی، اسحق؛ و حسن زاده، محمد. (۱۳۹۹). ارائه مدل توسعه منابع انسانی در سازمان‌های دولتی با رویکرد کارآفرینانه: با استفاده از نظریه داده بنیاد. *مدیریت بهره‌وری*، ۱۴(۳)، ۷۴-۱۰۲. doi: 10.30495/qjopm.2020.584134.2361
- زارع، حسین؛ جمشیدیان، مهدی؛ رجایی پور، سعید؛ و مولوی، حسین. (۱۳۹۶). *سازمان یاددهنده الگویی برای رهبری دانشگاه/امروز*. جهاد دانشگاهی واحد اصفهان.
- زارعی، محسن. (۱۳۹۶). *شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه حرفه‌ای منابع انسانی در دانشگاه علوم پزشکی قم*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی نراق.

ستایش، سامی؛ نرگسیان، عباس؛ شاه حسینی، محمدعلی؛ و منظور، داوود. (۱۳۹۹). ارائه چارچوبی برای تبیین ابعاد و مولفه های توسعه منابع انسانی در سازمان های پروژه محور (مورد مطالعه؛ وزارت نیرو). پژوهش های مدیریت منابع انسانی، ۱۲(۲)، ۶۳-۱۰۰.

شهبابی زاده، سعادت. (۱۳۹۹). دانشگاه از سازمان یادگیرنده تا سازمان یاددهنده. گنجور.

عالی پور، یوسف. (۱۳۹۵). فرهنگ دانشگاهی و سازمان یاددهنده. انتشارات نوروزی.

عزیزکندی، رویا. (۱۳۹۴). بررسی عوامل اثرگذار بر تبدیل دانشگاه علم و فرهنگ به یک دانشگاه یاددهنده. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علم و فرهنگ تهران.

فراستخواه، مقصود. (۱۴۰۰). روش تحقیق کیفی در علوم اجتماعی با تاکید بر «نظریه ی برپایه» گراندد تئوری GTM. نشر آگاه.

فلاحی، محمدباقر. (۱۳۹۲). تحلیل میزان حاکمیت مولفه های سازمان یاددهنده و سازمان یادگیرنده و رابطه ی بین آنها در شرکت گاز استان اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه اصفهان.

کاملی، محمداسماعیل؛ جان بابایی، قاسم؛ لطفی گلمیشه، فریبا؛ واحدی برزکی، اکرم؛ مظهری، علیرضا؛ پروان، مهرانوش؛ بهتاج، فاطمه؛ و کلانتری بنگر، بهزاد. (۱۳۹۹). گزارش آماری سامانه آمار و اطلاعات بیمارستانی (آواب). نشر بارتا.

محمدی کیا، اکبر؛ معمارزاده طهران، غلامرضا؛ عطایی، محمد؛ و درودیان، محمود. (۱۴۰۰). طراحی الگوی تعاملی یادگیرنده-یاددهنده. مدیریت دانش سازمانی، ۴(۴)، ۳۹-۶۵.

مهدی زاده رستم، مهدی؛ عباسی، حمیدرضا؛ و زارع، شکوفه. (۱۳۹۹). بررسی دلایل موفقیت سازمان یاددهنده در آموزش رهبری. فصلنامه رویکردهای پژوهشی نو در علوم مدیریت، ۲(۸)، ۱-۳۳.

نجف پور، علیرضا؛ نجف بیگی، رضا؛ و دانش فرد، کرم اله. (۱۳۹۹). ارزیابی تحقق ابعاد سازمان یادگیرنده در بانک های دولتی ایران. فصلنامه ی علوم مدیریت ایران، ۱۵(۵۸)، ۱۰۹-۱۳۳.

نظری، رسول؛ و دهقان منشادی، منصور. (۱۳۹۷). ارائه ی مدل سازمان یاددهنده برای دانشکده های علوم ورزشی بر اساس نظریه داده بنیاد. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۰(۵۰)، ۱۴۵-۱۶۴.

نوری زاده، اکبر. (۱۳۹۵). بررسی رابطه ی بین مولفه های سازمان یادگیرنده با اثربخشی مدیران مدارس متوسطه-ی شهرستان ایلخچی ۱۳۹۴-۱۳۹۳. نشریه مطالعات مدیریت و کارآفرینی، ۲(۳)، ۳۷-۴۷.

ورنر، جان؛ و دسیمون، رندی ال. (۱۳۹۸). توسعه ی منابع انسانی. (ترجمه عباس عباس پور و مهدی وفاپی زاده و سمیه دانشمندی و نرگس تیغ نورد). مرکز آموزش مدیریت دولتی.

Carnevale, J. B. & Hatak, I. (2020). Employee adjustment and well-being in the era of COVID-19: Implications for human resource management. *Journal of business research*, 116, 183-187. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.05.037>

Chou, C. M., Shen, C. H., Hsiao, H. C. & Shen, T. C. (2019). Factors influencing teachers' innovative teaching behaviour with information and communication technology (ICT): The mediator role of organisational innovation climate. *Educational Psychology*, 39(1), 65-85. DOI:10.1080/01443410.2018.1520201

Corbin, J.M. , & Strauss, A.L. (2018). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. SAGE Publications, Inc.

Gaudet, C. H., Brown, H. Q. & Lunsford, D. L. (2017). HRD curriculum meets global human capital challenge. *Advances in Developing Human Resources*, 19(2), 124-137. <https://doi.org/10.1177/1523422317695211>

Paulienè, R. (2017). Interaction between managerial competencies and leadership in business organisations. *Regional formation and development studies*, 1(21), 98-108. doi: 10.15181/rfds.v21i1.1412

Potnuru, R. K. G. & Sahoo, C. K. (2016). HRD interventions, employee competencies and organizational effectiveness: an empirical study. *European Journal of Training and Development*, 40(5), 345-365. DOI:10.1108/EJTD-02-2016-0008

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۰۵

ارائه مدل سازمان

یاددهنده ...

- Potnuru, R. K. G., Sahoo, C. K. & Parle, K. C. (2021). HRD practices, employee competencies and organizational effectiveness: role of organizational learning culture. *Journal of Asia Business Studies*, 15(3), 401-419. DOI:10.1108/JABS-06-2020-0237.
- Strauss, A., & Corbin, J. M. (1997). *Grounded theory in practice*. Sage.
- Supermane, S. (2019). Transformational leadership and innovation in teaching and learning activities: The mediation effect of knowledge management. *Information Discovery and Delivery*, 47(4), 242-250. DOI:10.1108/IDD-05-2019-0040
- Swanson, R. A. (2022). *Foundations of human resource development*. Berrett-Koehler Publishers.
- Tichy, N.M., & Cohen, E.B. (2012). *The Leadership Engine: How Winning Companies Build Leaders at Every Level*. HarperCollins publisher.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۰۶

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

اعظمی، محسن؛ کریمی، علی (۱۴۰۲). تأثیر زیرساخت‌های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات (مورد مطالعه: اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه). *نشریه مطالعات دانش پژوهی*، ۲ (۳): ۱۰۷-۱۲۲.

Doi: 10.22034/jkrs.2024.58983.1037

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17553.html

ناشر: دانشگاه تبریز

© نویسندگان

این مقاله به صورت دسترسی باز و با لایسنس CC BY NC کرییتیو کامنز قابل استفاده است.

تأثیر زیرساخت‌های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات (مورد مطالعه: اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه)

محسن اعظمی^{۱*}، علی کریمی^۲

۱. استادیار، گروه مدیریت بازرگانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول) M_azami@pnu.ac.ir

۲. استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

تاریخ بازنگری: ۰۲ آذر ۱۴۰۲

تاریخ دریافت: ۲۷ شهریور ۱۴۰۲

تاریخ انتشار: ۲۹ آذر ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۰۹ آذر ۱۴۰۲

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف تأثیر زیرساخت‌های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه صورت گرفت.

روش‌شناسی: روش پژوهش توصیفی-پیمایشی و به لحاظ هدف کاربردی است. جامعه آماری پژوهش شامل ۳۲۰ نفر از مدیران و کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه بودند که با استفاده از روش تصادفی طبقه‌ای و بر اساس فرمول کوکران ۱۷۵ نفر به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار پژوهش استفاده از دو پرسشنامه استاندارد: زیرساخت‌های مدیریت دانش شکاری و همکاران (۲۰۱۶) و پرسشنامه عملکرد نوآورانه خاکزادیان و همکاران (۲۰۲۰) بود. برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری اسمارت پی ال اس، مدل معادله ساختاری و روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که زیرساخت‌های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه با میزان تأثیر ۰/۶۷۹ و مقدار $t = ۱۵/۴۷۴$ درصد تأثیر مثبت و معناداری داشته است.

نتایج: سازمان‌های ورزشی جهت بهبود عملکرد مدیران و کارکنان خود و توسعه رفتارهای نوآورانه در آن‌ها و نیز برای حفظ جایگاه و موفق بودن در رسالت سازمانی خود ناگزیر به استفاده از مدیریت دانش و دیگر روش‌های علمی مبتنی بر فناوری می‌باشند.

اصالت و ارزش: پژوهش حاضر افق جدیدی را در ارتباط با زیرساخت‌های مدیریت دانش در سازمان‌های ورزشی تبیین می‌نماید.

کلیدواژه‌ها: مدیریت دانش، عملکرد نوآورانه، فناوری اطلاعات و ارتباطات

۱-مقدمه

در عصر رقابتی و پویای امروزی، دانش به‌عنوان یک منبع راهبردی ارزشمند مطرح شده است و اگر به‌درستی مدیریت شود می‌تواند به‌عنوان منبع مزیت رقابتی سازمان‌ها در نظر گرفته شود. در حقیقت، دانش تنها منبع سازمانی است که اگر مورد استفاده قرار گیرد نه تنها کاهش پیدا نمی‌کند بلکه ارزشمندتر خواهد شد (هاشمی، ۲۰۱۹). به‌کارگیری موفق مدیریت دانش در سازمان‌های ورزشی به‌عنوان ابزاری کارآمد برای شناخت محیط مساعد سازمانی و شیوه‌های مناسب هدایت سازمانی فراهم‌کننده حضور کارا و مؤثر و تخصص‌گرایی در ورزش و نفوذ ورزش و سازمان‌های ورزشی در لایه‌های مختلف زندگی جوامع بشری، انطباق‌پذیری با شرایط مختلف و متغیر می‌باشد (جابری و همکاران، ۱۳۹۲). سازمان‌های ورزشی در تمامی کشورها نقش مهمی را در توسعه و ترویج ورزش بر عهده دارند و لازمه رسیدن به این اهداف آن است که این نوع سازمان‌ها به‌طور مؤثر عمل نمایند که در این صورت خواهند توانست سیستم ورزشی خود را به‌طور چشمگیری مدیریت نمایند و به اثربخشی مطلوب نزدیک کنند اما این شرایط کاملاً به مدیریت دانش بستگی دارد (منصوری بروجنی و همکاران، ۱۳۹۵). باید گفت استفاده خلاقانه از دانش و توجه بیشتر به حوزه‌های مختلف مدیریت دانش می‌تواند فراهم‌کننده حضور و عملکرد پویای سازمان‌های ورزشی در عرصه‌های مختلف ورزشی باشد (مجلسی اردجانی و همکاران، ۱۳۹۸). پژوهش نظریان مادوانی و همکاران (۱۳۹۵)، نشان داد مدیریت دانش به‌عنوان عامل پیش‌بین مهمی برای عملکرد سازمانی در سازمان‌های ورزشی از جمله وزارت ورزش و جوانان مطرح است. همچنین تولایی و همکاران (۱۴۰۰)، نشان دادند که انتشار صحیح دانش به‌طور مؤثری بر عملکرد سازمان‌های ورزشی در ایران اثرگذار است. آن‌ها افزودند تشکیل کارکنان خلاق با ایجاد جوی صادقانه و ایمن می‌تواند در تبدیل دانش ضمنی به دانش آشکار آن‌ها کمک فراوانی داشته باشد که با ادامه این روند کارکنان و داوطلبان سازمان‌های ورزشی قادر خواهند بود وظیفه خود را به‌درستی و اثربخش انجام دهند. همچنین اتخاذ فرهنگ انتشار دانش و جستجوی استراتژی‌های جدید برای توسعه دانش باعث توسعه دارایی‌های فردی و اجتماعی در سازمان‌های ورزشی می‌شود. برای پیاده‌سازی مدیریت دانش در هر سازمان نیاز است که ابتدا زیرساخت‌های دانش در آن سازمان در وضعیت مناسبی قرار داشته باشد. این زیرساخت‌ها بیش از آن که فیزیکی و قابل مشاهده باشند حالتی نرم و مبنایی دارند و می‌توان آن‌ها را از بخش‌های نرم‌افزاری و نه سخت‌افزاری سازمان‌ها برشمرد. یکی از مهم‌ترین کمک‌های مدیریت دانش در این زمینه آسان‌سازی نوآوری در سازمان است. به عبارتی در فضای فن‌آورانه امروزی نوآوری برای سازمان‌ها الزامی و راز بقای آن‌ها در نوآوری نهفته است. بنابراین بیشتر سازمان‌ها در جستجوی افکار جدید و نوآور هستند تا از این طریق به بهبود عملکرد سازمان دست یابند (رحیمی، ۱۳۹۶). مولایی و همکاران (۱۳۹۷)، در تحقیقی تحت عنوان تأثیر مدیریت دانش شخصی بر فرهنگ و عملکرد نوآورانه در شرکت‌های دانش‌بنیان به

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۰۸

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

تأیید تمامی فرضیه‌های پژوهش و تأثیر مثبت و معنادار مدیریت دانش شخصی بر فرهنگ و عملکرد نوآورانه در مدل پژوهش تأکید داشتند.

عملکرد نوآورانه ترکیبی از موفقیت کلی سازمان در نتیجه تلاش‌های صورت گرفته جهت نو کردن و بهبود بخشیدن و به کارگیری جنبه‌های مختلف نوآوری در سازمان است (یانگ و همکاران، ۲۰۱۷). امروزه سازمان‌های ورزشی نقش‌های مهمی در جوامع مختلف ایفا نموده و ارتقاء سلامت افراد جامعه، ایجاد اشتغال و درآمدزایی، کمک به توسعه مباحث آموزشی، اجتماعی و فرهنگی تنها بخش‌هایی از اهداف و کارکردهای این سازمان‌ها است. برای دستیابی به اهداف ذکر شده نوآوری در خدمات ارائه شده لازم و ضروری است. لذا سازمان‌های ورزشی بایستی توجه ویژه‌ای به رفتارهای نوآورانه کارکنان خود داشته باشند (میراگایا، ۲۰۱۸). برای تقویت رفتارهای نوآورانه کارکنان در سازمان‌های ورزشی نیز مدیران باید عوامل اثرگذار فردی، گروهی و سازمانی را شناخته و با ایجاد یک فضای سازمانی مناسب کارکنان را در فعالیتهای خلاقانه و نوآورانه درگیر نمایند (اسکیلر و همکاران، ۲۰۱۶). بنابراین سازمان‌های ورزشی می‌بایست برای کسب مزیت رقابتی همواره در ارائه خدمات نوآور باشند (سانترو و همکاران، ۲۰۲۱). عملکرد نوآورانه از آن دسته از متغیرهایی است که بر سایر متغیرهای فردی و گروهی در سازمان‌های ورزشی تأثیر می‌گذارد و از طرفی دیگر از آن‌ها نیز تأثیر می‌پذیرد. عباسی و همکاران (۱۳۹۹)، در بررسی تأثیر نوآوری خدمات بر تبلیغات شفاهی مشتریان باشگاه‌های ورزشی زن از طریق بازاریابی حسی نشان دادند که نوآوری و رفتار نوآورانه بر خدمات و تبلیغات اثر مثبت و معنادار دارد.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۰۹

**تأثیر زیرساخت‌های
مدیریت دانش بر
عملکرد نوآورانه مبتنی
بر ...**

از سویی دیگر ورزش به‌عنوان پدیده‌ای تأثیرگذار بر ابعاد مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در جوامع گوناگون از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. امروزه رشد گسترده صنعت ورزش در دنیا ارتباط مستقیمی با توسعه فناوری‌های ورزشی در دو بعد سخت‌افزاری و نرم‌افزاری دارد (هلالی و همکاران، ۱۴۰۰). در واقع گسترش روزافزون فناوری اطلاعات و ارتباطات در مقیاس جهانی بدان دلیل است که امروزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و دانش و فناوری کلیدی در توسعه، رقابت و پیشرفت در تمام زمینه‌ها محسوب می‌گردد (داوودی و همکاران، ۱۴۰۱).

بر مبنای مطالب ذکر شده، فرضیه پژوهش بدین صورت بیان می‌شود: که زیرساخت‌های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه تأثیر مثبت و معناداری دارد.

1. Yang et al
2. Miragaia
1. Eskiler et al
2. Santoro et al

۲- پیشینه پژوهش

کویو و همکاران^۱ (۲۰۲۱)، در پژوهش خود اشاره کردند که فناوری‌های اطلاعاتی مانند رسانه‌های اجتماعی شیوه اشتراک‌گذاری دانش در سازمان را تقویت کرده است به طوری که فناوری اطلاعات از طریق شیوه‌های غیررسمی ارتباطی موجب تسهیل در به اشتراک‌گذاری دانش روزمره بین کارکنان یک سازمان می‌شود و فرایندهای کاری در یک سازمان را تسهیل می‌بخشد و رضایت از ارتباط بین کارکنان را افزایش می‌دهد.

کاتوشال و همکاران (۲۰۲۰)، در مطالعه خود تحت عنوان توسعه رهبری مثبت از طریق ادبیات، به سمت یک الگوی انسانی محور از رهبری و مدیریت بین کارکنان دانشگاه به این نتیجه رسید که رهبری خدمت-گذار و رهبری مثبت گرا بر سرمایه روان‌شناختی تأثیر مثبت و معناداری دارد.

سنسوس و همکاران^۲ (۲۰۲۱)، نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که با ورود فناوری اطلاعات به سازمان‌های امروزی اختیارات کارکنان افزایش می‌یابد و دسترسی کارکنان به اطلاعات، نوع نگرش آن‌ها به جو سازمان و ارتباطات را تغییر می‌دهد و موجب افزایش هماهنگی در به اشتراک‌گذاری دانش در بین کارکنان می‌شود.

حنیفا و همکاران^۳ (۲۰۲۱)، در پژوهش خود اشاره کردند که بهره‌گیری از فناوری اطلاعات در ایجاد نگاهی نو به منابع انسانی و اختیارات آن‌ها مؤثر است و احساس انسجام و پیوستگی را در جو ارتباطی حاکم بر سازمان ایجاد می‌کند که این پیوستگی سازمانی تسهیم دانش را افزایش می‌دهد.

موسیوند و فرازبانی (۱۳۹۴)، در پژوهشی به بررسی تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر مدیریت دانش کارکنان اداره ورزش و جوانان استان همدان پرداختند و یافته‌های تحلیل مسیر نشان داد که رابطه شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات با مدیریت دانش مثبت و معنادار بود. همچنین مجموع شاخص‌های فناوری اطلاعات ۵۰/۷ درصد از واریانس متغیر وابسته مدیریت دانش را تبیین نمودند.

بر مبنای نتایج پژوهش علوی و همکاران (۱۳۹۶) در دهکده کوچک جهانی امروزی نیز مدیران سازمان‌های ورزشی برای دستیابی به ترکیبی مناسب از راهبرد، انگیزش و تعالی سازمانی باید به‌طور چشمگیری به فناوری اطلاعات مبتنی بر خلاقیت روی بیاورند تا از این طریق ضمن افزایش کارایی شیوه‌های راهبردی و برنامه‌های عملیاتی تصمیمات اثربخش اتخاذ نموده و در جهت تأمین اهداف استراتژیک سازمان قدم بردارند.

3. Kwayu et al
2. Sensuse et al
3. Hanifah et al

نتایج پژوهش‌های انجام‌شده توسط نظریان مادوانی و همکاران (۱۳۹۵) در سازمان‌های ورزشی موفق شاهدهی بر این ادعا است که به کارگیری فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی توانسته است کارکردهای مهمی در زمینه تولید محصول خلاق و نو، کارآفرینی، بازاریابی و پردازش اطلاعات، مدیریت الکترونیک داوطلبان و عوامل ستادی، مدیریت ارتباط با مشتری، رویدادهای ورزشی و رسانه‌ها، کیفیت محصول از قبیل تجهیزات برگزاری از قبیل اسکوربردهای هوشمند، ویدئو کمک‌داور و ابزار تجزیه و تحلیل رویدادها توسط مربیان و حوزه پزشکی ورزشی و شاخه‌های علوم ورزشی داشته باشد.

دره شیری و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی نقش پارک‌های علم و فناوری در عملکرد نوآوران شرکت‌های حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات مستقر در آن‌ها پرداختند. در این پژوهش از روش تلفیقی (کیفی و کمی) استفاده شده است. به طوری که در بخش کیفی با ۱۱ خبره مصاحبه انجام شد و در بخش کمی به تحلیل ۸۳ پرسشنامه به دست آمده به عنوان نمونه پژوهش پرداخته شد. بررسی نتایج با استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی ال اس^۱ نشان داد که کارکردهای قانونی، شبکه‌سازی، پشتیبانی و سازمانی، مدیریت دانش و فرهنگی پارک‌های علم و فناوری به ترتیب بیشترین تأثیرات را در عملکرد نوآوران شرکت‌های حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات^۲ مستقر دارند.

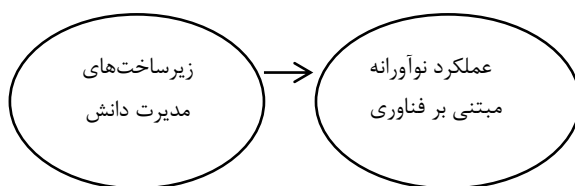
حق پرست و رستگار (۱۴۰۰) به بررسی تأثیر رهبری مثبت گرا بر رفتارهای نوآوران و فن‌آوران کارکنان پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که رهبری مثبت گرا بر سرمایه روان‌شناختی مثبت، رفتارهای نوآوران و فن‌آوران کارکنان و عجزین شدن در شغل تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. همچنین، سرمایه روان‌شناختی مثبت بر عجزین شدن در شغل و رفتارهای نوآوران کارکنان تأثیر مستقیم و معنی‌داری دارد. در پایان، عجزین شدن در شغل بر رفتارهای نوآوران کارکنان تأثیر معنی‌داری داشت.

حاجی زاده و سرداری (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر مدیریت دانش بر عملکرد نوآوران سازمان با در نظر گرفتن نقش میانجی یادگیری سازمانی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که مدیریت دانش با مدنظر قرار دادن یادگیری سازمانی به عنوان متغیر میانجی بر عملکرد نوآوران در هولدینگ مورد مطالعه، تأثیری مثبت و مستقیم داشته است. همچنین، فرضیات فرعی پژوهش تأیید می‌کند که زیرفرایندهای مدیریت دانش اعم از خلق، ذخیره‌سازی، تسهیم و به کارگیری دانش بر بهبود عملکرد نوآوران سازمان تأثیر مثبت دارد. با توجه به ادبیات پژوهش و با تأکید بر مسائلی که مورد بررسی قرار گرفت می‌توان عنوان نمود که سازمان‌های ورزشی جهت بهبود عملکرد کارکنان خود و توسعه رفتارهای نوآوران و نیز برای حفظ

جایگاه و موفق بودن در رسالت سازمانی خود ناگزیر به استفاده از مدیریت دانش و دیگر روش های علمی مبتنی بر فناوری می باشد.

نظر به این که تاکنون پژوهشی با این سه متغیر و ابعاد آنها در حیطه ورزشی صورت نگرفته است نشان از نو بودن این پژوهش دارد و به دلیل اینکه ادارات ورزش و جوانان مخاطبین خاص خود را دارند و به صورت مستقیم و غیرمستقیم با ورزشکاران، مردم و سازمان های دیگر در ارتباط هستند نیاز شدیدی به بالا بردن سطح دانش و توانمندی های اطلاعاتی و ارتباطی مدیران و کارکنان جهت بهبود رفتارهای نوآورانه دارند. لذا با توجه به مطالب مطرح شده مسئله اصلی پژوهش این سؤال است که زیرساخت های مدیریت دانش چه تأثیری بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه دارند؟ بر همین اساس مدل مفهومی مورد نظر را می توان در شکل (۱) مشاهده نمود.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش (منبع: یافته های پژوهش)

۳- روش شناسی پژوهش

روش پژوهش توصیفی-همبستگی و به لحاظ هدف کاربردی است. جامعه آماری پژوهش شامل ۳۲۰ نفر از مدیران و کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه بودند که با استفاده از روش تصادفی طبقه ای و بر اساس فرمول کوکران ۱۷۵ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار پژوهش استفاده از دو پرسشنامه استاندارد: زیرساخت های مدیریت دانش شکاری و همکاران (۱۳۹۵) با سازه های فرهنگ سازمانی، ساختار سازمانی، افراد، فرآیندها و منابع مالی و فناوری و پرسشنامه عملکرد نوآورانه خاکزادیان^۱ و همکاران (۲۰۲۰) با سازه های افزایش سرعت تصمیم گیری، افزایش میل به ریسک پذیری، بقا و افزایش سهم بازار، افزایش گرایش به نوآوری، افزایش نوآوری های استراتژیکی و افزایش رشد فروش و حاشیه فروش بود. با توجه به این که پرسشنامه ها استاندارد هستند با در نظر گرفتن ظرفیت های بومی و منطقه ای در سطح استان بومی سازی انجام گرفت و بر مبنای آن آموزش هایی برای پر کردن پرسشنامه ها جهت ارتقاء سطح عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری در اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه طرح ریزی گردید که نشان دهنده روایی مناسب این پرسش نامه ها نیز بود و به منظور تعیین پایایی پرسشنامه ها سازگاری درونی آنها با کمک نرم افزار اسمارت پی ال اس، ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از عوامل پرسشنامه ۸۳

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۱۲

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

درصد محاسبه شد. برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری اسمارت پی ال اس، مدل معادله ساختاری و روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است.

۴- یافته‌ها

در ابتدا به بررسی توصیفی متغیرهای پژوهش بر اساس میانگین و انحراف از معیار پرداخته شده است.

جدول ۱. مقادیر میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار
زیرساخت‌های مدیریت دانش	۳,۲۵	۰,۶۵
عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات	۳,۳۶	۰,۶۷۵

مطابق با جدول (۱)، متغیر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات دارای بیشترین میانگین و متغیر زیرساخت‌های مدیریت دانش دارای کمترین میزان میانگین است.

بررسی فرض نرمال بودن داده‌ها بر اساس آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

جدول ۲. بررسی فرض نرمال بودن داده‌های متغیرهای پژوهش

متغیر	مقدار آزمون	میزان معناداری
زیرساخت‌های مدیریت دانش	۰,۳۵۲	۰,۱۲۵
عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات	۰,۳۶۶	۰,۲۰۱

بر اساس یافته‌های جدول شماره (۲)، آماره $k-s-z$ در سطح $p \leq 0,05$ برای همه متغیرها معنادار نبوده بنابراین توزیع متغیرهای پژوهش از توزیع نرمال پیروی می‌کنند. به عبارت دیگر همه متغیرهای پژوهش نرمال هستند.

۴-۱- روایی همگرا

جدول ۳. مقادیر روایی همگرا مربوط به هر یک از متغیرها

متغیر	روایی
زیرساخت‌های مدیریت دانش	۰,۵۳۳
عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات	۰,۵۴۰

همان‌طور که در جدول (۳)، مشاهده می‌شود مقدار میانگین واریانس استخراج‌شده برای متغیرهای مکنون بالاتر از ۵ درصد است. بنابراین می‌توان گفت که روایی همگرای مدل‌های اندازه‌گیری مطلوب است. در این پژوهش جهت تعیین پایایی پرسشنامه از دو معیار (ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی مرکب) بر طبق نظر فورنل و لاکر^۱ (۱۹۸۱) استفاده شده است.

۲-۴- پایایی (کرونباخ و مرکب)

ضرایب آلفای کرونباخ تمامی متغیرها در این پژوهش، از حداقل مقدار (۷ درصد) بیشتر است. پایایی مرکب برخلاف آلفای کرونباخ که به‌طور ضمنی فرض می‌کند هر شاخص وزن یکسانی دارد، متکی بر بارهای عاملی حقیقی هر سازه است و بنابراین معیار بهتری را برای پایایی ارائه می‌دهد. پایایی مرکب باید مقداری بیش از ۷ درصد را به دست آورد تا بیانگر ثبات درونی سازه باشد (فورنل و لاکر، ۱۹۸۱). در جدول شماره (۴)، نتایج پایایی ابزار سنجش به‌طور کامل آورده شده است.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۱۴

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

جدول ۴. مقادیر پایایی مربوط به هر یک از متغیرها

متغیر	آلفای کرونباخ	پایایی مرکب
زیرساخت‌های مدیریت دانش	۰.۸۷۱	۰.۸۲۲
عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات	۰.۸۲۰	۰.۷۵۰

با توجه به جدول شماره (۴)، چون مقدار پایایی متغیرها بیشتر از ۷ درصد است بنابراین اعتبار پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت.

۳-۴- یافته‌های پژوهش با استفاده از مدل‌یابی معادله ساختاری

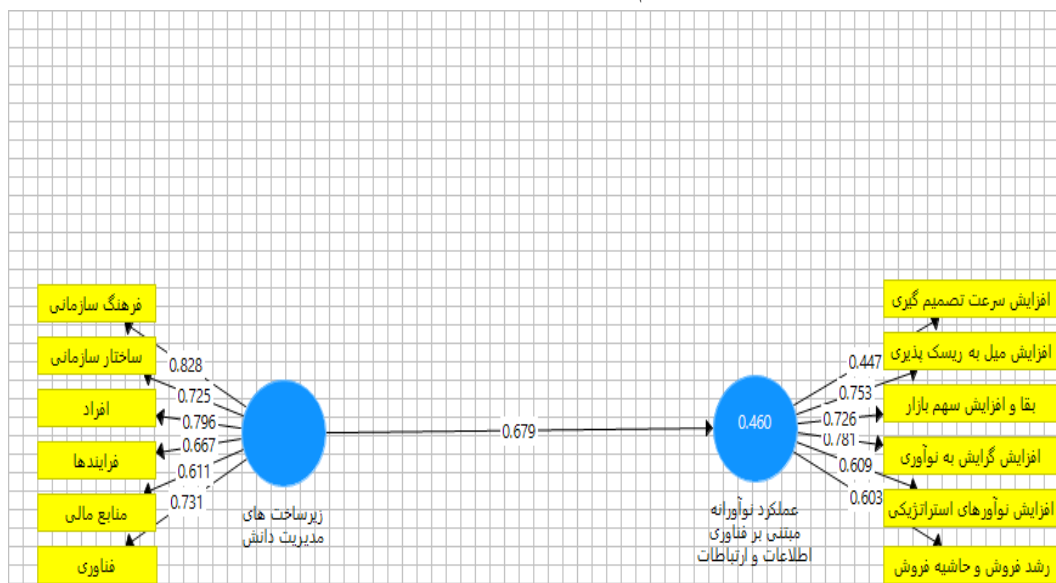
مدل‌یابی معادله ساختاری تکنیک آماری قدرتمندی است که مدل اندازه‌گیری (تحلیل عاملی تأییدی) و مدل ساختاری (رگرسیون یا تحلیل مسیر) را با یک آزمون آماری هم‌زمان ترکیب می‌کند. از طریق این فنون پژوهش‌گران می‌توانند ساختارهای فرضی (مدل‌ها) را رد یا انطباق آن‌ها را با داده‌ها تأیید کنند. به منظور تحلیل مدل مفهومی پژوهش از نرم‌افزار اسمارت پی ال اس استفاده شد.

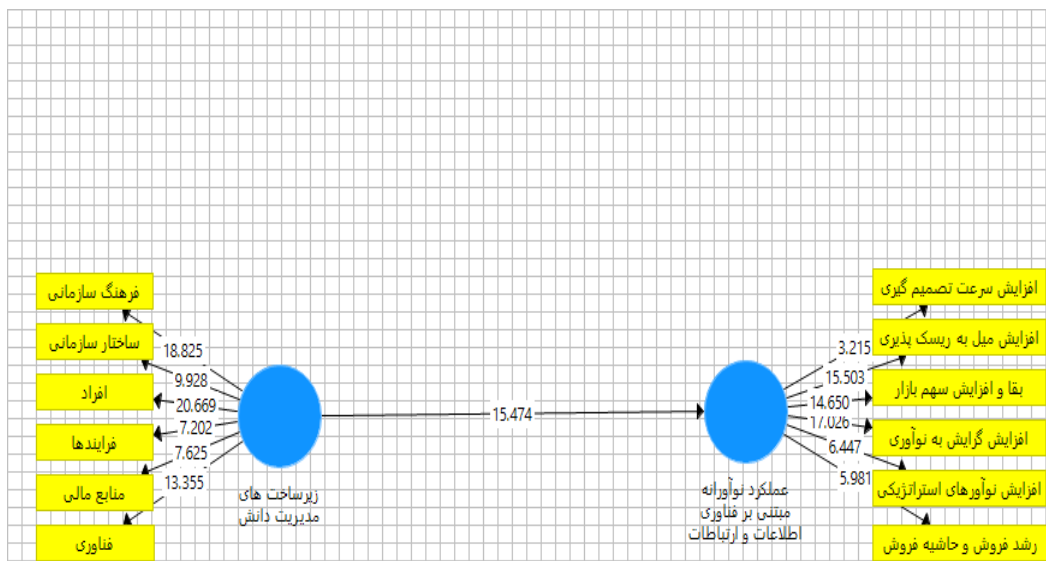
نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۱۵

تأثیر زیرساخت‌های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر ...

شکل ۲. مدل ساختاری نهایی پژوهش با مقادیر بارهای عاملی و ضرایب مسیر (بتا)

شکل ۳. مدل ساختاری نهایی پژوهش با مقادیر بحرانی (آماره تی)

به‌طور کلی نتایج تحلیل مسیر معادله ساختاری نشان داد که زیرساخت‌های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات با میزان تأثیر ۰/۶۷۹ درصد و مقدار $t = ۱۵/۴۷۴$ درصد تأثیر مثبت و معناداری داشته است.

در ادامه در بخش مدل درونی معادله ساختاری، ارتباط بین متغیرهای مکنون پژوهش، مورد تحلیل قرار می‌گیرد. اولین معیار برای بررسی مدل درونی، بررسی عدم هم‌خطی بودن متغیرها است، که بدین منظور از عامل تورم واریانس استفاده شده است و از آنجا که بالای (۵ درصد) می‌باشد نشان‌دهنده هم‌خطی بودن بین متغیرها است. که با توجه به جدول شماره (۵) مشاهده می‌شود، شرط عدم هم‌خطی برای هر متغیر رعایت شده است.

جدول ۵. شرط عدم هم‌خطی برای هر متغیر

متغیرها	VIF
زیرساخت‌های مدیریت دانش	۱,۸۸۰
عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات	۱,۲۸۲

دومین معیار ارزیابی مدل درونی، ضرایب مسیر می‌باشند که به منظور بررسی معنی‌داری آن‌ها از رویه خودگردان سازی استفاده شده که این ضرایب به همراه مقدار آماره T متناظر خود، سطح معنی‌داری و همچنین فاصله اطمینان برای اثرات مستقیم در جدول (۶) آورده شده است.

جدول ۶. نتایج اثرات مستقیم مدل پژوهش

← فرضیات	ضریب تأثیر	ارزش T
عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و زیرساخت‌های مدیریت دانش ارتباطات	۰/۶۷۹	۱۵/۴۷۴

سومین معیار ارزیابی مدل محاسبه شاخص نیکویی برازش مدل در حداقل مجذورات جزئی می‌باشد. در مدل‌سازی ساختاری به کمک روش پی ال اس برخلاف روش کوواریانس محور شاخصی برای سنجش کلی مدل وجود ندارد. ولی شاخصی به نام نیکویی برازش توسط تننهاوس و همکاران^۱ (۲۰۰۵) پیشنهاد شد. این شاخص هر دو مدل اندازه‌گیری و ساختاری را مدنظر قرار داد که به‌عنوان معیاری برای سنجش عملکرد کلی مدل به کار می‌رود. حدود این شاخص بین صفر و یک بوده و آن‌ها سه مقدار ۱ تا ۲۵ درصد، ۲۵ تا ۳۶ درصد و بیشتر از ۳۶ درصد را به ترتیب به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای نیکویی برازش معرفی نمودند. این شاخص مجذور ضرب دو مقدار متوسط مقادیر اشتراکی و متوسط ضریب تعیین است.

جدول ۷. نتایج برازش کلی مدل با معیار GOF

متغیرهای درون‌زا	R ^۲	Communality	GOF
زیرساخت‌های مدیریت دانش	۰,۴۶۰	۰,۳۲۶	GOF = $\sqrt{0.460 * 0.316} = 0.617$
عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات	-	۰,۳۰۷	

شاخص GOF این مدل، ۶۱۷/۰ درصد به دست آمده است که از مطلوبیت کلی مدل حکایت دارد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

از آنجایی که یکی از وظایف اداره ورزش و جوانان خدمت‌رسانی به افراد مختلف جامعه و همچنین ایجاد بستری مناسب برای انجام فعالیت‌های ورزشی توسط اقشار مختلف به‌منظور تأمین سلامت جسمی و روحی آن‌ها است این وظیفه مستلزم داشتن دانش آگاهی و تخصص مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات است. لذا سازمان‌های ورزشی در زمینه تحقق اهداف و مقاصد خود بایستی به نیروی انسانی نوآور و خلاق توجه خاصی داشته باشند.

پژوهش حاضر باهدف تأثیر زیرساخت‌های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه صورت گرفت. نتایج پژوهش حاکی از نشان دادن تأثیر زیرساخت‌های مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه در سازمان‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات و

ارتباطات (اداره ورزش و جوانان استان کرمانشاه) بود. همچنین با توجه به نتایج بارهای عاملی در بین سازه‌های زیرساخت‌های مدیریت دانش سازه‌های فرهنگ سازمانی، ساختار سازمانی، افراد، فناوری، فرآیندها و منابع مالی دارای بیشترین اهمیت بودند و در بین سازه‌های عملکرد نوآورانه سازه‌های افزایش گرایش به نوآوری، افزایش میل به ریسک‌پذیری، بقا و افزایش، افزایش نوآوری‌های استراتژیکی سهم بازار، رشد فروش و حاشیه فروش و افزایش سرعت تصمیم‌گیری دارای بالاترین اهمیت بودند.

با بررسی ادبیات و پیشینه پژوهش و با تأکید بر مسائل مرتبط با آن‌ها، می‌توان عنوان نمود که سازمان‌های ورزشی ناگزیر به استفاده از مدیریت دانش و زیرساخت‌های مربوط به آن جهت بهبود عملکرد کارکنان خود و توسعه رفتارهای نوآورانه و نیز برای حفظ جایگاه و موفق بودن در رسالت سازمانی خود می‌باشند. این نتایج هم‌راستا با نتایج حاصل از پژوهش حاجی زاده و سرداری (۱۳۹۷) بوده که نشان دادند، مدیریت دانش با مدنظر قرار دادن یادگیری سازمانی به‌عنوان متغیر میانجی بر عملکرد نوآورانه تأثیری مثبت و مستقیم داشته است. همچنین، فرضیات پژوهش تأیید می‌کند که زیرفرایندهای مدیریت دانش اعم از خلق، ذخیره‌سازی، تسهیم و به‌کارگیری دانش بر بهبود عملکرد نوآورانه سازمان تأثیر مثبت دارد.

از سوی دیگر، می‌توان بیان داشت که سازمان‌های ورزشی با استقرار نظام جامع مدیریت دانش می‌توانند در راستای بهبود هر یک از ابعاد مدیریت دانش و شناسایی فرصت‌ها و پیش‌رانه‌های دانشی و بهره‌گیری حداکثر از آن‌ها در راستای بهبود وضعیت مدیریت دانش گامی مهم بردارند (کریمی و همکاران، ۱۳۹۶). نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش جابری و همکاران (۱۳۹۲) با عنوان تأثیر انگیزش درونی و بیرونی بر تسهیم دانش کارکنان سازمان‌های ورزشی (مطالعه موردی کارکنان تربیت‌بدنی استان اصفهان)، همسو می‌باشد. آنان بیان می‌دارند که سازمان‌های ورزشی به‌منظور حضور کارا و مؤثر در عرصه‌های مختلف ورزشی، اقتصادی و اجتماعی چاره‌ای جز توجه بیشتر به حوزه‌های مختلف مدیریت دانش را ندارند.

از آنجایی که داده به اطلاعات و اطلاعات تبدیل به دانش می‌شود مدیریت دانش نیز به فناوری اطلاعات که یکی از مهم‌ترین عوامل زیرساختی در تولید دانش است نیاز دارد. تشکیل بانک‌های اطلاعاتی در بخش‌های مختلف کاری سازمان‌های ورزشی و نگهداری و بایگانی کردن دانش در این مخازن دانش می‌تواند به مدیران سازمان‌های ورزشی در راستای توسعه مدیریت دانش کمک نماید (کریمی و همکاران، ۱۳۹۶). این نتایج با یافته‌های پژوهش پورسراجیان و همکاران (۱۳۹۲) با عنوان تعیین و اولویت‌بندی موانع تسهیم دانش در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (مطالعه موردی موسسه آموزش عالی امام جواد)، همسو می‌باشد. این پژوهشگران فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی را سازوکارهای توانمندی در انتقال اطلاعات می‌دانند که باعث می‌گردند راه‌های به دست آوردن دانش

ممکن گردد تا دانش موجود در سازمان به صورت ساختاریافته در کل سازمان انتشار یابد. در پژوهشی نیز آراد سلیمانپور و همکاران (۱۴۰۲) با عنوان ارائه الگوی استقرار مدیریت دانش با رویکرد فراترکیب (مطالعه موردی: فدراسیون قایقرانی)، پس از نظرخواهی از کارشناسان خبره مدیریت ورزشی ساختار فناوری اطلاعات (زیرساخت‌های فناوری اطلاعات، پایگاه داده و بهبود فناوری تجارت الکترونیک)، را برای پیاده‌سازی مدیریت دانش موفق و مؤثر در سازمان‌های ورزشی شناسایی کردند.

به‌طور کلی می‌توان بیان داشت در محیط پویا و پیچیده امروزی برای سازمان‌ها ضروری است که به‌طور مداوم مدیریت دانش را برای اعتباربخشی و کاربرد در خدمات و وظایف خود به‌کار گیرند. توجه به این امر در سازمان‌های ورزشی با توجه به نقش غیرقابل‌انکار آن‌ها در ارتقای جایگاه ورزش کشور در همه ابعاد مختلف و سلامت افراد جامعه اجتناب‌ناپذیر است. از طرف دیگر به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات و توسعه زیرساخت‌های فناوری یک ضرورت است که در سازمان‌های ورزشی ایران در این خصوص باید سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های زیادی صورت گیرد. چراکه با به‌کارگیری و توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، فرایندهای سازمان با سرعت و دقت بیشتر و هزینه کمتر انجام می‌گیرد. بنابراین می‌توان گفت آینده از آن سازمان‌هایی خواهد بود که خود را با واقعیات و الزامات فناوری اطلاعات و ارتباطات هماهنگ کنند. این فناوری‌ها و نظام‌ها سبب توسعه کمی و کیفی ورزش در همه ابعاد آن (مدیریت، تجهیزات و...) می‌شود و ضروری است که تمامی دست‌اندرکاران ورزش از فناوری‌های اطلاعات و سیستم‌های اطلاعات مدیریت متناسب با حیطه و حوزه کاری خود به‌منظور استفاده از مزایای آن‌ها در ارتقای فعالیت خود استفاده کنند و باید تمهیداتی در ورزش کشور

صورت گیرد تا زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در همه ابعاد حوزه‌های ورزش و تربیت‌بدنی توسعه یابند. درنهایت باید گفت سازمان‌های ورزشی زمانی می‌توانند بهترین بهره را از پیاده‌سازی مدیریت دانش و به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات را داشته باشند که نوآوری را برای سازمان یک فرآیند مداوم و پیوسته در نظر گیرند زیرا این راهبرد نوآوری، سازمان‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات را قادر می‌سازد تا بتوانند محصولات خود را از رقبای بزرگ متمایز نمایند. درنهایت بر اساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که توسعه زیرساخت‌های مدیریت دانش در اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه بر توسعه فرایند نوآوری مبتنی بر اطلاعات و ارتباطات در آن سازمان تأثیرگذار است و وجود فرایند نوآوری مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در اداره مذکور و تعامل-های اثربخش میان افراد سازمان سبب آسان‌سازی فرایند مدیریت دانش در آن اداره شده و نیز امکان بروز نوآوری را در سازمان افزایش می‌دهد. محدودیت‌های پژوهش حاضر استفاده از سه متغیر مدیریت دانش، نوآوری و فناوری اطلاعات و ارتباطات است و بدیهی است که نتایج به‌دست‌آمده بر اساس این سه متغیر بوده و استفاده از دیگر متغیرها ممکن است نتایج دیگری را به همراه داشته باشد. از طرف دیگر

جامعه آماری پژوهش حاضر مدیران و کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه در نظر گرفته شده است و در تعمیم نتایج به دست آمده به دیگر سازمان‌ها باید جوانب احتیاط در نظر گرفته شود. در این راستا برخی موضوعات، در چارچوب این مقاله برای پژوهش‌های آتی قابل شناسایی است.

پیشنهادهای زیر می‌تواند بر غنای پژوهش‌های بعدی در این زمینه بیفزاید:

۱. نظر به اهمیت عملکرد نوآورانه برای سازمان‌های ورزشی مبتنی بر فناوری، توصیه می‌شود تا برای مدیران و کارکنان آن‌ها، کارگاه‌های آموزشی در خصوص عملکرد نوآورانه برگزار شود.

۲- مدیران و کارکنان سازمان‌های ورزشی مبتنی بر فناوری، بایستی عملکرد نوآورانه را یک فرآیند استراتژیک مدنظر قرار دهند؛ زیرا این راهبرد، سازمان‌ها را قادر می‌سازد تا بتوانند به حیات خود ادامه دهند و در مسیر ترقی حرکت نمایند.

۳- طراحی برنامه‌های آموزشی جهت ارتقاء سطح عملکرد نوآورانه مدیران و کارکنان سازمان‌های ورزشی مبتنی بر فناوری؛

۴- با توجه به اینکه یکی از عوامل تأثیرگذار مهم بر زیرساخت‌های مدیریت دانش در سازمان‌های ورزشی مبتنی بر فناوری شرایط محیطی (داخلی و خارجی) می‌باشد، بایستی حتماً عواملی مانند حمایت مدیران عالی، ارتباطات سازنده مدیران و کارکنان، عدم تمرکز و رسمیت و نیز عوامل فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و ارزش‌های حاکم بر جامعه مدنظر قرار گیرد.

۶- منابع و مآخذ

آراد سلیمانپور، صفار؛ نعمتی، نعمت‌الله؛ و باقر پور، طاهره. (۱۴۰۲). ارائه الگوی استقرار مدیریت دانش با رویکرد فراترکیب (مطالعه موردی: فدراسیون قایق رانی). *مجله سبک زندگی اسلامی*، ۶(۴)، ۱۷۶-۱۸۶.

پور سراجیان، داریوش؛ اولیا، محمدصالح؛ و سلطانی علی ابادی، مژگان. (۱۳۹۲). تعیین و اولویت بندی موانع تسهیم دانش در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی مطالعه موردی موسسه آموزش عالی امام جواد. *فصلنامه رشد پارک‌ها و مراکز*، ۹ (۳۴)، ۳۴-۴۳.

تولایی، روح‌الله؛ حقیقی بروجنی، پیام؛ و خلیلی، حسن. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر مدیریت دانش بر عملکرد راهبردی و عملیاتی سازمان‌ها از طریق بکارگیری مدل تعالی سازمانی ۲۰۲۰. *مدیریت دانش سازمانی*، ۱۴ (۴)، ۱۴۱-۱۷۴.

جابری، اکبر؛ سلیمی، مهدی؛ و خزایی پول، جواد. (۱۳۹۲). تأثیر انگیزش درونی و بیرونی بر تسهیم دانش کارکنان سازمان‌های ورزشی (مطالعه موردی کارکنان تربیت بدنی استان اصفهان). *فصلنامه مدیریت ورزشی*، ۱۴ (۵)، ۷۵-۵۵. <https://doi.org/10.22059/jsm.2013.30413>

حاجی زاده، پیمان؛ و سرداری، احمد. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر مدیریت دانش بر عملکرد نوآورانه سازمان با در نظر گرفتن نقش میانجی یادگیری سازمانی. *نشریه علمی مدیریت دانش سازمانی*، ۱ (۲)، ۶۳-۹۳.

حق پرست، کتابون؛ و رستگار، عباسعلی. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر رهبری مثبت‌گرا بر رفتارهای نوآورانه کارکنان: نقش میانجی عجین‌شدن در شغل و سرمایه روان‌شناختی مثبت در شرکت‌های دانش‌بنیان. *مطالعات رفتار*

سازمانی، ۱۰(۳)، ۱۴۳-۱۷۲.

داوودی، محمدرضا؛ و قرقانی، جواد. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر توانمندسازی با در نظر گرفتن سرمایه اجتماعی و خودکارآمدی (مطالعه موردی: سهامی عام ذوب آهن اصفهان). فصلنامه رشد فناوری، ۷۱(۱۸)، ۴۳-۵۴. doi:10.52547/jstpi.21037.18.71.43.54-43

دره شیری، مهسا؛ خیاطیان، محمدصادق؛ و پناهی فر، فرهاد. (۱۳۹۸). بررسی نقش پارک‌های علم و فناوری در عملکرد نوآورانه شرکت‌های حوزه ICT. چشم‌انداز مدیریت صنعتی، ۹(۲)، ۵۷-۷۹. doi: 10.52547/jimp.9.2.57

رحیمی، ابراهیم. (۱۳۹۶). تأثیر مدیریت دانش بر عملکرد مالی با میانجیگری یادگیری سازمانی. فصلنامه نوآوری‌های مدیریت آموزشی، ۴(۱۲)، ۷-۲۱.

شکاری، محمدرضا؛ اسمعیلی گیوی، محمدرضا؛ و کشاورز، حمید. (۱۳۹۵). بررسی زیرساخت‌های مدیریت دانش و تأثیر آن بر هوش سازمانی در پژوهشگاه‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، ۳۱(۴)، ۱۰۷۵-۱۰۹۷. doi: 10.35050/JIPM010.2016.004

عباسی، انسیه؛ بحرالعلوم، حسن؛ و دهقانپوری، حوریه. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر نوآوری خدمات بر تبلیغات شفاهی مشتریان باشگاه‌های ورزشی زن از طریق بازاریابی حسی. مطالعات بازاریابی ورزشی، ۱(۱)، ۸۶-۹۹. doi: 10.34785/J017.2020.650.1.09

علوی، حسین؛ فرزانه، فرزانه؛ و دوستی، مرتضی. (۱۳۹۶). پیش‌بینی خلاقیت سازمانی بر اساس وابستگی شغلی و مهارت‌های فناوری اطلاعات در کارکنان ورزش و جوانان ادارات استان گلستان. پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۲۵(۱۳)، ۱۶۷-۱۷۸. doi:10.22080/JSMB.2017.1873.178-167

کریمی، جواد؛ و عباسی، همایون. (۱۳۹۶). تبیین رابطه بین یادگیری سازمانی و مدیریت دانش با تفکر استراتژیک در کارشناسان وزارت ورزش و جوانان ایران. مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۲(۴)، ۲۱-۲۸.

مجلسی ارده جانی، سهیلا؛ شعبانی بهار، غلامرضا؛ سلیمانی، مجید؛ و هنری، حبیب. (۱۳۹۸). توسعه مدل مدیریت دانش بر اساس آمادگی سازمانی کارکنان وزارت ورزش و جوانان. فصلنامه علمی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۷(۴)، ۴۵-۵۶. https://doi.org/10.30473/arism.2019.5707

منصوری بروجنی، ویدا؛ اتقیا، ناهید؛ مختاری دینانی، مریم؛ و نظریان مادوانی، عباس. (۱۳۹۵). رابطه مدیریت دانش با اثربخشی سازمانی در کارکنان وزارت ورزش و جوانان. پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، ۱۱(۱۶)، ۴۱-۵۰. doi:10.22084/SMMS.2016.1610.50-41

موسیوند، مریم؛ و فرازبانی، فاتح. (۱۳۹۴). تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر مدیریت دانش در کارکنان سازمان ورزش و جوانان همدان، کاربرد تحلیل مسیر. مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی، ۲(۳)، ۱۱-۲۱.

مولایی، سوران؛ شاکری، رویا؛ و یعقوبی، نورمحمد. (۱۳۹۷). تأثیر مدیریت دانش شخصی بر فرهنگ و عملکرد نوآوری در شرکت‌های دانش‌بنیان. مجله مدیریت ایران، ۴(۲۲)، ۱۲۹-۱۵۰.

نظریان مادوانی، عباس؛ و مختاری دینانی، مریم. (۱۳۹۵). پیش‌بینی عملکرد سازمانی از طریق مدیریت دانش در سازمان‌های ورزشی. مطالعات مدیریت ورزشی، ۳۶(۸)، ۷۳-۹۲.

https://doi.org/10.22089/smrj.2016.782

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۲۱

تأثیر زیرساخت‌های

مدیریت دانش بر

عملکرد نوآورانه مبتنی

بر ...

هلالي، خليل؛ عليدوست قهفرخي، ابراهيم؛ و دهقان قهفرخي، امين. (۱۴۰۰). طراحی ساختار مدیریت دانش در مرکز ملی نوآوری و فناوری های ورزشی ایران. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۷۰(۱۳)، ۴۶-۷۸.
<https://doi.org/10.22089/smrj.2021.10350.3373>

Eskiler, E., Ekici, S., Soyer, F., & Sari, I. (2016). The relationship between organizational culture and innovative work behavior for sports services in tourism enterprises. *Physical culture and sport. Studies and research*, 69(1), 53-64. DOI:10.1515/pcssr-2016-0007.

Hanifah, S., Sarpingah, S., & Putra, Y. M. (2021). The Effect of Level of Education, Accounting Knowledge, and Utilization Of Information Technology Toward Quality The Quality of MSME's Financial Reports. In *Proceedings of the First Annual Conference of Economics* (pp.26-39). EAI.

Hashemi, M. (2019). Using the Swot Approach for the Codification of Knowledge Management Strategy in the Shouder Faucets Corporation. *Humanidades & Inovação*, 6(13), 293-301.

Kaushal, R. K., Sarkar, A., Mishra, K., Sinha, R., Nepal, S., & Jain, V. (2020). Spatio-temporal variability in stream power distribution in the Upper Kosi River basin, Central Himalaya: controls and geomorphic implications. *Geomorphology*, 350, 106888. DOI:10.1016/j.geomorph.2019.106888

Khakzadian, M., Fattahi, M., & Salehi, M. (2020). The Impact of Knowledge Infrastructure on Innovative Performance of Information and Communications Technology Organizations. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 11(1), 45-60.

Kwayu, S., Abubakre, M., & Lal, B. (2021). The influence of informal social media practices on knowledge sharing and work processes within organizations. *International Journal of Information Management*, 58, 102280. DOI:10.1016/j.ijinfomgt.2020.102280.

Miragaia, D. A. M. (2018). Sports Innovation Management. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 24(3), 815-816. <https://doi.org/10.1108/IJEBR-05-2018-528>.

Santoro, G., Messeni-Petruzzelli, A., & Del Giudice, M. (2021). Searching for resilience: the impact of employee-level and entrepreneur-level resilience on firm performance in small family firms. *Small Business Economics*, 57, 455-471. DOI: 10.1007/s11187-020-00319-x.

Sensuse, D. I., Lestari, P. I., & Al Hakim, S. (2021). Exploring Factors Influencing Knowledge Sharing Mechanisms and Technology to Support the Collaboration Ecosystem: A Review. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 41(3), 226-234. DOI:10.14429/djlit.41.03.16609.

Tenenhaus, M., Vinzi, V. E., Chatelin, Y. M., & Lauro, C. (2005). PLS path modeling. *Computational statistics & data analysis*, 48(1), 159-205. <https://doi.org/10.1016/j.csda.204.03.005>.

Yang, M., & Gabrielsson, P. (2017). Entrepreneurial marketing of international high-tech business-to-business new ventures: A decision-making process perspective. *Industrial Marketing Management*, 64, 147-160. DOI:10.1016/j.indmarman.2017.01.007.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۲۲

دوره ۲، شماره ۳

پیاپی ۵

Zavaraqi, Rasoul (2023). Editor's Note: Knowledge-Research Studies and Social Innovations. *Knowledge-Research Studies*, 2(3): 1-5.

© The Author(s) Publisher: University of Tabriz

Doi: 10.22034/jkrs.1999.17594

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17594.html?lang=en

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

Editor's Note

Knowledge-Research Studies and Social Innovations

This text serves as the second editor's note for the Journal of Knowledge-Research Studies, following an evaluation by the Scientific Journal Commission of the Ministry of Science, Research and Technology. This evaluation has deemed the journal to be a scientific journal, receiving a grade B. The aim of this journal is to comprehensively explore various aspects of knowledge research studies.

The dimensions covered within this journal include philosophical and theoretical, historical, educational and psychological, economic, sociological and anthropological, as well as technical and technological (hardware and software) aspects of processes associated with knowledge. The objective of such a broad approach is to highlight the interdisciplinary nature of knowledge research studies and its relationships with other scientific disciplines.

While this framework provides guidance, it does not necessarily guarantee comprehensive realization. Rather, we anticipate that gradual exploration and investigation will lead researchers, both domestically and internationally, to conduct novel and groundbreaking studies across each dimension. Journal of Knowledge-Research Studies, alongside others in the field, eagerly anticipates the publishing of these innovative works.

Notably, the field of Knowledge-Research studies offers intriguing opportunities for individual, group, and organizational development toward personal or collective gain. However, there has been insufficient attention given to the social benefits of knowledge processes. This shortfall neglects individual, group, institutional, and organizational social responsibilities in addressing societal issues. As professionals and practitioners in the field of Knowledge and Information Science enhance problem-solving capacities, it is crucial to simultaneously develop the underlying theories and research base necessary to tackle social issues more effectively. From this foundation, the involved parties can harness the transformative potential of knowledge research studies and uniquely address theorized social challenges in an inventive manner.

Broadly speaking, solving social problems through innovative approaches falls under the purview of Social Innovations. Numerous definitions of social innovation have been proposed, further validating its significance. Nilsson (2003) describes it as a significant, innovative, and lasting change in the way a given society deals with a previously intractable, deep-seated problem. Goldenberg (2004) aligns with this definition, considering social innovation as the development and application of new or improved activities, initiatives, services, processes, or products that address people's social and economic challenges.

Further understanding comes from André and Abreu (2006), who outline three criteria for social innovation: 1) satisfying unmet human needs through non-market mechanisms, 2) promoting social inclusion, and 3) empowering individuals or groups subjected to social exclusion/marginalization processes. Phills et al. (2008) emphasize new solutions that are more effective, efficient, sustainable, or equitable than existing ones, contributing

value primarily attributed to society. Mulgan (2010) emphasizes the creation of new social relationships or collaborations while meeting social needs.

This collection of definitions highlights that social innovations leverage social capacities both in their objectives and execution, generating societal benefits while enhancing individual agency. By addressing longstanding problems such as alienation, deprivation, poverty, and welfare challenges, these innovations foster human progress and development.

Present-day humanity faces unprecedented challenges requiring innovative resolutions. These include rising life expectancy, climate change, growing diversity of countries and cities, socioeconomic disparities, mounting health issues, behavioral problems associated with affluence, challenging transitions to adulthood, and rethinking well-being indicators. Addressing these challenges necessitates novel approaches rooted in social innovations, aligning altruistic goals with humanistic principles. Individuals, organizations, disciplines, and subject areas must proactively embrace their respective social responsibilities to harness the potential of social innovations.

Among the academic efforts exploring social innovations, various texts have provided theoretical foundations and special theories in this field.

For instance, Social Knowledge Management refers to employing different management methods to navigate social knowledge between individuals, institutions, and communities. This emerging discipline serves as the interface between social knowledge management and social capital, enabling effective control over knowledge management processes within knowledge communities. Social knowledge management fosters trust, interaction, mutual respect, and interest, strengthening social ties and enhancing societal status in knowledge societies. It plays a critical role in realizing social innovations (Sharafi et al, 2020). Other researchers have made efforts to advance the field of knowledge research studies towards achieving social innovations. Some notable studies include:

- Desmarchelier, Djellal, and Gallouj (2020) proposed a concept called Knowledge Intensive Social Services (KISS) as an alternative to Knowledge Intensive Business Services (KIBS) for fostering social innovations within social innovation networks.

- Mustapha and Seman (2023) explored the impact of knowledge creation on the success of organizational social innovations using a knowledge-based view (KBV) approach that emphasizes the organization's competitive advantages.

- Yañez-Figueroa, Ramírez-Montoya, and García-Peñalvo (2022) emphasized the importance of establishing social innovation laboratories to facilitate the social construction of knowledge.

- Ghinoi and Omori (2023) examined the role of Expert Knowledge in driving social innovation.

- Nichols et al. (2013) investigated the role of knowledge mobilization and collaboration in promoting social innovations.

- Jali, Abas, and Ariffin (2016) presented a conceptual framework for utilizing knowledge resources to foster social innovations.

- Mulyaningsih, Yudoko, and Rudito (2016) described the Knowledge-Based Social Innovation Process and developed a conceptual model at both individual (Micro) and organizational (mezzo) levels.

These studies offer just a glimpse into the vast body of literature on knowledge research studies centered around social innovations. Given the valuable expertise

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

and capacity in this area, it is likely that we will see further research dedicated to this field both in Iran and globally.

By highlighting the crucial connection between knowledge research studies and social innovations, this note emphasizes how various concepts, frameworks, and processes can contribute to the creation, management, and mobilization of knowledge towards achieving social innovations. Additionally, it underscores the positive impact of social innovations on enhancing the quality of life and well-being for individuals and communities.

Nevertheless, the literature also reveals certain gaps and challenges within this field, such as the scarcity of empirical evidence, the complexity of measuring social impacts, and the necessity for greater collaboration and coordination among different stakeholders and sectors. Consequently, this note advocates for additional research to tackle these issues and explore fresh approaches to harnessing knowledge for the advancement of social innovations.

Rasoul Zavarraqi

Editor-In-Chief of Journal of Knowledge-Research Studies

References

- Desmarchelier, B., Djellal, F., & Gallouj, F. (2020). Mapping social innovation networks: Knowledge intensive social services as systems builders. *Technological Forecasting and Social Change*, 157, 120068. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120068>
- Ghinoi, S., & Omori, M. (2023). Expert knowledge and social innovation: analysing policy debates in Japan. *Journal of Social Entrepreneurship*, 1-20. <https://doi.org/10.1080/19420676.2023.2178485>
- Jali, M. N., Abas, Z., & Ariffin, A. S. (2016). Social innovation and knowledge resource: A conceptual understanding. *Journal of Business and Economics*, 7(9), 1572-1579. [http://dx.doi.org/10.15341/jbe\(2155-7950\)/09.07.2016/020](http://dx.doi.org/10.15341/jbe(2155-7950)/09.07.2016/020)
- Lopes, D. P. T., dos Santos Vieira, N., Barbosa, A. C. Q., & Parente, C. (2017). Management innovation and social innovation: convergences and divergences. *Academia Revista Latinoamericana de Administración*, 30(4), 474-489. <http://dx.doi.org/10.1108/ARLA-05-2016-0150>
- [Mulgan, G., Tucker, S., Ali, R., & Sanders, B. \(2007\). *Social innovation: What it is, why it matters and how it can be accelerated*. Skoll Centre for Social Entrepreneurship. London: Young Foundation.](#)
- Mulyaningsih, H. D., Yudoko, G., & Rudito, B. (2016). Knowledge-based social innovation process in social enterprise: A conceptual framework. *Advanced Science Letters*, 22(5-6), 1393-1397. <http://dx.doi.org/10.1166/asl.2016.6621>
- [Mustapha, N. D. B., & Seman, S. B. A. \(2023\). Knowledge Creation as Influence the Achievement of Organisational Social Innovation. *European Public & Social Innovation Review*, 8\(2\), 54-64.](#)
- [Nichols, N., Phipps, D., Provencal, J., Hewitt, A. \(2013\) Knowledge Mobilization, Collaboration, and Social Innovation: Leveraging Investments in Higher Education. *Canadian Journal of Nonprofit and Social Economy Research*. 4\(1\): 25 – 42.](#)
- [Sharafi, A., Noruzi, A., Esmaili Givi, M., & Heidary Dahooie, J. \(2020\). Presenting the Conceptual model of the Social Knowledge Management using Meta Synthesis Method. *Scientific Journal of Strategic Management of Organizational Knowledge*, 3\(2\), 51-96.](#)
- [Yañez-Figueroa, J. A., Ramírez-Montoya, M. S., & García-Peñalvo, F. J. \(2016, November\). Systematic mapping of the literature: social innovation laboratories for the collaborative construction of knowledge from the perspective of open innovation. In *Proceedings of the Fourth International Conference on Technological Ecosystems for Enhancing Multiculturality* \(pp. 795-803\).](#)

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Azadi Ahmadabadi, Ghasem (2023). Iran's Scientific Prominences in Social Sciences Compared to Some Islamic Countries. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 2 (3), 7-30.

Doi: 10.22034/jkrs.2024.59277.1049

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17549.html

©The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

Iran's Scientific Prominences in Social Sciences Compared to Some Islamic Countries

Ghasem Azadi Ahmadabadi¹

Received: October, 25, 2023

Revised: December, 01, 2023

Accepted: December, 07, 2023

Published: December, 20, 2023

Abstract

Purpose: The significance of scientific and technological advancements in today's world is such that the development of many countries is largely measured through them. Humanities and social sciences hold a special position in this regard. This study aims to investigate the overall situation of Iran in various sub-areas of social sciences from 2013 to 2022. It explores the areas that have achieved remarkable scientific prominence within each sub-area, as well as Iran's ranking compared to other countries within those fields.

Methodology: This research adopts an applied approach with an analytical-descriptive method. It utilizes a scientometric approach and the scientific prominence index. The research encompasses Muslim countries such as Iran, the United Arab Emirates, Indonesia, Pakistan, Turkey, Saudi Arabia, Iraq, Lebanon, Malaysia, and Egypt. The study focuses on their scientific outputs in diverse disciplines within the realm of social sciences. Data is collected using Scival database and the classification of research and development fields (FORD).

Findings: During the studied period, a total of 50,954 scientific outputs from Iran within the field of social sciences were indexed in the Scopus database. The subfields of "Economics and Business," "Other Social Sciences," "Psychology and Cognitive Sciences," "Political Sciences," "Law," "Education," "Economic and Social Geography," "Sociology," and "Media and Communication" showcased the highest volume of scientific output, respectively. Iran displayed relative advantages in subjects such as supply chains, supply chain management, industry, sports, students, heroes, water resources, water management, media, news, journalism, attention, brain, learning, internet, students, as well as "housing, neighborhood, gentrification." However, the findings indicated limited scientific output in the media subfield. Additionally, sociology made a modest contribution, while the country as a whole did not fare well in terms of prominent subject areas.

Conclusion: The findings of this study present two distinct approaches or steps to the policymakers, managers, and planners in the field of science and technology, particularly within social sciences. Firstly, they should capitalize on Iran's competitive advantages and strengthen them further. Secondly, efforts should be made to invest in areas that exhibit limited quantitative and qualitative contributions, bringing them to a relative level of maturity. These approaches can be implemented at both the micro and macro levels of the country's science and technology ecosystem.

Value: The utilization of strategic reference bases, such as SciVal, offers the opportunity to analyze various fields from a broad perspective that aligns with policy development and aids in identifying competitive advantages.

Keywords: Scientific Excellence; Scientific Leadership; Social Sciences; Iran's Scientific Outputs; Scientific Prominences

1. Assistant Professor, Policy evaluation and Monitoring of Science, Technology, and Innovation Department, National Research Institute for Science Policy (NRISP), Tehran, Iran. (Corresponding Author) azadi_gh@yahoo.com.

Extended Abstract

Introduction: The importance of science and technology achievements in today's world is such that a large part of a country's development is evaluated based on them. Humanities and social sciences are particularly important in this regard. Assessing a country's position and performance in science and technology outputs requires continuous observation and monitoring. This necessitates that every country measures its scientific position at the international level, capitalizes on its relative advantages, and addresses its weaknesses.

Purpose: The objective of this study is to investigate Iran's overall situation in each sub-field of humanities between 2013 and 2022. Additionally, it aims to identify the most scientifically prominent areas within each sub-field and compare Iran's rank with other countries.

Methodology: This research has a practical purpose and utilizes a descriptive analysis methodology with a scientometric approach and relevant indicators. The research community includes Muslim countries such as Iran, United Arab Emirates, Indonesia, Pakistan, Turkey, Saudi Arabia, Iraq, Lebanon, Malaysia, and Egypt. The scientific outputs of various fields in humanities were extracted using the Field-Weighted Citation Impact (FWCI) index. There are six subject categories in this field: agricultural sciences, engineering and technologies, human sciences, medical sciences, social sciences, and natural sciences. The sub-fields of humanities include "Economy and Business," "Other Social Sciences," "Psychology and Cognitive Sciences," "Political Sciences," "Law," "Education," "Economic and Social Geography," "Sociology," and "Media and Communications." Data was collected from the Scival citation database during September 2-8, 2022. It should be noted that prominence indicates the movement or visibility of a specific topic, but does not denote importance. Calculating a topic's prominence involves considering three metrics: citation count, Scopus views count, and average Cite Score.

Findings: During the studied period, a total of 50,954 scientific outputs from Iran in humanities were indexed in the Scopus database. The sub-fields with the highest number of scientific outputs were "Economics and Business," "Other Social Sciences," "Psychology and Cognitive Sciences," "Political Sciences," "Law," "Education," "Economic and Social Geography," "Sociology," and "Media and Communication." In terms of citations received, the sub-fields "Economy and Business," "Political Sciences," "Law," "Other Social Sciences," "Psychology and Cognitive Sciences," "Economic and Social Geography," "Education," "Sociology," and "Media and Communication" had the highest numbers respectively. "Law," "Political Science," "Economics and Business," and "Economic and Social Geography" showed higher citation rates and weighted citation impact compared to other sub-fields. The sub-fields of "Psychology and Cognitive Sciences," "Economics and Business," and "Other Social Sciences" had the most active authors.

Subjects such as "Supply chains; Supply Chain Management; industry; 'Sports, students, heroes'; Water; Water resources and water management'; 'Media; news; journalism'; 'Attention, Brain, Learning'; 'Internet, students' and 'housing; The

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Neighborhood; Enlightenment' are areas where Iran has a scientific comparative advantage. However, the country's scientific output in the media sub-field is low, followed by sociology, indicating room for improvement. Moreover, Iran does not have a strong position in terms of scientific impact in globally prominent fields. One notable finding from this study is that Pakistan, Saudi Arabia, and the UAE show good scientific capacities in the sub-fields of economy and business; education; law; media and communication; political science; and psychology and cognitive sciences. One proposed solution is for managers, planners, and researchers to establish cooperation with these countries, taking advantage of their scientific advantages.

Value: Evaluating a country's scientific and technological outputs and determining its position among other regional countries and competitors is crucial. The findings of this study suggest different approaches or steps for policymakers, managers, and planners in the country's science and technology sector, especially in humanities. First, they should capitalize on their scientific competitive advantages and strengthen them. Second, they should invest in areas where the country has made limited quantitative and qualitative contributions, bringing them to relative maturity. These approaches can be implemented at both the micro and macro levels of the country's science and technology ecosystem. Pakistan, Saudi Arabia, and the UAE are suitable options for communication and strengthening scientific diplomacy due to their scientific advantages.

References

- Abdolahpour, E., & Abjadian, F. (2023). Thematic Evaluation of Islamic Art Studies in the Scopus Database with an Emphasis on the Articles of Iranian Researchers. *Paykareh*, 12(32), 21-36. doi: 10.22055/pyk.2023.18322 [In Persian]
- Azadi Ahmadabadi, G. (2023). Evaluation of the Position of Scientific Leadership of the Islamic Republic of Iran among the Regional Countries Based on 2010 to 2020 Data. *Academic Librarianship and Information Research*, 57(1), 79-100. doi: 10.22059/jlib.2023.358236.1686 [In Persian]
- Azadi Ahmadabadi, G. (2020). *Explanation concepts, policies and indicators in scientific, technological and innovation leadership*. Research Project, National Research Institute for Science Policy. [In Persian]
- Biglu, M. H., Chakhmachi, N., & Biglu, S. (2014). Scientific study of Middle East countries in psychology. *Collnet Journal of Scientometrics and Information Management*, 7(2), 293-296. <https://doi.org/10.1080/09737766.2013.832900>
- Cardoso, L., Silva, R., Almeida, G. G. F. D., & Lima Santos, L. (2020). A bibliometric model to analyze country research performance: SciVal topic prominence approach in tourism, leisure and hospitality. *Sustainability*, 12(23), 9897. <https://doi.org/10.3390/su12239897>
- Cavacini, A. (2016). Recent trends in Middle Eastern scientific production. *Scientometrics*, 109(1), 423-432. DOI:10.1007/s11192-016-1932-3
- Elsevier. (2019). *Research Intelligence Research Metrics Guidebook*. <https://www.mcgill.ca/research/files/research/elsevier-research-metrics-book-r5-web.pdf>
- Elsevier. (2023). *Topic Prominence in Science – SciVal*. <https://beta.elsevier.com/products/scival/overview/topic-prominence?trial=true>
- Franssen, T., & Wouters, P. (2019). Science and its significant other: Representing the humanities in bibliometric scholarship. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 70(10), 1124-1137. <https://doi.org/10.1002/asi.24206>
- Ghaffari, S., zakiani, S., & maleki I. (2019). Evaluation of scientific productions of Psychology Researchers in the ISI citation system during 2013-2017: Scientific Study.

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Journal of Modern Medical Information Sciences, 5 (1) ,33-40.
Doi:10.29252/jmis.5.1.33 [In Persian]

Ghanadinezhad, F., & Heidari, G. (2020). Methods and Indicators for the Evaluation of Scientific Production in the Humanities and Social Sciences: A Systematic Review. *Scientometrics Research Journal*, 6(2), 203-230. doi: 10.22070/rsci.2020.4998.1341 [In Persian]

Hammarfelt, B. (2016). Beyond coverage: Toward a bibliometrics for the humanities. In M. Ochsner, S. E. Hug & H.-D. Daniel (Eds), *Research Assessment in the Humanities Towards Criteria and Procedures* (pp. 115–132). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29016-4_10

Hosseini, S. H., & Shahabi, R. (2018). Humanities in Iran: Current Status and Strategies to Promotion that with Use of SWOT Model. *Pizhuhish nāmah-i intiqādī-i mutūn va barnāmah hā-yi ūlūm-i insāni (Critical Studies in Texts & Programs of Human Sciences)*, 18(1), 101-126. [In Persian]

Janavi, E., Mansourzadeh, M. J., & Shahmoradi, B. (2022). Investigating the Priorities of the National Master Plan for Science and Education with Adjacent Scientific Fields for Diversification of Iran Research System by Scientific Complexity Approach. *Scientometrics Research Journal*, 8(2), 1-30. doi: 10.22070/rsci.2021.13754.1469 [In Persian]

Karimi, R.; Tabatabaee, F. (2020). Study Of The Trend Of Scientific Products Of Islamic Countries In The Field Of Gender, Women And Family In Web Of Science Website. *Safineh*, 69(18), 27-50. [In Persian]

Khasseh, A. A., Sadeqi, S., Ezzati, I., & Ghaffari, S. (2017). A Study on Quranic Studies Position in Universal Science Production by Science Measurement Techniques. *Quarterly Sabzevaran Fadak*, 7(28), 47-69. [In Persian]

Khoubnasabjafari, M., Sadeghifar, E., Khalili, M., Ansarin, K., & Jouyban, A. (2012). Research performances of Organization of Islamic Conference (OIC) members. *BioImpacts: BI*, 2(2), 111-122. doi : 10.5681/bi.2012.017

Klavans, R., & Boyack, K. W. (2017). Research portfolio analysis and topic prominence. *Journal of Informetrics*, 11(4), 1158-1174. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.10.002>

Loprieno, A., Werlen, R., Hasgall, A. & Bregy, J. (2016). The “Mesurer les Performances de la Recherche” project of the Rectors’ Conference of the Swiss Universities (CRUS) and its further development. In M. Ochsner, S. E. Hug & H.-D. Daniel (Eds), *Research Assessment in the Humanities Towards Criteria and Procedures* (pp. 13–22). Zürich: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29016-4_2

Miramini, S., Rabiei, A., Mahmoudi Maimand, M., & Parhishkar, M (2014). Construction of knowledge-based indicators for Science and Technology Sector in the Vision Document of the Islamic Republic of Iran. *Economic Strategy*, 3(11), 33-50. [In Persian]

Mostafavi, I., & Kiani, H. R. (2015). Comparative evaluation of the leading Islamic countries in science production; Iran, Turkey, Egypt, and Pakistan in Essential Science Indicators database. *Scientometrics Research Journal*, 1(1), 51-68. doi: 10.22070/rsci.2015.375 [In Persian]

Nokarizi, M., & Alian, M. (2016). Examining the status of scientific productions of Birjand University faculty members in the Scopus database with an emphasis on scientific cooperation. *Information and Librarianship*, 30(8), 57-78. [In Persian]

Oldac, Y. I. (2022). Global science and the muslim world: overview of muslim-majority country contributions to global science. *Scientometrics*, 127(11), 6231-6255. DOI:10.1007/s11192-022-04517-0

Osareh, F., & Baji, F. (2009). Influential scientific productions of Iranian social science authors in web of science in 1990 to 2006. *Studies in Library and Information Science*, 3 (2), 65-76. [In Persian]

Qarabaglu, V. (2014). *Analysis of Iran's scientific competences based on international outputs*. Master's thesis. Shahid University. [In Persian]

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

- Ryan, J. C., & Daly, T. M. (2019). Barriers to innovation and knowledge generation: The challenges of conducting business and social research in an emerging country context. *Journal of Innovation & Knowledge*, 4(1), 47-54. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2017.10.004>
- Safahieh, H., & Sharifi Fard, Z. (2020). Comparative Study of Scientific and Technological Outputs of the Islamic Republic of Iran and other Members of D8 Countries. *Science and Technology Policy Letters*, 10(4), 53-68. [In Persian]
- Sheikhzadeh, H. (2014). Humanities: Transformation and promotion in line with Iran's national interests. *International Conference on New Approaches in Humanities*, Malaysia. <https://civilica.com/doc/439581> [In Persian]
- Sooryamoorthy, R. (2020). *Scientometrics for the humanities and social sciences*. (Qasim Azadi Ahmedabadi & Mahmoud Sangri, Trans.). chapar. [In Persian]
- Suzanchi, H. (2007). Comprehensive scientific map of the country and reviews about it. *Pegah Hoza*, 246. [In Persian]
- Vaseghi bady, M., javanali azar, M., & khandan, A. (2021). Identifying and Prioritizing the Obstacles of Achieving Scientific Marjaiyat in Humanities & Social Science (Case Study of Imam Sadiq University). *Strategic Management Thought*, 15(1), 29-72. doi: 10.30497/smt.2021.239314.3117. [In Persian]

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Ahmadi, Hamid; Bakhtiarian, Iraj (2023). Mapping and Analysis Knowledge Structure of Hawraman Research in Iran: A Co-word Analysis and Information Clustering. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 2 (3), 31-49.

Doi: 10.22034/jkrs.2024.58983.1037

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17553.html

©The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

Mapping and Analysis Knowledge Structure of Hawraman Research in Iran: A Co-word Analysis and Information Clustering

Hamid Ahmadi¹, Iraj Bakhtiarian²

Received: October, 25, 2023

Revised: December, 18, 2023

Accepted: December, 19, 2023

Published: December, 20, 2023

Abstract

Purpose: The purpose of this research is to analyze the knowledge structure of Hawraman research in Iran.

Methodology: This study employed content analysis techniques, specifically co-word analysis and information clustering. The research community encompassed all scientific outputs from the beginning until 2022.

Findings: The findings indicate a significant growth in research on Hawraman over the past two decades, with over 15 geographical areas being studied. Co-word analysis revealed more than 1500 concepts or keywords mentioned, with "Hawraman," "Tourism," "local architecture," and "Hawrami dialect" being the most frequently used concepts. Notably, the conceptual pairs "Hawraman-tourist attractions," "Hawraman-history," and "Hawraman-Palangan" exhibited the highest co-occurrences. Additionally, clustering analysis uncovered 15 main clusters within the field's knowledge. Furthermore, the analysis of conceptual maps showed extensive relationships between concepts, indicating a dense network of interconnected ideas.

Conclusion: The Hawraman region has gained substantial attention from researchers due to its unique environmental conditions and UNESCO registration. Consequently, there has been a surge in research, leading to the exploration of numerous concepts. This research provides a comprehensive overview of the current state of Hawraman research and sheds light on the key issues being investigated.

Value: This study represents the first attempt at analyzing research data for an area in western Iran.

Key Words: *Hawraman Research, Co-word Analysis, Information Clustering, Scientometrics, Scientific Maps*

1. Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science, Razi University, Iran (Corresponding Author) hamid_ahmadi@razi.ac.ir

2. Master of Knowledge and Information Science, Central Library, Razi University, Kermanshah, Iran.

Extended Abstract

Introduction: Located in the Zagros region, which holds a significant place in Iranian history, Hawraman has historically attracted considerable interest due to its distinct topography and living conditions. As a result, researchers have generated various materials and contents about the region. This study aims to collect, organize, analyze, and disseminate scientific information to unravel the scientific structure and comprehensively evaluate the scientific activities related to this historical, natural, and cultural area.

Purpose: This research focuses on analyzing the knowledge structure of Hawraman research in Iran. The main question guiding this study is: How is the knowledge structure of Hawraman research in Iran determined through co-word analysis?

Methodology: Using content analysis, specifically co-word analysis and information clustering techniques, this research aimed to determine the knowledge structure of Hawraman research. Following the selection of the research area, the methodology involved extracting concepts or vocabulary from relevant documents, finalizing the selection, constructing a vocabulary co-occurrence matrix, and finally clustering and analyzing the co-occurrence data to create conceptual maps. The research community considered all scientific outputs from the beginning until 2022. Findings: The findings indicate a significant growth in research on Hawraman over the past two decades, with numerous researchers contributing to its scientific production. Additionally, more than 15 geographical areas have been investigated. Co-word analysis revealed over 1500 mentioned concepts or keywords, with "Hawraman," "Tourism," "local architecture," and "Hawrami dialect" emerging as the most frequently utilized. The conceptual pairs "Hawraman-tourist attractions," "Hawraman-history," and "Hawraman-Palangan" exhibited the highest co-occurrences. Moreover, clustering analysis unveiled 15 main clusters representing various aspects of the field, such as history, language and literature, development and economy, security, border settlement issues, tourist attractions, ecotourism, natural resources, customs and folk literature, residence and housing, tourism employment in villages, historical geography, warfare, local music, cultural beliefs, cooking, and local foods, and weaving. Conceptual maps demonstrated extensive relationships between concepts, suggesting a dense and interconnected network within the field.

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Table 1: Ranking of concepts in the field of Hawraman research based on frequency (20 High-Frequency Concepts)

Frequency	Concepts	Rank	Frequency	Concepts	Rank
1	Hawraman	196	12	Construction in cities	58
2	Tourism	143	13	Hawrami's poem	55
2	local architecture	136	13	local music	55
3	Hormi dialect	102	14	Iran - Iraq war	47
4	Tourist Attractions	101	15	Hajij, village	42
5	Tourism in villages	86	16	Pir Shaliar	36
7	Historical geography	80	17	etiquette	34
8	public culture	69	18	Operation Paveh	30
10	Kurdish poem	68	18	Women	30
10	Construction in village	68	19	Counter- revolution	29
11	The History of Hawraman	67	20	Villages	28

Conclusion: Due to its unique environmental conditions, the Hawraman region has become a prominent subject for researchers. Its UNESCO registration further increased its significance, resulting in a surge of studies. The analysis highlights the diverse nature of Hawraman research, organized into logical thematic clusters that hold substantial importance. The extensive conceptual network reflects the region's specific cultural, social, and historical factors. Consideration of these factors collectively is crucial for an accurate understanding of the area and effective addressing of potential issues. Furthermore, the absence of concepts related to rights, lawsuits, or delinquency indicates fewer problems in the Hawraman region, making it suitable for national and international tourism. Overall, this research offers valuable insights into the current state of Hawraman research and addresses key issues within the field.

Value: This study represents a pioneering effort to analyze research data pertaining to a western Iranian region.

References

- Ahmadi, H., & Osareh, F. (2016). An Overview of the Functions of Co-word analysis. *Librarianship And Information Organization Studies*, 28 (1), 125-145. [In Persian].
- Ahmadi, H., Salimi, A., & Zangishehei, A. (2013). clustering and knowledge map of scientific productions of comparative literature in Iran. *Research in Comparative Literature*, 3(11), 1-28.[In Persian].
- Alzafari, K. (2017). Mapping the literature structure of 'quality in higher education' using co-word analysis. *Quality in HigHer education*, 23(3), 264-282. <https://doi.org/10.1080/13538322.2017.1418607>
- Anthony, A. (2007, October). Data clustering with a relational push-pull model. In *Seventh IEEE International Conference on Data Mining Workshops (ICDMW 2007)* (pp. 189-194). IEEE.
- Davari, M., Ziaie, S., & Gharebaghloo, V. (2022). The Intellectual Structure of Knowledge in the Field of the Digital Library: a Co-Word Study. *Library and Information Science Research*, 12(2), 29-53. doi: 10.22067/infosci.2022.68914.1013 [In Persian].
- De la Hoz-Correa, A., Muñoz-Leiva, F., & Bakucz, M. (2018). Past themes and future trends in medical tourism research: A co-word analysis. *Tourism management*, 65, 200-211. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2017.10.001>
- Emami, M., Riahinia, N., & Soheili, F. (2020). Mapping the Scientific Structure of Medical and Laboratory Equipment with Using the Co-occurrence Analysis. *Scientometrics Research Journal*, 6(1), 41-56. doi: 10.22070/rsci.2018.696 [In Persian].
- Geraei, E., Farshid, R., & Faraji, F. (2021). Co-word analysis in nursing science. *Caspian Journal of Scientometrics*, 8(1), 44-57. URL: [http:// Doi:10.22088/cjs.8.1.44](http://Doi:10.22088/cjs.8.1.44) [In Persian].
- Ghazizadeh, H., Soheili, F., & Khasseh, A. A. (2018). Mapping Knowledge Structure of Quran and Hadith Studies in Iran: A Co-Word Analysis. *Scientometrics Research Journal*, 4(2), 101-122. doi: 10.22070/rsci.2018.615.[In Persian]
- Moomivand, H., Hasni Ahangar, M. R., Tahmasab Kazemi, B., Saleh Nejad, S. A., & kameli, B. (2022). Drawing and Creating the knowledge map of the field of commercialization based on the Co-word analysis of articles indexed in the Web Of Science. *Organizational Knowledge Management*, 2(5), 77-110. 20.1001.1.26454262.1401.5.2.3.9 [In Persian].

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

- Heydari, Gh., Zavaraghi, R., Mokhtarpour, R., & Khase, A. A. (2017). The intellectual structure of information science and epistemology: in terms of "visualization of the field of knowledge". *Library Studies and Information Organization*, 29(3), 39-60. doi: 10.30484/nastinfo.2018.2254. [In Persian]
- Kameli, B., Yazdani, H. R., hakim, A., & Jafari, S. M. (2021). Mapping and Clustering of Knowledge Management Research Based on Co-Word Analysis of Articles Indexed in Web of Science (WoS) Website. *Innovation Management in Defensive Organizations*, 3(4), 77-104. doi: 10.22034/qjimdo.2020.227052.1295 .[In Persian]
- Khasseh, A. A., & Habibi, R. (2018). Mapping Two Decades of World Research in Entrepreneurship: A Scientometric Analysis. *Digital and Smart Libraries Researches*, 5(2), 63-78. [In Persian].
- Khoeini, S., Noruzi, A., Jozi, Z., & Mostafavi, I. (2022). Co-word Analysis of Scientific Outputs in the Field of Bibliotherapy in Web of Science. *Caspian Journal of Scientometrics*, 9(1), 13-28. <https://doi.org/10.22088/cjs.9.1.13>[In Persian].
- Leydesdorff L. (2010). Eugene Garfield and algorithmic historiography: co-word, co-authors, and journal Nams. *Annals of Library and Information Studies*, 57 (3),248-260.
- Liu, G. Y., Hu, J. M., & Wang, H. L. (2012). A co-word analysis of digital library field in China. *Scientometrics*, 91(1), 203-217. <https://doi.org/10.1007/s11192-011-0586-4>
- Neville, J., Adler, M., & Jensen, D. (2003, August). Clustering relational data using attribute and link information. In *Proceedings of the text mining and link analysis workshop, 18th international joint conference on artificial intelligence* (pp. 9-15).
- Osareh, F., Heydari, G., Zare Farashbandi, F., & Haji Zain Al Abdini, M. (2009). *From bibliometrics to web metrics: An analysis of the basics, views, rules and indicators*. Ketabdar. [In Persian]
- Rahimi, S., Soheili, F., & Sharafi, N. (2022). Knowledge Structure of Iranian Higher Education Studies based on co-word Network Analysis in ISC Database. *Journal of higher education curriculum studies*, 12(24), 313-331. [In Persian].
- Shen, L., Xiong, B., & Hu, J. (2017). Research status, hotspots and trends for information behavior in China using bibliometric and co-word analysis. *Journal of Documentation*, 73(4), 618-633. <https://doi.org/10.1108/JD-10-2016-0125>
- Sohaili, F., Khase, A., & Koranian, P. (2016). Map Intellectual Structure of Knowledge and Science in Iran based on Co-word Analysis. *Information processing and management* , 34 (4), 1905-1938. doi: 10.35050/JIPM010.2019.026. [In Persian]
- Taşkın, Z. (2021). Forecasting the future of library and information science and its sub-fields. *Scientometrics*, 126(2), 1527-1551. <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03800-2>
- Whittaker, J. (1989). Creativity and conformity in science: Titles, keywords and co-word analysis. *Social Studies of Science*, 19(3), 473-496. <http://dx.doi.org/10.1177/030631289019003004>
- Zhu, X., & Zhang, Y. (2020). Co-word analysis method based on meta-path of subject knowledge network. *Scientometrics*, 123(2), 753-766. <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03400->

Azadi Ahmadabadi, Ghasem; Sharafi, Ali; Shabani, Ali (2023). Relationship Analysis of Food Security with Patents and Gross Domestic Products. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 2 (3), 51-61.

Doi: 10.22034/JKRS.2024.59460.1051

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17561.html?lang=en

© The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

Relationship Analysis of Food Security with Patents and Gross Domestic Products

Ghasem Azadi Ahmadabadi¹, Ali Sharafi², Ali Shabani³

Received: October, 06, 2023

Revised: November, 28, 2023

Accepted: December, 16, 2023

Published: December, 20, 2023

Abstract

Purpose: Food security is a critical global challenge that is influenced by research and innovation in the field. Therefore, the objective of this study is to analyze the scientific output of developing countries in food security and examine its relationship with patents and Gross Domestic Product (GDP).

Methodology: This applied research utilized the Scientometric approach. A total of 8,416 papers published between 1992-2023 in the field of food security by developing countries were included in the study using citation databases from Clarivate Analytics. Additionally, patent registrations from the WIPO database and GDP data from the World Bank were analyzed. Information was collected through note-taking, and the data was analyzed using Pearson's correlation coefficient.

Findings: The findings reveal an upward trend in the publication and citation of scientific outputs related to food security in developing countries. China has higher numbers of papers, patents, GDP, and food production index compared to Iran, Japan, and South Korea. There is also a positive correlation observed between population and the number of papers, gross production and the number of papers, food production and the number of published papers, as well as the number of patents and papers citing scientific outputs of countries.

Conclusion: These results highlight the significant relationship between increasing scientific output, GDP, the number of patents, and food security. Greater emphasis on food security contributes to enhanced scientific output, GDP, and innovation. Similarly, increasing scientific output, GDP, and innovation positively impact food security in countries.

Value: This study emphasizes the importance of scientific outputs in driving technological advancements, innovations, and ultimately, ensuring food security in developing countries.

Keywords: Agricultural Biotechnology, Food Security, Biotechnology Development Policies, Gross Domestic Product, Patents.

1. Assistant Professor, Policy Evaluation and Monitoring of Science, Technology, and Innovation Department, National Research Institute for Science Policy (NRISP), Tehran, Iran.

2. PhD in Knowledge and Information Management of University of Tehran and Senior Expert of Central Library of Shahed University, Tehran, Iran (Corresponding Author) a.sharafi96@ut.ac.ir

3. Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran

Extended Abstract

Introduction: Today, the popularity and value of organic food are increasing steadily. The growing demand is mainly driven by consumer concerns about the negative consequences of conventional agriculture on human health and the environment. Particularly in developed countries, consumers perceive organic food as being safer and healthier than non-organic options

Purpose: Food security is one of the most critical challenges in today's world, which is affected by the amount of research and innovation in this field. Therefore, the purpose of this research is to analyze the status of scientific outputs of developing countries in food security and to examine its relationship with the number of patents and their Gross domestic product (GDP).

Methodology: This applied research adopts a scientometric approach. A total of 8,416 papers published between 1992-2023 were included from Clarivate Analytics' citation databases. The study also examines patent registrations in the WIPO database and the GDP of the countries involved. Information was collected through note-taking, and data analysis utilized Pearson's correlation coefficient.

Findings: The findings reveal an increasing trend in publication and citation of scientific outputs related to food security in developing countries. China demonstrates higher numbers of papers, patents, GDP, and food production index compared to Iran, Japan, and South Korea.

Table 1. Correlation between papers counts and the gross production of countries

Country	GDP	Number of papers	Correlation
China	17.73 trillion	6522	0.573
Japan	4.94 trillion	872	0.645
Iran	231.55 billion	572	-0.677
South Korea	1.8 trillion	450	0.793
Total	24.7	8416	0.990

A positive and strong correlation exists between papers counts and countries' GDP, suggesting a mutually influential relationship.

Table 2. Correlation of papers counts with food production of countries

Country	Number of papers	Food production	Correlation
China	6522	103.0	-0.379
Japan	872	99.2	0.892
Iran	572	99.4	0.998
South Korea	450	98.4	0.97
Total	8416	400	0.983

Increasing scientific output shows a positive and strong correlation with the food production index, indicating its impact on food security.

Table 3. Correlation of papers counts with countries' patents

Country	Number of patents	Number of papers	Correlation
China	12224084	6522	0.689
Japan	9671777	872	0.876
Iran	204092	572	0.217
South Korea	3492042	450	0/698
Total	25591995	8416	0/888

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

There is a positive and strong correlation between the number of patents and paper publications, implying a two-way relationship.

Table 4. Correlation of papers counts with country citations

Country	Number of citations	Number of papers	Correlation
China	103408	6522	0/789
Japan	21615	872	0/819
Iran	6572	572	0/273
South Korea	10674	450	0/987
Total	142269	8416	0/653

Table 4 shows a positive correlation with the number of papers, signifying the significance of food security in developing countries.

Conclusion: The results suggest a significant correlation and mutual influence between the publication of scientific outputs, GDP, the number of patents in countries, and food security. In particular, food security plays a crucial role in promoting scientific output, GDP growth, and fostering innovation. Likewise, an increase in scientific output, GDP, and innovation positively impact food security within countries. The analysis reveals that Iran, China, Japan, and South Korea have achieved commendable levels of food security based on their scientific outputs and patents. This success can be attributed to efforts such as enhancing self-sufficiency in essential product production, bolstering economic growth and job creation in the agricultural sector, supporting agricultural producers and production, promoting productivity and water efficiency, strategic planning, maintaining production capacity, ensuring self-sufficiency in basic products, protecting essential resources, and improving resource productivity. However, recent years have also highlighted certain challenges faced by Iran in achieving food safety. These challenges include neglecting the utilization of scientific outputs and patents, inadequate scientific planning and policy development, failure to prioritize research needs, limited freedom of expression in scientific societies, insufficient application of expertise, neglecting applied research in this field, brain drain, support for elites by foreign countries, lacking research infrastructure, limited cooperation between professionals and responsible organizations, rising food prices, improper food consumption habits, insufficient investment, flawed policy-making, political decisions impacting scientific works and patent registration, and limitations due to international sanctions. Considering the positive association between scientific outputs, patents, GDP, and the development of science, technology, and innovation, as well as their critical role in ensuring food security, it becomes evident that supporting applied research, fostering innovation, preventing the emigration of intellectual elites, leveraging scientific research findings to address food security concerns, implementing precise and principled policies, investing in food security initiatives, promoting scientific cooperation among nations, and considering factors like available resources, pricing policies, resource protection and optimal use, sustainability, household financial capacity, consumer cultures, and demographic indicators are crucial elements in ensuring the food security of nations.

Value: This study emphasizes the importance of scientific outputs in driving technological advancements, innovations, and ultimately, ensuring food security in developing countries.

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

References

- Allahyari, M., & Daghighi Masouleh, Z. (2017). Analysis of Relationship between Scientific Productivity and Development Indexes in Asia by Applying the Canonical Correlation Technique. *Scientometrics Research Journal*, 3 (1), 67-84. doi: 10.22070/rsci.2017.794 [In Persian]
- Bagherzadeh Azar, F. (2016). *The status of food security and the effect of economic variables on it in Iran*. PhD Thesis. University of Tabriz. [In Persian]
- Beckman, J., Baquedano, F., & Countryman, A. (2021). The impacts of COVID-19 on GDP, food prices, and food security. *Q Open*, 1(1), qoab005.
- Dash, S., Priyadarshini, S., & Dulla, N. (2023). Food Security and Sustainability Dimensions of Organic Farming: A Comprehensive Scientometric Review (2010-2022). DOI: 10.21203/rs.3.rs-2384053/v1
- Fernandes, M., & Samputra, P. L. (2022). Exploring linkages between food security and economic growth: a Systematic mapping literature review. *Slovak Journal of Food Sciences*, 16, 206-218. DOI:10.5219/1734
- Funk, C., & Kennedy, B. (2016). *The New Food Fights: US Public Divides over Food Science*. Pew Research Center.
- Hassanzadeh, M., Naseri, N., & Zandian, F. (2020). Impact of Economic factors on scientific development in Iran. *Scientometrics Research Journal*, 6 (2), 61-78. doi: 10.22070/rsci.2019.4339.1282 [In Persian]
- Heydari, L., Mohammadinejad, A., Zeraatkish, S. Y., & Moghaddsi, R. (2021). The Impact of Agricultural Development on Different Dimensions of Food Security in Developing Countries. *Agricultural Extension and Education Research*, 13(4), 15-30. [In Persian]
- Qaraizadeh, S. (2016). *Analysis of the future of food security in Iran in the horizon of 1414*. Master's thesis. University of Tehran. [In Persian]
- Manap, N. M. A., & Ismail, N. W. (2019). Food security and economic growth. *International Journal of Modern Trends in Social Sciences*, 2(8), 108-118.
- Salimizadeh, M. H. (2014). *Food security strategy in Iran's economy and self-sufficiency in basic items*. Master's Thesis. University of Tehran. [In Persian]
- Schick, I. C. (2019). *The Relationship between Annual Patent Filings and GDP*. Retrieved from: <https://blog.specif.io/2019/03/29/the-relationship-between-annual-patent-filings-and-gdp>.
- Seufert, V., Ramankutty, N., & Mayerhofer, T. (2017). What is this thing called organic?—How organic farming is codified in regulations. *Food Policy*, 68, 10-20. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2016.12.009>
- Świetlik, K. (2018). Economic growth versus the issue of food security in selected regions and countries worldwide. *Problems of Agricultural Economics*, 3(356), 127-149. DOI: 10.22004/ag.econ.276629
- The secretariat of the national document of the knowledge base of agriculture and food. (2021). *National and strategic document on the evolution of food security 1410-1401*. Nashramozesh (Institute of Agricultural Education and Extension). [In Persian]
- Vinkler, P. (2008). Correlation between the structure of scientific research, scientometric indicators and GDP in EU and non-EU countries. *Scientometrics*, 74(2), 237-254. DOI: 10.1007/s11192-008-0215-z
- Zhang, H., Sun, C., Huang, L., & Si, H. (2021). Does government intervention ensure food safety? Evidence from China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(7), 3645. DOI: 10.3390/ijerph18073645

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Zargar BallaGham, Negar; Samiei, Mitra; Momeni, Esmat (2023). Identifying the Components of Gamification in Content Marketing. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 2 (3), 63-82.

Doi: 10.22034/JKRS.2024.58005.1034

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17562.html?lang=en

©The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

Identifying the Components of Gamification in Content Marketing

Negar Zargar BallaGham¹, Mitra Samiei², Esmat Momeni³

Received: September, 16, 2023

Revised: November, 05, 2023

Accepted: November, 12, 2023

Published: December, 20, 2023

Abstract

Purpose: The purpose of this research was to identify the components of gamification in content marketing based on the perspectives of managers and librarians at Malek National Library and Museum.

Methodology: This study employed an applied research approach and utilized a descriptive survey method. The research population consisted of all managers and librarians (totaling 20 individuals) at Malek Library and Museum. A researcher-developed questionnaire consisting of four components and 50 items was used as the data collection tool. The validity of the questionnaire was determined through expert opinions, and its reliability was evaluated using Cronbach's alpha coefficient (0.779). Data analysis was performed using SPSS software version 24, utilizing descriptive statistics such as frequency percentage, mean, standard deviation, and Friedman's test.

Findings: According to the research participants, the factor of gamification mechanics with an average rating of 2.13 was deemed more important in content strategy. In terms of content production, the dynamics of gamification had a higher average rating of 2.31 compared to the other two factors. For content creation and optimization, participants considered the dynamic gamification factor (average rating of 2.19) as more significant than the other two factors. Lastly, in the context of content dissemination and distribution, the gamification mechanics factor was rated highest with an average rating of 2.38 compared to the other two factors.

Conclusion: From the viewpoint of librarians and managers at Malek Library and Museum, the elements of gamification mechanics and dynamics were the most important factors in content marketing.

Value: Given the nature of service provision in libraries and museums, as well as their contribution to national production, the integration of gamification and content marketing can greatly assist in growth, expansion, and meeting customer needs and demands.

Key Words: *Content Marketing, Gamification, Librarians, Malek Library and Museum.*

1. Master of Knowledge and Information Science, Department of Information Science and Knowledge Studies, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

2 . Associate Professor, Department of Information Science and Knowledge Studies, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran (Corresponding Author) samiei@atu.ac.ir

3. Associate Professor, Department of Information Science and Knowledge Studies, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Extended Abstract

Introduction: Gamification is the use of psychology to influence user behavior, focusing on ability, motivation, and stimulation. In marketing, gamification applies a sense of winning to selling products or services, creating a memorable experience for consumers. By using gamification to increase consumer engagement with a product, brand attraction can be boosted, ultimately influencing future purchase decisions (Nab Afarini, 2023).

The MDA framework, which stands for Mechanics, Dynamics, and Aesthetics, is a renowned game design framework. It provides a posthumous analysis of game elements, helping to describe their interaction within and outside of the game. Mechanics are the functional components that allow game designers to control player behavior, while dynamics refer to how players react to these mechanics. Emotions, as outputs, arise from the interactions between players and game mechanics, highlighting the impact of game dynamics (Zarin Bal Masuleh, 2017). This framework was later modified by Werbach and Hunter (2012), replacing aesthetics with components. Their pyramid model categorizes elements into dynamics, mechanics, and components, emphasizing their interconnections and hierarchical nature (Werbach and Hunter, 2012).

Purpose: This research aims to identify the components of gamification in content marketing through the perspectives of Malek National Library and Museum managers and librarians.

Methodology: This applied research utilized a survey-descriptive approach. The research consisted of 20 participants, including managers and librarians from the Malek Library and Museum. Data collection employed a researcher-made questionnaire consisting of four components and 50 items. Validity was established through expert opinions, and reliability was assessed using Cronbach's alpha at 0.779. Data analysis involved descriptive statistics, such as frequency percentage, mean, standard deviation, and Friedman's test, performed using SPSS software version 24.

Findings: The importance of gamification components in content strategy, production, optimization, and distribution were assessed using Friedman's test.

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Table 1. The components of gamification in content marketing

	Component	Average	average rank	standard deviation	Test statistics	Significance level
Content strategy	Gamification mechanics	٣/٧٧	٢/١٣	٠/٨٣	٧/٧٩	٠/٠٠٧
	Dynamics of gamification	٣/٦٢	٢	٠/٧٤	٣/٨٢	٠/٠٤١
	Gamification process	٣/٤٦	١/٨٨	٠/٥٠	٤/١٨	٠/٠٠٧
Content production	Gamification mechanics	٣/٧٧	١/٩٤	٦٠/٠	٠/٠٥	٠/٠٢
	Dynamics of gamification	٠/٧٥	٢/٣١	٠/٦٦	٤/٦٢	٠/٠٠٩
	Gamification process	٣/٥٠	١/٧٥	٠/٥٠	٣/١٤	٠/٠٣٦
Content optimization	Gamification mechanics	٣/٨٠	٢/١٣	٠/٦٠	٤/٨٢	٠/٠٠٧
	Dynamics of gamification	٣/٧٥	٢/١٩	٠/٧٣	٦/٤٩	٠/٠٠٩
	Gamification process	٣/٧١	١/٦٩	٠/٦٧	٤/١٣	٠/٠٢٤
Dissemination and distribution of content	Gamification mechanics	٤/٠٠	٢/٣٨	٠/٥١	٣/٧٣	٠/٠٠٦
	Dynamics of gamification	٣/٩٠	٢/٢٥	٠/٤٤	٢/٦١	٠/٠٤٥
	Gamification process	٣/٦٢	١/٣٨	٠/٤٠	١١/٤٢	<٠٠١

The results revealed that gamification mechanics held greater importance (average rating of 2.13) in content strategy according to the participants. In content production, gamification dynamics (average rating of 2.31) emerged as the most important factor. For content optimization, dynamic gamification (average rating of 2.19) surpassed the other two factors. In content distribution, gamification mechanics received the highest importance rating of 2.38.

Conclusion: Gamification mechanics and dynamics stood out as crucial elements in content marketing based on the perspectives of Malek Library and Museum librarians and managers. With the increasing use of new technologies and evolving marketing processes, libraries must familiarize themselves with these concepts to effectively attract new audiences and retain loyal users.

Value: Over recent decades, gamification has become a fundamental factor in various aspects of human life, influencing education, health, lifestyle, and marketing. Libraries and museums, as service providers and contributors to national production, can greatly benefit from incorporating gamification and content marketing strategies. These elements can aid in growth, expansion, and responding to customer needs and demands.

References

- Adeyemi, I. O., Esan, A. O., & Aleem, A. (2021). Application of gamification to library services: Awareness, perception, and readiness of academic librarians in Nigeria. *The Electronic Library*, 39(5), 767-781. <https://doi.org/10.1108/EL-05-2021-0096>
- BasirianJahromi, R., Bigdeli, Z., Haidari, G., & Hajiyakhchali, A. (2016). Gamifying the library services: A new concept in interacting with users. *Human Information Interaction*, 3(2), 71-79. [In Persian]
- BasirianJahromi, R., Bigdeli, Z., Gholamreza, G., & HajiYakhchali, A. (2017). Designing and Applying Librarygame Website Software and Investigating its Impact on Self-determination Factors of Library Users. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 33(1), 355-380. doi: 10.35050/JIPM010.2017.015 [In Persian]
- Bigdeli, Z., Haidari, G., Hajiyakhchali, A., & basirian jahromi, R. (2017). Ketandan Software: The First Library game Portal in Iran. *Library and Information Science Research*, 7(2), 113-128. doi: 10.22067/riis.v7i2.51963 [In Persian]
- Boroun, Z. (2023). *Conceptual design of a platform based on gamification components for library services for children and teenagers*. Master thesis. Allameh Tabatabai University. [In Persian]
- Hatami, K. (2018). The effect of gamification on interaction intention and brand attitude". *Pars Madir Marketing*, 5(15), 105-119.
- Khalil Nezhad, Sh., Ghanbari, M., & Rezaian Astanah, M. (2020). The relationship between gamification and user experience quality by modulating pricing strategies on platforms.. *Journal of Business Management Perspective*, 19(43), 98-118. doi: 10.52547/jbmp.19.43.98 [In Persian]
- Lucassen, G., & Jansen, S. (2014). Gamification in consumer marketing-future or fallacy?. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 148, 194-202. DOI:10.1016/j.sbspro.2014.07.034
- Mousavi, A., & Shamizanjani, M. (2021). The impact of gamification on customer digital experience and customer engagement: A Meta-synthesis approach. *Journal of Business Administration Researches*, 13(25), 395-418. doi: 10.22034/bar.2021.13259.3356 [In Persian]
- Nab Afarini. (2023). *Customer loyalty with gamification*. Retrievable from <https://nabafarini.ir/P/256> [In Persian]
- Naseri, Z., Noruzi, A., Fahimnia, F., & Manian, A. (2017). Content Marketing: Identifying the Basic Components and Dimensions in order to Provide Conceptual Model. *Library and Information Science Research*, 7(1), 280-303. doi: 10.22067/riis.v7i1.44681 [In Persian]
- Naseri, Z., Noroozi Chakoli, A., & Malekolkalami, M. (2021). Evaluating and ranking the digital content generation components for marketing the libraries and information centres' goods and services using fuzzy TOPSIS technique. *Journal of information science*, 49(1), 261-282. DOI:10.1177/0165551521998045
- Tak, F. (2020). *Identification of Gamification Elements in Relation with User Experience in Digital library services*. Master thesis of Knowledge and information science. Allameh Tabatabai University. [In Persian]
- Werbach, K., & Hunter, D. (2012). *For the win: How game thinking can revolutionize your business*. Wharton Digital Press.
- Zargar ballaygam, N. (2023). *Identification of gamification components in content marketing from the point of view of managers and librarians of Malek National Library and Museum*. Master thesis . Allameh Tabatabai University.
- Zarin Bal Masuleh, M. (2018). *Gamification: Concepts and Users*. Research Institute of Information Science and Technology of Iran (Irandoc). [In Persian]

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Ansari, Shahnaz; Mohammadi Moghadam, Yousef; Dalvi, Mohammad Reza (2023). Introducing the Teaching Organization Model to Fostering Human Resources Development in Iranian Teaching Hospitals. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 2 (3), 83-106.

Doi: 10.22034/jkrs.2024.59285.1050

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17565.html?lang=en

©The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

Introducing the Teaching Organization Model to Fostering Human Resources Development in Iranian Teaching Hospitals

Shahnaz Ansari¹, Yousef Mohammadi Moghaddam*², Mohammad Reza Dalvi³

Received: September, 24, 2023

Revised: November, 25, 2023

Accepted: December, 03, 2023

Published: December, 20, 2023

Abstract

Purpose: The objective of this research is to develop a survey that focuses on the enhancement of human resources in an Iranian teaching hospital.

Methodology: This research employed a qualitative approach and grounded theory method in Iranian teaching hospitals. The study population consisted of professors, experts, and informants involved in the research subject, selected through snowball sampling. The sample size was determined using judgmental (purposive) sampling, and theoretical saturation was achieved after conducting interviews with 16 individuals. However, to ensure reliability, the researchers continued the interviews with 18 individuals. Data collection was conducted through semi-structured interviews.

Findings: The coding process yielded over 892 codes or primary concepts extracted from the interviews. These codes were further condensed into 272 secondary codes, 99 statistical concepts, and 33 categories, resulting in the final research model.

Conclusion: Transforming educational hospitals into teaching organizations leads to increased productivity, improved individual and organizational performance, strengthened culture of learning and teaching, enhanced personal and organizational knowledge, establishment of a development-oriented organization, and overall organizational improvement.

Value: This research is the first study conducted in teaching hospitals on the topic of creating a teaching organization, providing valuable insights into the severe resource limitations in this area.

Key Words: *Organizational Learning, Learning Organization, Teaching Organization, Human Resource Development, Grounded Theory*

1. PhD. Candidate, Department of Public Administration, Faculty of Management and Economics, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Prof., Department of Judicial Management, University of Judicial Sciences, Tehran, Iran, and visiting professor of Public Administration Department, Faculty of Management and Economics, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author) yousef.mohammadi@apu.ac.ir

3. Associate Prof., Department of Public Administration, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran and visiting professor of Public Administration Department, Faculty of Management and Economics, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Extended Abstract

Purpose: A teaching organization is responsible for providing and facilitating learning, teaching, and research. This research was conducted to provide a learning organization model with an emphasis on the development of human resources in Iran's teaching hospitals with a foundational data approach.

Methodology: This research was conducted using the foundation's qualitative data research method. This method has been chosen considering providing a comprehensive theoretical explanation of the teaching organization in Iran's teaching hospitals. In this research, 18 experts related to the research subject were selected through the snowball sampling method. The reason for choosing this method was because the experts in the subject of this research could not be identified. After conducting the first interview, the researcher asked the interviewee to introduce the next expert and informant. The researchers of the article felt that they reached theoretical saturation in interview number 16. still, to be sure, they continued the interview until interviewee 18 to ensure that theoretical saturation was achieved. Data collection was done using semi-structured interviews and after data collection, they were analyzed in three stages of open, central and selective coding and by MAXQDA software. To ensure the validity of the instrument, the triangulation method was used, which includes gathering evidence from different sources, including other theories, different people, different information sources, and different methods. To determine the reliability of data coding, the reliability method of evaluators was used; that is, in addition to the researcher who did the initial coding of the interviews, 6 (six) interviews were given to another researcher. The researcher extracted 18 (eighteen) codes from the selected interviews, and the other coder extracted 15 (fifteen) codes from these interviews. Considering that the reliability coefficient of the evaluators is more than 0.6%, it can be claimed that the tool used to extract the codes had a significant reliability.

Findings: After collecting data through expert interviews, data analysis was done according to coding rules (open, central, selective coding) and through MAXQDA software. In open coding, an analytical process, concepts were identified, and features and dimensions related to each concept were discovered. Based on the text of the interviews, the researcher first inserted key sentences that contained essential messages and content for this research, and then extracted categories and primary codes that could play a role in explaining the above sentence. Naturally, many initial codes were extracted in this section, which was reviewed again in the following stages of coding. The total number of primary codes counted in this section is 892. Axial coding is the second stage of analysis in foundation data theory. The purpose of axial coding in this stage was to create a relationship between the generated categories (in the open coding stage) and this action was usually done based on the paradigm model and helped the theorist to carry out the theorizing process easily. The basis of communication in coding is based on expanding one of the categories. In the following, an example of open coding is mentioned in the form of the following table. In this stage, the open codes were analyzed and due to the large number of codes, they were converted into 272 secondary codes. In the next stage, 99 concepts and 33 categories were identified and formulated, and based on this, the final research model was obtained as shown in the following image.

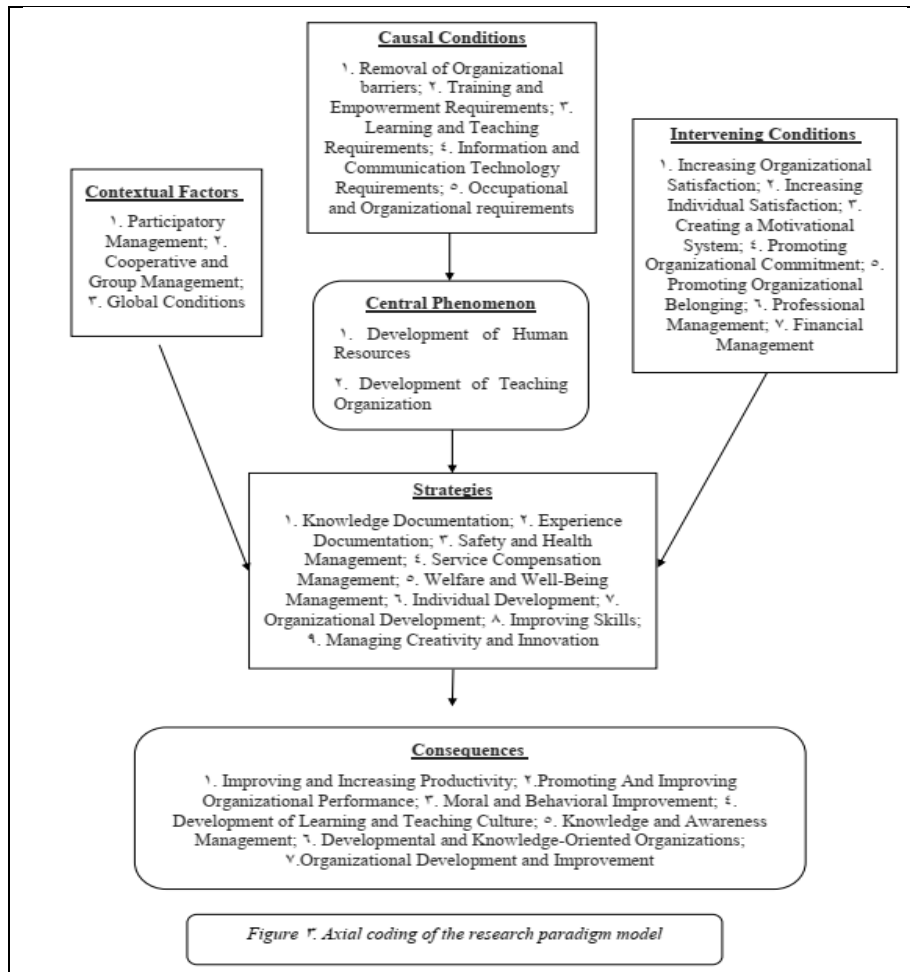

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Selective coding, the third step in theorizing, involves merging the different conditions identified in the axial coding stage and conducting a general analysis. Data integration is crucial in the foundational data theory. There are two procedures for integration: using a narrative based on model relationships surrounding the central category and presenting theoretical issues based on the obtained model. In this research, the second procedure, presenting theoretical theorems, was utilized, resulting in five theorems. Theorem 1 states that there is a relationship between the causal conditions of the teaching organization, emphasizing human resource development, and the foundation's data approach. Theorem 2 posits a relationship between the background conditions of the learning organization, emphasizing human resource development, and the foundation's data approach. Theorem 3 suggests a relationship between the intervening conditions of the learning organization, emphasizing human resource development, and the foundation's data approach. Theorem 4 states that there is a relationship between interaction and learning organizational strategies, focusing on human resource development, with the foundation's data approach. Finally, Theorem 5 highlights the relationship between the outcomes and results of the learning organization, emphasizing human resource development, and the foundation's data approach.

Conclusion: The conclusion reached from the research is that teaching hospitals, as teaching organizations, hold significant importance in various aspects. They facilitate knowledge and experience transfer, contribute to professional development, create networking opportunities, provide psychological and

motivational support, and improve the quality of care. The analysis of the research data also identifies key components in teaching organizations with an emphasis on human resource development. These components include continuous teaching and learning for training and empowerment, alignment of the organizational structure, adoption of emerging communication and information technologies, establishment of cooperative management and teamwork, career and corporate networking, organizational and individual satisfaction, creation of an incentive system, promotion of organizational commitment and belonging, effective management practices, rational decision-making systems, system management, implementation of knowledge management, documentation of knowledge and experiences, development and reinforcement of a culture of learning and teaching, and improvement of productivity.

Value: The value of this research lies in its distinction as the first study conducted in teaching hospitals addressing the creation of a teaching organization.

References

- Aalipour, Y. (2015). *Academic culture and teaching organization*. Nowruz publications. [In Persian]
- Asefzadeh, S.(2011). *Hospital management*. University of Medical Sciences and Healthcare Services,Hadis Emrooz. [In Persian]
- Azizkandi, R. (2014). *Investigating the factors affecting the transformation of the University of Science and Culture into a teaching university*. Master's thesis. Tehran University of Science and Culture. [In Persian]
- Baghdadchi, R. (2019). Identifying the Factors Affecting the Growth and Development of Human Resources in Universities: A Qualitative Study. *Higher Education Letter, 11*(44), 179-212. [In Persian]
- Carnevale, J. B., & Hatak, I. (2020). Employee adjustment and well-being in the era of COVID-19: Implications for human resource management. *Journal of business research, 116*, 183-187. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.05.037>
- Chou, C. M., Shen, C. H., Hsiao, H. C., & Shen, T. C. (2019). Factors influencing teachers' innovative teaching behaviour with information and communication technology (ICT): The mediator role of organisational innovation climate. *Educational Psychology, 39*(1), 65-85. DOI:10.1080/01443410.2018.1520201
- Corbin, J.M. , & Strauss, A.L. (2018). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. SAGE Publications, Inc.
- Danaei Fard, H., & Islami, A. (2021). *The application of foundation data research strategy in practice: building the theory of organizational indifference*. Imam Sadiq University (AS). [In Persian]
- Dehghan Manshadi, M. (2018). *A model teaching organization for educational organizations in Iran*. Tick. [In Persian]
- Dehghan Manshadi, M., Saeidian Khorasgani, N., & Nazari, R. (2019). Presentation teaching organization model for Farhangian University. *Journal of New Approaches in Educational Administration, 9*(36), 249-262. [In Persian]
- Dehghan Manshadi, M., Saeidian, N., Nazari, R. (2016). Design and Validation of Structural Equation Modeling of Teaching Organization for Universities. *Journal of Research on Management of Teaching in Marine Sciences, 3*(5), 40-50. [In Persian]

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

- Fallahi, M.B. (2012). *Analysis of the degree of governance of the components of the teaching organization and the learning organization and the relationship between them in the gas company of Isfahan province*. Master's thesis. University of Esfahan. [In Persian]
- Farstakhah, M. (2021). *Qualitative research method in social sciences with emphasis on "grounded theory" grounded theory GTM*. agahpub. [In Persian]
- Gaudet, C. H., Brown, H. Q., & Lunsford, D. L. (2017). HRD curriculum meets global human capital challenge. *Advances in Developing Human Resources*, 19(2), 124-137. <https://doi.org/10.1177/1523422317695211>
- Hosseini Kolkoo, S.E. (2017). *Ranking of teaching organization components in two fuzzy and gray environments (case study: Steel Industrial Higher Education Institute)*. Master's thesis. Isfahan Steel Institute of Higher Industrial Education. [In Persian]
- Kameli, M. I., Jan Babaei, Q., Lotfi Golmisheh, F., Vahedi Barzaki, A., Mazhari, A., Parwan, M., Behtaj, F., & Kalantari, B. (2019). *Statistical report of hospital statistics and information system (Avab)*. Barta publication. [In Persian]
- Mehdi Zadeh Rostam, M., Abbasi, H., & Zare, Sh. (2019). Investigating the reasons for the success of the teaching organization in leadership training. *Quarterly Journal of New Research Approaches in Management Sciences*, 2 (8), 1-33. [In Persian]
- Mohamadi kiya, A., memarzade, G., ataei, M., & dorodiyani, M. (2022). Designing a Learning-Teaching Interactive Model. *Scientific Journal of Strategic Management of Organizational Knowledge*, 4(4), 39-65. [In Persian]
- Najafpour, A., Najafbagy, R., & Danesh Fard, K. (2020). The assessment of realization of the learning organization dimensions in the Iranian Public Owned Banks. *Iranian journal of management sciences*, 15(58), 109-134. [In Persian]
- Nazari, R., & Dehghan Manshadi, M. (2018). Presenting the Model of a Teaching Organization for Faculties of Sport Sciences Based on Foundation Data Theory. *Sport Management Studies*, 10(50), 145-164. doi: 10.22089/smrj.2018.5079.1989 [In Persian]
- Nourizadeh, Akbar. (2015). Investigating the relationship between the components of the learning organization and the effectiveness of secondary school principals in Ilkhchi city, 2014-2015. *Journal of Management and Entrepreneurship Studies*, 2 (3), 37-47. [In Persian]
- Pashvi, Q. (2011). *Examining the application rate of learning and teaching organization components and their relationship in Urmia city university*. Master's thesis. University of Sistan and Baluchestan. [In Persian]
- Pauliené, R. (2017). Interaction between managerial competencies and leadership in business organisations. *Regional formation and development studies*, 1(21), 98-108. doi: 10.15181/rfds.v21i1.1412
- Potnuru, R. K. G., & Sahoo, C. K. (2016). HRD interventions, employee competencies and organizational effectiveness: an empirical study. *European Journal of Training and Development*, 40(5), 345-365. DOI:10.1108/EJTD-02-2016-0008
- Potnuru, R. K. G., Sahoo, C. K., & Parle, K. C. (2021). HRD practices, employee competencies and organizational effectiveness: role of organizational learning culture. *Journal of Asia Business Studies*, 15(3), 401- 419. DOI:10.1108/JABS-06-2020-0237.
- rakhshani, J., Ebrahimpour, H., Sattary ardabili, F., Rasoli, E., & Hasanzadeh, M. (2020). An Entrepreneurship-Oriented Human Resource Development Model for State Organizations: The Foundation Data Theory. *The Journal of Productivity Management*, 14(3), 74-102. doi: 10.30495/qjopm.2020.584134.2361 [In Persian]

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

-
- Setayesh, S., Narguesian, A., Shahhuseini, M. A., & Manzoor, D. (2020). Designing a Framework for the Explanation of the Dimensions and Components of Human Resource Development in Project-Oriented Organizations (Case study; Iranian Ministry of Energy). *Journal of Research in Human Resources Management*, 12(2), 63-100. [In Persian]
- Shahabizadeh, S. (2019). *University from the learning organization to the teaching organization*. Ganjur. [In Persian]
- Strauss, A., & Corbin, J. M. (1997). *Grounded theory in practice*. Sage.
- Supermane, S. (2019). Transformational leadership and innovation in teaching and learning activities: The mediation effect of knowledge management. *Information Discovery and Delivery*, 47(4), 242-250. DOI:10.1108/IDD-05-2019-0040
- Swanson, R. A. (2022). *Foundations of human resource development*. Berrett-Koehler Publishers.
- Tichy, N.M., & Cohen, E.B. (2012). *The Leadership Engine: How Winning Companies Build Leaders at Every Level*. HarperCollins publisher.
- Werner, J., & Desimone, R. L. (2018). *The development of human resources*.(A. Abbaspour, M. Vafaizadeh, S. Daneshmandi, N. Tighnavard). Public Administration Training Center. [In Persian]
- Zare, H., Jamshidian, M., Rajaipour, S., & Molavi, H. (2016). *A model teaching organization for today's university leadership*. Academic Jihad, Isfahan branch. [In Persian]
- Zarei, M. (2016). *Identification and ranking of factors affecting the professional development of human resources in Qom University of Medical Sciences*. Master's thesis. Naraq Islamic Azad University. [In Persian]

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Aazami, Mohsen; Karimi, Ali (2023). The Effect of Knowledge Management Infrastructures on Innovative Performance Based on Information and Communication Technology (Study Case: General Directorate of Sports and Youth of Kermanshah Province). *Journal of Knowledge-Research Studies*, 2 (3), 107-122.

Doi: 10.22034/jkrs.2024.59261.1044

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_17566.html

© The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

The Effect of Knowledge Management Infrastructures on Innovative Performance Based on Information and Communication Technology (Study Case: General Directorate of Sports and Youth of Kermanshah Province)

Mohsen Aazami*¹, Ali Karimi²

Received: September, 18, 2023..... Revised: November, 23, 2023

Accepted: November, 30, 2023.....Published: December, 20, 2023

Abstract

Purpose: The purpose of this study was to examine the impact of knowledge management infrastructures on innovative performance based on information and communication technology in the General Directorate of Sports and Youth of Kermanshah province.

Methodology: The research utilized a descriptive-survey and practical approach. The statistical population consisted of 320 managers and employees from the General Department of Sports and Youth of Kermanshah province, with a sample size of 175 individuals selected using the stratified random method based on Cochran's formula. Two standard questionnaires were used for data collection: the knowledge management infrastructures questionnaire developed by Shekari et al. (2016) and the innovative performance questionnaire developed by Khakzadian et al. (2020). Data analysis was conducted using SmartPLS statistical software, structural equation modeling, and confirmatory factor analysis.

Findings: The results indicated that knowledge management infrastructure had a positive and significant impact on innovative performance based on information and communication technology in the General Directorate of Sports and Youth of Kermanshah province, with an impact rate of 0.679 and a t-value of 15.474%.

Conclusion: In order to enhance the performance of managers and employees and foster innovative behaviors, sports organizations must utilize knowledge management and other technological methods to maintain their competitive position and achieve success in their organizational objectives.

Value: This research provides valuable insights into the role of knowledge management infrastructures in sports organizations.

Key Words: *Knowledge Management, Innovative Performance, Information and Communication Technology*

1. Assistant Professor, Department of Business Management, Payame Noor University, Tehran, Iran (Corresponding author) M_azami@pnu.ac.ir

2. Assistant Professor, Department of Sports Management, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Extended Abstract

Purpose: In today's competitive and dynamic era, knowledge is considered a valuable strategic resource that can provide organizations with a source of competitive advantage if managed correctly. Utilizing knowledge not only decreases its value but also increases it. Creative use of knowledge and attention to different fields of knowledge management can enhance the presence and performance of sports organizations in various sports fields. For successful implementation of knowledge management, it is crucial for an organization to have a suitable knowledge infrastructure. These infrastructures exist in a soft and essential state rather than being physical and visible, functioning as software components of organizations. In today's technological environment, innovation plays a vital role in organizational survival. Consequently, organizations actively seek new and innovative ideas to improve their performance. Based on these considerations, the purpose of this research is to investigate the impact of knowledge management infrastructure on the innovative performance based on information and communication technology within the General Department of Sports and Youth of Kermanshah province.

Methodology: This study utilizes a descriptive-correlational research method with applied objectives. The statistical population comprises 320 managers and employees of the General Directorate of Sports and Youth of Kermanshah province, from which a sample of 175 individuals is selected through stratified random sampling using Cochran's formula. The research implements two standard questionnaires: knowledge management infrastructures by Shekhari et al. (2016), comprising dimensions such as organizational culture, organizational structure, people, processes and financial resources, and technology; and the innovative performance questionnaire by Khakzadian et al. (2020) with dimensions including increased decision-making speed, willingness to take risks, survival and market share growth, tendency towards innovation, strategic innovations, and sales growth and margin increase. Localization was performed at the province level considering local capacities, ensuring the questionnaires' validity. To determine reliability, Cronbach's alpha coefficient was computed using Smart PLS software, resulting in a coefficient of 83%. Data analysis was conducted using Smart PLS statistical software, employing the structural equation model and confirmatory factor analysis methodology.

Findings: The research findings reveal that knowledge management infrastructure has a positive and significant impact on innovative performance based on information and communication technology in the General Directorate of Sports and Youth of Kermanshah province, with an impact rate of 0.679 and a t-value of 15.474%. Innovative performance based on information and communication technology demonstrates the highest average, while knowledge management infrastructure exhibits the lowest average. The extracted variance for all variables is above 5%, indicating satisfactory convergent validity of the measurement models. Additionally, Cronbach's alpha coefficients surpass the

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

minimum value of 7% for all variables, and the GOF index indicates overall desirability of the model.

Conclusion: This research explores the influence of knowledge management infrastructure on innovative performance based on information and communication technology within the General Directorate of Sports and Youth of Kermanshah province. The findings indicate that knowledge management infrastructures significantly impact innovative performance in organizations, emphasizing the importance of factors such as organizational culture, organizational structure, people, technology, processes, and financial resources. Among the constructs of innovative performance, increasing tendency towards innovation, willingness to take risks, survival and growth, strategic market innovations, sales growth and margin increase, and decision-making speed were identified as crucial. Implementing a comprehensive knowledge management system allows sports organizations to enhance various aspects of knowledge management, identify opportunities and knowledge drivers, and maximize their utilization. Information technology serves as a critical infrastructure component for knowledge production, necessitating the establishment of databases in different departments of sports organizations and the maintenance and archival of knowledge in these repositories. Continuously applying knowledge management in services and tasks is vital in today's dynamic and complex environment. Furthermore, investment and planning are required to develop information and communication technology infrastructure in Iranian sports organizations. By aligning themselves with the realities and requirements of information and communication technology, organizations can secure a competitive advantage in the future.

Value: This research contributes to a new understanding of knowledge management infrastructures in sports organizations. It addresses the absence of previous studies on these variables and their dimensions in the field of sports, highlighting its novelty. Considering the strong connections and interactions that sports and youth departments have with athletes, individuals, and other organizations, improving knowledge levels and enhancing the informational and communication capabilities of managers and employees is essential for fostering innovation and promoting growth.

References

- Abbasi, E., Bahrololoum, H., & Dehghanpouri, H. (2020). The Impact of Service Innovation on Oral Advertising of Female Sports Club Customers through Sensory Marketing. *Sports Marketing Studies*, 1(1), 86 -109. doi: 10.34785/J017.2020.650 [InPersian]
- Alavi, S. H., Farzan, F., & Dousti, M. (2017). Predicting organizational creativity based on job affiliation and information technology skills in the employees of the General Department of Sports and Youth in Mazandaran province . *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 13(25), 167-178. doi: 10.22080/jsmb.2017.1873 [InPersian]

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Darreshiri, M., Khayatian, M. S., & Panahifar, F. (2019). Assessing the Impact of Science and Technology Parks on Innovative Performance of Information and Communication Technology (ICT) Companies'. *Journal of Industrial Management Perspective*, 9(2), 57-79. doi: 10.52547/jimp.9.2.57 [InPersian]

Davoudi, M., & Qarqani, J. (2022). Investigating the impact of information and communication technology on empowerment by considering social capital and self-efficacy (case study: Sohami Aam Zob Ahan Isfahan). *Technological Growth Quarterly*, 71 (18), 43-54. doi:10.52547/jstpi.21037.18.71.43 [InPersian]

Eskiler, E., Ekici, S., Soyer, F., & Sari, I. (2016). The relationship between organizational culture and innovative work behavior for sports services in tourism enterprises. *Physical culture and sport. Studies and research*, 69(1), 53-64. DOI:10.1515/pcssr-2016-0007.

Faraziani, F. (2016). The impact of ICT on knowledge management within the staffs of Hamedan Organization of Sports and Youth, the application of path analysis. *Communication Management in Sport Media*, 3(2), 11-21. [InPersian]

Haghparast, K., & Rastgar, A. (2021). Investigating the Impact of Positive Leadership on Employee Innovative Behaviors: The Mediating Role of Job Engagement and Positive Psychological Capital in Knowledge-Based Companies. *Organizational Behaviour Studies Quarterly*, 10(3), 143-172. [InPersian]

Hajizade, P., & sardari, A. (2018). The Impact of Knowledge Management on Organizational Innovative Performance with Emphasis on Mediating Role of Organizational Learning Case Study: Qaed Basir Petrochemical Products Manufacture Holding. *Scientific Journal of Strategic Management of Organizational Knowledge*, 1(2), 63-93. [InPersian]

Hanifah, S., Sarpingah, S., & Putra, Y. M. (2021). The Effect of Level of Education, Accounting Knowledge, and Utilization Of Information Technology Toward Quality The Quality of MSME's Financial Reports. In *Proceedings of the First Annual Conference of Economics* (pp.26-39). EAI.

Hashemi, M. (2019). Using the Swot Approach for the Codification of Knowledge Management Strategy in the Shouder Faucets Corporation. *Humanidades & Inovação*, 6(13), 293-301. Doi.20.1001.1.52146526.3515.5.9.1.2.

Helali, K., Alidoost Ghahfarokji, E., & Dehghan Ghahfarokhi, A. (2022). Designing the knowledge management structure in the National Center of Innovation and Sports Technologies of Iran. *Sport Management Studies*, 13(70), 46-78. doi: 10.22089/smrj.2021.10350.3373[InPersian]

Jaberi, A., Salimi, M., & Khazai Pool, J. (2013). The Study of the Effect of Intrinsic and Extrinsic Motivations on Knowledge Sharing in Sport Organizations (Case Study: Isfahan Physical Education Organization Employees). *Sport Management Journal*, 5(16), 55-75. doi: 10.22059/jsm.2013.30413 [InPersian]

Karimi, J., & Abbasi, H. (2017). Explanation the Relationship between Organizational Learning and Knowledge Management With Strategic Thinking in Ministry of Sport and Youth of Iran. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 4(2), 21-28. [InPersian]

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

- Kaushal, R. K., Sarkar, A., Mishra, K., Sinha, R., Nepal, S., & Jain, V. (2020). Spatio-temporal variability in stream power distribution in the Upper Kosi River basin, Central Himalaya: controls and geomorphic implications. *Geomorphology*, 350, 106888. DOI:10.1016/j.geomorph.2019.106888
- Khakzadian, M., Fattahi, M., & Salehi, M. (2020). The Impact of Knowledge Infrastructure on Innovative Performance of Information and Communications Technology Organizations. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 11(1), 45-60.
- Kwayu, S., Abubakre, M., & Lal, B. (2021). The influence of informal social media practices on knowledge sharing and work processes within organizations. *International Journal of Information Management*, 58, 102280. DOI:10.1016/j.ijinfomgt.2020.102280.
- Majlesi Ardehjani, S., Shabanibahar, G. R., Soleimani, M., & Honari, H. (2019). Developing a knowledge management model based on the organizational readiness of the staff of the Ministry of Sports and Youth. *Applied Research in Sport Management*, 7(4), 47-56. doi: 10.30473/arsm.2019.5707 [InPersian]
- Mansoori, V., Etghia, N., Mokhtari dinani, M., & Mazarian, A. (2016). The relationship between Knowledge Management with Organizational Effectiveness in the Youth and Sports Ministry's staff. *Contemporary Studies On Sport Management*, 6(11), 41-50. doi: 10.22084/smms.2016.1610 [InPersian]
- Miragaia, D. A. M. (2018). Sports Innovation Management. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 24(3), 815-816. <https://doi.org/10.1108/IJEBR-05-2018-528>.
- Mowlaie, S., Shakeri, R., Yaghoubi, N. (2021). Personal Knowledge Management Influence on Innovative Culture and Performance in Knowledge Based Companies. *Management Research in Iran*, 22(4), 130-150. [InPersian]
- Nazarian Madavani, A., & Mokhtari Dinani, M. (2016). The Prediction of Organizational Performance through Knowledge Management in Sports Organizations. *Sport Management Studies*, 8(36), 73-92. doi: 10.22089/smrj.2016.782 [InPersian]
- Pour Serajian, D., Parents, M.S., & Soltani AliAbadi, M. (2012). Determining and prioritizing barriers to knowledge sharing in universities and higher education centers, a case study of Imam Javad Institute of Higher Education. *Parks and Centers Growth Quarterly*, 9(34), 34-43. [InPersian]
- Rahimi, E. (2017). The Impact of Knowledge Management on Financial Performance with the Mediating Role of Organizational Learning. *The Journal of Modern Thoughts in Education*, 12(4), 7-21. [InPersian]
- Safar, A. S. (2023). Presenting a Knowledge Management Deployment Model with a Metacombination Approach (Case Study: Rowing Federation). *Journal of Islamic Life Style Volume*, 6(4), 176-186. [InPersian]
- Santoro, G., Messeni-Petruzzelli, A., & Del Giudice, M. (2021). Searching for resilience: the impact of employee-level and entrepreneur-level resilience on firm performance in small family firms. *Small Business Economics*, 57, 455-

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

471.DOI: 10.1007/s11187-020-00319-x.

Sensuse, D. I., Lestari, P. I., & Al Hakim, S. (2021). Exploring Factors Influencing Knowledge Sharing Mechanisms and Technology to Support the Collaboration Ecosystem: A Review. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 41(3), 226-234. DOI:10.14429/djlit.41.03.16609.

Shekari, M. R., Esmaili Givi, M. R., & Keshavarz, H. (2016). An Investigation into the Relationship between Knowledge Management Infrastructures and Organizational Intelligence in Research Centers of the Ministry of Science, Research and Technology. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 31(4), 1075-1097. doi: 10.35050/JIPM010.2016.004

Tavallaei, R., Haghghi Boroujeni, P., & khalili, H. (2021). An Investigation on the Effect of Knowledge Management on the Strategic and Operational Performance of Organizations Through the Application of Organizational Excellence Model (EFQM 2020). *Scientific Journal of Strategic Management of Organizational Knowledge*, 4(3), 141-174. [InPersian]

Tenenhaus, M., Vinzi, V. E., Chatelin, Y. M., & Lauro, C. (2005). PLS path modeling. *Computational statistics & data analysis*, 48(1), 159-205. <https://doi.org/10.1016/j.csda.204.03.005>.

Yang, M., & Gabrielsson, P. (2017). Entrepreneurial marketing of international high-tech business-to-business new ventures: A decision-making process perspective. *Industrial Marketing Management*, 64, 147-160. DOI:10.1016/j.indmarman.2017.01.007

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 3

Serial Number 5

Contents

Editor's Note: Knowledge-Research Studies and Social Innovations

Rasoul Zavarraqi / 1

Iran's Scientific Prominences in Social Sciences Compared to Some Islamic Countries

Ghasem Azadi / 7

Mapping and Analysis Knowledge Structure of Hawraman Research in Iran: A Co-word Analysis and Information Clustering

Hamid Ahmadi; Iraj Bakhtiarian / 31

Relationship Analysis of Food Security with Patents and Gross Domestic Products

Ghasem Azadi Ahmadabadi; Ali Sharafi; Ali Shabani / 51

Identifying the Components of Gamification in Content Marketing

Negar Zargar ballaygam; Mitra Samiei; Esmat Momeni / 63

Introducing the Teaching Organization Model to Fostering Human Resources Development in Iranian Teaching Hospitals

Shahnaz Ansary; Yusef Mohammadi moghadam; Mohammadreza Dalvi / 83

The Effect of Knowledge Management Infrastructures on Innovative Performance Based on Information and Communication Technology (Study Case: General Directorate of Sports and Youth of Kermanshah Province)

Mohsen Aazami; Ali Karimi / 107

Vol. 2, Issue. 3, Serial Number 5, 2023

Online ISSN: 2821-045X

Journal of Knowledge-Research Studies

**Has received a scientific credit rating of B from the
Iran Scientific Journals Commission since 2022**

Editor's Note: Knowledge-Research Studies and Social Innovations
Rasoul Zavarraqi

**Iran's Scientific Prominences in Social Sciences Compared
to Some Islamic Countries**
Ghasem Azadi

**Mapping and Analysis Knowledge Structure of Hawraman
Research in Iran: A Co-word Analysis and Information Clustering**
Hamid Ahmadi; Iraj Iraj Bakhtiarian

**Relationship Analysis of Food Security with Patents and
Gross Domestic Products**
Ghasem Azadi Ahmadabadi; Ali Sharafi; Ali Shabani

**Identifying the Components of Gamification in Content
Marketing**
Negar Zargar ballaygam; Mitra Samiei; Esmat Momeni

**Introducing the Teaching Organization Model to Fostering
Human Resources Development in Iranian Teaching Hospitals**
Shahnaz Ansary; Yusef Mohammadi moghadam; Mohammadreza Dalvi

**The Effect of Knowledge Management Infrastructures on
Innovative Performance Based on Information and Communication
Technology (Study Case: General Directorate of Sports and Youth
of Kermanshah Province)**
Mohsen Aazami; Ali Karimi

